การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาเอกในประเทศไทย

ปริญญานิพนธ์
ของ
อมร ไชยแสน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ธันวาคม 2559
สิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

AA29986

การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาเอกในประเทศไทย

บทคัดย่อ

ของ

อมร ไชยแสน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ธันวาคม 2559

อมร ไชยแสน. (2559). *การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาในประเทศไทย.* ปริญญานิพนธ์ ปร.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ : อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล, อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของนักศึกษษปริญญาเอกในประเทศไทย การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสานวิธี โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพมาเติมเต็มข้อมูลในเชิงปริมาณ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิจัยกับนักศึกษาระดับปริญญาเอก ปีการศึกษา 2558 ทุกชั้นปี ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีทั้งสิ้น 12 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ส่วนการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมมติฐานเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการใช้โปรแกรม LISREL สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นคือผู้ที่มีคะแนนภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตั้ง 61 คะแนนขึ้นไป ที่สมัครใจให้ข้อมูลและไม่มีประวัติการรักษาทางจิต ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบจำลองการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จะเห็นได้จากค่าดัชนีที่แสดงความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลหลังการปรับโมเดลผ่านตามเกณฑ์การพิจารณาเกือบทุกค่า ดังนี้ ค่า GFI เท่ากับ 0.93 ค่า CFI เท่ากับ 0.98 RMSEA เท่ากับ 0.032 SRMR เท่ากับ 0.061 ยกเว้น ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 342.38 (p value=0.000) 2) ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ คือ การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว รองลงมาคือ การเลี้ยงดูแบบปกป้องเกินไป โดยทั้งสองตัวแปรมีอิทธิพลทางตรงทั้งหมด สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรผล คือ ความทุกข์ทางใจ ได้ร้อยละ 45 3) การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ส่งอิทธิพลรวมและเป็นอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย นอกจากนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4 คน พบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 คน มีลักษณะการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตามที่แคลันซ์ได้กล่าวไว้ และพบลักษณะเพิ่มเติมคือการไม่เป้าหมายระยะยาว ซึ่งจากการที่ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ส่งผลกระทบทั้งต่อร่างกาย พฤติกรรม และจิตใจ

CAUSAL FACTORS AND THE CONSEQUENCES OF THE IMPOSTOR PHENOMENON IN THAI DOCTORAL STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
AMORN CHAISAEN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirement for the
Doctor of Philosophy Degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University
December 2016

Amorn Chaisaen . (2016). *Causal Factors and the Consequencies of the Imposter Phenomenon in Thai Doctoral students*. Dissertation,Ph.D. (Applied Behavioral Science Research).Bangkok: Graduate School Srinakharinwirot University.Advisor Committee: Dr. NumChai Supparerkchaisakul, Dr.Jaruwan Skulku.

This research aimed to test a structural model with regard to the Imposter Phenomenon among doctoral students in Thailand .The research in this study uses a combined approach, combining quantitative and qualitative research and gotting the qualitative data to complement the quantitative data. The research, conducted with doctoral students in the 2015 academic year, was the multi-stage random research . The tools used to collect data from a total of twelve subjects were analyzed and SPSS for Windows-based part modeling analysis to determine the causal relationship between harmony and theoretical modeling assumptions. The empirical LISREL as was used the primary Method collect qualitative data that is the Imposter has scored 61 points the Stature set up to provide information voluntarily and without a history of psychiatric treatment. The research found that (1) The model of the Impostor Phenomenon were in harmony with the empirical data.It can be seen from an index value expressed in harmony with the data after the model met the criteria for determining the most value as the GFI was 0.93 the CFI was 0.98 RMSEA equals 0.032 and the SRMR equals 0.061 except the chi - square (χ^2) equivalent. 342.38 (p value = 0.000).(2)The factors influencing the highest total in Impostor Phenomenon was mixed messages about achievement from family , followed by overprotection. Both factors influence the match. The variance of outcome variables was 45 percent psychological distress.(3) The Impostor Phenomenon had on Influence and a direct effect on psychological distress, and self handicapping.Also in the collection of qualitative data , the data of four Impostor Phenomenon as Clance theoried, as finding a way to do achieve their long-term goals. According to the data provider, the Impostor Phenomenon affects both physical ,behavior and mental health.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้
ของนักศึกษาระดับปริญญาเอกในประเทศไทย
ของ
อมร ไชยแสน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
วันที่ 15 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2559

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล)

..... ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พันตรีหญิง ดร.พนมพร พุ่มจันทร์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา กิจธรธรรม)

ประกาศคุณูปการ

" การเรียนในระดับปริญญาเอก การมีความรู้ทางวิชาการเป็นสิ่งที่สำคัญ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้ที่เรียนในระดับปริญญาเอกต้องเป็นผู้รู้ทุกด้านหรือเป็นปราชญ์ในทุกเรื่อง สติปัญญามีความสำคัญเพียงหนึ่งเปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่เหลือคือความอดทน การเรียนในระดับนี้เป็นการพิสูจน์ใจมากกว่าความสามารถทางสมอง สิ่งที่สำคัญคืออยากให้มองว่าการเรียนในระดับปริญญาเอกเป็นเพียง " ส่วนหนึ่งของชีวิต (life journey) " เป็นการเรียนรู้ซึ่งไม่ใช่แค่ความรู้เชิงวิชาการ หากแต่เป็นการเรียนรู้เพื่อการรู้จัก และเข้าใจตัวเอง เข้าใจจุดแข็ง จุดอ่อน เข้าใจมุมอ่อนไหว มุมแปลกๆ ที่เราไม่เคยคิดว่าเราจะมี มันคือประสบการณ์เมื่อวันที่เราเดินไปถึงสุดทางเราก็จะเข้าใจ รู้จักตัวเองมากขึ้น อย่ามัวเสียเวลากับการตั้งคำถามและหาคำตอบให้กับตนเองว่า " ทำไมทำไม่ได้" " ทำไมไม่ทำ" เพราะคำถามบางคำถามก็ต้องเดินทางสั่งสม เรียนรู้ ไปจนถึงจุดหนึ่งซึ่งเราก็อาจจะได้คำตอบโดยที่เราไม่รู้ตัวก็ได้ หรือจริงๆ แล้วมันก็ไม่จำเป็นต้องหาคำตอบชีวิตเราก็เดินต่อไปได้อย่างมีความสุข ดังนั้นตลอดการเดินทางเพื่อเรียนรู้ชีวิต อาจจะมีทั้งวันที่ทำให้เรามีความสุขหรือวันที่เราความรู้สึกท้อแท้ (good day bad day) สับสนจนมองไม่เห็นทางออกที่ปลายอุโมงค์ รู้สึกได้ เสียใจได้ แต่อย่าหยุด ให้เดินต่อไปทั้งๆ ที่รู้สึกสับสนนั่นแหละ สักวันมันก็จะถึงทางออกเอง แต่อย่างไรก็ตามให้ระลึกไว้เสมอว่า "ทำตามแผน อย่าทำตามอารมณ์" " นี่เป็นข้อคิดดีๆ จาก อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู ที่ส่งผ่านมายังผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการพัฒนาเค้าโครงปริญญานิพนธ์ ท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์คนแรกและเป็นผู้จุดประกายประเด็นการทำวิจัยในครั้งนี้ ท่านเป็นทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาชั้นเยี่ยม และนักจิตวิทยาชั้นเลิศ หลายครั้งที่เหนื่อยล้า หลายครั้งที่ท้อ หลายครั้งที่โทษความด้อยปัญญาของตนเอง แต่เมื่อนึกถึงถ้อยคำเหล่านี้พลังใจที่กำลังริบหรี่ก็เหมือนมีลมมาโหมกระพือให้ไฟแห่งศรัทธาลุกโชน ถึงแม้ว่าท้ายที่สุดอาจารย์ได้ปรับบทบาทมาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม แต่ก็ยังคงหยิบยื่นความช่วยเหลือให้กับผู้วิจัยได้อย่างทันท่วงทีเสมอ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อความกรุณาในการร่วมเดินทางเพื่อการเรียนรู้ชีวิตในอีกแง่มุมหนึ่งซึ่งไม่มีตำราเล่มใดจารึกไว้

อีกหนึ่งความประทับใจสำหรับการเดินทางเพื่อการเรียนรู้ในครั้งนี้คือ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ท่านที่สอง อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล เพราะหากไม่มีความเมตตาจากอาจารย์ในวันนั้น วันที่ท่านได้ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาต่อจากอาจารย์ที่ปรึกษาท่านแรก ความสำเร็จในวันนี้คงไม่เกิดขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอดทนต่อความเฉื่อยชาของผู้วิจัย ที่ทำตามอารมณ์มากกว่าทำตามแผน จนปริญญานิพนธ์และสถานะของการเป็นนิสิตปริญญาเอกเข้าขั้นวิกฤต ทุกครั้งที่พบกับเส้นทางที่มืดมน ไม่รู้จะเดินไปทิศทางใด เมื่อมีรอยยิ้มจากอาจารย์ทำให้ผู้วิจัยมั่นใจได้ว่าทางสว่างรออยู่ข้างหน้าแน่นอน ทุกครั้งที่ผู้วิจัยห่อเหี่ยวใจเมื่อต้องมาขอคำปรึกษารอยยิ้มจาก อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล คือกำลังใจที่ดีที่สุดในการสร้างพลังในการปลุกปั้น

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้ให้สำเร็จ ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ทำให้การเดินทางในครั้งนี้เป็น *"การเดินทางที่แสนวิเศษ"* และยากจะลบเลือนไปจากความทรงจำ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พันตรีหญิง ดร.พนมพร พุ่มจันทร์ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ให้กำลังใจ และข้อเสนอแนะในการทำปริญญานิพนธ์ รวมถึงผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชุดา กิจธรธรรม ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในปริญญานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาตราจารย์ ดร. ยุภาดี ปณะราช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริสรา พึ่งโพสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล อาจารย์ ดร. อัจศรา ประเสริฐสิน และอาจารย์ ดร.มฤษฎ์ แก้วจินดา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะจนทำให้ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่มีคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา อบรมขัดเกลา และเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองจนนำมาสู่การสำเร็จการศึกษาขั้นสูงสุด

ขอขอบคุณนักศึกษาปริญญาเอกทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง รวมถึงผู้ประสานงานทุกท่านในแต่ละมหาวิทยาลัยที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนพ้องน้องพี่ ปร.ด 8 สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ทุกคน ที่ส่งแรงใจและเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกันเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณอนงค์นุช คุณวงษา ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล และพี่เกศกุล สระกวี ที่เป็นธุระ ในเรื่องจิปาถะให้ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการทำปริญญานิพนธ์

ขอบคุณความห่วงใย กำลังใจ จากครอบครัวไชยแสน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณแม่จันพร ไชยแสน ผู้เป็นต้นแบบของการเป็นผู้หญิงแกร่ง ขอบคุณพี่สาว น้องสาว หลานๆ ที่สร้างความสุขเล็กๆ และเสียงหัวเราะให้กับผู้วิจัยได้พอผ่อนคลายในยามที่มีความอ่อนล้าจากปริญญานิพนธ์

ท้ายที่สุดขอมอบความสำเร็จในวันนี้ให้กับคุณพ่อสมบูรณ์ ไชยแสน ผู้ล่วงลับ และไม่เคยได้ชื่นชมกับความสำเร็จของลูก รวมถึงไม่เคยได้เห็นปริญญาบัตรของลูกแม้แต่เพียงใบเดียว

อมร ไชยแสน

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
	ความสำคัญของการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	6
	นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	7
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	12
	ความเป็นมาของการศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้	13
	ความหมายและลักษณะของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้	17
	การวัดการมีประสบการณ์การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้	21
	ปัจจัยเชิงเหตุของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้	26
	ผลลัพธ์/ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้	52
	ความแตกต่างระหว่างเพศกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้	56
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	58
	สมมติฐานในการวิจัย	62
3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	64
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	74
4	**ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**	81
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	82
	ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	85
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน	88
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	96

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	115
	สรุปผล	116
	อภิปรายผล	118
	ข้อเสนอแนะ	122
บรรณานุกรม		124
ภาคผนวก		137
ภาคผนวก ก	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	138
ภาคผนวก ข	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	141
ภาคผนวก ค	คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	160
ภาคผนวก ง	ใบรับรองจริยธรรมของข้อเสนอการวิจัย	172
ภาคผนวก จ	หนังสือตอบรับการขออนุญาตใช้บบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของโรเซนเบิร์กของ รองศาสตราจารย์ นวนันท์ ปิยะวัฒน์กูล	175
ประวัติย่อผู้วิจัย		177

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามสาขาวิชาและเพศ.....	66
2	สรุปค่าสถิติและเกณฑ์วัดระดับความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	76
3	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาระดับปริญญาเอกที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	82
4	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาระดับปริญญาเอกที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้.....	84
5	ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าร้อยละของสัมประสิทธิ์การกระจาย (%CV) ค่าต่ำสุด (Min) และค่าสูงสุด (Max) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และค่า P-value ของไค-สแควร์ (χ^2) หลังการแปลงคะแนนเป็นคะแนนมาตรฐาน (Normal Score).....	85
6	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษา.....	87
7	ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนปรับโมเดล.....	88
8	ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดล.....	89
9	ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสองของตัวแปร (Squared Multiple Correlation : R^2)	91
10	สรุปข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล.....	96
11	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย.....	162
12	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป.....	162
13	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว.....	163

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ความคาดหวังจากสังคม.....	163
15	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ.....	164
16	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้คุณค่าในตัวเอง.....	164
17	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายในตน.....	165
18	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนปริญญาเอก.....	166
19	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์	167
20	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ซอบ.....	168
21	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ.....	169
22	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้.....	170
23	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย.....	171
24	ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความทุกข์ทางใจ.....	172

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 วงจรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตามแนวคิดของแคลันซ์..... 19
2 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 60
3 แบบจำลองสมมติฐานการวิจัย..... 61
4 โมเดลหลังปรับ..... 93

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

คงไม่มีใครปฏิเสธว่า "ความสำเร็จ" เป็นสิ่งที่ดีที่สุดประการหนึ่งในชีวิตของคนเรา คนส่วนใหญ่พยายามที่จะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในชีวิต และมุ่งมั่นที่จะเข้าไปให้ใกล้คำว่า "ความสำเร็จ" โดยการนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด (สงกรานต์ ธรรมบุตร.2553 : 73-75) เพราะความสำเร็จนั้นไม่เพียงนำมาซึ่งความภาคภูมิใจแก่ตนเองและครอบครัว แต่ยังนำไปสู่การยกย่องเชิดชูจากสังคม ซึ่งตามปกติบุคคลที่ประสบความสำเร็จจะมีความรู้สึกอิ่มเอมและมีความสุข รวมถึงเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง แต่ในบรรดาคนที่ประสบความสำเร็จนั้นกลับมีบุคคลบางส่วนที่เกิดความรู้สึกวิตกกังวล สงสัยและตั้งคำถามว่าตนเองมีความเหมาะสมและคู่ควรกับความสำเร็จที่ได้รับมาหรือยัง แม้จะมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ที่มีความสามารถ แต่บุคคลเหล่านั้นกลับเชื่อว่าความสำเร็จของตนเองนั้นไม่ได้มาจากความสามารถที่แท้จริงของตน แต่เกิดมาจากความผิดพลาดบางประการของกลไกทางสังคม หรือเป็นเพราะความโชคดีที่ได้อยู่ในครอบครัวที่ดี อยู่ในที่ทำงานที่ดี หรือได้รู้จักกับบุคคลที่สังคมให้การยอมรับ ความรู้สึกและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นแบบนี้แคล์นซ์และคณะ (Clance; et al. 1995: 79-96) เรียกว่า "การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Impostor Phenomenon)" ซึ่งเป็นความเชื่อหรือการรับรู้ของบุคคลว่าตนเองกำลังแสร้งทำว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ จึงไม่ยอมรับความสำเร็จที่เกิดขึ้นว่าเป็นความสามารถของตนเองทั้งที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของสิ่งที่ รู้สึกวิตกกังวลและกลัวว่าคนอื่นจะล่วงรู้ว่าแท้จริงแล้วพวกเขาไม่ได้มีความสามารถมากมายตามที่คนอื่นเข้าใจ และความรู้สึกว่าตนเองกำลังหลอกลวงคนอื่นอยู่ ทำให้มีความพยายามในการที่จะรักษาภาพลักษณ์ (façade) ของความเป็นคนฉลาด และมีรูปแบบพฤติกรรมการทำงานเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลวที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยอาจเป็น (1) ลงมือทำงานนั้นทันทีและเตรียมการทำงานนั้นเต็มที่ หรือ (2) ผัดวันประกันพรุ่งในระยะแรกและมาเร่งทำงานนั้นเมื่อใกล้ถึงวันที่กำหนดส่งงาน โดยหากลงมือทำงานนั้นทันทีและเตรียมการทำงานนั้นเต็มที่ เมื่อการทำงานสำเร็จและบรรลุเป้าหมายด้วยดี ผู้ที่รับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของตนเองจะมีความรู้สึกว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความพยายามอย่างหนักและความมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งไม่ถือเป็นความสำเร็จที่แท้จริง แต่หากรูปแบบของการทำงานเป็นลักษณะของการผัดวันประกันพรุ่งและมาเร่งทำงานจนวินาทีสุดท้าย บุคคลเหล่านี้จะรู้สึกว่าตนเองไม่ได้มีความสามารถทางสติปัญญาอย่างเพียงพอและผลสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะความโชคดี ดังนั้นไม่ว่ารูปแบบการทำงานจะเป็นไปในรูปแบบใด ผู้รับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ จึงปฏิเสธที่จะยอมรับข้อมูลย้อนกลับทางบวก เช่น คำชมเชย การเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น เหล่านั้น เนื่องจากความ

ความรู้สึกผิดจากรูปแบบการทำงานที่ตนใช้ นอกจากนี้ความสำเร็จของงานนั้นยังเป็นตัวเสริมแรงให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความเครียดมากยิ่งขึ้น และเพิ่มความกดดันในการที่จะรักษาระดับของความสำเร็จนั้นต่อไปในอนาคต

จุดเริ่มต้นของการศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นมาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้หญิงจำนวนมากกว่า 150 คน ตั้งแต่ ค.ศ. 1974 ที่เข้ามารับคำปรึกษาในคลินิก แคลันซ์และอิเมส (Clance; & Imes.1978) พบว่า ผู้หญิงเหล่านั้นเป็นผู้ที่เต็มไปด้วยความรู้ความสามารถ อีกทั้งยังประสบความสำเร็จอย่างสูงทั้งในเรื่องการศึกษาและหน้าที่การงาน แต่กลับรู้สึกสงสัย ไม่แน่ใจในความสำเร็จที่เกิดขึ้น และเห็นว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่น่าอับอายเพราะไม่ได้มาจากความสามารถที่แท้จริง และเป็นกังวลว่าบุคคลอื่นจะล่วงรู้ว่าตนเองไม่มีศักยภาพมากพอที่จะสมควรได้รับการยกย่อง จากการพูดคุยกับผู้รับบริการที่เข้ามารับคำปรึกษา แคลันซ์ (Clance.1985) ได้สรุปลักษณะของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ไว้ 6 ลักษณะ คือ 1) การมีวงจรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (The Impostor cycle) 2) ความต้องการที่จะเป็นคนพิเศษหรือเป็นคนที่ดีที่สุด (The need to be special or to be the very best) 3) มุมมองของความเป็นสุดยอดคน(Superman/ Superwoman aspect) 4) การกลัวความล้มเหลว (Fear of failure) 5) การปฏิเสธความสามารถของตนเองและการไม่ยอมรับคำยกย่องชมเชย (Denial of competence and Discounting praise) และ 6) ความกลัวและความรู้สึกผิดเกี่ยวกับความสำเร็จ (Fear and guilt about success) แต่อย่างไรก็ตามบุคคลที่รับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะดังกล่าวครบทั้ง 6 ลักษณะ หากพบ 2-3 ลักษณะในหกลักษณะดังกล่าวข้างต้นก็ถือเป็นผู้ที่มีลักษณะของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ซึ่งการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้ที่รับรู้เกิดความทุกข์ทางใจ หรือมีอาการทางร่างกายอันเป็นผลมาจากความเครียด เช่น ปวดท้อง ปวดศีรษะ หรือนอนไม่หลับ แต่การรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้ไม่ถูกจัดเป็นพยาธิสภาพหรือความผิดปกติทางจิตตามเกณฑ์การวินิจฉัยความผิดปกติทางจิต (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders : DSM) ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน (American Psychiatric Association)

แม้ว่าการสรุปลักษณะของผู้ที่รับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของแคลันซ์ตามที่กล่าวถึงข้างต้นจะมีจุดเริ่มต้นมาจากผู้ป่วยเพศหญิงที่มารับการบำบัดในคลินิกและการวิจัยในระยะแรกส่วนใหญ่ทำในกลุ่มประชากรที่เป็นเพศหญิง แต่จากการศึกษาในระยะต่อมาพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ในลักษณะนี้เกิดขึ้นในเพศชายเช่นเดียวกัน (เช่น Dingman.1987; Pierce .2011 เป็นต้น) นอกจากนี้ยังพบการมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในหลากหลายวิชาชีพ เช่น แพทย์ ทนายความ นักสังคมสงเคราะห์ (Want; & Kleitman. 2006) ครู (Matthews.2001; Byrnes; & Lester1995; Brems; et al.1994) พยาบาล (Arena; & Page.1992) กลุ่มอาชีพด้านการให้บริการ เช่น พนักงานบริษัท (Leng.2006) และกลุ่มนักศึกษา (เช่น Bernard.2002; Smith.2011; Sakulku.2009; Craddock ; et al.2011) เป็นต้น และจากผลการศึกษาในบริบทของความแตกต่างทางเพศ อาชีพ และวัฒนธรรม (Lin. 2008; Lisa. 2009; Ahlfeld. 2009; Chae.1995; Fujie.2010) ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นพบได้ทั่วไปในทุกสังคมในโลกและได้รับการคาดคะเนว่า ร้อยละ 70 ของคนเราต่างก็เคย

มีประสบการณ์รับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้อย่างน้อย 1 ครั้งในช่วงชีวิต (Gravois.2007) นอกจากการศึกษาอุบัติการณ์ของการเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้แล้ว ยังได้มีการศึกษาเพิ่มเติมเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้กับตัวแปรอื่นๆ ทั้งงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยพบว่าตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นมีทั้งตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายนอกบุคคล เช่น การเลี้ยงดูของบิดามารดา (Clance.1985; Want; & Kleitman.2006; Castro; Jones; & Mirsalimi. 2004) การสื่อสารเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว (Clance.198 ; Sakulku .2009; Ahlfeld.2009; Smith.2011) การรับรู้ความคาดหวังจากการมีสถานะและบทบาททางสังคม (Ahlfeld.2009; Craddock; et al. 2011) และตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายในบุคคล เช่น การรับรู้คุณค่าในตนเอง (Ghorbanshirod.2012; Lin.2008 ; Lisa.2009 ; Pierce.2011; Thompson ; Foreman; & Martin.2000; Craddock; et al.2011) พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย(Self-handicapping behavior) (Want; & Kleitman .2006; Ross; Stewart; et al. 2001) ความมั่นใจในตนเอง (Self-confident) (Kumar; & Jagacinski.2006) รูปแบบบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism) (Bernard.2002; Ross; et al. 2001; Ghorbanshirodi.2012) บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ (Conscientiousness) (Bernard.2002; Ross; et al. 2001) และบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ (Perfectionism) (Leng.2006; Ferrari; & Thompson.2006.)

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาถึงผลที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการที่บุคคลรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้น จะมีผลกระทบต่อบุคคลหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้อง และนอนไม่หลับ (Clance.1985; Steinberg.1986; Sakulku.2009) ด้านจิตใจ เช่น ความวิตกกังวล (Anxiety) (Clance.1985; Sakulku.2009; Dompe.2010; Kumar; & Jagacinski.2006) ความซึมเศร้า (Depression) (Clance.1985; Sakulku .2009; Dompe.2010) ขาดความมั่นใจในตนเอง ผิดหวัง หมดกำลังใจ มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (Bernard; et al.2002; Chrisman; et al.1995; Clance.1985; Fried-Buchalter.1992; Thompson; Davis; & Davison.1998 ; Thompson ; Foreman ; & Martin .2000) และด้านรูปแบบทางพฤติกรรม เช่น การนำเสนอตนเอง (Self-presentation) (Ferrari; & Thompson.2006; Leary; & et 2000) การหลีกเลี่ยงการถูกประเมินในทางลบ (Chrisman; et al.1995; Clance; et al .1995) นอกจากนี้อาจมีการแสดงออกในลักษณะของการปฏิเสธที่จะทำงานที่มีความท้าทาย บ้างาน หรือความพยายามทำงานให้สมบูรณ์แบบ(Thompson.1996 ; Kets de Vries.2005) รวมถึงพฤติกรรมการแยกตัว(Ahlfeld.2009)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาที่แยกศึกษาเพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งกล่าวคือ ศึกษาปัจจัยภายในบุคคล ที่ส่งผลทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ เช่น การรับรู้คุณค่าในตนเอง หรือเป็นการศึกษาเพียงปัจจัยภายนอก เช่น ปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของบิดามารดา ที่มีส่วนทำให้บุคคลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการ

รับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลอย่างรอบด้านและครอบคลุมทั้งปัจจัยภายในและภายนอกบุคคลในคราวเดียวกันอันจะทำให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างถูกต้องโดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของนักศึกษาปริญญาเอกในมหาวิทยาลัยของรัฐของประเทศไทย เนื่องจากนักศึกษาระดับปริญญาเอกเป็นผู้ที่มีต้องใช้ความพยายามอย่างสูงในการทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการดำเนินชีวิตประจำวันและความรับผิดชอบงานทางด้านวิชาการรวมถึงต้องปรับตัวกับสภาพการณ์ใหม่ที่ต้องเผชิญ บางคนมีหลายบทบาทที่ต้องรับผิดชอบทั้งการดูแลบิดามารดา และ/หรือเป็นบิดามารดาที่ต้องดูแลครอบครัว ทำให้บุคคลเหล่านี้จำเป็นต้องบริหารจัดการตนเองเพื่อรักษาสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานมากกว่าคนทั่วไป (Brus.2006) ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองของแคล๊นซ์ (Clance. 1985: 110-111) ที่ว่านักศึกษาเป็นผู้ที่มีแนวโน้มที่จะมีคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากนักศึกษาเป็นผู้ที่ถูกประเมินความสามารถอยู่เป็นประจำ ทั้งเรื่องการให้เกรดและการประเมินผลงานต่างๆ เช่น งานเขียนเชิงวิชาการ การนำเสนอทางวิชาการ เป็นต้น นอกจากนี้แคล๊นซ์ยังกล่าวว่าบุคคลยิ่งศึกษาในระดับสูงขึ้นไปมากเท่าใดยิ่งมีแนวโน้มที่จะมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่สูงขึ้น เพราะนอกจากการเรียนเฉพาะทางเพื่อให้มีความรู้ในเชิงลึกแล้ว ผู้เรียนยังต้องมีทักษะในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาที่เรียนดีพอๆกับความรู้ในทางทฤษฎีด้วย ซึ่งการเกิดขึ้นของการมีภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในนักศึกษาระดับปริญญาเอกได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยเชิงปริมาณ (Dompe.2011) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Craddock; et al. 2011) ว่าสามารถพบได้กับระดับปริญญาเอกทุกชั้นปีและพบระดับของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สูงสุดในระดับปริญญาเอกชั้นปีที่ 5 (Dompe.2011) ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้กับนักศึกษาระดับปริญญาเอกทุกชั้นปี โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในมุมมองทางพฤติกรรมศาสตร์ ที่ครอบคลุมทั้งปัจจัยภายในและภายนอกของบุคคลที่รับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ โดยการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้และตรวจสอบว่าโมเดลที่พัฒนามานี้ สามารถอธิบายการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้ครอบคลุมทั้งเพศชายและเพศหญิงในบริบทของสังคมไทยหรือไม่ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณในระยะแรก และเนื่องจากยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในประเทศไทยมาก่อนผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยระยะที่สองด้วยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจและอธิบายข้อมูลที่น่าสนใจจากการวิจัยเชิงปริมาณให้ลึกซึ้งมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้สังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้และนักวิชาการด้านพฤติกรรมศาสตร์ได้รับรู้ และตระหนักถึงปัจจัยทั้งภายในและภายนอกบุคคล เกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นอกจากนี้ยังทำให้ได้แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ที่สามารถอธิบายการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างระหว่างเพศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคล องค์กร ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักจิตวิทยา ครู หรือแม้กระทั่งผู้บริหารในมหาวิทยาลัย ในการที่จะทำความเข้าใจบุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ เพื่อนำไปสู่การสนับสนุนและส่งเสริมบุคคล

เหล่านี้ ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มเปี่ยมในการสร้างสรรค์คุณประโยชน์ให้เกิดกับตนเองและสังคมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1.ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองโครงสร้างเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพครอบครัว (การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม (การรับรู้ความคาดหวังของสังคมจากสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก และการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ) ที่มีต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

1.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยภายในบุคคล (การรับรู้คุณค่าในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนปริญญาเอก ความเชื่ออำนาจภายในตน บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ และบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ) มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

1.3 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่มีต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย

2.ทำความเข้าใจกระบวนการเกิด ลักษณะ (Characteristics) ความรู้สึก (feelings) รูปแบบความคิด (thoughts) ของผู้รับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตลอดจนศึกษาผลกระทบ (effects) ของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้ภูมิรู้ที่มีต่อการดำเนินชีวิตและวิธีการจัดการ (coping style) กับผลกระทบที่เกิดขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ถือเป็นการเปิดประเด็นตัวแปรการวิจัยที่ยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อนในประเทศไทย ดังนั้นความสำคัญของการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้

1. ได้แบบจำลองโครงสร้างเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่มีความน่าเชื่อถือและอธิบายการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้อย่างครอบคลุมจากการบูรณาการมุมมองแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์

2. ได้ข้อค้นพบที่ได้เป็นประโยชน์ต่อบุคคลหรือองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู นักจิตวิทยา และผู้บริหารมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบัณฑิตศึกษาซึ่งถือเป็นหน่วยงานหลักในการกำกับ ดูแล นักศึกษาระดับปริญญาเอกในการจัดการหลักสูตร หรือสภาพแวดล้อมต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ตลอดจนถึงการป้องกันการพัฒนา

ไปสู่การมีปัญหาสุขภาพจิตของนักศึกษา ที่อาจส่งผลให้เกิดการออกจากการศึกษากลางคัน อันถือเป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจทั้งของนักศึกษา และมหาวิทยาลัย

3.สามารถนำข้อค้นพบจากแบบจำลองโครงสร้างเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการให้คำปรึกษา ออกแบบโครงการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีความรู้ ให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และสามารถดึงเอาศักยภาพที่มีมาสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสุข และภาคภูมิใจกับความสำเร็จที่มาจากความสามารถที่แท้จริงของตนเอง

4.เนื่องจากตัวแปรที่ใช้ศึกษาเป็นหลักในการวิจัยครั้งนี้เป็นตัวแปรใหม่ที่ยังไม่เคยมีการศึกษาในประเทศไทย ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงทำให้วงวิชาการของไทยได้รู้จักการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการทำงาน การดำเนินชีวิตประจำวัน และสุขภาวะของบุคคล ผู้วิจัยจึงคาดหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปสู่การต่อยอดองค์ความรู้ทางวิชาการโดยเฉพาะนักวิจัยในทางพฤติกรรมศาสตร์ที่สามารถนำตัวแปรนี้ไปใช้ในการศึกษาหรือกำหนดให้เป็นตัวแปรหนึ่งในการวิจัยร่วมกับตัวแปรอื่นๆในทางพฤติกรรมศาสตร์ได้ อันจะนำไปสู่การเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลในอีกแง่มุมได้ลึกซึ้งมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร เป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอกมหาวิทยาลัยของรัฐ ทุกชั้นปี ปีการศึกษา 2558

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอกมหาวิทยาลัยของรัฐ ทุกชั้นปี ปีการศึกษา 2558 ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) จำนวน 464 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

ตัวแปรเชิงสาเหตุ ประกอบด้วย

1.ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ได้แก่

1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย (Care)

1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป (Overprotection)

1.3 การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว (Mixed messages about achievement from family)

2.ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่

2.1 การรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก

2.2 การรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ

3.ปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่

3.1 การรับรู้คุณค่าในตนเอง (Self-esteem)

3.2 การรับรู้ความสามารถตนเอง(Self-efficacy)ในการเรียนระดับปริญญาเอก

3.3 การเชื่ออำนาจในตน (Locus of control)

3.4 บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism)

3.5 บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ (Conscientiousness)

3.6 บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ (Perfectionism)

ตัวแปรผล ได้แก่

1. การรับรู้ภาพลักษณ์มีภูมิรู้ (Impostor Phenomenon)

2.พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย (Self-handicapping)

3.ความทุกข์ทางใจ (Psychological distress) ประกอบด้วย ความวิตกกังวล อาการซึมเศร้า และความเครียด

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Impostor Phenomenon) หมายถึงการรับรู้ของบุคคลว่าตนเองกำลังแสร้งทำ (Fake) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ และกลัวว่าบุคคลอื่นจะล่วงรู้ว่าตนเองไม่ได้มีความสามารถอย่างที่พวกเขาเข้าใจ มีความรู้สึกผิดต่อความสำเร็จของตนเองและแสดงออกโดยการปฏิเสธที่จะยอมรับว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลมาจากความสามารถที่แท้จริงของตนเอง (Discount) แต่เป็นเพราะปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับความสามารถภายในตนเอง เช่น ความพยายามและ/หรือความโชคดี (Luck) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้และแบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของแคล๊นซ์ (Clance.1985) มาแปลและปรับใช้ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทของการวิจัย โดยมีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า 6 ระดับ มีค่าตั้งแต่ ไม่เคยเกิดขึ้นเลย จนถึงเกิดขึ้นบ่อยมาก

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย (care) หมายถึง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่แสดงออกถึงความรัก ความห่วงใย ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูของพาร์กเกอร์และคณะ (Parker; et al.1979) มาแปลและปรับใช้ให้มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทของงานวิจัย โดยแบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ตั้งแต่ ไม่จริงที่สุด จนถึง จริงที่สุดมีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ

การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป (overprotection) หมายถึง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่เลี้ยงดูแบบเข้มงวด และปกป้องมากเกินไป ไม่ค่อยปล่อยให้มีอิสระในการตัดสินใจ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูของพาร์กเกอร์และคณะ (Parker; et al.1979) มาแปลและปรับใช้ให้มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทของงานวิจัย โดยแบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ตั้งแต่ ไม่จริงที่สุด จนถึง จริงที่สุดมีข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ

การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว (Mixed Messages about achievement from family) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความไม่สม่ำเสมอเรื่องการสื่อสารเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว การขาดการชื่นชมยกย่องเมื่อประสบความสำเร็จ เช่น ไม่มีการกล่าวชื่นชมเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามประสบความสำเร็จ แต่กลับไปชื่นชมบุคคลอื่นที่ประสบความสำเร็จในลักษณะเดียวกัน หรือบางครั้งก็ชมเชยเมื่อประสบความสำเร็จและบางครั้งก็กลับนิ่งเฉย เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบวัดการสื่อสารที่ไม่คงที่เกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัวของทอมสันและดินเนล (Thompson; & Dinnel.2001) มาแปลและปรับใช้ให้มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทของงานวิจัย โดยมีข้อคำถามจำนวน 17 ข้อ แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด จนถึง จริงที่สุด

การรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าบุคคลรอบข้าง เช่น ครู เพื่อน และคนทั่วไปในสังคมมีความคาดหวังกับการมีสถานภาพและบทบาทของการเป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอกของตนในระดับใด ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดการรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยข้อคำถามครอบคลุมความคาดหวังจากสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอกในด้าน (1) คุณธรรม จริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทางปัญญา (4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ (5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 6 ข้อ เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด

การรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ หมายถึง การรับรู้ของบุคคลที่มีต่อความเชื่อและ/หรือบรรทัดฐานของคนทั่วไปในสังคมเกี่ยวการประสบความสำเร็จในชีวิต โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จตามแนวคิดของโรคีช (Rokeach.1973) ในส่วนของค่านิยมปลายทาง โดยแบบวัดนี้มีข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด

การรับรู้คุณค่าในตนเอง (Self-esteem) หมายถึง การรับรู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถในการทำงาน และภาคภูมิใจกับสภาพความเป็นจริงของตนเองในปัจจุบัน ซึ่งในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดการรับรู้คุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก(Rosenberg.1965) ที่มีการแปลเป็นฉบับภาษาไทยและหาค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นด้วยวิธีการแปลกลับ (Back translated) ของ นวนันท์ ปิยะวัฒน์กูล และคณะ ภาควิชาจิตเวช คณะแพทย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2554) จำนวน 10 ข้อ โดยแบบวัดการรับรู้คุณค่าในตนเองฉบับภาษาไทยนี้เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด

การเชื่ออำนาจในตน (locus of control) หมายถึง ความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถในการควบคุมสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบกับตนเอง ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามการเชื่ออำนาจในตนจากมาตรวัดความเชื่อภายในตนของ เรวดี ทรงเที่ยง (2548:67) โดยการปรับข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับบริบทการวิจัย จำนวน 17 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด

การรับรู้ความสามารถตนเองในการเรียนระดับปริญญาเอก (Self-efficacy) หมายถึง การรับรู้และความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถมากน้อยเพียงใดในการเรียนระดับปริญญาเอกให้ประสบความสำเร็จ โดยผู้วิจัยสร้างแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองตามแนวคิดของแบนดูรา (Bandura.1986) จำนวน 10 ข้อโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด

บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism) หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่เกิดความวิตกกังวล โกรธ และอ่อนไหว ไปตามสิ่งที่มากระตุ้นทั้งภายนอกและภายในได้ง่าย ซึ่งการวัดบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบฉบับย่อ (NEO-FFI) ของคอสตาและแมคแคร ในส่วนของบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ที่แปลโดยวัลภา สบายยิ่ง (2542) จำนวน 12 ข้อ เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด

บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ (Conscientiousness) หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่เป็นผู้มีวินัยในตนเอง รอบคอบ ละเอียดลออ มีระเบียบในการทำงาน รวมถึงมีความรับผิดชอบในการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งการวัดบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบฉบับย่อ (NEO-FFI) ของคอสตาและแมคแคร ในส่วนของบุคลิกภาพ

แบบมีสติรู้ชอบที่แปลโดย วัลภา สบายยิ่ง (2542) จำนวน 12 ข้อ เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด

บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ (Perfectionism) หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสวงหาความสมบูรณ์แบบ วางเป้าหมายไว้สูงมากและไม่มีข้อบกพร่อง มีระดับการวิพากษ์วิจารณ์ตนเองสูง หากไม่ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ และกังวลเกี่ยวกับการถูกประเมินความสามารถจากบุคคลรอบข้าง โดยแบ่งลักษณะบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบออกเป็น 3 ลักษณะ คือ (1) ความสมบูรณ์แบบที่ยึดตนเองเป็นสำคัญ (Self-Oriented Perfectionism) หมายถึง คือ การที่บุคคลตั้งมาตรฐานสูงเกินความเป็นจริงให้ตนเองและตัดสินตนเองด้วยมาตรฐานนั้น (2) ความสมบูรณ์แบบที่ยึดบุคคลอื่นเป็นสำคัญ (Other-Oriented Perfectionism) หมายถึง การที่บุคคลตั้งมาตรฐานที่ตายตัวและสูงเกินจริงให้กับผู้อื่นและจะประเมินผู้อื่นอย่างเข้มงวดจากมาตรฐานนั้น และ (3) ความสมบูรณ์แบบที่ยึดสังคมเป็นสำคัญ (Socially Prescribed Perfectionism) หมายถึง การที่บุคคลเชื่อที่ว่าสังคมเป็นผู้บีบบังคับและกดดันให้บุคคลถือมาตรฐานที่สูงเกินจริง การพยายามทำตัวให้เป็นผู้สมบูรณ์แบบเท่านั้นจึงจะได้รับการยอมรับและมีชีวิตอยู่ได้ในสังคม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบวัดบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ ของฮิววิทท์และเฟลทท์ (Hewitt & Flett.1989) มาแปลและปรับข้อคำถามให้มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทของงานวิจัย โดยมีข้อคำถามจำนวน 45 ข้อ เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด

ความวิตกกังวล (Anxiety) หมายถึง ความรู้สึกไม่สบายใจ ตื่นตระหนก วิตกกังวลเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์รอบตัวที่แปลกใหม่ โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบวัดความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความเครียดฉบับย่อ (Depression Anxiety and Stress Scale : DASS-21) ของโครงการวิจัยอัลแทร์มาปรับใช้ ซึ่งแบบวัดในส่วนของความวิตกกังวลมีข้อความจำนวน 7 ข้อ (ข้อ 2, 4, 7, 9, 15, 19, 20) เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด

ความซึมเศร้า (Depression) หมายถึง ความรู้สึกผิด เศร้า สิ้นหวัง ว้าเหว่ และท้อแท้ โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบวัดความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความเครียดฉบับย่อ (Depression Anxiety and Stress Scale : DASS-21) ของโครงการวิจัยอัลแทร์ มาปรับใช้ ซึ่งแบบวัดในส่วนของความซึมเศร้า มีข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ (ข้อ 3, 5, 10, 13, 16, 17, 21) เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด

ความเครียด (Stress) หมายถึง การตอบสนองทางร่างกายและจิตใจ ที่เกิดจากการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง หรือสถานการณ์ที่ไม่พึงใจ เช่น ความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจ ไม่ได้ดังใจ เป็นต้น โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบวัดความ ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความเครียดฉบับย่อ (Depression Anxiety and Stress Scale : DASS-21) ของโครงการวิจัยอัลแทร์ มาปรับใช้ มีข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ (ข้อ 1, 6, 8, 11, 12, 14, 18) เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด

พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย (Self-handicapping) หมายถึง การแสดงออกของบุคคลเพื่อปกป้องตนเองจากความผิดหวัง หรือคับข้องใจจากความล้มเหลวที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อเป็นการรักษาคุณค่าของตนเอง (Self-worth) และลดความกดดันในการทำงานหรือกิจกรรมนั้นๆ โดยการพยายามหาข้ออ้างล่วงหน้าก่อนลงมือทำงานหรือกิจกรรมใดๆ และเตรียมคำอธิบายสำหรับความล้มเหลวที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยนำแบบวัดการทำให้ตนเองด้อยของ Rhodewalt (1990) มาแปลและปรับใช้ให้มีสอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทของงานวิจัย โดยแบบวัดฉบับนี้มีจำนวน 24 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Impostor Phenomenon) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่มีผู้ศึกษาในต่างประเทศไว้หลากหลายแง่มุม ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัยนี้ รายละเอียดการประมวลเอกสารสรุปได้เป็นลำดับดังนี้

1. ความเป็นมา ความหมาย และลักษณะของการมีรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้
2. การวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้
3. ปัจจัยเชิงเหตุของการมีรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

3.1 ปัจจัยภายนอกบุคคล ประกอบด้วย

3.1.1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางครอบครัวประกอบด้วยการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องเกินไปและการสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว

3.1.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม คือ การรับรู้ความคาดหวังของสังคมจากสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอกและการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ

3.2 ปัจจัยภายในบุคคล ประกอบด้วย การรับรู้คุณค่าในตนเอง ความเชื่ออำนาจในตนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนระดับปริญญาเอก บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ และบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ

4. ผลลัพธ์/ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้
5. ความแตกต่างระหว่างเพศกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย
7. สมมติฐานในการวิจัย

1. ความเป็นมา ความหมายและลักษณะของการรับรู้การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

1.1 ความเป็นมา

"การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Impostor Phenomenon)" ได้รับการเปิดเผยต่อวงวิชาการครั้งแรกในปี ค.ศ. 1978 โดยแคลันซ์และอิเมส (Clance; & Imes.1978) ซึ่งเป็นทั้งนักจิตวิทยาและอาจารย์มหาวิทยาลัย หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการให้คำปรึกษาและบำบัด ผู้หญิงจำนวนมากกว่า 150 คน ที่มารับการบำบัดในคลินิกตั้งแต่ปี 1974 แคลันซ์และอิเมสพบประเด็นที่น่าสนใจว่า ผู้เข้ารับคำปรึกษาหญิงเหล่านี้เต็มไปด้วยความรู้ ความสามารถ อีกทั้งยังประสบความสำเร็จอย่างสูงทั้งในด้านการศึกษาและหน้าที่การงาน แต่พวกเธอกลับสงสัยในความสำเร็จที่เกิดขึ้น และเชื่อว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากความผิดพลาดบางประการหรือความโชคดีมากกว่าจะเป็นเพราะความสามารถที่แท้จริงของพวกเธอ ซึ่งสำหรับพวกเธอแล้วความสำเร็จเหล่านี้ถือเป็นสิ่งน่าอับอาย และกังวลว่าจะมีคนล่วงรู้ว่าแท้จริงแล้วพวกเธอไม่ได้มีศักยภาพมากพอสมควรแก่การยกย่อง (Clance; & et al. 1995:79-80) (Clance.1985: 6) จึงพยายามรักษาภาพลักษณ์ของการเป็นผู้ที่มีความสามารถรวมถึงมีความวิตกกังวลว่าจะไม่สามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จเหมือนที่ผ่านมาได้ ซึ่งแคลันซ์เรียกประสบการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ว่า *"การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Impostor Phenomenon)"* หลังจากแคลันซ์และอิเมสได้นำเสนอการรับรู้นี้แล้ว พบว่า มีการศึกษาต่อมาอย่างแพร่หลาย ซึ่งความเป็นมาของการศึกษาการมีรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สามารถสรุปได้เป็น 3 ระยะ คือ

ระยะแรก (ค.ศ.1978-1989) การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในระยะแรก (Taylor. 2009: 23-33) พบว่าเป็นงานวิจัยทั้งหมด 12 เรื่อง ประกอบด้วยงานวิจัยที่ทำในเชิงปริมาณ 10 เรื่อง เป็นบทความ 11 เรื่อง โดยถูกตีพิมพ์ในวารสาร 3 ฉบับ คือ (1) Psychotherapy: Theory, Researc13h, and Practice (2) Academic Psychology Bulletin และ (3) Women and Therapy และเป็นหนังสือ 3 เล่มเขียนโดยแคลันซ์ 2 เล่ม ในปี 1985 และปี 1986 และเขียนโดยฮาวีย์ ในปี 1985 การศึกษาในระยะนี้ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเพื่อต้องการยืนยันข้อค้นพบของแคลันซ์ และขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในบุคคล ทั้งในเรื่องของ **(1) ปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้** ได้แก่ ***ปัจจัยภายนอกบุคคล*** เช่น <u>*อิทธิพลของครอบครัว*</u> ในเรื่องของการสื่อสารที่ไม่มีความคงเส้นคงวา และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (Clance; & Imes.1978) มุมมองของผู้ปกครองเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ (Hirchfeld.1982) <u>*อิทธิพลทางสังคม*</u> ในเรื่องของการเปลี่ยนชนชั้นทางสังคม (socially mobility) โดยผลการศึกษาตัวแปรการเปลี่ยนชนชั้นทางสังคมนี้ก็พบว่ามีความสัมพันธ์กับการเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้อย่างมีนัยสำคัญในผู้หญิงเท่านั้น (Dingman.1987) ***ปัจจัยภายในบุคคล*** ได้แก่ <u>*การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง*</u> เช่น การรับรู้คุณค่าในตนเอง (Smith-Clark.1988) การประเมินตนเอง (self-appraisal) (Steinberg.1986; Clance; & O'Toole.1987) <u>*บุคลิกภาพส่วนบุคคล*</u> เช่น บุคลิกภาพแบบเก็บตัว บุคลิกภาพแบบเปิดเผยตัวหรือชอบเข้าสังคม (Lawler .1984 ; Clance; &

O'Toole.1987 ; Gibbs.1985 ; Cromwell. 1989) **(2) การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้** โดยผลการวิจัยในระยะแรกนี้พบว่า ผู้ที่มีภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้คือผู้ที่ ขาดความมั่นใจในตนเอง กลัวความล้มเหลว กลัวความสำเร็จ มีลักษณะของการหลีกเลี่ยงการถูกประเมิน มีการประเมินความสามารถของตนเองต่ำกว่าความเป็นจริงและประเมินความสามารถของคนอื่นสูงกว่าตนเอง มีความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล (Clance; & Imes.1978 ; Imes.1979 ; Clance; & O'Toole.1987 ; Sherman.1987) และ **(3) ผลที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้** ผลการศึกษาในระยะแรกพบว่าผู้มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะเป็นผู้ที่มีความรู้สึกวิตกกังวล มีอาการซึมเศร้า (Steinberg.1986; Clance; & Imes.1978 ; Imes.1979 ; Clance; & O'Toole.1987)

นอกจากการศึกษาในระยะแรกจะเน้นไปที่การยืนยันข้อค้นพบของแคล็นซ์แล้ว นักวิจัยยังให้ความสำคัญต่อการขยายองค์ความรู้ที่ได้จากข้อค้นพบดังกล่าวเพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ให้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากขึ้น เช่น มีการสร้างแบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ และตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบวัดเพื่อให้ได้เครื่องมือที่เป็นมาตรฐานมีคุณภาพดี และสามารถใช้ในการคัดกรองผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้ (Harvey.1981 ; Harvey; & Katz.1985 ; Clance.1985 ; Edwards ; et al .1987) นอกจากนี้ยังมีการขยายขอบเขตการศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในกลุ่มประชากรเพศชาย (เช่น Imes.1979 ;Dingman.1987 ; Cromwell.1989 เป็นต้น) ซึ่งพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สามารถพบได้ทั้งในเพศหญิงและเพศชาย รวมถึงการศึกษาว่าลำดับการเกิดมีผลต่อการทำให้บุคคลเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้ได้หรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าลำดับการเกิดมีความสัมพันธ์กับการเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้โดยลูกคนแรกมักรายงานว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สูง (Smith-Clark.1988) ตลอดจนการศึกษาเพื่อค้นหาวิธีการบำบัดผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้โดยพบว่าวิธีการบำบัดแบบกลุ่มสามารถบรรเทาความรู้สึกวิตกกังวลหรือความทุกข์ทางใจของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้ (Matthews; & Clance.1985)

ระยะที่สอง (ค.ศ.1990-2007) การศึกษาในระยะที่สองนี้มีการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้กันกว้างขวางมากขึ้นในกลุ่มประชากรที่มีอายุแตกต่างกันไป ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้เป็น 3 ช่วงวัย (Taylor.2009: 40-58) คือ ***วัยเด็ก*** งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในวัยเด็ก เป็นงานปริญญานิพนธ์ 7 เรื่อง โดยเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณทั้ง 7 เรื่อง เป็นบทความ 9 เรื่อง ตีพิมพ์ในวารสาร Personality and Individual Differences ทั้งหมด ซึ่งข้อค้นพบจากการศึกษาในระยะนี้พบว่า ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ขึ้นในเด็ก (เช่น Bussotti.1990 ; Teece.1990 ; Langford; & Clance.1993 ; King; & Cooley.1995 ; Want; & Kleitman. 2006 เป็นต้น) โดยลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้แก่ (1) รูปแบบการเลี้ยงดูของบิดามารดา (parenting style) (2) การที่เด็กมีบทบาทเป็นบิดามารดา (parentification) เช่น การรับ

บทบาทเป็นผู้ดูแลน้องที่มีอายุห่างกันมาก เป็นต้น (3) สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกครอบครัว (environments; home and away from home) และ (4) ความคาดหวังในเรื่องความสำเร็จจากครอบครัว (achievement expectation) ***วัยรุ่น*** การศึกษาการเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในวัยรุ่น มีการศึกษาทั้งในลักษณะของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นก้าวแรกของการศึกษาเกี่ยวกับการการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาโดยมุ่งความสนใจไปที่ " การรับรู้ตัวตนที่ผิดพลาด (False self) " ผลกระทบของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในด้านวิชาการ การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในประเด็นเรื่อง เพศ (gender) ชาติพันธุ์ (ethnicity) รวมถึงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (เช่น Caselman.2000; Fruhan.2002 ; Caselman; & et al.2006) ***วัยผู้ใหญ่*** การศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้ในวัยผู้ใหญ่ เน้นการศึกษาเพื่อยืนยันการเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในเรื่องสภาพแวดล้อม การประกอบอาชีพ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เช่น การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) ความเชื่ออำนาจในตน (Locus of Control) และการเปลี่ยนชนชั้นทางสังคม (social class mobility) เป็นต้น (เช่น Niles.1994 ; Sightler & Wilson.2001; Groat.2003 เป็นต้น) งานวิจัยในระยะที่สองนี้ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณโดยมีงานวิจัยคุณภาพเพียงเรื่องเดียว และมีงานวิจัยที่ใช้การผสานวิธี (mixed-method) อีก 1 เรื่อง (Ward.1990) ที่นำข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ร่วมกันซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของตนเอง เป็นผู้ที่มีความเชื่อในเรื่องของความโชคดี และมีรูปแบบแรงจูงใจในการทำสิ่งต่างๆที่ไม่ได้มาจากภายในตนเอง (impersonal motivational orientation) บุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้เชื่อว่า ตนเองไม่ได้ฉลาดหรือเหนือกว่าคนอื่น และเป็นผู้ที่มักจะตัดสินใจทำงานหรือเลือกประกอบอาชีพที่ไม่ต้องเสี่ยงกับความล้มเหลว

ระยะที่สาม (ค.ศ.2008-ปัจจุบัน) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจงานวิจัย โดยสืบค้นด้วยคำว่า Impostor Phenomenon จากแหล่งค้นคว้าออนไลน์ทั้ง ProQuest.com Science Direct.com และ google.co.th พบว่า งานวิจัยในระยะนี้เป็นงานปริญญานิพนธ์ของนักศึกษาในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยาเป็นส่วนใหญ่และกลุ่มประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาในสาขาวิชาจิตวิทยา โดยลักษณะของงานวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ (Lin.2008; Lisa.2009; Sakulku.2009; Dompe.2010; Ives.2010; Pierce.2011; Smith.2011;Ghorbanshirodi. 2012) วิจัยเชิงคุณภาพ 3 เรื่อง (Ahlfeld.2009 ; Taylor.2009 ; Craddock; et al.2011) บทความ 5 เรื่อง (Parkman;&Beard.2008 ;Legassi.2008;Trotman.2009 ; Jarret.2010 ; Sakulku; & Alexander.2011) โดยภาพรวมของการศึกษาในระยะที่สามนี้ มีประเด็นการศึกษาที่คล้ายคลึงกับการศึกษาในระยะที่หนึ่งและระยะที่สองคือเป็นการศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในนักศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ ทั้งระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา มีการทำการศึกษาในกลุ่มของผู้ที่ประกอบอาชีพต่างกัน รวมถึงศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้และผลที่เกิดจากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ข้อค้นพบในระยะนี้สนับสนุนการศึกษาที่ผ่านมา

ในการศึกษาในระยะที่สามนี้มีงานวิจัยที่มีความน่าสนใจในเรื่องของวิธีวิทยาที่ใช้ในการวิจัยคือ งานวิจัยของเทเลอร์ (Taylor.2009) ซึ่งใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเริ่มต้นกระบวนการคิดของการเล่าเรื่องด้วยวิธีการแบบ auto-ethnography และนำเสนอรายงานการวิจัยด้วยการเล่าเรื่องส่วนตัวในเชิงวิชาการ (Scholarly Personal Narrative) ในฐานะผู้หญิงที่ได้รับรางวัล Service Above Self จาก Downtown Seattle Rotary และอัตชีวประวัติของตนเองในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับการการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้โดยเชื่อมโยงกับงานวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือของสิ่งที่เทเลอร์กำลังนำเสนอ ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องและสนับสนุนข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลของการเกิดประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ผ่านมา

จากการศึกษาทั้งสามระยะที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ มีการใช้ระเบียบวิธีการวิจัยที่เป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยการวิจัยที่เป็นเชิงคุณภาพทุกเรื่องล้วนเป็นงานวิจัยที่ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จในเรื่องหน้าที่การงานหรือการศึกษา และงานวิจัยส่วนใหญ่จะเลือกศึกษาในกลุ่มผู้หญิงผิวสี โดยข้อค้นพบจากงานวิจัยเชิงคุณภาพกับผู้หญิงผิวสีชี้ให้เห็นถึงความรู้สึกของการเป็นชนกลุ่มน้อยหรือเป็นคนพลัดถิ่น การที่ต้องย้ายที่อยู่บ่อยๆ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณนั้นผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงตัวแปรสำคัญที่เป็นปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ โดยมีตัวแปรที่มีการนำมาใช้ในการทำวิจัยอยู่บ่อยครั้งเพื่อหาความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ดังนี้ **ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้** ได้แก่ <u>*ปัจจัยภายนอกบุคคล*</u> ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว การรับรู้ความคาดหวังของสังคมจากสถานภาพและบทบาทของการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก <u>*ปัจจัยภายในบุคคล*</u> ได้แก่ การรับรู้คุณค่าในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ ส่วน **ผลจากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้** ได้แก่ ผลกระทบทางร่างกาย เช่น ปวดศีรษะ นอนไม่หลับ ผลกระทบทางจิตใจ เช่น ความวิตกกังวล ความรู้สึกซึมเศร้า และความเครียด และผลกระทบต่อพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการประเมิน พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย (self-handicapping behavior) เป็นต้น ซึ่งรายละเอียดของปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอในลำดับต่อไป

1.2 ความหมายของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

มีผู้ให้ความหมายการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ไว้หลายท่าน(Clance. 1985; Harvey&Katz. 1981;Kolligian&Sternberg. 1991) แต่จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าโดยภาพรวมของความคิดรวบยอดของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความคล้ายคลึงกัน แคล๊นซ์ (Clance. 1985 : 23-30) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ว่า *"เป็นการที่บุคคลไม่สามารถยอมรับความสำเร็จที่เกิดจากความสามารถของตนเองมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตได้ โดยเชื่อว่าความสำเร็จดังกล่าวเป็นผลมาจากองค์ประกอบภายนอกตนเอง เช่น ความคลาดเคลื่อน ความโชคดี เป็นต้น ทั้งๆ ที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของสิ่งที่ทำ เช่น การได้รับการยอมรับจากสังคม การประสบความสำเร็จในการทำงาน เป็นต้น"* แม้ว่าบุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นี้จะทำให้เกิดความทุกข์ทางใจ แต่ก็ไม่ถูกจัดเป็นพยาธิสภาพหรือความผิดปกติทางจิตตามเกณฑ์การวินิจฉัยความผิดปกติทางจิต (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders :DSM) ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน (American Psychiatric Association) นอกจากแคล๊นซ์ที่ได้ให้ความหมายของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตามที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ฮาวีย์ และ แคทซ์ (Harvey & Katz.1985) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ว่า *"เป็นรูปแบบของกระบวนการภายในจิตใจที่มีรากฐานมาจากความรู้สึกว่าเป็นคนหลอกลวง (feeling of fradulence) ที่อัดแน่นอยู่ภายในเมื่อต้องเผชิญกับงาน หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ (achievement tasks)"* ซึ่งการให้นิยามของฮาวีย์ และ แคทซ์มีความเฉพาะเจาะจงมากกว่าการให้ความหมายตามแนวคิดของแคล๊นซ์ (Sakulku.2009) ส่วนโคลลิเจียน และสเทินเบอร์ก (Kolligian; & Sternberg.1991) ให้ความหมายว่า *"การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ เป็นการรับรู้ว่าตนเองกำลังหลอกลวงผู้อื่น"* ซึ่งเป็นส่วนประกอบของ การรู้คิด (cognitive) และความรู้สึก (affective) และแนวโน้มที่จะเกิดความผิดปกติทางอารมณ์ (emotional disorder) การให้นิยามการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของแคล๊นซ์และโคลลิเจียน และสเทินเบอร์ก มีความคล้ายคลึงกัน ในเรื่องของบุคคลที่มีความคิดเรื่องการหลอกลวงผู้อื่น (fraudulent ideation) การวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง (self-criticism) ความกดดันจากความสำเร็จ (achievement pressures) และการมีอารมณ์ทางลบ (negative emotional)

1.3 ลักษณะของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

บุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สูง จะมีความยากลำบากในการยอมรับความสำเร็จที่เป็นผลมาจากความสามารถของตนเอง เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีความรู้สึกไม่แน่ใจในตนเอง (Self - doubt) และมีความวิตกกังวล (anxiety) สูง กลัวว่าคนอื่นจะล่วงรู้ว่าแท้จริงแล้วพวกเขาไม่ได้มีความสามารถมากมายตามที่คนอื่นเข้าใจ รู้สึกว่าตนเองกำลังหลอกลวงคนอื่นอยู่ทำให้มีความพยายามในการที่จะรักษาภาพลักษณ์ (façade) ของความเป็นคนที่ฉลาดและเพียบพร้อมด้วยความสามารถ เพราะบุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะทนไม่ได้กับการถูกมองว่า เป็นคนที่ไร้ความสามารถ แคล๊นซ์ (Clance.1985) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ไว้

6 ลักษณะ คือ (1) การมีวงจรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (The Impostor cycle) (2) ความต้องการที่จะเป็นคนพิเศษหรือเป็นคนที่ดีที่สุด (The need to be special or to be the very best) (3) มุมมองของความเป็นสุดยอดคน(Superman/Superwoman aspect) (4) การกลัวความล้มเหลว (Fear of failure) 5) การปฏิเสธความสามารถของตนเองและการไม่ยอมรับคำยกย่องชมเชย (Denial of competence and Discounting praise) และ (6) ความกลัวและรู้สึกผิดเกี่ยวกับความสำเร็จ (Fear and guilt about success) แต่อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าคนที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะต้องมีลักษณะดังกล่าวครบทั้ง 6 ลักษณะ แต่พบว่าอย่างน้อยจะมีประมาณ 2-3 ลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะมีรายละเอียดดังนี้

1) การมีวงจรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (The Impostor cycle)

ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ลุล่วงไปด้วยดีนั้นไม่ได้หมายถึงความสุขสำหรับคนที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ แต่ความสำเร็จที่เกิดขึ้นกลับเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความวิตกกังวล และกลัวว่าจะไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายในครั้งต่อไปให้สำเร็จได้เหมือนครั้งที่ผ่านมา บุคคลเหล่านี้จึงพยายามทำงานด้วยความสมบูรณ์แบบ ไม่ให้ขาดตกบกพร่องในงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งความรู้สึกและการกระทำแบบนี้จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทุกครั้งที่ได้รับมอบหมายงานใหม่ หรืออยู่ในสถานการณ์ใหม่ๆที่มีความท้าทาย บุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะมีการตอบสนองต่อสถานการณ์นั้นๆ ใน 2 ลักษณะคือ (1) ลงมือทำงานนั้นทันทีและเตรียมการทำงานนั้นเต็มที่ หรือ (2) ผัดวันประกันพรุ่งก่อนและมาเร่งทำงานเมื่อใกล้ถึงวันที่กำหนดส่งงาน แม้ลักษณะการทำงานทั้ง 2 ลักษณะนั้นล้วนส่งผลให้การทำงานสำเร็จและบรรลุเป้าหมายเหมือนกัน แต่ความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นนั้นจะไม่เหมือนกัน ถ้าความสำเร็จเกิดจากการกระทำในลักษณะของการลงมือทำทันทีและเตรียมการอย่างเต็มที่บุคคลมักจะรู้สึกว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้น เป็นผลมาจากการทำงานอย่างหนักและความพยายามมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งไม่ถือว่าเป็นความสามารถที่แท้จริง ในขณะที่ถ้าเป็นลักษณะของการผัดวันประกันพรุ่งก่อนแล้วมาเร่งทำงานเมื่อใกล้ถึงวันที่กำหนดส่งงาน จะมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าคนอื่น จึงต้องใช้เวลาในการทำงานจนวินาทีสุดท้าย และผลสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นเพราะความโชคดี ซึ่งสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้คือ การไม่สามารถยอมรับได้ว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความสามารถของตนเอง ดังนั้นเมื่อได้รับข้อมูลย้อนกลับ เช่น คำชมเชย การเลื่อนตำแหน่ง บุคคลเหล่านั้นจึงปฏิเสธที่จะยอมรับว่าเป็นสาเหตุมาจากความสามารถภายในตนเอง เพราะในความรู้สึกพวกเขารู้สึกว่ากำลังหลอกลวงคนอื่นอยู่ และการที่งานสำเร็จนั้นแทนที่จะทำให้พวกเขาภาคภูมิใจแต่กลับเป็นการเสริมแรงให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความเครียดมากยิ่งขึ้น และวงจรนี้จะกลับมาอีกครั้งเมื่อต้องทำงานที่มีความท้าทายอื่นๆ ซึ่งสกุลคูและอเล็กซานเดอร์ (Sakulku; & Alexander. 2011:78) ได้สรุปวงจรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้เป็นแผนภาพไว้ตามภาพประกอบ 1

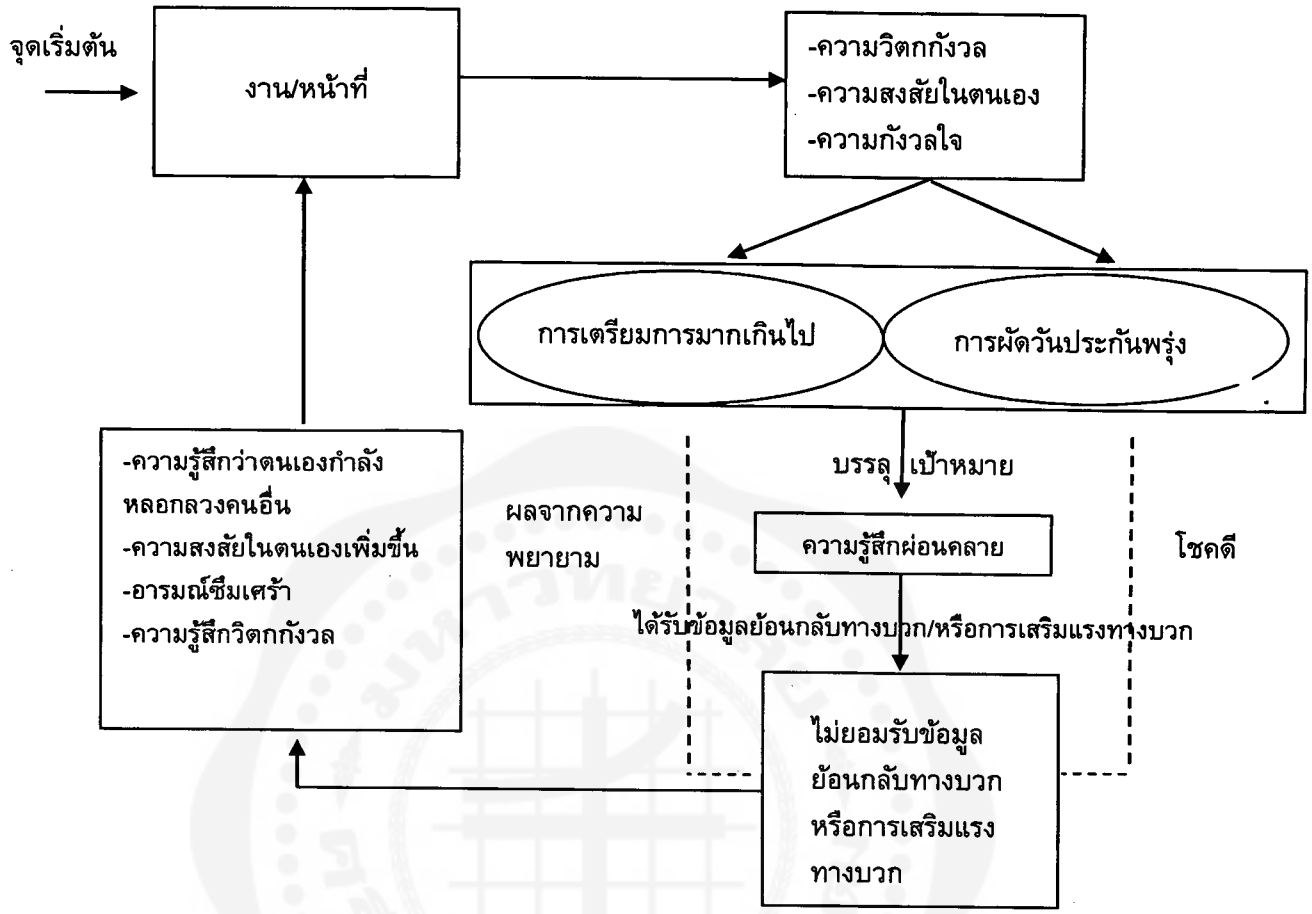

ภาพประกอบ 1 วงจรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตามแนวคิดของแคลันซ์
(Sakulku; & Alexander. 2011:78)

2) ความต้องการที่จะเป็นคนพิเศษหรือเป็นคนที่ดีที่สุด (The need to be special or to be the very best)

ในช่วงวัยของการเป็นเด็กหรือวัยรุ่น ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความสามารถสูงหรืออย่างน้อยก็มีความสามารถในระดับดีมาก และเมื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัยหรือได้รับตำแหน่งที่มีความสำคัญ จึงมักจะเป็นกังวลว่าตนเองจะไม่สามารถรักษาความเป็นที่ 1 ของตนเองไว้ได้ ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าในการที่จะเป็นคนพิเศษหรือเป็นอัจฉริยะ (Genius) และบ่อยครั้งมากที่บุคคลเหล่านี้ไม่ได้ให้ความสนใจกับความสามารถที่แท้จริงของตนเอง แต่จะมีความเชื่อว่าเมื่อใดที่ตนเองไม่ได้เป็นคนที่ดีที่สุดนั่นหมายถึงตนเองมีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าคนอื่นและไร้ความสามารถ

3) มุมมองของความเป็นสุดยอดคน (Superman/Superwoman aspect)

ด้วยความที่บุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ต้องการจะเป็นคนที่ดีที่สุด (The Best) บุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่จึงต้องการเป็นบุคคลที่สมบูรณ์แบบ (Perfectionistic) ด้วย ดังนั้น บุคคลเหล่านี้จึงมักจะคาดหวังว่างานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมายจะต้องมีความถูกต้องสมบูรณ์แบบ และไม่มีข้อบกพร่อง และตั้งเป้าหมายหรือกำหนดมาตรฐานในการประเมินตนเองไว้สูงมาก ซึ่งส่งผลให้บ่อยครั้งที่พวกเขาจะรู้สึกพ่ายแพ้ และอับอาย หากไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

4) การกลัวความล้มเหลว (Fear of failure)

ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ จะมีระดับความวิตกกังวลสูงเมื่อได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานแต่ละครั้ง เพราะพวกเขารู้สึกกลัวความล้มเหลวที่อาจจะเกิดขึ้นได้ สำหรับผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้นั้นการทำงานผิดพลาดถือเป็นสิ่งที่น่าอับอาย น่าอัปยศอดสูเป็นอย่างมาก และเพื่อเป็นการลดความรู้สึกกลัวความล้มเหลวนั่นเอง ผู้ที่มีลักษณะแบบนี้จึงมีแนวโน้มที่จะทำงานอย่างหนักมากขึ้นเพื่อให้แน่ใจว่าพวกเขาจะไม่ล้มเหลว หรือมีข้อผิดพลาดในการทำงานเกิดขึ้น

5) การปฏิเสธความสามารถของตนเองและการไม่ยอมรับคำยกย่องชมเชย (Denial of competence and Discounting praise)

ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ มักมีความรู้สึกยุ่งยากภายในใจเกี่ยวกับความสำเร็จของตนเองและการยอมรับการยกย่องชมเชย ซึ่งไม่เพียงเท่านั้นบุคคลเหล่านั้นยังให้ความสนใจไปที่การหาหลักฐานและข้อโต้แย้งเพื่อมาพิสูจน์ให้เห็นว่าพวกเขาไม่สมควรที่จะได้รับการยกย่องชมเชย หรือไม่ให้ความน่าเชื่อถือกับผลสำเร็จนั้น ซึ่งการปฏิเสธไม่ยอมรับความสามารถของตนเองนี้เป็นความรู้สึกแท้จริงไม่ใช่การถ่อมตัว

6) ความรู้สึกกลัวและรู้สึกผิดเกี่ยวกับความสำเร็จ (Fear and guilt about success)

ความรู้สึกกลัวและรู้สึกผิดกับความสำเร็จในผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้เป็นผลลัพธ์ทางลบ (negative consequences) ที่ได้มาจากความสำเร็จของพวกเขา เช่น เมื่อพวกเขาประสบความสำเร็จซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ปกติสำหรับครอบครัวหรือในกลุ่มเพื่อน ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์นี้ จะรู้สึกว่าความสัมพันธ์ระหว่างพวกเขากับครอบครัวหรือเพื่อนลดน้อยลงและรู้สึกห่างกันออกไปทุกที พวกเขาจึงรู้สึกถึงความแตกต่างนั้นอย่างท่วมท้นและเป็นกังวลกับการมีชีวิตอยู่หากถูกปฏิเสธจากคนอื่น

มุมมองของลักษณะของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้ของแคล้นซ์ ได้รับการสนับสนุนโดยงานวิจัยต่อมาของฮาวีย์ และ แคทซ์ (Harvey; & Katz.1985) ที่กล่าวว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ มีลักษณะที่สำคัญ 3 ลักษณะ คือ (1) ความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าคนอื่น (2) กลัวว่าบุคคลอื่นจะล่วงรู้ว่าตนเองไม่ได้มีความสามารถตามที่คนอื่นเข้าใจ และ (3) ไม่สามารถยอมรับเอาความสำเร็จที่มาจากความสามารถ สติปัญญา และทักษะของตนเอง มาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตได้ จากการให้ความหมายและลักษณะของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิ

รู้ดังกล่าวข้างต้น คอซซาเรลลีและเมเจอร์ (Cozzarelli; & Major.1990) ได้วิจัยเพื่อสำรวจความเที่ยงตรง (Validity) ของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้โดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาจิตวิทยาสังคมของ State University of New York at Buffalo จำนวน 137 คน (ชาย 52 คน หญิง 85 คน) พบว่า ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้เป็นผู้ที่มีความพึงพอใจเกี่ยวกับตนเองน้อย มีความรู้สึกหดหู่และระดับการรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำ รู้สึกแย่มากเมื่อต้องเผชิญกับความล้มเหลวหรือทำได้ต่ำกว่ามาตรฐานที่ตนเองกำหนดไว้ รวมถึงแนวโน้มของการใช้ชีวิตอยู่กับความคาดหวังของผู้ปกครอง และรับรู้ว่าตนเองจะต้องทำทุกอย่างได้ดีตามมาตรฐาน มักเปรียบเทียบความสามารถของตนเองกับคนอื่น และมีพฤติกรรมทำให้ตนเองด้อย (Self-handicapping behavior) ส่วนในเรื่องของความสุขและความยินดีกับความสำเร็จระหว่างผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้และผู้ที่ไม่มีการรับรู้ภาพลักษณ์นี้ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาลึกลงไปพบว่าผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะมีระยะเวลาแห่งความสุขกับความสำเร็จสั้นกว่า และเกิดความสงสัยในตนเองตามมา รวมถึงมักจะคิดวนเวียนกับความล้มเหลวและเกิดความสงสัยว่าการทำงานในครั้งต่อไปจะสำเร็จหรือไม่

จากการให้ความหมายและลักษณะของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่ให้ความหมายโดยแคล๊นซ์ (Clance.1985) ฮาวีย์และแคทซ์ (Harvey; & Katz.1985) และโคลลิเจียน และสเทินเบอร์ก (Kolligian; & Sternberg.1991) ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Impostor Phenomenon) เป็นการที่บุคคลรู้สึกและรับรู้ว่าตนเองกำลังเสแสร้ง (Fake) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ โดยที่ความรู้สึกและการรับรู้นี้ยังคงมีอย่างต่อเนื่องทุกครั้งที่ต้องทำงานหรือกิจกรรมเหล่านั้น และกลัวว่าบุคคลอื่นจะรับรู้ว่าตนเองไม่ได้มีความสามารถอย่างที่คนอื่นเข้าใจ ทำให้เกิดความรู้สึกผิดต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นจึงแสดงออกโดยการไม่ยอมรับว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความสามารถที่แท้จริงของตนเอง (Discount) แต่เป็นเพราะความพยายามและ/หรือความโชคดี (Luck)

2. การวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

การที่จะตัดสินว่าบุคคลใดเคยมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้หรือไม่นั้น จะใช้เพียงการสังเกตจากบุคลิกภาพภายนอกหรือพฤติกรรมการแสดงออกเพียงอย่างเดียวคงจะไม่เหมาะสม ถึงแม้ว่าแคล๊นซ์จะเป็นคนแรกที่บัญญัติศัพท์คำนี้ขึ้นมา แต่ก็ยังไม่ได้มีเครื่องมือวัดที่เป็นรูปธรรมและน่าเชื่อถือ เป็นเพียงการสรุปการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่ค้นพบจากข้อมูลที่ได้จากการสังเกตผู้ป่วยหญิงที่มาขอรับคำปรึกษาและการบำบัดในคลินิกเท่านั้น แต่หลังจากที่มีการนำเสนอข้อค้นพบนี้ต่อวงวิชาการของแคล๊นซ์ในปี 1978 ได้มีผู้สนใจและพัฒนาแบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดหรือคัดกรองผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ซึ่งแบบวัดภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่ใช้ในปัจจุบันมี 3 ฉบับด้วยกัน คือ (1) แบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของฮาวีย์ (Harvey Impostor Phenomenon Scale : HIPS) (2) แบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มี

ภูมิรู้ของแคล๊นซ์ (Clance Impostor Phenomenon Scale : CIPS)และ (3) แบบวัดการรับรู้การหลอกลวงของโคลลิเจียนและและสเทินเบอร์ก (The Perceived Fraudulence Scale : PFS) โดยแบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้แต่ละฉบับมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของฮาวีย์ (Harvey Impostor Phenomenon Scale : HIPS)

เป็นแบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้ฉบับแรก ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการทำปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาเอกของฮาวีย์ (Harvey.1981) ในชื่อ Harvey Impostor Phenomenon Scale (HIPS) เพื่อจำแนกบุคคลที่มีความรู้สึก (feeling) และการรู้คิด (cognition) การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สูงและต่ำ มีลักษณะเป็นมาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ จำนวนทั้งสิ้น 14 ข้อ มีการวัดในมิติเดียว โดยแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ.85 ต่อมาในปี 1987 เอ็ดเวิร์ดและคณะ (Edwards; et al.1987: 256-259) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงของ HIPS โดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 106 คน (ชาย 28 คน หญิง 78 คน) พบว่า องค์ประกอบของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตามแนวคิดของฮาวีย์ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) การมีภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Impostor) (2) การไม่เห็นคุณค่าหรือไม่ยอมรับในความสำเร็จที่เกิดขึ้นว่าเป็นผลมาจากความสามารถของตนเอง (unworthiness) และ (3) ความรู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถ (inadequacy) ซึ่งสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 54.7 และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า แต่ละองค์ประกอบอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 32.2 ร้อยละ12.7 และร้อยละ 9.8 ตามลำดับ และเมื่อมีการหาคุณภาพของ HIPS พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .34 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า มีค่าความเชื่อมั่นสูงกว่า คือ องค์ประกอบด้านการมีภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 การไม่เห็นคุณค่าหรือไม่ยอมรับในความสำเร็จที่เกิดขึ้นว่าเป็นผลมาจากความสามารถของตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .71 และด้านความรู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .65 หลังจากนั้นในปี 2004 เฮลล์แมนและคาเซลแมน (Hellman; & Caselman.2004) ศึกษาคุณภาพความเป็นเครื่องมือวัดทางจิตวิทยา (Psychometric properties) ของ HIPS โดยเก็บข้อมูลกับวัยรุ่นในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 136 คน พบว่า แบบวัดนี้มีค่าความสอดคล้องภายใน .70 แต่เนื่องจากยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องของจำนวนองค์ประกอบที่ได้ จึงดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์ KI (KI criterion) และแบบคู่ขนาน (parallel analysis) ซึ่งผลการวิจัยพบว่าแบบวัด HIPS แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบคือ (1) ความรู้สึกของการมีภาพลักษณ์ภูมิรู้ (Impostor feeling) และ (2) ความมั่นใจในตนเอง (self-confident) แต่เฮลล์แมนและคาเซลแมนได้เสนอแนะว่าหากจะมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปใช้ควรดำเนินการอย่างรอบคอบ เนื่องจากแบบวัดฉบับนี้ค่าอำนาจจำแนกยังไม่ดีพอ

ถึงแม้ว่า HIPS จะยังมีข้อถกเถียงในเรื่องความชัดเจนขององค์ประกอบที่ใช้ในการวัดและความเที่ยงตรงของข้อคำถาม แต่ก็เป็นแบบวัดที่ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องในการคัดกรองผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ซึ่งจากการนำแบบวัดนี้ไปใช้พบว่ามีค่าเชื่อมั่นอยู่ในช่วงตั้งแต่ .75-.85

(เช่น Farris.1990 ; Pankow-Roets.1991 ;Jamail.1992 ;Okoth; Moderski; & Lester.1994; Ross; & Krukowski.2003 ; Ives.2010 เป็นต้น)

2.2 แบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของแคล๊นซ์ (Clance Impostor Phenomenon Scale : CIPS)

แคล๊นซ์ (Clance.1985: 19-23) ได้พัฒนาแบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ขึ้นในชื่อ Clance Impostor Phenomenon Scale หรือชื่อย่อว่า CIPS เพื่อเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินหรือพิจารณาได้ว่าตนเองเป็นผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้หรือไม่ และมีในระดับใด ซึ่งแบบวัดที่สร้างขึ้นมานั้นมีทั้งหมด 20 ข้อ แคล๊นซ์ได้แบ่งองค์ประกอบของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้เป็น 3 องค์ประกอบ คือ (1) ความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าคนอื่น (2) ความกลัวว่าคนอื่นจะรู้ว่าตนเองไร้ความสามารถ และ (3) การไม่ยอมรับในความสำเร็จที่เกิดขึ้นว่าเป็นผลมาจากความสามารถของตนเอง โดยแบบวัดที่แคล๊นซ์สร้างขึ้นเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ คือ ไม่เคยเกิดขึ้นเลย นานๆครั้ง บางครั้ง บ่อยครั้ง และบ่อยครั้งมาก ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ดังนี้ คะแนนไม่เกิน 40 คะแนนหมายถึง มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้บ้าง คะแนน 41- 60 คะแนนหมายถึง มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้บ่อยปานกลาง คะแนน 61-80 คะแนน หมายถึง มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้บ่อย และ คะแนนตั้งแต่ 81 คะแนนขึ้นไป หมายถึง มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้บ่อยมาก ส่วนการพิจารณาในทางคลินิกนั้นแคล๊นซ์ได้กำหนดจุดตัดของคะแนนที่ได้จากแบบวัดไว้ที่ 62 คะแนนขึ้นไป แต่จากการสำรวจงานวิจัยไม่พบหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการหาจุดตัดของคะแนนดังกล่าว แบบวัด CIPS เป็นแบบวัดที่ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในงานวิจัยมากกว่าแบบวัดอื่นๆ เนื่องจากมีค่าความสอดคล้องภายในสูง (α=.96) มีประสิทธิภาพในการจำแนกผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้(Impostor) และไม่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (nonimpostor) ในบุคคลทั่วไปได้ (Holmes; et al . 1993) เคอร์เทย์และคณะ (Kertay; et al.1991) ได้ดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ และสรุปว่าองค์ประกอบที่ใช้ในการวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ตามแบบวัด CIPS ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) การเสแสร้ง (Fake) สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 45.2 ซึ่งองค์ประกอบนี้ ได้แก่ การสงสัยในตนเอง (self-doubt) และ ความกังวลเกี่ยวกับความฉลาดและความสามารถของตนเอง (2) ความโชคดี (Luck) สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 6.6 และ (3) การไม่ยอมรับความสำเร็จที่เกิดขึ้น (Discount) สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 6.1

นอกจากนี้ยังมีการใช้แบบวัด CIPS กับกลุ่มตัวอย่างในประเทศเกาหลีจากการศึกษาของเชและคณะ (Chae; et al.1995) โดยมีการแปล CIPS เป็นภาษาเกาหลี และเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างชาวเกาหลีที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิก จำนวน 654 คน (ชาย 320 คน หญิง 334 คน และจำแนกย่อยเป็นผู้ที่ไม่ได้เป็นนักบวช 270 คน และเป็นนักบวช 384 คน) ผลของการหาคุณภาพของแบบวัด CIPS พบว่า แบบวัดนี้มีความเที่ยงตรง และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 และ

ในปีเดียวกันคริสแมนและคณะ (Chrisman ; et al.1995) ได้มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของ CIPS โดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 269 คน (ชาย 83 คน หญิง 186 คน) พบว่าแบบวัด CIPS มีความแตกต่างจากแบบวัดความซึมเศร้า (depression) การรับรู้คุณค่าในตนเอง (self-esteem) การกำกับติดตามตนเอง (self-monitoring) และความวิตกกังวลทางสังคม (social anxiety) และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

อย่างไรก็ตามในงานวิจัยของเฟรนซ์ และคณะ (French ; Ullrich-French ; & Follman. 2008) ที่ได้ศึกษาความเหมาะสมของ CIPS โดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 1,271 คน (ชาย 1,029 คน หญิง 242 คน) และใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อทดสอบว่า CIPS ควรประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหรือไม่ เฟรนซ์ และคณะ (French ; Ullrich-French; & Follman.2008) ได้ทดสอบโครงสร้างของ CIPS ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การเสแสร้ง (Fake) การไม่ยอมรับความสำเร็จ (Discount) และความโชคดี (Luck) พบว่า โมเดลมีความกลมกลืนดี แต่การเสแสร้ง และ การไม่ยอมรับความสำเร็จ มีความสัมพันธ์กันสูง จึงรวมการเสแสร้งและการไม่ยอมรับความสำเร็จ เป็นองค์ประกอบเดียวกัน และทำการวิเคราะห์โมเดลของ CIPS ที่มี 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่เกิดจากการรวมการเสแสร้งและการไม่ยอมรับความสำเร็จเข้าไว้ด้วยกัน และองค์ประกอบของความโชคดี จากการตรวจสอบพบว่าโมเดลมีความกลมกลืนดี เฟรนซ์ และคณะ จึงเสนอแนะให้ใช้โมเดล 2 องค์ประกอบ คือ การเสแสร้ง (Fake) และ การไม่ยอมรับความสำเร็จ (Discount) เพราะเป็นโมเดลที่มีความประหยัด (parsimonious) มากกว่า เช่นเดียวกับสกุลคู (Sakulku.2009) ที่ได้ทำการทดสอบเพื่อยืนยันองค์ประกอบของ CIPS ว่าควรประกอบด้วยกี่องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ(Exploratory Factor Analysis : EFA) พบว่า CIPS ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบเช่นเดียวกับงานวิจัยอื่นที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาย่อยลงไปพบว่าคำถามที่ 1 และ 2 มีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนทั้งฉบับ (item-total correlation) ต่ำ (คำถามข้อ 1 ,r = .25 คำถามข้อ 2, r = .23) ดังนั้นจึงได้นำ CIPS ที่เหลือเพียง 18 ข้อ มาวิเคราะห์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยแบ่งข้อความที่เหลือออกเป็น 2 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยข้อ 3, 4, 7, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19 และ 20 พบว่ามีค่าถ่วงน้ำหนักอยู่ระหว่าง .36-.88 และองค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยข้อ 5, 6, 8, 9, 11 และ 13 มีค่าถ่วงน้ำหนักอยู่ระหว่าง .34-.84 องค์ประกอบที่ 1 มีน้ำหนักเสถียรกว่าองค์ประกอบที่ 2 โดยที่องค์ประกอบที่ 1 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 43.54 และองค์ประกอบที่ 2 อธิบายความแปรปรวนได้เพียงร้อยละ 8 และเมื่อพิจารณาเนื้อหาของข้อคำถามยังพบว่า ไม่สามารถจำแนกออกเป็นองค์ประกอบที่ชัดเจนและมีความหมายได้ จึงเสนอแนะว่า CIPS ควรนำมาใช้โดยพิจารณาเป็นแบบวัดที่เป็นองค์ประกอบเดียว

2.3 แบบวัดการรับรู้การหลอกลวงของโคลลิเจียนและและสเทินเบอร์ก

(The Perceived Fraudulence Scale : PFS)

นอกจากแบบวัด HIPS และ CIPS แล้ว ในปี 1991 โคลลิเจียนและและสเทินเบอร์ก (Kolligian; & Sternberg.1991 cited in Sakulku.2009: 16) ได้พัฒนาแบบวัดการรับรู้การหลอกลวงขึ้นในชื่อ The Perceived Fraudulence Scale (PFS) โดยโคลลิเจียนและสเทินเบอร์กเห็นว่าควรมีการเพิ่มมิติความกังวลหมกมุ่นในตนเอง (self-consciousness) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการวัดประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ แบบวัด PFS มีด้วยกัน 2 ฉบับคือ ฉบับแรกมีจำนวนข้อคำถาม 51 ข้อ และฉบับที่สองมีข้อคำถาม 67 ข้อ โดยที่ทั้งสองฉบับเป็นแบบมาตราประเมินค่า 7 ระดับ มีค่าตั้งแต่ ไม่เห็นด้วยมากที่สุด (1) ถึง เห็นด้วยมากที่สุด (7) ในส่วนของการนำไปใช้นั้นใช้ฉบับแรกที่มีข้อคำถาม 51 ข้อ โดยเมื่อนำไปเก็บข้อมูลกับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี พบว่าการวัดตามแนวคิดของโคลลิเจียนและและสเทินเบอร์ก ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ (1) การประเมินตนเองต่ำกว่าความเป็นจริง (self-deprecation) ประกอบด้วย การวิพากษ์วิจารณ์ต่อว่าตนเอง (self-denigration) และบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ (perfectionism) ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 23 และ (2) การหลอกลวง (Fraudulent) ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 10 เมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปใช้พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .89-.94 (Kolligian; & Sterngerg.1991; Bernard ; et al.2002) แบบวัด PFS นี้ ไม่ได้รับความนิยมในการนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยนักเนื่องจากมีข้อคำถามจำนวนมาก

การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบวัด HIPS , CIPS และ PFS

จากการที่มีแบบวัดที่ใช้ในการวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ถึง 3 แบบวัด ทำให้มีผู้สนใจศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพและความเหมาะสมของวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ทั้ง 3 ฉบับนี้ โดยการศึกษาแรกเป็นการศึกษาของโฮล์มและคณะ (Holmes ; et al.1993) ซึ่งเปรียบเทียบแบบวัด CIPS กับ HIPS เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 62 คน แยกเป็นผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ จำนวน 32 คน และผู้ที่ไม่มีประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ จำนวน 30 คน พบว่า แบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ทั้ง 2 แบบวัดมีค่าความสอดคล้องภายในสูง โดยที่ CIPS มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น .96 ค่าความสัมพันธ์รายข้ออยู่ระหว่าง .41 ถึง .89 ในขณะที่ HIPS มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น .91 ค่าความสัมพันธ์รายข้ออยู่ระหว่าง -.11 ถึง .82 แบบวัดทั้ง 2 ฉบับ สามารถจำแนกกลุ่มของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้และผู้ที่ไม่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญ หลังจากนั้นคริสแมนและคณะ (Chrisman; & et al.1995) ได้เปรียบเทียบ CIPS กับ PFS โดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 269 คน (ชาย 83 คน หญิง 186 คน) พบว่า CIPS มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ .92 ส่วน PFS มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 แต่เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธี Spearman Brown โดยมีการปรับลดข้อคำถามในแบบวัด PFS จาก 51 ข้อ ให้เหลือเพียง 20 ข้อ พบว่าค่าความเชื่อมั่นลดลงเหลือเพียง .57 และพบว่า CIPS และ PFS มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับ ความซึมเศร้า (depression) การการ

รับรู้คุณค่าในตนเอง (self-esteem) การกำกับติดตามตนเอง (self-monitoring) และความวิตกกังวลทางสังคม (social anxiety) โดยที่ CIPS สามารถจำแนกลักษณะดังกล่าวได้ดีกว่า

ดังนั้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ หากพิจารณาจากคุณภาพของเครื่องมือวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะเห็นว่าแบบวัด CIPS เป็นแบบวัดที่มีคุณภาพ เหมาะสมในการนำไปใช้ในการวัดบุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มากกว่าแบบวัดอื่นๆ เนื่องจากเป็นแบบวัดที่มีคุณภาพของการเป็นเครื่องมือวัดทางจิตวิทยา (Psychometric properties) โดยเป็นแบบวัดที่มีความสอดคล้องภายในสูง (α = .96) มีประสิทธิภาพในการจำแนกผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักณ์ผู้มีภูมิรู้และไม่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้ในบุคคลทั่วไปได้ นอกจากนี้ยังเป็นแบบวัดที่มีความสะดวกต่อการนำไปใช้ เนื่องจากมีข้อคำถามที่สั้นกระชับ และจำนวนข้อคำถามมีความพอเหมาะ ในขณะที่แบบวัดอื่นๆ ทั้ง HIPS และ PFS ต่างก็มีข้อจำกัดในเรื่องของความน่าเชื่อถือและการจำแนกบุคคลที่ยังไม่คงที่จากการวิจัยต่างๆ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของแคล็นซ์มาสร้างแบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ร่วมกับการปรับข้อคำถามในแบบวัด CIPS มาปรับให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของการวิจัยในครั้งนี้

3. ปัจจัยเชิงเหตุของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและปัจจัยส่วนบุคคล โดยร่วมกันในลักษณะของการเป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน (Bandura.1977) ดังนั้นการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของบุคคลก็มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายนอกและภายในบุคคลเช่นกัน จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ซึ่งมีการศึกษากันอย่างยาวนานกว่า 30 ปี พบว่าได้มีการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในบุคคลอย่างหลากหลายทั้งงานวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์และจัดกลุ่มของปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในการศึกษาครั้งนี้เป็น 2 กลุ่ม คือ (1) ปัจจัยภายนอกบุคคล และ (2) ปัจจัยภายในบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ปัจจัยภายนอกบุคคล

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่มีการศึกษาก่อนหน้านี้ พบว่า ปัจจัยภายนอกบุคคลที่มีความสัมพันธ์หรือมีความเกี่ยวข้องกับการเกิดประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ โดยถือเป็นปัจจัยที่สำคัญและมีการศึกษากันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางครอบครัว และปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอดังต่อไปนี้

3.1.1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันหลักทางสังคมสถาบันแรกที่ถือว่ามีบทบาทสำคัญในการกล่อมเกลา อบรมบ่มนิสัย ถ่ายทอดความเชื่อ ค่านิยม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็ก จนเด็กพัฒนาสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดไปสู่การสร้างมโนทัศน์ตนเอง (Self-Concept) ซึ่งจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าสภาพแวดล้อมทางครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ทอมสัน(Thomson.2004) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมทางครอบครัว พลวัตรของครอบครัว และรูปแบบการเลี้ยงดูสามารถทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณค่ามุมมองของเด็กในเรื่องความสำเร็จและพฤติกรรมความสำเร็จ และมีอิทธิพลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ว่าจะปฏิบัติตัวกับความสำเร็จและความล้มเหลวนั้นอย่างไร จากการเก็บข้อมูลจากผู้ที่มารับการบริการให้คำปรึกษา แคลันซ์ (Clance.1985) พบว่าครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ซึ่งลักษณะภายในครอบครัวที่ทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ประกอบด้วย (1) การรับรู้เกี่ยวความสามารถทางเชาวน์ปัญญาของตนเองว่าผิดแปลกไปจากสมาชิกคนอื่นๆในครอบครัว (2) การสื่อสารในครอบครัว (3) ความแตกต่างระหว่างข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความสามารถและความสำเร็จจากครอบครัวและจากแหล่งอื่นๆ และ (4) ขาดการเสริมแรงทางบวกและสอดคล้องการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของพาร์กแมน (Parkman.2016) ที่พบว่า พื้นฐานทางครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดการรับรู้ภาพักษณ์ผู้มีภูมิรู้ กล่าวคือ ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะเป็นผู้ที่รับรู้ความคาดหวังในเรื่องความสำเร็จของครอบครัว ทั้งในเรื่องของความสำเร็จด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ยังพบว่ารูปแบบการเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ได้แก่ รูปแบบการเลี้ยงดูที่ขาดความรักความเอาใจใส่ และการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดเกินไปซึ่งในบริบทของสังคมไทยเองนวลศิริ เปาโรหิตย์ (2554: 65-72) ก็ได้ชี้ให้เห็นอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ทำให้คนบางคนฝังตัวอยู่กับความคิดที่มีความทุกข์ ดังนี้

1.ครอบครัวที่บิดามารดามักจะตำหนิบุตร หรือเปรียบเทียบความสามารถของบุตรของตนเองกับบุตรของคนอื่น โดยการชื่นชมบุตรของคนอื่นมากกว่า จะส่งผลให้บุตรเติบโตไปเป็นคนที่เชื่อว่าตนเองไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะแข่งขันกับบุคคลอื่นได้

2.ครอบครัวที่บิดามารดาคาดหวังความสมบูรณ์แบบจากบุตรมากเกินไป โดยเมื่อบุตรทำอะไรผิดพลาดแม้เพียงเล็กน้อย ก็จะได้การตำหนิ หรือว่ากล่าวด้วยถ้อยคำที่รุนแรง หรือบางครั้งก็จะถูกทำโทษอย่างรุนแรง จะส่งผลให้บุคคลกลายเป็นคนที่มีบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานอะไรก็ตาม มักจะทำงานอย่างเต็มที่เพื่อไม่ให้มีข้อบกพร่องเกิดขึ้น เพราะความบกพร่องที่เกิดขึ้นแม้เพียงเล็กน้อย แต่ก็ถือเป็นปัญหาใหญ่สำหรับบุคคลแล้วนี้

3.ครอบครัวที่บิดามารดาปล่อยปละละเลย ไม่ให้ความรัก ความอบอุ่นกับบุตรเท่าที่ จะส่งผลให้บุตรเป็นกลายเป็นผู้ที่โหยหาความรัก และมีความต้องการที่จะได้ความรักและการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง

4.ครอบครัวที่บิดามารดามักจะลงโทษบุตรด้วยวิธีการที่รุนแรง หรือมีความเข้มงวดมากเกินไป จะส่งผลให้บุตรเติบโตไปเป็นผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความคิดสร้างสรรค์

5.ครอบครัวที่บิดามารดาไม่ค่อยให้ความใส่ใจ หรือทอดทิ้งบุตรให้บุคคลอื่น เช่น ย่า ยาย เป็นผู้ดูแล แจะส่งผลให้บุตรเกิดความรู้สึกไร้คุณค่า เพราะแม้กระทั่งบิดามารดาเองก็ไม่รัก

จากแนวคิดของนวลศิริ เปาโรหิตย์ (2554: 65-72) ที่กล่าวถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่มีผลต่อการพัฒนาไปสู่อัตมโนทัศน์ของบุคคลตามที่กล่าวถึงข้างต้นแล้วนั้น จะเห็นว่ามีความสอดคล้องกับทอมสัน (Tomson.2004) และแคล้นซ์ (Clance.1985) ที่ต่างก็เห็นว่าสภาพแวดล้อมทางครอบครัวถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาคุณลักษณะของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแวดล้อมที่ถือว่ามีความสำคัญและสอดคล้องกันทั้งในมุมองครอบครัวในสังคมไทยและต่างประเทศ คือ รูปแบบหรือวิธีการเลี้ยงดูที่บิดามารดาใช้ในการเลี้ยงดูบุตร รวมถึงรูปแบบวิธีการสื่อสารที่แสดงออก เพื่อใช้ในการกล่อมเกลาบุตรให้เป็นไปตามที่ครอบครัวต้องการ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสนใจปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ภูมิรู้ในเรื่อง (1) การเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย (care) (2) การเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป (overprotection) และ (3) การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว

3.1.1.1 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ซอนแนก และโทเวลล์ (Sonnak; & Towell. 2001) ได้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ด้วยแบบวัด CIPS กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่าการเลี้ยงดูแลแบบเข้มงวด/แบบปกป้องมากเกินไปมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (r =.27) ในขณะที่การเลี้ยงดูแบบดูแลด้วยความห่วงใยมีความสัมพันธ์ในทางลบ (r = -.41) ซึ่งพวกเขาได้สรุปว่ารูปแบบการเลี้ยงดูเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ และในปี 2006 วอนท์ และ เคลียทแมน (Want; & Kleitman. 2006) ได้วิจัยทำการในแนวทางเดียวกับ ซอนแนก และโทเวลล์ แต่ศึกษาเพิ่มเติมโดยแยกประเมินรูปแบบการเลี้ยงดูระหว่างบิดากับการเลี้ยงดูของมารดา ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนๆ โดยพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับรูปแบบการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดของทั้งบิดาและมารดา (มารดา, r = .25 บิดา, r = .34) และมีความสัมพันธ์ทางลบเล็กน้อยกับการเลี้ยงดูแบบห่วงใยของบิดา (r=-.30) แต่อย่างไรก็ตามไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับการเลี้ยงดูแบบห่วงใยของมารดา เมื่อใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) พบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูของบิดา (ห่วงใย/ปกป้องมากเกินไป) เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่รูปแบบการเลี้ยงดูของมารดามีอิทธิพลทางอ้อม

จากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการเลี้ยงดูมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาตัวตนของบุคคล ซึ่งจากที่แคลีนซ์ได้กล่าวถึงลักษณะของครอบครัวที่มีรูปแบบการเลี้ยงดูที่ขาดความพอดี มีส่วนทำให้เด็กเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นพบว่าในบริบทของสังคมไทยก็มีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูอย่างหลากหลาย ซึ่งดุษฎี โยเหลา (2535) ได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทยโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เมต้า พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบทางบวก(การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล รักสนับสนุน และแบบประชาธิปไตย) มีขนาดอิทธิพลเป็นบวกต่อตัวแปรด้านบุคลิกภาพและจิต-สังคม (ความมีวินัย ขยัน ร่วมมือ ช่วยตนเอง เสียสละ ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ ความเชื่ออำนาจภายในตน มโนภาพเกี่ยวกับตน ลักษณะมุ่งอนาคต ความภูมิใจในตน การปรับตัว) และตัวแปรด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่างๆ ความคิดสร้างสรรค์) การอบรมเลี้ยงดูทางลบ(การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม ไม่ใช้เหตุผล เข้มงวดกวดขัน เรียกร้องเอาจากเด็กและปล่อยปละละเลย) แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบควบคุมมีอิทธิพลเป็นบวกต่อตัวแปรด้านบุคลิกภาพและสังคมบางตัว ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและไม่ใช้เหตุผลมีอิทธิพลเป็นลบต่อตัวแปรด้านบุคลิกภาพและจิต-สังคม นอกจากนี้พบว่าการอบรมเลี้ยงดูทางลบมีอิทธิพลเป็นบวกต่อตัวแปรพัฒนาการด้านสติปัญญา รวมถึงงานวิจัยของวิไลลักษณ์ เสรีตระกูล (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว พบว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุนมีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านตัวแปรความรู้สึกขัดแย้งในบทบาทและความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา (ความรู้สึกไร้ความหมาย ความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน และความรู้สึกโดดเดี่ยวจากสังคม)

นอกจากการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไปจะมีความสัมพันธ์และมีอิทธิผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้แล้ว ยังมีนักวิจัยหลายท่านที่สนใจศึกษาว่ารูปแบบการเลี้ยงดูทั้งสองแบบนี้มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อสุขภาวะทางจิตหรือไม่ ได้แก่ ศลักษณา กิติทัศน์เศรณี (2551:86) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูของบิดามารดากับภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (χ^2 = 25.671) โดยที่นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีสัดส่วนของผู้มีภาวะซึมเศร้าสูงที่สุด ส่วนการศึกษาของเฮอร์เบิร์ท (Herbert.2007) พบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใยมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล ($r = -.12$, $p < .05$) และความซึมเศร้า ($r = -.15$, $p < .05$) ส่วนการรูปแบบการเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไปมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล ($r = -.38$,$p < .01$) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของวาเซย์ (Vasey & Dadds.2001) ที่ว่า *"การที่ผู้ปกครองมีการควบคุมหรือปกป้องเด็กมากเกินไปถือเป็นการปิดโอกาสในการพัฒนาทักษะใหม่ๆของเด็ก ทำให้เด็กไม่สามารถแสดงออกให้เห็นว่าสามารถควบคุมสภาพแวดล้อมของตนเองได้ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล"* รวมถึงงานวิจัยของฟุง (Fung.2011) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป

กับความวิตกกังวลในเด็ก พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไปมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวล และสามารถอธิบายความแปรปรวนของความวิตกกังวลในเด็กได้ร้อยละ 10

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสันนิษฐานว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในบริบทของสังคมไทยน่าจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ โดยรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่นำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป

3.1.1.2 การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว

แคล้นซ์ (1985: 32-34) กล่าวว่า บิดามารดา/ผู้ปกครองต้องการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานและมุมมองที่มีต่อโลกให้กับลูก โดยเริ่มต้นสอนให้เด็กได้เรียนรู้ว่าจะต้องทำอย่างไรบ้างที่จะทำให้เด็กมีคุณลักษณะตามที่ครอบครัวต้องการ ดังนั้นบิดามารดา/ผู้ปกครองจึงมักจะถ่ายทอดเรื่องราว และสื่อสารกับเด็กในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเด็กก็จะซึมซับเอาข้อมูล/สารที่ได้รับนั้นไปพัฒนาเป็นคุณลักษณะตามที่ครอบครัวต้องการ จากการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารในครอบครัวในช่วงแรกๆ แคล้นซ์ได้สรุปลักษณะการสื่อสารของครอบครัวที่มีส่วนทำให้เด็กมีประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ไว้ 4 ลักษณะ คือ

1) การสื่อสารของครอบครัวเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของเด็ก แตกต่างจากข้อมูลที่เด็กได้รับจากภายนอกครอบครัว คือมุมมองของเด็กที่มีต่อตนเองซึ่งสะท้อนมาจากการสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกันระหว่าง บิดามารดา ครู เพื่อน หรือแม้กระทั่งเพื่อนบ้าน จึงทำให้เด็กเกิดความสับสนว่าตัวตนที่แท้จริงของตนเองเป็นอย่างไร

2) ความคาดหวังให้เด็กเป็นผู้ที่ฉลาดเฉลียว คือ การที่ครอบครัวให้ความสำคัญกับความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก และการสื่อสารให้เด็กเห็นความสำคัญของความสำเร็จ เช่น การบอกเล่าหรือยกตัวอย่างเรื่องราวของญาติๆ ที่ประสบความสำเร็จ และแสดงความชื่นชมกับความสำเร็จเหล่านั้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ว่าเพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับจากครอบครัว เขาจะต้องเป็นคนที่เก่ง และเรียนรู้สิ่งๆ ได้อย่างรวดเร็ว

3) การรับรู้ความสามารถของตนเองว่ามีความแตกต่างจากสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว คือการที่เด็กรับรู้ว่าความสามารถที่ตนเองมีอยู่นั้นแตกต่างไปจากสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว เช่น เด็กมีความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ ในขณะที่คนอื่นๆ ในครอบครัวมีความสามารถทางด้านศิลปะและดนตรี ซึ่งในลักษณะนี้เองที่เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่เหมือนคนอื่นในครอบครัวและเหมือนถูกตรึงให้ติดอยู่กับสภาพที่ต้องยอมจำนนนั้น

4) การขาดการชื่นชมยกย่อง บุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะมาจากครอบครัวที่ขาดการชื่นชมยกย่องหรือให้รางวัล เมื่อบุคคลเหล่านั้นได้รับความสำเร็จเนื่องจากครอบครัวเห็นว่าหากแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกไปอาจจะทำให้เด็กเกิดความทะนงตน

ทั้งที่จริงๆแล้วบิดามารดา/ผู้ปกครองก็รู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถและความสำเร็จที่เกิดขึ้น แต่ไม่เคยแสดงออกให้เด็กได้รับรู้ บางครอบครัวก็แสดงความชื่นชมลูกของตนเองให้กับคนอื่นได้รับรู้ แต่นานๆ ครั้งจึงจะแสดงออกถึงความชื่นชมต่อลูกตนเองหรืออาจจะไม่เคยเลยในบางครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบัสโซทตี (Bussotti.1990) ที่ได้สำรวจภูมิหลังทางครอบครัวของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ โดยมุ่งความสนใจไปที่สิ่งแวดล้อมของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว และโครงสร้างของครอบครัว พบว่า การขาดการสนับสนุนจากครอบครัว การขาดการสื่อสาร และการขาดการแสดงออกที่เหมาะสมทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวที่มีการควบคุมสูง การแสดงอารมณ์โกรธในครอบครัว และความขัดแย้งในครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ภูมิรู้ในบุคคล

นอกจากนี้คิงและคูลีย์ (King; & Cooley. 1995) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมุมมองเรื่องความสำเร็จจากครอบครัวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ พบว่า เด็กที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ รู้สึกถึงความกดดันเรื่องความสำเร็จทางวิชาการจากครอบครัว และพบว่าเด็กที่ไม่ได้รับการยกย่องชมเชยกับความสำเร็จจากครอบครัว แต่กลับได้รับการยกย่อมชมเชยจากโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ รวมถึงงานวิจัยของสกุลคู (Sakulku.2009) ที่ศึกษาเงื่อนไขนำและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ พบว่า การสื่อสารที่ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในระดับปานกลาง ($r = .51$, $p < .01$) และผลจากการวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) ชี้ให้เห็นว่า การสื่อสารที่เกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัวที่ขาดความชัดเจน มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ในส่วนของงานวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงพบว่าครอบครัวคาดหวังกับความสำเร็จของพวกเธอมาก โดยมีการพูดคุย ยกตัวอย่าง และเปรียบเทียบความสำเร็จของพ่อ แม่ หรือญาติ เพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้พวกเธอตระหนักถึงความคาดหวังและความสำเร็จที่ครอบครัวอยากจะเห็น (Ahlfeld.2009; Craddock; & et al. 2011)

ในสังคมไทยมีผู้สนใจศึกษาเรื่องการสื่อสารในครอบครัวที่มีผลต่อคุณลักษณะต่างๆ ของเด็ก เช่น งานวิจัยของ บุษกร สืบซึ้ง (2549) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการความผูกพันต่อครอบครัวและการสื่อสารในครอบครัวกับทักษะชีวิตพื้นฐานของวันรุ่นในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า การสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีทักษะชีวิตพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญ และสามารถทำนายทักษะชีวิตพื้นฐานของวันรุ่นได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยรูปแบบการสื่อสารหนึ่งที่ถูกนำมาใช้คือการสื่อสารที่มีความชัดเจน ส่วน อัญชลี ประสบจตุพร (2549) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับการรับรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบ่งรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวออกเป็น 4 รูปแบบคือ (1) การสื่อสารในครอบครัวเชิงบวกและลบในปริมาณมาก (2) การสื่อสารในครอบครัวเชิงบวกปริมาณมาก แต่เชิงลบปริมาณน้อย (3) การสื่อสารในครอบครัวเชิงบวกปริมาณน้อยแต่เชิงลบปริมาณมาก และ (4) การสื่อสารในครอบครัวเชิงบวกและเชิงลบปริมาณน้อย ซึ่งผู้วิจัย ให้นิยามว่า *การสื่อสารในครอบครัวเชิงบวก*

หมายถึง พฤติกรรมที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองแสดงต่อลูกในสถานการณ์ต่างๆ แล้วก่อให้เกิดความรักความเข้าใจกัน ความพึงพอใจ เป็นความสัมพันธ์อันดีระหว่างบิดามารดาและลูก เช่น การให้คำชมเชย การให้กำลังใจ การตั้งใจฟังลูกเล่าเหตุการณ์ต่างๆ การใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวลเป็นต้น ส่วน*การสื่อสารในครอบครัวเชิงลบ* หมายถึง พฤติกรรมที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองแสดงต่อลูกในสถานการณ์ต่างๆ แล้วก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกัน เกิดความขัดแย้ง เป็นความเห็นห่างต่อกันระหว่างบิดามารดาและลูก เช่น การดุด่า การตอกย้ำข้อผิดพลาด การเปรียบเทียบความสามารถของลูกกับบุคคลอื่นๆ เป็นต้น ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณค่าในตนเอง โดยที่นักเรียนที่ได้รับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่แตกต่างกันมีการรับรู้คุณค่าในตนเองแตกต่างกัน โดยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสื่อสารในครอบครัวเชิงบวกปริมาณมาก แต่เชิงลบปริมาณน้อย มีการเห็นคุณค่าของตนเองสูงกว่าการสื่อสารในครอบครัวเชิงบวกและเชิงลบปริมาณมาก และนักเรียนที่ได้รับรูปแบบสื่อสารในครอบครัวเชิงบวกและเชิงลบปริมาณน้อยมีการรับรู้คุณค่าในตนเองสูงกว่าการสื่อสารในครอบครัวเชิงบวกปริมาณน้อยแต่เชิงลบปริมาณมาก

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องความสำเร็จในครอบครัวจะพบว่า การสื่อสารภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อความรู้สึกและคุณลักษณะของบุคคลและความสำเร็จของบุคคล โดยการสื่อสารที่เป็นไปในทิศทางบวก เช่น การยกย่องชมเชย การสื่อสารที่มีความชัดเจน มีผลต่อการพัฒนาความรู้สึกและคุณลักษณะในเชิงบวกที่พึงประสงค์ เช่น การมีความเหนียวแน่นในครอบครัว เป็นต้น ในขณะที่การสื่อสารในทางลบ เช่น การแสดงความเฉยชาไม่ชื่นชมยินดีกับความสำเร็จของลูก หรือแม้กระทั่งการนำความสามารถของลูกตนเองไปเปรียบเทียบกับความสามารถของลูกคนอื่น ก็มีส่วนในการพัฒนาความรู้สึกและคุณลักษณะของเด็กไปในทางลบเช่นกัน เช่น การรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำ การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นต้น และจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสื่อสารในครอบครัวในประเทศไทยพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารเกี่ยวกับความสำเร็จในครอบครัว ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวา หรือขาดความชัดเจนในการสื่อสารจากครอบครัว รวมถึงการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมภายในครอบครัวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

3.1.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยพบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีส่วนทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้ได้คือ การรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอก และการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอให้เห็นรายละเอียดดังนี้

3.1.2.1 การรับรู้ความหวังของสังคมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก

มนุษย์ทุกคนต่างมีความพยายามที่จะควบคุมสิ่งแวดล้อมที่จะมาเกี่ยวข้องกับตน สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2548:113) กล่าวว่าโดยปกติพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้รับอิทธิพลมาจาก 2 ทาง คือ (1) อิทธิพลที่มาจากสังคมโดยตรง สังคมจะใช้อิทธิพลกระทำต่อบุคคลโดยผ่านทางสถาบันทางสังคมต่างๆ เช่น สถาบันครอบครัว กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มเพื่อน เป็นต้น สมาชิกในสังคมทุกคนต้องอยู่ในสถาบันทางสังคมเหล่านี้ ทุกคนจะมีสถานภาพหรือตำแหน่งอยู่ในสังคมเหล่านี้ เช่น เป็นบิดามารดา เป็นผู้อำนวยการ เป็นนักศึกษา เป็นต้น ทุกคนจึงต้องแสดงพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับความคาดหวังของคนอื่นที่มีต่อผู้ที่ดำรงตำแหน่งหรือสถานภาพนั้น และ (2) การแสดงพฤติกรรมของบุคคลได้รับอิทธิพลจากตัวเอง บุคคลย่อมมีความแตกต่างกันในบุคลิกภาพ ซึ่งรวมเอาความต้องการ เจตคติ ค่านิยม เอาไว้ สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นตัวกำหนดให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่สอดคล้องกับสิ่งเหล่านั้นนั่นเองนอกเหนือไปจากที่ต้องแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับบทบาทที่ตนเองได้รับ ในขณะที่นักสังคมวิทยาตามแนวคิดปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (symbolic interaction) เองก็ให้ความสนใจเรื่องราวของชีวิตประจำวันกับการที่มนุษย์มีการกระทำโต้ตอบซึ่งกันและกัน เช่น จอร์ช เฮอร์เบริร์ต มี๊ด (George Herbert Mead) เฮอร์เบิร์ต บลูมเมอร์ (Herbert Blumer) และเออร์วิ่ง ก้อฟแมน (Erving Goffman) ก็ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์แตกต่างจากสัตว์ที่กลไกทางความคิดที่ทำให้มนุษย์รู้จักวางแผนและปรับพฤติกรรมให้เข้ากับสถานการณ์และเป้าหมายที่วางไว้ รู้จักสื่อสารกับผู้อื่นโดยการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ สัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุดคือภาษา มนุษย์รู้จักตีความสิ่งที่ผู้อื่นพูดและโต้ตอบ นอกจากนั้นมนุษย์ยังมีสำนึกว่าผู้อื่นก็มีความรู้สึก ความคิดเห็นตามแบบแผนของเขาเองเช่นกัน มนุษย์จึงเรียนรู้ที่จะทำตามความเข้าใจว่าผู้อื่นคิดอะไร ตีความสถานการณ์ต่างๆ อย่างไร ตลอดจนรับรู้เกี่ยวกับตัวมนุษย์เองอย่างไร เกิดเป็นตัวตนและภาพลักษณ์เกี่ยวกับตัวตน ก้อฟแมน (Goffman.1959) ได้นำเสนอแนวคิดการวิเคราะห์บุคคลเชิงละคร ในหนังสือเรื่อง The Presentation of Self in Everyday Life โดยเสนอว่ามนุษย์แต่ละคนกำลังแสดง (perform) อยู่บนเวที ที่หน้าเวทีมีผู้ชม (audience) คนอื่นที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ด้วย บนเวทีประกอบด้วยหน้าฉากและหลังฉาก หน้าฉากคือการนำเสนอตัวตนของมนุษย์ตามที่อยากให้ผู้อื่นเห็นเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับสถานภาพ มีกิริยาท่าทีและแต่งกายตามบทบาท เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามมนุษย์แต่ละคนก็มีหลังฉาก คือความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ต้องการเปิดเผยหรือนำเสนอให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นตัวตนที่ซ่อนเอาไว้ (Hidden self) ดังนั้นในการแสดงละครต้องมีตัวละครที่ต้องแสดง (character) บทบาท (role) และตัวตน โดยที่ *ตัวละครที่ต้องแสดง* คือ ตัวตนของบุคคลที่มุ่งแสดงลักษณะของตนให้ปรากฏ *ตัวตน* เป็นกระบวนการเคลื่อนไหวที่เปลี่ยนแปลงไปมาได้ไม่มีลักษณะตายตัว มุ่งให้ผู้อื่นเกิดความประทับใจ (impression) ด้วยการแสดงให้เหมาะสมกับบริบทของสถานการณ์ ส่วน *บทบาท* เป็นความคาดหมายชุดหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ถูกผลักดันจากคู่ปฏิสัมพันธ์หรือจากความคาดหวังของสังคมได้ บทบาทถึงแปรเปลี่ยนไปตามแต่ละ

สถานการณ์ บทบาทหนึ่งๆเกิดขึ้นแล้วก็สลายไป บทบาทจึงเป็นกระบวนการตอบสนองความคาดหมายของคู่ปฏิสัมพันธ์ภายในโครงสร้างของความสัมพันธ์ชุดใดชุดหนึ่ง (สุภางค์ จันทวานิช. 2553:131-132) ดังนั้นบุคคลจึงมีหลายสถานภาพและจำเป็นต้องแสดงบทบาทไปตามสถานภาพแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพของตนเอง เพียงแต่จะต้องอยู่ในขอบเขตของความคาดหวังที่ผู้อื่นมีต่อบทบาทและบรรทัดฐานทางสังคม

หากจะอธิบายการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตามทฤษฎีปฏิสัมพันธ์สัญญลักษณ์ ตามแนวคิดการวิเคราะห์บุคคลเชิงละครของก้อฟแมน (Goffman.1959) จะเห็นว่าการเป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอก ถือเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของความสำเร็จทางการศึกษาของบุคคล ซึ่งคนทั่วไป (audience) มักจะคาดหวังว่าผู้ที่ศึกษาในระดับปริญญาเอกต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ดังนั้นผู้ที่มีบทบาทเป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอกจึงต้องแสดง (perform) ตัวตนไปตามความคาดหวังหรือบทบาทตามสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม แต่ในขณะเดียวกันนักศึกษาในระดับปริญญาเอกก็อาจจะมีตัวตนที่ไม่ต้องการเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปได้รับรู้ จึงต้องพยายามปิดบังซ่อนเร้นและพยายามที่จะไม่ให้สิ่งที่ตนเองปิดบังนั้นถูกเปิดเผย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความคาดหวังของสังคมต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอก ทั้งนี้เพราะการศึกษาในระดับปริญญาเอกนั้นถือเป็นการศึกษาระดับสูงสุดที่มีในประเทศไทย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (2552) ได้กำหนดลักษณะของหลักสูตรปริญญาเอกไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ว่า *"หลักสูตรปริญญาเอกเป็นหลักสูตรที่เน้นให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และมีการศึกษาค้นคว้าที่ลุ่มลึกในระดับสูงอย่างมีอิสระ มีความเชี่ยวชาญในพัฒนาการล่าสุดขององค์ความรู้ในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการแปลความหมายและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อเพิ่มพูนและพัฒนาเนื้อหาสาระของรายวิชาของสาขา/สาขาวิชาและวิชาชีพ หลักสูตรอาจจะเน้นการค้นคว้าวิจัยที่นำไปสู่การทำวิทยานิพนธ์เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ที่มีอยู่ หรืออาจผสมผสานระหว่างวิทยานิพนธ์กับการศึกษารายวิชาระดับสูงในสาขาวิชาชีพหรือสาขา/สาขาวิชาประยุกต์"* โดยกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษา ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิและสื่อสารให้สังคมชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเข้าใจได้ตรงกันและเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนาว่ามีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ และได้กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิปริญญาเอก อย่างน้อยต้องเป็น ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.2552: 14-15) (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถจัดการเกี่ยวกับปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมที่ซับซ้อนในบริบททางวิชาการหรือวิชาชีพ รวมถึงการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมในที่ทำงานและในชุมชนที่กว้างขวางขึ้น (2) ด้านความรู้ สามารถพัฒนานวัตกรรมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้และลึกซึ้งในองค์ความรู้ที่เป็นแก่นใน

สาขาวิชาการหรือวิชาชีพ รวมทั้งข้อมูลเฉพาะทางทฤษฎี หลักการและแนวคิดที่เป็นรากฐาน มีความรู้ที่เป็นปัจจุบันในสาขาวิชา รวมถึงประเด็นปัญหาสำคัญที่จะเกิดขึ้นรู้เทคนิคการวิจัยและพัฒนาข้อสรุปซึ่งเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชาได้อย่างชาญฉลาด (3) ด้านทักษะทางปัญญา สามารถใช้ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและเทคนิคการแสวงหาความรู้ในการวิเคราะห์ประเด็นและปัญหาสำคัญได้อย่างสร้างสรรค์ และพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีความสามารถสูงในการแสดงความเห็นทางวิชาการและวิชาชีพสามารถวางแผนวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่ซับซ้อนสูงมากด้วยตนเอง และ (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถคัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าในประเด็นปัญหาที่สำคัญและซับซ้อน สรุปปัญหาและเสนอแนะแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ โดยเจาะลึกในสาขาวิชาเฉพาะ

จากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของหลักสูตรระดับปริญญาเอกตามที่ สกอ. กำหนดไว้ข้างต้น จะเห็นว่ามาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิจะเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ นั่นหมายถึงว่ายิ่งเป็นการศึกษาในระดับที่สูงเท่าใดยิ่งถูกคาดหวังจากสังคมมากเท่านั้น เพราะฉะนั้นผู้ที่ศึกษาในระดับปริญญาเอกก็ย่อมถูกคาดหวังจากสังคมมากตามไปด้วยเช่นกัน ซึ่งในเรื่องของความคาดหวังจากสังคมกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ แคล้นซ์และคณะ (Clance ; et al.1995) ได้กล่าวว่าความคาดหวังทางสังคมมีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ได้ทั้งในผู้หญิงและผู้ชาย แต่เนื่องจากความแตกต่างในแต่ละวัฒนธรรมทำให้ผู้หญิงถูกคาดหวังมากกว่าผู้ชายทั้งในเรื่องหน้าที่การงานและครอบครัว ผู้หญิงจึงมีความขัดแย้งภายในจิตใจระหว่างการปฏิบัติตามมาตรฐานของสังคมในเรื่องความเป็นผู้หญิง หรือการดำเนินการตามความต้องการหรือความฝันของตนเอง ถึงแม้ว่าจะมีผู้หญิงหลายคนสามารถจัดการและดำเนินชีวิตในหลายบทบาทได้เป็นอย่างดีทั้งการประกอบอาชีพนอกบ้านและการทำงานบ้านแต่บ่อยครั้งที่พวกเธอก็รู้สึกถึงความล้มเหลว ถ้าไม่สามารถทำหน้าที่นั้นได้สมบูรณ์แบบ ซึ่งหากจะพิจารณาถึงความคาดหวังเรื่องความสำเร็จในบริบทของสังคมไทยแล้ว พบว่า ครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันแรกทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลมีการปลูกฝังเรื่องความสำเร็จมาอย่างยาวนาน ดังเช่น จรรจา สุวรรณทัต (2541) ได้กล่าวว่าการอบรมปลูกฝังให้เด็กมีลักษณะต่างๆตามที่บิดามารดาและสังคมพึงปรารถนานั้น ตัวกำหนดวิธีการอบรมปลูกฝังเพื่อให้เด็กเกิดลักษณะนั้นๆ อาจมีหลายอย่าง แต่ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามได้ ก็คือ ความคาดหวังของบิดามารดาในตัวเด็ก ในอดีตบิดามารดาในสังคมไทยให้ความสำคัญต่อการศึกษาและมุ่งหวังอย่างมากที่จะเห็นเด็กเรียนสูงเพื่อเป็นบันไดก้าวไปสู่การมีอาชีพที่สบายมีโอกาสเป็นเจ้าคนนายคน จบสูงแล้วลูกจะได้มีโอกาสทำงานแบบนั่งโต๊ะ แทนการทำงานหนักในท้องทุ่งไร่นาแบบเกษตรกรที่ตัวเองเคยประสบมา ความคาดหวังของบิดามารดาบ่อยครั้งจึงไม่สอดคล้องกับความถนัดตามธรรมชาติ และความสามารถที่แท้จริงของเด็ก ก่อให้เกิดปัญหา ต่างๆ ตามมา เพราะเป็นไปในลักษณะของการบังคับให้เด็กได้เรียนสิ่งที่บิดามารดาต้องการแต่ไม่ใช่สิ่งที่เด็กต้องการ และเด็กต้อง

ประสบความล้มเหลวในการเรียน เป็นต้น ดังนั้นเมื่อเติบโตขึ้นหรือเรียนในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น บุคคลจึงยิ่งรับรู้ว่าตนเองได้รับความคาดหวังจากสังคมมากเพียงใด ซึ่งการรับรู้นั่นเองอาจจะนำไปสู่การสร้างแรงกดดัน หรือการเสริมแรงให้บุคคลพยายามดำเนินชีวิตให้อยู่ภายใต้ความคาดหวังที่รับรู้นั้นเพื่อให้ได้รับการยอมรับในสังคม

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอก โดยจะได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดความคาดหวังของสังคมจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ที่กำหนดไว้ในการศึกษาระดับปริญญาเอก 5 ด้าน คือ (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ด้านความรู้ (3) ด้านทักษะทางปัญญา (4)ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะถือได้ว่า สกอ.เป็นหน่วยงานหลักในการกำกับ ติดตามการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อผลิตกำลังคนออกไปเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ หรือกล่าวอีกทางหนึ่งได้ว่า สกอ. คือตัวแทนของสังคมนั่นเอง

4.1.2.2 การรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ

ค่านิยมเป็นสิ่งที่แต่ละคนยึดถือว่าควรปฏิบัติอย่างไร สิ่งใดมีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า เป็นมาตรฐานในการตัดสินว่า สิ่งดีสิ่งใดไม่ดี ซึ่งค่านิยมมีลักษณะที่สำคัญคือ (1) ค่านิยมมีลักษณะยืนยงถาวร ไม่เปลี่ยนแปลงง่าย เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคลิกภาพ ของคนกลุ่มหนึ่งแตกต่างจากกลุ่มคนในอีกสังคมหนึ่ง ค่านิยมจะมั่นคงถาวรได้นั้นเกิดจากการได้รับการอบรมมาแต่เยาว์วัย และเปลี่ยนแปลงยากสำหรับระดับค่านิยมที่มีความสำคัญมากตรงกันข้ามค่านิยมที่มีระดับความสำคัญน้อยก็จะเปลี่ยนแปลงได้ง่าย (2) ค่านิยมมีลักษณะเปรียบเทียบความสำคัญ ในการปลูกฝังค่านิยม บุคคลจะได้รับการอบรมสั่งสอน และได้รับการเน้นถึงความสำคัญของค่านิยมในแต่ละเรื่องแตกต่างกัน เช่น ความซื่อสัตย์ การรักษาน้ำใจกัน ต่างก็เป็นค่านิยมที่บุคคลได้รับมา แต่บางสังคมอาจให้ความสำคัญในเรื่องการรักษาน้ำใจมากกว่าความซื่อสัตย์ หรือในระหว่างความเป็นตัวเองกับความอ่อนน้อมเชื่อฟังผู้ใหญ่ บุคคลจะเปรียบเทียบระดับความสำคัญของค่านิยมต่างๆ จากประสบการณ์ที่ได้รับตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้เขาค่อยๆ เรียนรู้ที่จะแยกพวกค่านิยมที่ได้รับจากการอบรมสั่งสอนมาอย่างเต็มที่ (Rokeach.1973) โดยค่านิยมนี้เกิดจากความเชื่อและความศรัทธาของบุคคลต่อสิ่งที่มีประโยชน์แก่ตน ค่านิยมของแต่ละคนจึงแตกต่างกันไป โดยแหล่งกำเนิดค่านิยมที่มีความสำคัญคือ ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน และสื่อต่างๆ ซึ่งบุคคลจะซึมซับ เรียนรู้ และรับเอาการถ่ายทอดค่านิยมนั้นจนกลายมาเป็นค่านิยมของตนเอง โดยหลักการแล้วค่านิยมแต่ละคนจะเปลี่ยนแปลงยากมีความคงทน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ.2543) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าค่านิยมจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละสังคม หรือแต่ละยุคสมัย เช่น ค่านิยมของสังคมอเมริกัน ประกอบด้วย ความสุขสบายในชีวิต การใช้ชีวิตที่ตื่นเต้น ความภาคภูมิใจในความสำเร็จ ความสามารถ ความทะเยอทะยาน เป็นต้น (Rokeach.1973) ในขณะที่สังคมไทยเองก็มีค่านิยม

ของสังคมที่แฝงมาในรูปของหนังสือสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา ซึ่งจากการศึกษา *ค่านิยมของสังคมไทย : การวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา* ของ วชิราภรณ์ ไชยชาติ (2547) ที่วิเคราะห์ค่านิยมของสังคมไทยจากหนังสือสำหรับเด็กระดับประถมศึกษาที่จัดพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2545 พบว่า ค่านิยมของสังคมไทยที่มีอยู่ในหนังสือสำหรับเด็กระดับประถมศึกษามีทั้งหมด 43 ค่านิยม โดยค่านิยมที่พบมากที่สุดคือค่านิยมการมีคนรัก ซึ่งหมายถึง การมีความรักความเข้าใจกันอย่างใกล้ชิดสนิทสนมกับบุคคลที่ตนรัก (ร้อยละ 17.83) ความสุขสำราญ (ร้อยละ 12.23) โดยจากค่านิยมทั้ง 43 ค่านิยมนี้พบว่า มีค่านิยมความสำเร็จ (ร้อยละ 2.27) ซึ่งจัดเป็นค่านิยมปลายทางชีวิตรวมถึงการมีความสามารถสูง (5.52) และค่านิยมการมีการศึกษาสูง (ร้อยละ0.36) ซึ่งจัดเป็นค่านิยมวิถีปฏิบัติ รวมอยู่ด้วย ถึงแม้ว่าค่านิยมของสังคมในเรื่องเกี่ยวกับความสำเร็จจะปรากฏอยู่ในหนังสือสำหรับเด็กอยู่ในปริมาณน้อย แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่าเป็นค่านิยมพื้นฐานที่นำไปสู่การมีคนรัก ดังนั้นหากบุคคลใดต้องการที่เป็นที่รักใคร่ของคนในสังคม หรือได้รับการยอมรับทางสังคม จึงจำเป็นจะต้องพัฒนาตนเอง หรือนำพาตนเองไปยังจุดหมายปลายทางที่สังคมพึงประสงค์ เช่น การได้รับการศึกษาที่สูง มีตำแหน่งหน้าที่การงานดีและมั่นคง เป็นต้น

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่เชื่อว่าโครงสร้างของสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของสังคม โครงสร้างแต่ละส่วนของสังคมจะมีหน้าที่ของตนเอง และประสานสัมพันธ์กับโครงสร้างอื่นๆ สังคมจึงจะมีดุลยภาพ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในส่วนใดส่วนหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่นๆของสังคมด้วย โดยตามแนวคิดของพาร์สัน (Parson) มีสาระสำคัญดังนี้

1.แนวความคิดเกี่ยวกับองค์การทางสังคม มนุษย์เข้าไปอยู่ในสังคมและรวมกันเป็นองค์การด้วยความสมัครใจ การตัดสินใจกระทำทางสังคมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำ (actor) เป้าหมาย (goal) วิธีการที่เลือกใช้ (means) สถานการณ์ที่ผู้กระทำต้องเลือกวิธีใดวิธีหนึ่ง (situational conditionals) และตัวกำหนดเชิงบรรทัดฐาน คือ บรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยม และความคิดต่างๆ ที่ผู้กระทำนำมาใช้เพื่อเลือกวิธีการที่จะให้บรรลุเป้าหมาย

2.แนวคิดเรื่องระบบการกระทำ ระบบการกระทำเกิดขึ้นจากการที่ผู้กระทำแสดงบทบาทตามสถานภาพที่ดำรงอยู่ สถานภาพและบทบาทเหล่านี้จะประสานสัมพันธ์กันในรูปแบบของระบบต่างๆ อันเป็นระบบการกระทำร่วมกัน ประกอบด้วย ผู้กระทำจำนวนมาก ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทที่รวมกัน เรียกว่า ระบบสังคม แต่การตัดสินใจกระทำทางสังคมของบุคคลก็ยังคงเป็นเช่นเดิม คือ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกวิธีการไปสู่เป้าหมาย ภายใต้กฎระเบียบหรือบรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดต่างๆ และจะต้องนำสภาพการณ์ต่างๆ เข้ามาพิจารณาด้วย ที่สำคัญคือ ระบบย่อยของสังคม ความต้องการจำเป็นเชิงหน้าที่ แบบแผนต่างๆ ของตัวแปร กระบวนการทางสังคม และลักษณะที่สำคัญของระบบสังคม

แคลันซ์และอิเมส (Clance & Imes.1978) มีความเชื่อว่า ค่านิยมทางสังคมถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการทำให้บุคคลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ในประเด็นค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างทางเพศโดยทั่วไปสังคมมักให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ชายประสบ

ความสำเร็จมากกว่าผู้หญิง ดังนั้นผู้หญิงที่ตัดสินใจเลือกดำเนินชีวิตแตกต่างจากประเพณีปฏิบัติของสังคม หรือประกอบอาชีพและมีระดับการศึกษาเหนือกว่าคนอื่นๆในครอบครัว มีโอกาสที่จะเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้ง่ายกว่าผู้หญิงที่เลือกดำเนินชีวิตตามบรรทัดฐานของสังคมและความคาดหวังของครอบครัว และยังเชื่อว่าผู้หญิงที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้เป็นผลมาจากการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม โดยผู้หญิงที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะรับรู้ถึงช่องว่าง (gap) ระหว่างความสำเร็จของพวกเธอและความคาดหวังทางสังคมที่มีต่อพวกเธอ ดังนั้นพวกเธอจึงรับรู้ว่าความสำเร็จที่พวกเธอได้มาเป็นความหลอกลวง ซึ่งไม่เหมือนกับผู้ชายที่มีภาพลักษณ์ความสำเร็จติดตัวมาตั้งแต่เกิด ทั้งๆ ที่ในความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับผู้ชายนั้นอาจจะไม่ได้มาจากความสามารถที่แท้จริงเพียงอย่างเดียว แต่อาจจะเกิดขึ้นจากความโชคดี และความพยายามอย่างหนักก็ได้ จากการศึกษาเพิ่มเติมของกับอิเมสและแคล์นซ์ (Imes; & Clance.1984) พบว่า ผู้หญิงที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีแนวโน้มที่จะเชื่อว่าพวกเธอไม่คู่ควรกับความสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้น และรู้สึกละอายใจที่สังคมรับรู้ความสำเร็จของพวกเธอ ความรู้สึกนี้ยิ่งเป็นการตอกย้ำและกระตุ้นให้ผู้หญิงเหล่านี้ประมาณค่าความสามารถของตนเองต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เพราะเชื่อว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นไม่ได้มาจากความสามารถที่แท้จริง แต่เป็นผลมาจากความพยายามในการทำงานอย่างหนัก ดังนั้นผู้หญิงเหล่านี้จึงเกิดความรู้สึกขัดแย้งระหว่างความต้องการมีอำนาจกับการเป็นคนทำงานเหมือนกับเพื่อนร่วมงานคนอื่นๆ

ถึงแม้ว่าแนวคิดของแคล์นซ์จะเกิดขึ้นมากว่า 30 ปี ที่ในสมัยนั้นความเท่าเทียมในบทบาททางเพศของบุคคลอาจไม่เท่ากัน แต่ปัจจุบันพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในเรื่องของความสามารถและบทบาททางเพศ โดยมีการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาททางสังคมมากขึ้น และในขณะเดียวกันบทบาทในครอบครัวก็ยังคงต้องปฏิบัติเช่นเดียว อาจสะท้อนให้เห็นว่าสังคมยังคงคาดหวังให้ผู้หญิงสามารถดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จในทุกด้าน และเชื่อว่าผู้ชายก็คงจะถูกคาดหวังในเรื่องความสำเร็จไม่น้อยไปกว่ากัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสันนิษฐานว่าการที่บุคคลรับรู้ค่านิยมของสังคมในเรื่องเกี่ยวกับความสำเร็จ น่าจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ เพราะเชื่อว่าสังคมไทยในปัจจุบันก็มียังมีค่านิยมในเรื่องความสำเร็จของบุคคล โดยผู้ที่ประสบความสำเร็จทั้งเรื่องการงานและการเรียน หรือแม้กระทั่ง การดำเนินชีวิตครอบครัว มักจะได้รับการยอมรับ การยกย่องชมเชย และเชิดชูเกียรติในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าคนที่ประสบความสำเร็จเป็นผู้หญิง เพราะค่านิยมในสังคมไทยยังให้ความสำคัญกับความสำเร็จที่เกิดกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง จากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงสรุปได้ว่าไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็ตามหากต้องการได้รับการยอมรับจากสังคมจำเป็นต้องมีความสำเร็จตามที่สังคมตั้งบรรทัดฐานไว้ ซึ่งนั่นอาจจะหมายความถึงการที่บุคคลต้องพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ประสบความสำเร็จ เพื่อหาที่ยืนในสังคมให้ได้และนั่นอาจจะนำมาซึ่งความเครียด ความวิตกกังวลในการดำเนินชีวิตได้ในที่สุด

จากที่ผู้วิจัยได้นำเสนอปัจจัยภายนอกบุคคลที่เป็นสาเหตุหลักของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในบุคคล สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว การรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก และการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ โดยเฉพาะอย่างอย่างยิ่งปัจจัยด้านครอบครัว เพราะเป็นสถาบันหลักทางสังคมที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดทางสังคมและมีความใกล้ชิดกับบุคคลที่มีภาพลักษณ์ภูมิรู้มากที่สุด ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ปัจจัยภายนอกบุคคลทั้ง 4 ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยเชิงเหตุของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ แต่อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ไม่ได้มีเพียงปัจจัยจากภายนอกบุคคลเท่านั้น ปัจจัยภายในบุคคลก็ถือเป็นปัจจัยเชิงเหตุหนึ่งที่มีส่วนสำคัญเช่นเดียวกัน

3.2 ปัจจัยภายในบุคคล

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการรับรู้เกี่ยวกับตนเองที่ถือเป็นปัจจัยเชิงเหตุของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ คือ การรับรู้คุณค่าในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนระดับปริญญาเอก ความเชื่ออำนาจในตน บุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

3.2.1 การรับรู้คุณค่าในตนเอง (Self-esteem)

การรับรู้คุณค่าในตนเองเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างอัตมโนทัศน์ (Self concept) โดยทั้งสองสิ่งไม่ใช่สิ่งเดียวกัน การรับรู้คุณค่าในตนเองเป็นเพียงมิติหนึ่งของโครงสร้างอัตมโนทัศน์ ซึ่งการรับรู้คุณค่าในตนเองสามารถแยกออกเป็น 2 มิติดังนี้ (Rosenberg .1979)

1.การตระหนักรู้ตนเอง (Cognitive self) เป็นเรื่องราวของความรู้ความเข้าใจที่บุคคลมีต่อตนเองจากการที่บุคคลเป็นเจ้าของตำแหน่ง สถานภาพ ภายในโครงสร้างสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่หรือเป็นสมาชิกอยู่ ทำให้บุคคลแต่ละคนมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เช่น เป็น บิดามารดา เพื่อน ครู เอกลักษณ์ที่บุคคลได้รับจากสังคมทำให้บุคคลรู้ว่าเขาเป็นใคร คนอื่นเป็นใคร การรับรู้ นำไปสู่อัตมโนทัศน์ของบุคคล ซึ่งไม่เกี่ยวกับการประเมินของบุคคล

2. การประเมินตนเอง (Evaluative self) เป็นการอธิบายตนเองของบุคคลซึ่งเกิดจากการที่บุคคลนำตนเองไปประเมินกับสิ่งอื่นหรือคนอื่น เพื่อที่จะให้บุคคลรู้ว่าเขามีคุณค่าหรือมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงต่ำเพียงไร การประเมินตนเองของบุคคลในแนวสังคมวิทยาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการรับรู้คุณค่าในตนเอง โดยพบว่าการที่บุคคลรู้สึกต่อตนเองในเรื่องการรับรู้คุณค่าในตนเองอย่างไร ก็จะนำไปสู่พฤติกรรมเช่นนั้น โดยปกติแล้วถ้าบุคคลมีการรับรู้คุณค่าในตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว จะส่งผลให้เขามองตนเองในภาพรวมว่ามีคุณค่า ในทางตรงกันข้ามถ้าเขามองตนเองว่าด้อยค่า หรือลดการรับรู้คุณค่าในตนเองด้านใดด้านหนึ่ง การประเมินคุณค่าของตนเองในด้านรวมก็จะต่ำลงด้วย

โรเซนเบอร์กได้อธิบายกระบวนการการรับรู้ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้แต่ละบุคคลเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน 3 ประการ (Rosenberg. 1979: 603-604)

1.หลักการประเมินแบบสะท้อนกลับ (The principle of reflected appraisal) การที่บุคคลจะประเมินตนเองว่ามีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงหรือต่ำ มาจากการรับรู้การตอบสนองของผู้อื่นที่มีต่อตนเองแล้วก่อให้เกิดอัตมโนภาพต่อตน โดยทั่วไปจะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อตนเอง ได้แก่ บิดา มารดา ผู้บังคับบัญชา หรือเพื่อน เช่น ถ้าบุคคลอื่นแสดงกริยาว่าเคารพนับถือเราเราก็จะมีความเคารพนับถือตนเอง แต่หากผู้อื่นแสดงกริยาดูถูกเหยียดหยามเราจะเกิดการรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำไปด้วย

2. หลักการเปรียบเทียบกับสังคม (The principle of social comparison) การที่บุคคลจะประเมินตนเอง ตามแนวคิดการประเมินทางสังคม ต้องมีพื้นฐานของการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น การประเมินตนเองทางสังคมทั้งด้านบวก เป็นกลางและด้านลบเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ค่านิยม หรือความเชื่อโดยรวม ที่บุคคลในสังคมนั้นๆ ยึดถือ และอาจตัดสินตนเองโดยการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ค่านิยม หรือความเชื่อโดยรวม ที่บุคคลในสังคมนั้นๆยึดถือ และอาจตัดสินใจตนเอง โดยเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น เช่น กลุ่มเพื่อน กลุ่มคนในอาชีพเดียวกัน หรือกลุ่มคนที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป การที่บุคคลนำตนเองไปเปรียบเทียบกับคนอื่น ผลการเปรียบเทียบจะนำไปสู่การมองตนในแง่บวกหรือลบ ซึ่งจะมีผลต่อระดับการรับรู้คุณค่าในตนเองของบุคคลนั้นๆ

3.หลักคุณสมบัติของบุคคล (The principle of self attribution) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ภายในจากผลของการกระทำในอดีต เช่น หากบุคคลประเมินว่าในอดีตที่ผ่านมา ตนเองเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ได้รับความไว้วางใจหรือเชื่อถือจากผู้ร่วมงานมาโดยตลอด ก็จะส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นเห็นคุณค่าในตนเองสูง ในทางตรงกันข้ามหากตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาบุคคลมีความผิดพลาดหรือบกพร่องในหน้าที่การงานบ่อยครั้ง ไม่ได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน จะสรุปว่าตนเป็นบุคคลที่ล้มเหลวในการทำงาน และส่งผลให้ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองลดต่ำลงด้วย

การรับรู้คุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ โดยจากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ การรับรู้คุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบ กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Lin. 2007 ; Ghorbanshirodi. 2012 ; Thompson ; Foreman ; & Martin .2000 ; Chrisman ; et al.1995) ซึ่งจากแนวคิดของแคลันซ์ (Clance.1985) กล่าวว่า ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำและได้รับการตรวจสอบยืนยันในเรื่องนี้โดยการศึกษาของคอซซาเรลลีและเมเจอร์ (Cozzarelli & Major.1990) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ กับการรับรู้คุณค่าในตนเอง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์ทางลบกับเห็นคุณค่าในตนเอง และงานวิจัยเชิงคุณภาพก็พบลักษณะการมองคุณค่าในตนเองต่ำเช่นกัน โดยจากการ

สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้หญิงผิวสี พบว่ากลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มองตนเองไม่มีคุณค่าและไม่ดีพอที่จะมาเรียนในระดับปริญญาเอกในสาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ เนื่องจากมีความรู้สึกว่าตนเองไม่ฉลาดเท่าเพื่อนและมีภูมิหลังทางครอบครัวที่ต่ำต้อย

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น หากพิจารณาถึงลักษณะโดยทั่วไป ๆจะเห็นว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้กับการรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะรับรู้ว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไร้ความสามารถในการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆที่คิดว่ามีความสามารถ แต่หากจะพิจารณากันอย่างลึกซึ้งแล้วจะพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้กับการรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำมีความแตกต่างกัน โดยหากพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการรับรู้การรับรู้คุณค่าในตนเองตามที่โรเซนเบอร์ก (Rosenberg) กล่าวไว้ เช่น หลักการประเมินแบบสะท้อนกลับ ที่กล่าวว่าการที่บุคคลจะรับรู้คุณค่าในตนเองสูงหรือต่ำ มาจากการรับรู้การตอบสนองของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง เช่น ถ้าบุคคลอื่นแสดงกริยาว่าเคารพนับถือเราเราก็จะมีความเคารพนับถือตนเอง แต่ผู้ที่มีประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความซับซ้อนมากกว่านั้นกล่าวคือ แม้ว่าจะมีคนยกย่องชมเชย แต่บุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นี้ก็ยังมีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าพอที่จะได้รับการยอมรับ ซึ่งหากพิจารณาต่อไปก็จะพบว่าการรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำเป็นเรื่องของการรับรู้คุณค่าตนเองในเรื่องทั่วไป เช่น รูปร่างหน้าตา ฐานะทางบ้าน เป็นต้น แต่การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้เป็นการรับรู้คุณค่าตนเองต่ำในเรื่องของความสามารถหรือศักยภาพ ในการทำงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ นั่นคือ การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้เป็นการรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำที่มีความเฉพาะเจาะจงในบริบทมากกว่าการรับรู้คุณค่าตนเองซึ่งมีลักษณะแบบทั่วไป

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาอิทธิพลของการรับรู้คุณค่าในตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย โดยเป็นการศึกษาแบบข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาในเลบานอนและประเทศอังกฤษ (Pulford; Johnson; & Awaida. 2005) ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้คุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย ($r = -.41$, $p < .001$) และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยในนักศึกษาเลบานอน ($\beta = -.48$) นักศึกษาในประเทศอังกฤษ ($\beta = -.25$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในงานวิจัยเรื่องนี้ยังพบว่าการรับรู้คุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ($r = .43$, $p < .001$) รวมถึงการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเครียดและการเผชิญความเครียดของคนไทยของอังศินันท์ อินทรกำแหง (2551) ก็พบว่า การรับรู้คุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความเครียด (r มีค่าระหว่าง .2350 ถึง .5310) และมีอิทธิพลต่อความเครียดด้วย (β มีค่าระหว่าง .7932 ถึง .8860)

ดังนั้นในการวิจัยวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงคาดหวังว่าการรับรู้คุณค่าในตนเองน่าจะมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ และมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย

3.2.2 การรับรู้ความสามารถตนเองในการเรียนระดับปริญญาเอก (Self-efficacy)

การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) เป็นความเชื่อของบุคคลว่าตนมีความสามารถที่จะจัดระบบและกระทำเพื่อให้บรรลุตามที่กำหนดได้ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองนี้เป็นตัวกำหนดที่สำคัญตัวหนึ่งของการกระทำของมนุษย์ที่จะนำไปสู่ผลที่พึงปรารถนา แม้ว่าความรู้และทักษะจะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลได้ แต่ก็ยังไม่เพียงพอเพราะมนุษย์เรามักไม่ปฏิบัติให้ดีที่สุด แม้ว่าเขาจะรู้ดีว่าต้องทำอะไรบ้าง ถ้าเขาไม่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถพอที่จะทำได้ ดังนั้นการรับรู้ความสามารถของตนเองจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์เราดังนี้ (Bandura.1986)

1.กระบวนการคิด (cognitive process) การรับรู้ความสามารถของตนมีผลกระทบต่อแบบแผนการคิดที่สามารถส่งเสริมหรือบั่นทอนผลการปฏิบัติงานได้ บุคคลจะตีความสถานการณ์และคาดการณ์ในอนาคตอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับว่าเขามีความเชื่อในความสามารถของตนเองอย่างไร คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถสูงจะมองสถานการณ์ที่เขาพบว่าเป็นโอกาสเขาจะมองภาพความสำเร็จและให้เป็นสิ่งนำทางการกระทำของเขา ส่วนคนที่ตัดสินว่าตนเองด้อยความสามารถจะตีความสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนว่าเป็นความเสี่ยง และมีแนวโน้มจะมองเห็นความล้มเหลวอยู่ในอนาคต การคิดในทางลบของผู้ที่รู้สึกว่าตนด้อยความสามารถจะทำลายแรงจูงใจในตนเองและทำลายการปฏิบัติงานด้วย เพราะเป็นการยากที่บุคคลจะประสบความสำเร็จหากยังสงสัยในความสามารถของตนเองอยู่

2.กระบวนการจูงใจ (motivation process) ความสามารถที่จะจูงใจตนเองและกระทำตามที่ตั้งเป้าหมายจะมีพื้นฐานมาจากกระบวนการคิด ขณะที่คิดคาดการณ์ในอนาคตจะทำให้เกิดแรงจูงใจและการควบคุมการทำงานของตนเองได้ กล่าวคือสิ่งที่คิดเอาไว้ล่วงหน้าและถูกเปลี่ยนให้เป็นสิ่งจูงใจและการกระทำซึ่งจะถูกควบคุมด้วยกระบวนการกำกับตนเอง แรงจูงใจส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการคิดและความเชื่อในความสามารถของตน บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองและตั้งเป้าหมายไว้สูง จะมีแรงจูงใจในการกระทำและจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าคนที่สงสัยในความสามารถของตนเอง

3.กระบวนการด้านความรู้สึก (affective process) การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลกระทบต่อประสบการณ์ทางอารมณ์โดยผ่านการควบคุมตนเองทางด้านการคิด การกระทำและความรู้สึก ในด้านการคิดความเชื่อในความสามารถของตนมีอิทธิพลต่อความสนใจและการตีความเหตุการณ์ในชีวิตที่อาจให้ความรู้สึกทางบวกหรือทางลบได้ และมีผลต่อการรับรู้ว่าตนมีความสามารถที่จะควบคุมความคิดทางลบที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ด้วยด้านการกระทำ การรับรู้ความสามารถของตนจะจัดการกับสภาวะทางอารมณ์โดยการส่งเสริมการกระทำที่มีประสิทธิผลเพื่อเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ได้ ส่วนด้านความรู้สึกจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ว่าตนสามารถทำให้สภาวะทางอารมณ์ของตนที่ไม่ดีให้ดีขึ้นได้หรือไม่

4.กระบวนการเลือก (selection process) บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมและสภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่ายากเกินความสามารถของเขา และบุคคลจะกระทำกิจกรรมและเลือกสิ่งแวดล้อมที่เขาแน่ใจว่ามีความสามารถที่จะจัดการได้ ผู้ที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถของตนเองสูงจะยิ่งเลือกกิจกรรมที่มีความท้าทาย

ระบบของความเชื่อในความสามารถของตนไม่ใช่ลักษณะรวมๆ แต่เป็นชุดของความเชื่อที่มีต่อตนเองที่แยกจากกันเป็นเรื่องๆ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะอย่างชัดเจน ดังนั้นในการวัดความสามารถของตนจะไม่ใช่การวัดที่คลุมเครือในเรื่องรวมๆ แต่เป็นการวัดการรับรู้ความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีบริบท และก็ไม่ใช่การวัดทักษะย่อยๆในเรื่องนั้นเช่นกัน เพราะบุคคลอาจรับรู้ความสามารถของตนสูงในแต่ละทักษะย่อย แต่อาจรับรู้ว่าตนมีความสามารถต่ำในทักษะที่บูรณาการแล้วก็ได้ โดยมิติของความเชื่อในความสามารถของตนที่แบนดูร่ากล่าวถึงมี 3 มิติ คือ (1) ระดับความยากของงานหรือกิจกรรมที่บุคคลเชื่อว่าตนสามารถปฏิบัติได้ (2) ความมั่นใจของบุคคลที่จะปฏิบัติกิจกรรมที่ระดับความยากหรือเมื่อมีอุปสรรคต่างๆ และ (3) การตัดสินว่าตนเองมีความสามารถในกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือมีความสามารถเฉพาะในขอบเขตของกิจกรรมนั้นๆ ดังนั้นการวัดการรับรู้ความสามารถของตนที่ใช้กันมากคือ การวัดความมั่นใจ โดยการถามว่า ผู้ตอบมีความมั่นใจว่าเขาสามารถปฏิบัติงานในงานที่ยากขึ้นหรือไม่ คำตอบมักจะเป็นว่า "ไม่มีความมั่นใจ" (0) จนถึง "มีความมั่นใจเต็มที่" (10) หรือใช้สเกลแบบ 0 % ถึง 100 % สำหรับการวัดระดับความยากของงานที่คิดว่าปฏิบัติได้มักเป็นการถามว่าเขาสามารถปฏิบัติงานในงานที่ยากขึ้นหรือไม่ คำตอบจะเป็นแบบ "ได้" และ "ไม่ได้ " ส่วนการวัดอีกแบบหนึ่ง คือ การวัดแบบผสมเป็นการวัดทั้งความมั่นใจและระดับความยาก โดยใช้ข้อคำถามเดียวกันสามารถปฏิบัติงานตามข้อคำถามนั้นๆ ได้หรือไม่ ในกรณีที่ตอบว่าได้ก็ประเมินตนเองบนสเกลว่ามีความมั่นใจในการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด ดังนั้นจึงมีคำตอบให้เลือกทั้ง 2 แบบ คือ "ได้" และ "ไม่ได้" และแบบเปอร์เซ็นต์หรือบนสเกล 11 หน่วย การรวมคะแนนก็รวมโดยคำตอบของความมั่นใจ เฉพาะข้อที่ผู้ตอบ ตอบ "ได้" ในสเกลระดับความยาก

การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่ถูกนำมาศึกษาถึงความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Lapp-Rincker.2004) และงานวิจัยของอัลวาเรซ (Alvarez.1995) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ว่าตนเองกำลังหลอกลวงผู้อื่น (fraudulence) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาและความพึงพอใจในการทำงาน โดยเก็บข้อมูลกับนักจิตวิทยาให้คำปรึกษา จำนวน 94 คน ผลการวิจัยพบว่า นักจิตวิทยาให้คำปรึกษาที่มีความรู้สึกว่าตนเองกำลังหลอกลวงผู้อื่นจะรับรู้ความสามารถในการฝึกอบรมของตนเองต่ำไปด้วย และพบว่าบุคคลเหล่านี้มีความพึงพอใจในการทำงานต่ำ และงานวิจัยของไอเวส (Ives.2010) ที่ศึกษาผลกระทบของโปรแกรมการปฐมนิเทศออนไลน์ที่มีต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความวิตกกังวล โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาที่

ลงทะเบียนเรียนในการวิชาการปฐมนิเทศออนไลน์สำหรับนักศึกษาปริญญาเอกสาขาจิตวิทยาของ Walden University จำนวน 112 คน (ชาย 26 คน หญิง 86 คน) วัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ด้วยแบบวัดของแคล๊นซ์ (CIPS) ผลการศึกษาพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ($r = -.44$, $p < .01$) นอกจากนี้ในงานวิจัยคุณภาพก็พบว่าบุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะรับรู้ว่าตนเองยังไม่ดีพอที่จะมาเรียนในสาขาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาเอกอยู่ขณะนี้ และรู้สึกเป็นกังวลในความสามารถของตนเองในการทำงานที่อาจารย์มอบหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเขียนทางด้านวิชาการ(Craddock ; et al. 2011)

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย โดยเป็นการศึกษาแบบข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาในเลบานอนและประเทศอังกฤษ (Pulford; Johnson; & Awaida.2005) ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย และไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย ทั้งในนักศึกษาเลบานอนและนักศึกษาในประเทศอังกฤษ ในงานวิจัยเรื่องนี้ยังพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณค่าในตนเอง ($r = .43$, $p < .001$) รวมถึงการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเครียดและการเผชิญความเครียดของคนไทยของอังศินันท์ อินทรกำแหง (2551) ก็พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับความเครียด (r มีค่าระหว่าง -.4475 ถึง -.0740 และมีอิทธิพลต่อความเครียดด้วย (β มีค่าระหว่าง .0628 ถึง 2.0910)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง กล่าวคือผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สูงมักจะเป็นผู้ที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากคำกล่าวของแบนดูร่า (Bandura.1986) ที่ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นตัวกำหนดที่สำคัญตัวหนึ่งของการกระทำของมนุษย์ที่จะนำไปสู่ผลที่พึงปรารถนา แม้ว่าความรู้และทักษะจะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลได้ แต่ก็ยังไม่เพียงพอเพราะมนุษย์เรามักไม่ปฏิบัติให้ดีที่สุด แม้ว่าเขาจะรู้ดีว่าต้องทำอะไรบ้าง ถ้าเขาไม่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถพอที่จะทำได้ และบุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมและสภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่ายากเกินความสามารถของเขา และบุคคลจะกระทำกิจกรรมและเลือกสิ่งแวดล้อมที่เขาแน่ใจว่ามีความสามารถที่จะจัดการได้ ซึ่งคำกล่าวนี้มีลักษณะตรงข้ามกับผู้ที่มีประสบการณ์ภาพลักษณ์ภูมิรู้ เพราะบุคคลเหล่านี้เชื่อว่าตนเองไร้ความสามารถหรือมีความสามารถไม่เพียงพอ และทำงานภายใต้สภาวการณ์ที่ไม่แน่ใจว่าตนเองจะจัดการได้ แต่ก็สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นนี้ถือเป็นประเด็นที่มีความแตกต่างกันระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้กับการรับรู้ความสามารถของตนเองอย่างชัดเจน เพราะบุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จทั้งๆ ที่ยังสงสัยในความสามารถของตนเอง ในขณะที่แบนดูร่ากล่าวว่าผู้ที่รับรู้ว่าตนเองความสามารถของตนเองจึงจะมีแรงจูงใจในการกระทำและจะปฏิบัติงานได้ โดยในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยเลือกตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนระดับปริญญาเอก มาเป็นตัวแปรหนึ่งในการศึกษาเนื่องจากในการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นไม่สามารถวัดในเรื่องรวมๆ ได้แต่เป็นการวัดการรับรู้ความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีบริบท และก็ไม่ใช่การวัดทักษะย่อยๆในเรื่องนั้นเช่นกัน

3.2.3 การเชื่ออำนาจในตน (Locus of control)

รอตเตอร์ (Rotter.1966) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตนและการระบุสาเหตุของการกระทำว่ามาจากภายในตัวบุคคลไม่เหมือนกัน คือ การที่บุคคลเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมของตนเองตั้งแต่เริ่มต้นและจะกระทำสิ่งนั้นด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ความเชื่ออำนาจในตนจึงเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เข้ามาควบคุมพฤติกรรมของบุคคล เช่น รางวัล การเสริมแรง เป็นต้น แต่การระบุสาเหตุของการกระทำมาจากภายในตัวบุคคลจะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่บุคคลนั้นตั้งใจที่จะกระทำด้วยตนเอง เช่น วางแผน ดำเนินการ และประเมินผลการกระทำด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามความเชื่ออำนาจในตนจะสะท้อนออกมาเป็นความต้องการ ความรู้สึก และนิสัยของบุคคล ความเชื่ออำนาจในตนและความเชื่ออำนาจภายนอกตนอยู่บนความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลลัพธ์ โดยผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนคาดหวังว่าสิ่งที่ตนได้รับเกิดจากการกระทำของตนเอง ส่วนผู้ที่เชื่ออำนาจภายนอกตนคาดว่าสิ่งต่างๆ ที่ตนได้รับไม่ได้เกิดจากการกระทำของตนเอง แต่ขึ้นอยู่กับสาเหตุภายนอกตน เช่น โชคชะตา ไสยศาสตร์และอื่นๆ

เรวดี ทรงเที่ยง (2548) ได้ศึกษางานวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจภายในตน เช่น งานวิจัยของเดซีและไรอัน (Deci & Ryan.1985) เอิร์น (Earn.1982) เป็นต้น พบว่า ความเชื่ออำนาจภายนอกตนมีความสัมพันธ์สูงกับการระบุสาเหตุของการกระทำว่ามาจากภายนอกตนเอง (Impersonal causality) และมีความสัมพันธ์ต่ำกับการระบุสาเหตุของการกระทำว่ามาจากตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่า ความเชื่ออำนาจภายในตนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก โดยพบว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะสามารถทำกิจกรรมได้ดีกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน เนื่องจากบุคคลนั้นจะถูกกระตุ้นจากแรงจูงใจที่เป็นรางวัลจากภายในตนเองมากกว่าการจูงใจด้วยรางวัลจากภายนอก ตลอดจนพบว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนสูงจะได้รับข้อมูลที่เป็นการยกย่องชมเชยความสามารถของตน ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้แสดงว่ามีแรงจูงใจภายในเพิ่มขึ้นจากการเปรียบเทียบผลของการวัดก่อนและหลังการให้ตัวแปรจัดกระทำ และยังพบว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนต่ำจะมีแรงจูงใจภายในที่ลดลงด้วย

ในส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจภายในตนกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้น แคล้นซ์ (Clance.1985) พบว่าผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ เป็นผู้ที่ไม่ยอมรับในความสำเร็จที่เกิดขึ้นโดยมีความเชื่อว่า ความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความผิดพลาด ความโชคดี ซึ่งก็ล้วนแต่เป็นความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายนอกตนเองทั้งนั้น โดยในการนำตัวแปรเรื่องความเชื่ออำนาจในตนมาศึกษาความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นมีสนใจศึกษาไว้หลายเรื่องเช่น ในงานวิจัยขอจาเมล (Jamail.1992) ที่ได้ศึกษาลักษณะและสาเหตุของความสำเร็จของการประกอบ

อาชีพ ความเชื่ออำนาจในตน และมุมมองของผู้ปกครองเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ (parental career orientation) ของผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จ พบว่า ผู้หญิงที่มีอายุน้อยและมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยมีแนวโน้มที่จะมีคะแนนจากการวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สูง และมักจะนิยามความสำเร็จของตนเองว่าเป็นผลมาจากความโชคดีและความพยายามอย่างหนักในการทุ่มเททำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของแซนฟอร์ดและคณะ (Sanford ; et all.2015) ที่ได้ทำวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลกับผู้หญิงที่เป็นผู้นำจำนวน 29 คน ซึ่งมีพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ที่การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ให้คำตอบว่าตนเองไม่คู่ควรกับการที่จะต้องมาอยู่ในตำแหน่งต่างๆ เหล่านี้ เพราะมองว่าตนเองอายุยังน้อย และไม่มีประสบการณ์เท่าที่ควร (ทั้งๆที่ทำงานมาแล้ว 10 ปี) และไม่เคยคิดเลยว่าตนเองมีความสามารถพอในการที่จะทำงานในตำแหน่งหน้าที่นั้นได้ นอกจากนี้บุคคลเหล่ายังให้เหตุผลว่า การได้ขึ้นมาสู่ความสำเร็จนั้นเป็นเพราะเพื่อนร่วมงานให้การสนับสนุน ซึ่งแนวคิดนี้แตกต่างจากผู้ที่ไม่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่คนเหล่านี้จะชื่นชมกับความสำเร็จของตนเองเพราะเห็นความ ความสำเร็จเหล่านั้นมาจากความสามารถที่แท้จริง โดยลักษณะของกลุ่มผู้หญิงที่ไม่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มี 4 ลักษณะที่สำคัญ คือ (1) เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (2) มีการตั้งเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน (3) แสวงหาโอกาสที่ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่ง และ (4) การมีประสบการณ์ในการทำงาน นิลส์ (Niles.1994) ศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ระหว่างนักจิตวิทยาคลินิกและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยศึกษาลักษณะและความเชื่ออำนาจในตน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของนักศึกษาสาขาจิตวิทยาคลินิก มีความแตกต่างจากผู้ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีประสบการณ์ในการเป็นนักจิตวิทยาคลินิกหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้มีคะแนนความเชื่ออำนาจภายนอกตน (external locus of control) สูงกว่าผู้ที่ไม่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการวัดเกี่ยวกับการรับรู้อิทธิพลหรืออำนาจจากคนอื่นซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่แคล๊นซ์ได้กล่าวไว้ และไบร์เนสและเลสเตอร์ (Byrnes & Lester.1995) ศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของครูและนักบัญชี พบว่าผู้ที่ความเชื่ออำนาจภายนอกตนสูงมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ที่มีการสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ รวมถึงไซท์เลอร์และวิลสัน (Sightler & Wilson.2001) ศึกษาความเชื่ออำนาจภายในตนระหว่างนักศึกษาระดับปริญญาตรีและผู้ประกอบการ พบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์กับความเชื่ออำนาจภายนอกตนเช่นเดียวกัน

อคิน (Akin .2011) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตนทางวิชาการกับพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาใน Sakarya University จำนวน 382 คน มีอายุระหว่าง 17-27 ปี ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย ($r = .290$, $p < .01$) และเมื่อมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เส้นทางพบว่า ความเชื่ออำนาจภายในตนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย ($\beta = .34$) และงานวิจัยของฟุง (Fung .2011) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตน

กับความวิตกกังวลในเด็ก ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในเด็ก และสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 8

จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตนกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้น พบว่า ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนต่ำ กล่าวคือ ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะเชื่อว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกตนเอง เช่น ความโชคดี การอยู่ในหน่วยงานที่ดี มีเพื่อนร่วมงานที่ดี เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากนิยามของความเชื่ออำนาจในตนกับผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ น่าจะมีแนวโน้มที่จะต้องมีแรงจูงใจในการทำงานลดลง และไม่สามารถทำกิจกรรมได้ดีเท่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง เนื่องจากบุคคลนั้นจะถูกกระตุ้นจากแรงจูงใจที่เป็นรางวัลจากภายในตนเองมากกว่าการจูงใจด้วยรางวัลจากภายนอก แต่ในความเป็นจริงจากผลการวิจัยกลับพบว่า ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี รวมถึงได้รับการยกย่องจากสังคม แต่การยกย่องชมเชยนี้กลับเป็นการเสริมแรงให้บุคคลเหล่านี้มีความวิตกกังวล ว่าจะสามารถในการทำงานในครั้งต่อไปให้ได้รับการยอมรับอีกครั้งได้หรือไม่

3.2.4 บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (Five - Factor Personality)

บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจและมีการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวาง โดยแนวคิดที่ได้รับการยอมรับและถูกนำมาใช้เป็นตัวแปรหนึ่งในการวิจัยส่วนใหญ่ คือ แนวคิดของคอสตาและแมคแคร (Costa; & McCrae. 2000 : 252) ซึ่งประกอบด้วย 5 แบบ คือ

1.บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ (neuroticism) เป็น การแสดงถึงความสามารถในการปรับอารมณ์ และความสามารถในการทนต่อสิ่งกระตุ้นภายนอกที่ทำให้บุคคลเกิดอารมณ์ทางลบ บุคคลที่ปรับและควบคุมความหวั่นไหวทางอารมณ์ของตนได้ดี จะถูกรบกวนจากตัวกระตุ้นในสิ่งแวดล้อมได้ยาก และจะต้องถูกรบกวนอย่างรุนแรงจึงจะเกิดอารมณ์ทางลบ เรียกว่าเป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ (emotional stability) สำหรับบุคคลที่ควบคุมความหวั่นไหวทางอารมณ์ของตนไม่ได้ จะถูกกระตุ้นต่อสิ่งแวดล้อมได้ง่าย และแม้ว่าจะถูกกระตุ้นแบบไม่รุนแรงก็เกิดอารมณ์ทางลบได้ง่ายเรียกว่า เป็นผู้ที่มีความหวั่นไหวทางอารมณ์ (emotional instability) โดยเป็นผู้ที่มีความแปรปรวนทางอารมณ์สูงและเกิดอารมณ์ทางลบบ่อย อารมณ์ทางลบเป็นความรู้สึกที่ทำให้บุคคลเศร้า โกรธ วิตกกังวลใจ ละอายใจ คุณลักษณะย่อยของบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ (1) ความวิตกกังวล (2) ความโกรธแค้น (3) ความซึมเศร้า (4) ความประหม่า (5) ความไม่สามารถควบคุมแรงกระตุ้นภายในตนเอง และ (6) ความเปราะบาง

2.บุคลิกภาพแบบการแสดงตัว(extraversion) เป็นองค์ประกอบทางบุคลิกภาพที่สามารถทำนายพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล โดยจะแสดงถึงปริมาณความสัมพันธ์ที่มีกับคนอื่น และความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ถ้าเป็นคนแสดงตัวก็จะชอบแสดงความสัมพันธ์และใช้เวลากับคนอื่นรอบตัวมาก หากเป็นคนไม่แสดงตัวก็จะมีการสร้างความสัมพันธ์

มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและใช้เวลากับคนอื่นรอบตัวน้อย คุณลักษณะย่อยของบุคลิกภาพแบบแสดงตัวประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ (1) ความอบอุ่น (2) การชอบเข้าสังคม (3) การกล้าแสดงออกในสิทธิของตน (4) ความกระฉับกระเฉง (5) การแสวงหาความตื่นเต้น และ (6) การมีอารมณ์ทางบวก

3. บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness to experience) เป็นองค์ประกอบทางบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกภายในตัวบุคคล เป็นการแสดงถึงความสามารถในการปรับความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติตนเองให้เข้าถึงการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและสถานการณ์ได้มากน้อยเพียงใด และมีความรู้สึกสนใจมากน้อยเพียงใดต่อสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่คุ้นเคย ผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านนี้สูงจะเป็นคนที่มีความรู้สึกสนใจต่อสิ่งใหม่ ๆ และยอมรับความคิดใหม่ ๆ ชอบที่จะหาประสบการณ์ใหม่ ๆ คุณลักษณะย่อยของบุคลิกภาพด้านการเปิดรับประสบการณ์ ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ (1) การเป็นคนช่างคิด (2) การเป็นคนช่างฝัน (3) ความมีสุนทรียภาพ (4) การเปิดเผยความรู้สึก (5) ชอบลงมือกระทำ และ (6) การยอมรับค่านิยม

4.บุคลิกภาพแบบการประนีประนอม (agreeableness) เป็นองค์ประกอบของบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมระหว่างบุคคล โดยจะแสดงถึงการรับฟังผู้อื่นและความสามารถในการยอมรับผู้อื่น หรือปฏิบัติตัวให้สอดคล้องกับผู้อื่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบประนีประนอมจะเป็นคนที่ยอมรับฟังคำแนะนำจากคนอื่นๆ ได้ง่าย คุณลักษณะย่อยของบุคลิกภาพด้านการประนีประนอม ประกอบด้วย 6 ด้าน (1) ความไว้วางใจผู้อื่น (2) ความตรงไปตรงมา (3) ความเอื้อเฟื้อ (4) การยอมตามผู้อื่น (5) ความสุภาพถ่อมตน และ (6) ความมีจิตใจอ่อนโยน

5. บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ (conscientiousness) เป็นการแสดงถึงความยากง่ายและความมากน้อยของจุดมุ่งหมายที่แต่ละบุคคลกำหนดไว้ รวมทั้งความสามารถในการบังคับตัวเองและการมีวินัยในตนเอง ให้พยายามทำตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ครบตามที่ตั้งไว้ได้หรือไม่ ถ้าบุคคลใดมีบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบสูง แสดงว่าเป็นคนที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นคนที่มีระเบียบวินัยในตนเองสูง ในการทำให้เป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้ประสบความสำเร็จ สำหรับผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านนี้ต่ำ แสดงว่า เป็นคนที่ตั้งเป้าหมายไว้สูงและมากเกินกว่าที่ตนจะทำให้สำเร็จได้ แต่ไม่สามารถบังคับตัวเองได้ตั้งใจทำหรือบางครั้งก็ทำไปเรื่อย ๆ อย่างไม่ใส่ใจ จนไม่สามารถทำให้ได้เป้าหมายที่ตนตั้งไว้สำเร็จได้ด้วยดี คุณลักษณะย่อยของบุคลิกภาพด้านการสติรู้ชอบประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ (1) สมรรถนะ (2) ความเป็นระเบียบเรียบร้อย (3) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (4) ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ (5) ความมีวินัยในตนเอง และ (6) ความสุขุมรอบคอบ

การนำตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบมาศึกษาร่วมกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีหลายเรื่องด้วยกัน เช่น เบอร์นาร์ด และคณะ (Bernard; et al. 2002) พบว่า บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (r = .52) และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบมีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (r = -.31) ในขณะที่การศึกษาของรอสส์ คานาดา และรัวสซ์ (Ross; Canada; & Rausch .2002)

ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย โดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 215 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย ($r = .63$, $p < .001$) และมีความสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพแบบมีสติ ($r = -.65$, $p < .001$) หลังจากนั้น ได้ดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย ($\beta = .0486$, $p < .000$) และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบเองก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยเช่นกัน ($\beta = -.523$, $p < .000$)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่มีการนำมาศึกษาเป็นตัวแปรสาเหตุของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ โดยพบว่าจากบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบนั้น มีเพียง 2 องค์ประกอบเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับการมีประสบการณ์ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Bernard; et al. 2002 , Ross; et al.2001) คือ บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism) แบบมีสติรู้ชอบ (Conscientiousness) โดยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ กล่าวคือ ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีแนวโน้มที่จะมีความหวั่นไหวทางอารมณ์ได้ง่าย เช่น มีความวิตกกังวล และความเครียด เป็นต้น และพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ นั่นคือ ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะเป็นผู้ที่ไม่ค่อยมีระเบียบวินัยในการทำงาน เช่น มีลักษณะของการทำงานแบบผัดวันประกันพรุ่ง ซึ่งหากเราพิจาณาในส่วนของความมีสติรู้ชอบ จะพบว่าผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ไม่น่าจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานหรือกิจกรรมใดๆได้ เพราะเป็นผู้ที่ไม่มีการตั้งเป้าหมายในชีวิต หรือไม่มีระเบียบวินัยทั้งในตนเองและการทำงาน แต่ก็เป็นที่น่าแปลกใจว่าบุคคลเหล่านี้กลับเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานหรือการทำกิจกรรมต่างๆ โดยสามารถทำงานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ประจักษ์ โดยที่ไม่มีใครรู้ว่าพวกเขาทุกข์ทรมานกับการทำงานและความสำเร็จที่เกิดขึ้นเพียงใด

3.2.5 บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ (Perfectionism)

ความเป็นผู้สมบูรณ์แบบ เป็นลักษณะนิสัยที่ต้องการหรือปรารถนาความสมบูรณ์เพียบพร้อมจากตนเองหรือผู้อื่น พยายามไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดหรือความบกพร่องใดๆ มีแนวโน้มที่จะประเมินพฤติกรรมหรือผลการทำงานที่ได้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นและวิพากษ์วิจารณ์มากเกินความจริง (Hewitt; & Flett.1991, Frost; & et al . 1990)

ฟรอสท์ และคณะ (Frost ; & et al. 1990) ได้ศึกษาและพัฒนาแบบวัดลักษณะความสมบูรณ์แบบของบุคคลโดยเรียกว่า The Multidimensional Perfectionism Scale (MPS)ซึ่งจะศึกษาธรรมชาติของลักษณะภายในของบุคคลในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความสมบูรณ์แบบ โดยมีทั้งหมด 6 ด้าน คือ

1)ความกังวลเกี่ยวกับความผิดพลาด (Concern over Mistakes : CM) ศึกษาถึง ลักษณะการรับรู้ของบุคคลที่ตอบสนองต่อความผิดพลาด ความล้มเหลว ว่ามากน้อยเพียงใด และความกังวลเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่นหากบุคคลนั้นมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น เช่น เชื่อว่าหากไม่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีอยู่ตลอดเวลาจะไม่มีใครให้การยอมรับนับถือหรือ โกรธและไม่พอใจตนเองอย่างมากหากเกิดข้อผิดพลาดขึ้น เป็นต้น

2) มาตรฐานส่วนบุคคล(Personal Standards : PS) ศึกษาถึง ลักษณะการรับรู้ของบุคคลในการสร้างมาตรฐานของชีวิตและการวิพากษ์วิจารณ์ ตำหนิติเตียนตนเองถึงผลที่ได้รับจากการกระทำสิ่งนั้น ๆ เช่น ตั้งระดับมาตรฐานของตนให้อยู่สูงที่สุด รับรู้ว่าตนเองจะเป็นที่สองรองจากบุคคลอื่น หรือมีเป้าหมายในชีวิตสูงกว่าบุคคลทั่วไป

3) ความคาดหวังของบิดามารดา (Parental Expectation : PE) ศึกษาถึง ลักษณะการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับบิดามารดาที่มีต่อตนเองในการสร้างความคาดหวังต่อความสำเร็จ ความสมบูรณ์พร้อมของชีวิตว่ามากน้อยเพียงใดจากการแสดงออกไม่ว่าจะเป็นคำพูดหรือการกระทำ เช่น ในวัยเด็กจะถูกลงโทษถ้าหากทำสิ่งที่ครอบครัวคิดว่าต้องทำได้แต่ตนเองกลับทำไม่ได้ หรือรับรู้ว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองคาดหวังและวิตกกังวลเรื่องอนาคตของลูกไว้สูงมากกว่าที่ตัวลูกเองคาดหวัง

4) การวิพากษ์วิจารณ์ของบิดามารดา (Parental Criticism : PC) ศึกษาถึง ลักษณะการรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิพากษ์วิจารณ์ หรือการตำหนิติเตียน ของบิดามารดา ถึงการประพฤติปฏิบัติตนและการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต เช่น รับรู้ว่าตนเองไม่เคยทำตามมาตรฐานที่บิดามารดาตั้งไว้ให้ได้เลย เพราะงานหรือการกระทำของตนเองจะถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างจริงจังทุกครั้งจากคนในครอบครัว

5) ความกังวลในการกระทำของตนเอง (Doubting of Action : D) ศึกษาถึง ลักษณะการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อการกระทำ งาน หรือการประพฤติปฏิบัติของตัวเองว่ามีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด เช่น รับรู้ว่าตนเองต้องทำงานและประพฤติตนเป็นคนที่มีระเบียบ และเรียบร้อยตลอดเวลา หรือมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีกเพื่อที่จะสบายใจได้ว่างานนั้น ๆ ดีเพียงพอ

6) การสั่งการและการจัดการ (Organization : O) ศึกษาถึงลักษณะการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อการกระทำ งาน หรือการประพฤติปฏิบัติของตัวเอง ว่าสามารถจัดการหรือสั่งการสิ่งต่าง ๆให้เรียบร้อยสมบูรณ์แบบตามที่ตนเองตั้งมาตรฐานไว้ เช่น เชื่อว่าตนเองสามารถจัดการทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวได้ด้วยตนเอง

ฮิววิทท์ และเฟลทท์ (Hewitt and Flett. 1991) ก็ได้พัฒนาแบบวัด Multidimensional Perfectionism Scale ขึ้นโดยเชื่อว่าลักษณะการเป็นผู้สมบูรณ์แบบในทุกด้าน คือ ความล้มเหลวในการปรับตัว โดยเขาได้แบ่งการยึดติดความสมบูรณ์แบบออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ความสมบูรณ์แบบที่ยึดตนเองเป็นสำคัญ (Self-Oriented Perfectionism) หมายถึง คือ การที่บุคคลตั้งมาตรฐานสูงเกินความเป็นจริงให้ตนเองและตัดสินตนเองด้วยมาตรฐานนั้น

2) ความสมบูรณ์แบบที่ยึดบุคคลอื่นเป็นสำคัญ (Other-Oriented Perfectionism) หมายถึง การที่บุคคลตั้งมาตรฐานที่ตายตัวและสูงเกินจริงให้กับผู้อื่นและจะประเมินผู้อื่นอย่างเข้มงวดจากมาตรฐานนั้น

3) ความสมบูรณ์แบบที่ยึดสังคมเป็นสำคัญ (Socially Prescribed Perfectionism) หมายถึง การที่บุคคลเชื่อว่าสังคมเป็นผู้บีบบังคับและกดดันให้ผู้ยึดถือมาตรฐานที่สูงเกินจริง การพยายามทำตัวให้เป็นผู้สมบูรณ์แบบเท่านั้นจึงจะได้รับการยอมรับและมีชีวิตอยู่ได้ในสังคม

มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้กับความเป็นผู้สมบูรณ์แบบ (Perfectionism) โดยเฟอรารี่ และทอมสัน (Ferrari; & Thompson.2006) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความเป็นผู้สมบูรณ์แบบ (Perfectionism) การนำเสนอตนเอง (Self-presentation) พบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์ปานกลาง (r = .59) กับความเป็นผู้สมบูรณ์แบบ สัมพันธ์กับการไม่แสดงความไม่สมบูรณ์แบบ (r =. 57) และความต้องการที่จะทำงานให้สมบูรณ์แบบ (r = .40) นั่นคือผู้ที่มีภาพลักษณ์ภูมิรู้ มีลักษณะคล้ายกับผู้ที่มีความเป็นคนสมบูรณ์แบบ แต่อย่างไรก็ตามพบความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญกับการปกปิดความไม่สมบูรณ์แบบ (non disclosure of imperfection) (r = .17) แต่เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้งพบว่ามีความแตกต่างกัน โดยที่ผู้ที่มีความเป็นผู้สมบูรณ์แบบจะไม่เปิดเผย ข้อผิดพลาดของตนเองให้คนอื่นได้รับรู้เพราะต้องการเป็นคนที่ดูดีในสายตาของคนรอบข้าง (Frost.1995) ในขณะที่คนที่มีการสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะเปิดเผยให้บุคคลทราบถึงความไม่สมบูรณ์แบบของตนเอง(Ferrari & Thompson.2006) และงานวิจัยของ Dudau (2014) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพสมบูรณ์แบบกับการมีภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยบูชาเรส (Bucharest) ประเทศโรมาเนีย โดยเป็นการศึกษาบุคลิกภาพสมบูรณ์แบบใน 2 องค์ประกอบ คือ (1) ความสมบูรณ์แบบ Conscientious Perfectionism ประกอบด้วย การตั้งมาตรฐานสูงสำหรับคนอื่น องค์กร การวางแผน และความต้องการมีความเป็นเลิศ และ (2) ความสมบูรณ์แบบ Self-Evaluative Perfectionism ประกอบด้วย การเป็นกังวลกับความผิดพลาดมากเกินไป ความต้องการในการเห็นพ้อง ความกดดันจากผู้ปกครอง และ การใคร่ครวญ ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r=.48) นอกจากนี้ยังพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความสมบูรณ์แบบ Self-Evaluative Perfectionism อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ถึง 3 องค์ประกอบ โดยพบว่ามีความสัมพันธ์กับความกังวลกับความผิดพลาดมากเกินไป (r=.62) ความต้องการในการเห็นพ้อง (r=73) และการใคร่ครวญ (r=.63) และเมื่อมีการวิเคราะห์การถดถอยพหุระดับพบว่า บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์ที่

ประกอบด้วยตัวแปร ความต้องการในการเห็นพ้อง องค์กร และ การใคร่ครวญ สามารถพยากรณ์การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งร่วมกันอธิบายได้ร้อยละ 59 รวมถึงงานวิจัยของแฟรนซ่า (Fraenza.2014) ที่พบว่าบุคลิกภาพสมบูรณ์แบบสามารถพยากรณ์การเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้อย่างมีนับสำคัญ

นอกจากจะมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้แล้ว ยังพบว่ามีผู้สนใจศึกษาความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบกับพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย โดยเป็นการศึกษาแบบข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาในเลบานอนและประเทศอังกฤษ (Pulford; Johnson; & Awaida. 2005) ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบที่ยึดตนเองเป็นสำคัญ (self-orientated perfectionism) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำให้ตนเองอย่างมีนัยสำคัญ ($r = -.42$, $p < .001$) และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยทั้งในนักศึกษาเลบานอน ($\beta = -.23$) และนักศึกษาในประเทศอังกฤษ ($\beta = -.52$)

จากที่กล่าวถึงปัจจัยภายในบุคคลที่ถือเป็นสาเหตุของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ข้างต้น พบว่า การรับรู้คุณค่าในตนเอง เป็นตัวแปรที่มีการนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มากที่สุดและพบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางลบ นั่นคือ ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สูงมักจะเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ นอกจากตัวแปรการรับรู้คุณค่าในตนเองแล้วบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบก็เป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่ถูกเลือกนำมาใช้ในการศึกษา โดยผลการศึกษาพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ (neuroticism) บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ (conscientiousness) ซึ่งจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ (neuroticism) ถือเป็นตัวพยากรณ์การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้เป็นอย่างดี ส่วนปัจจัยภายในอื่นๆ เช่น บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ ความเชื่ออำนาจในตน เป็นต้น ก็ล้วนแล้วแต่เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกปัจจัยภายในบุคคลที่ประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ตามที่นำเสนอไปแล้วนั้นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในครั้งนี้เพื่ออธิบายการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมกับข้อมูลที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. ผลลัพธ์/ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

การที่บุคคลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นมีผลกระทบทั้งทางร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม แต่ก็พบว่าส่วนใหญ่จะให้ความสนใจศึกษาไปที่ผลกระทบที่มีต่อสภาพจิตใจมากกว่า (Ahlfeld.2009) โดยผลกระทบแต่ละด้านมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

4.1 ผลกระทบต่อร่างกาย

การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นหากเกิดขึ้นบ่อยครั้ง จะส่งผลให้มีความเจ็บป่วยทางกาย เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้อง ตากระตุก และเป็นโรคนอนไม่หลับ ซึ่งอาการเหล่านี้เป็น

เครื่องบ่งชี้ถึงระดับความเครียดและความวิตกกังวลของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Clance.1985) ซึ่งในการศึกษาของสเทนเบอร์ก (Steinberg.1986) เองก็พบว่าผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่มาขอคำปรึกษามักจะมาด้วยความต้องการการผ่อนคลายจากการเป็นไมเกรน ปวดหลังและโรคผิวหนังเรื้อรัง และจากการศึกษาพบว่าผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะมีอาการเจ็บป่วยทางร่างกายได้ง่าย นอกจากนี้ในงานวิจัยของสกุลคู (Sakulku.2009) ก็พบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีผลต่อการเจ็บป่วยทางร่างกายที่มีสาเหตุมาจากจิตใจ (somatisation) เช่นกัน

4.2 ผลกระทบต่อจิตใจ

สำหรับบุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการทำงานไม่ได้หมายความถึงการมีความสุขในชีวิต บ่อยครั้งที่ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้เกิดความรู้สึกกลัว เครียด สงสัยในตนเอง และรู้สึกไม่สบายใจกับความสำเร็จที่เกิดขึ้น เพราะรู้สึกกลัวและละอายใจกับความสำเร็จที่เกิดขึ้นเนื่องจากไม่แน่ใจว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นเกิดจากความสามารถที่แท้จริงของตนเองหรือไม่ ซึ่งความรู้สึกต่างๆ เหล่านั้นมีผลกระทบทางลบกับสุขภาวะทางจิต (Psychological well-being) เนื่องจากไม่สามารถควบคุมความวิตกกังวลที่เกิดจากการกลัวความล้มเหลวได้ ทำให้เกิดความรู้สึกหมดไฟจากการทำงาน (Burnout) เช่น การศึกษาของเฮนนิ่งและชอลว์ (Henning; & Shaw .1998 ; Leng.2006) ความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ (emotional exhaustion) สูญเสียแรงจูงใจภายใน (loss of intrinsic motivation) ผลสัมฤทธิ์ทางการทำงานต่ำ (poor achievement) รวมถึงความรู้สึกผิดและละอายใจ และงานวิจัยของคอกเลย์และคณะ (Cokley, Maccliane, Ensciso,& Martinez.2013) ที่พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิต(Mental health) และพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สามารถพยากรณ์การเกิดภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเบื้องต้นจากการค้นพบของแคล๊นซ์ ที่ว่าผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ส่วนใหญ่มักจะมีความรู้สึกซึมเศร้าหรือไม่พึงพอใจในตนเอง (Imes; & Clance.1984) บุคคลเหล่านี้มักจะมีความเชื่อแบบไร้เหตุผล และพบว่าผู้หญิงที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มาอย่างยาวนานจะมีความพึงพอใจลดลง (Holmes; et al.1993) ซึ่งก็สอดคล้องกับการศึกษาของ คอซซาเรลลีและเมเจอร์ (Cozzarelli ; & Major.1990) ที่พบว่าผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ มีความพึงพอใจในชีวิตน้อยกว่าผู้ที่ไม่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ และมีความวิตกกังวลสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับการศึกษาของเซพเทมเบอร์และคณะ (September; et al. 2001) ที่เก็บข้อมูลกับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแคนาดา พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสุขทางใจน้อยกว่าผู้ที่ไม่มีประสบการณ์การสร้าการรับรู้งภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ รวมถึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ และสิ่งแวดล้อมต่ำ ต่อมาสกุลคู (Sakulku.2009) ได้ศึกษาเงื่อนไขนำและผลที่เกิดจากการมีภาพลักษณ์ภูมิรู้ โดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 354 คน พบว่า การที่บุคคลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะส่งผลให้บุคคลนั้นมีความทุกข์ทางใจ (psychological distress) โดยพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์กับความซึมเศร้า

(r = .56, p < .01) ความวิตกกังวล(r = .40, p < .01) และงานวิจัยของบริดเจท และคณะ (Bridgette and et all.2015) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้กับความทุกข์ทางใจและการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำของนักศึกษา พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความทุกข์ทางใจ (r = .52 ,p < .01) และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตัวเอง (r = -.65, p < .01) โดยพบว่าการรับรู้ภาลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สามารถพยากรณ์ความทุกข์ทางใจได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (β = -.65,R^2 = .42) รวมถึงงานวิจัยของแฟรนซ่า (Fraenza.2014) ที่พบว่าความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ นอกจากการวิจัยเชิงปริมาณแล้วในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Ahlfeld.2009 ; Craddock ; et al. 2011) พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีความรู้สึกอ่อนล้าทางจิตใจ รู้สึกผิด กลัว และวิตกกังวล เมื่อต้องรับรู้ว่าตนเองไร้ความสามารถในการทำงาน การเรียน รวมถึงการรับรู้ความกดดันของครอบครัว สังคม องค์กรที่ทำงาน และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่พวกเธอมีปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยการรับรู้เหล่านี้จะทำให้พวกเธอรู้สึกว่าบุคคลเหล่านั้นเข้าใจพวกเธอผิดและไม่เข้าใจความรู้สึกและสภาวการณ์ที่พวกเธอเผชิญอยู่ ยิ่งทำให้พวกเธอเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว และงานวิจัยของแลน (Lane.2015) ที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลการเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จากบุคคลที่กำลังเปลี่ยนผ่านจากความเป็นผู้ใหญ่เข้าสู่การมีชีวิตที่เป็นมืออาชีพโดยใช้ทฤษฎีฐานราก จำนวน 29 คน พบว่า ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของตนเองมักจะเป็นผู้ที่มีความวิตกกังวล และกลัวว่าจะทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่ดีเท่าที่ควร และบางคนที่ทำงานเป็นครูบอกว่าบ่อยครั้งที่รู้ว่าตนเองไม่มีคุณค่าและไม่คู่ควรกับงานที่ทำ รวมถึงเป็นกังวลว่าที่ทำงานจะพยายามหาคนอื่นมาทำหน้าที่แทน

จากที่กล่าวถึงผลกระทบต่อจิตใจของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ข้างต้นจะเห็นว่าผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะเป็นมีความสุขทางใจน้อยและมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ รวมถึงมักจะเป็นผู้ที่มีความเครียด ความวิตกกังวล และอาการซึมเศร้า ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงคาดหวังว่าการที่นักศึกษาปริญญาเอกมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะส่งผลให้เกิดความทุกข์ทางใจ ซึ่งประกอบด้วย ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความเครียด

4.3 ผลกระทบต่อพฤติกรรม

นอกจากผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อร่างกาย จิตใจ แล้ว ยังพบว่าการที่บุคคลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้นเช่นกัน เพราะบุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นี้มักจะไม่ชื่นชมกับความสำเร็จที่เกิดขึ้นและกลัวว่าจะไม่สามารถทำงานให้สำเร็จลุล่วงได้ในอนาคตและเกรงว่าจะเกิดความล้มเหลว บ่อยครั้งที่ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะพยายามหาวิธีการในการหลีกเลี่ยงการประเมินในทางลบ (Chrisman ; et al.1995 ; Clance ; et al .1995) โดยในการวิจัยของวอนท์ และ เคลียทแมน (Want; & Kleitman. 2006) พบว่าการมีภาพลักษณ์ภูมิรู้เป็นตัวพยากรณ์ที่มีความแกร่งที่สุดในการพยากรณ์การเกิดพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย (self-handicapping) เมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมความมั่นใจในตนเอง (self-confidence) โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 25 นอกจากนี้ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ

ของแลน (Lane.2015) ยังพบว่าข้อมูลที่สอดคล้องกับการศึกษาของหลายๆคนที่ผ่ามาว่า ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะผัดวันประกันพรุ่ง และมีพฤติกรรมการทำงานทั้งในแบบของการลดความพยามยามในการทำงานและทำงานอย่างหนัก นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการประเมิน หลีกเลี่ยงการเข้าไปเกี่ยวข้องกับงานที่มีความท้าทายแต่เลือกที่จะทำงานหรือกิจกรรมเล็กๆน้อยๆ ที่สามารถทำเสร็จในเวลาอันรวดเร็ว

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยเข้ามาเป็นตัวแปรหนึ่งที่เกิดจากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ โดยการทำให้ตนเองด้อย (Self-handicapping) มีการเผยแพร่ขึ้นใน คศ. 1978 โดยเบอกลาส และ โจนส์ (Berglas; & Jones.1978) ซึ่งได้ให้คำจำกัดความว่า *"การทำให้ตนเองด้อยเป็นวิธีการที่สร้างข้อขัดขวางหรืออุปสรรคให้เกิดขึ้นก่อนการทำงานเพื่อเป็นการปกป้องคุณค่าในตนเอง"* ส่วนราชบัณฑิตยสถาน (2553: 271) ได้ให้นิยามของการทำให้ตนเองด้อยไว้ในพจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา ว่า หมายถึง *"การกระทำบางอย่างเพื่อเตรียมสร้างคำอธิบายล่วงหน้าที่สามารถนำมาอธิบายความล้มเหลวของตนเองได้ เช่น นักกีฬาที่หนีไปเที่ยวกลางคืนในวันก่อนแข่งขันเพื่อว่าหากแข่งขันแล้วแพ้ จะได้แก้ตัวว่าที่แพ้เป็นเพราะหนีไปเที่ยวมา"* ในขณะที่ วิทยากร เชียงกูล (2552: 212) กล่าวว่า *"การทำให้ตนเองด้อย เป็นการกระทำที่บุคคลทำลายผลงานของตนเองและเพิ่มโอกาสที่จะแก้ตัวให้กับความล้มเหลวที่จะเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า"* ผู้ที่มีแนวโน้มการทำให้ตนเองด้อยนี้มักจะเรียกร้องความสนใจ หรือสร้างอุปสรรคที่ขัดขวางประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับโอกาสที่จะปกป้องตนเองจากการถูกคุกคามการรับรู้คุณค่าในตนเอง หรือแนวโน้มการทำให้ตนเองด้อยนั้นได้แสดงให้เห็นถึงเจตคติและพฤติกรรมที่เป็นผลตามมา เช่น อาจจะช่วยยกระดับหรือลดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่จะส่งผลต่อการประเมินความสามารถในการทำงาน บุคคลจะมีความกดดันเมื่อได้รับรางวัลหรือประสบความสำเร็จที่ได้มาด้วยโชคชะตาในอดีต ทำให้เกิดความวิตกกังวลว่าตนเองไม่สามารถควบคุมสถานการณ์นั้นได้อีกเพื่อเป็นการปกป้องการเห็นคุณค่าของตนเอง ดังนั้นบุคคลจึงมีแนวโน้มทำให้ตนเองด้อยในการทำกิจกรรม โดยการกล่าวอ้างถึงอุปสรรคในการทำงานนั้น ซึ่งมักจะระบุสาเหตุของข้ออ้างได้ 2 ปัจจัย คือ (1) การระบุว่าข้ออ้างมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอก เช่น การเลือกรับประทานยาที่ส่งผลขัดขวางการทำงาน (Berglas; & Jones, 1978) การใช้สิ่งมึนเมา เช่น เหล้า เพื่อลดประสิทธิภาพในการทำงาน(Rhodewalt. 1990) การเลือกทำงานในสภาพแวดล้อมที่มีสิ่งรบกวน (Baumgardner; Lake; & Arkin. 1985) (2) การระบุข้ออ้างมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายใน เช่น ความไม่สบายของร่างกายหรือจิตใจ (Snyder; & Smith, 1982) ความเครียดหรือความวิตกกังวล (Smith; Snyder; & Handelsman. 1982) ความพยายามในการทำงานน้อย ทำไม่เต็มที่ (Harris; & Snyder, 1986) และอีกลักษณะหนึ่งที่สำคัญของการทำให้ตนเองด้อยคือการเป็นคนผัดวันประกันพรุ่ง (Ashorth.1995) ส่วนโรดวอลท์ (Rhodewalt.1990) เสนอแนะว่าการทำให้ตนเองด้อยมี 2 องค์ประกอบ คือ (1) การหาข้ออ้างที่เป็นสิ่งขัดขวางความสำเร็จจากการปฏิบัติงาน และ (2) การลดความพยายามในการปฏิบัติงาน การทำให้ตนเองด้อยนี้มีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่

กับแต่ละบุคคล โดยการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การทำให้ตนเองด้อยมีความเชื่อมโยงกับกลยุทธ์ของการจัดการความเครียด (Zuckerman ; Kieffer ; & Knee.1998) โดยพบว่า การทำให้ตนเองด้อยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเครียด และความวิตกกังวล พอๆ กับมีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้คุณค่าในตนเอง (Harris & Snyder.1996 ; Rhodewalt.1990) และงานวิจัยของ Sahranç (2011) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยกับความซึมเศร้า ความวิตกกังวลและความเครียด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การทำให้ตนเองด้อยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรทั้ง 3 ตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ มีความสัมพันธ์กับความซึมเศร้าในระดับปานกลาง (r=.408) มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในระดับปานกลาง (r=.487) และสัมพันธ์กับความเครียดในระดับปานกลางเช่นกัน (r=.455) นอกจากนี้ยังได้มีการทดสอบโมเดลสมมติฐานโดยพบว่าโมเดลมีความเหมาะสม นั่นคือการทำให้ตนเองด้อยมีอิทธิพลทางตรงที่ทำให้เกิดความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความเครียด (χ^2/df = 1.18 , p = .317,GFI = 1.00,AGFI = .99, CFI = 1.00, NFI = .96,IFI = 1.00, RFI = .99 และ RMSEA = .014) และพบว่าสามารถพยากรณ์การเกิดความซึมเศร้า (β = .41) ความวิตกกังวล (β = .49) และความเครียด (β = .52) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนแลรี่และคณะ C (Leary; & et al.2000) เห็นว่าการทำให้ตนเองด้อยว่าเป็นกลยุทธ์หนึ่งของการนำเสนอตนเอง โดยผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ต่ำจะใช้รูปแบบการยกระดับตนเอง (self-enhancing)เพื่อสร้างความประทับใจทางบวกและเพิ่มการได้รับการยอมรับทางสังคม ในขณะที่ผู้ที่มีคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สูงจะใช้รูปแบบการป้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงการประเมินในทางลบและหลีกเลี่ยงการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม รวมถึงงานของเฟอร์รารี่และทอมสัน (Ferrari; & Thomson.2006) ได้ศึกษาการเป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ภูมิรู้ โดยเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับการนำเสนอตนเองและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สูงมีพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยแตกต่างจากกลุ่มผู้ที่มีคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 4.47, p < .04) ส่วนการวิจัยอื่นๆก็พบว่าการมีพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Cowman; & Ferrari.2002 , Ross; et al. 2001 , Want; & Kleitman.2006)

จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้กับพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย พบว่า ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีสูงจะมีพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยสูงตามไปด้วย นั้นคือ มักจะเป็นผู้ที่หลีกเลี่ยงการถูกประเมิน และพยายามหาข้ออ้างในการที่จะไม่พยายามทำงานให้ดีที่สุด เพื่อเป็นการปกป้องคุณค่าในตนเอง (self-worth) ในกรณีที่คาดว่างานที่ได้รับมอบหมายมีแนวโน้มที่จะล้มเหลวในอนาคต ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยเป็นตัวแปรที่ได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

5. ความแตกต่างระหว่างเพศกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ถึงแม้ว่าการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะมีจุดเริ่มต้นมาจากผู้หญิงที่มาขอรับคำปรึกษาในคลินิก และการศึกษาในระยะแรกก็เป็นการศึกษาที่เน้นกลุ่มประชากรที่เป็นเพศหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จในระดับสูง (Clance; & Imes.1978) แต่ฮาวีย์ (Harvey.1981) เห็นว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ไม่น่าจะมีข้อยกเว้นสำหรับผู้ชาย ดังนั้นการศึกษาในระยะต่อมาจึงเป็นการพยามยามศึกษาเพื่อทำความเข้าใจว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นี้เกิดขึ้นในเพศชายหรือไม่ และเมื่อเกิดขึ้นแล้วมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด (Clance; & O'Toole.1987) โดยในการศึกษานั้นมีทั้งที่แยกศึกษาเฉพาะเพศชาย เช่น งานวิจัยของเพียซ (Pierce. 2011) ที่สนใจศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในนักการศึกษาพยาบาลชาย จำนวน 120 คน พบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57) นักการศึกษาพยาบาลชายมีคะแนนของประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในระดับปานกลาง (คะแนนระหว่าง 41-60) โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 49.61 และงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ระหว่างเพศหญิงและเพศชายว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เช่นงานวิจัยของไอเวส (Ives.2010) ที่เก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 102 คน (ชาย 24 คน หญิง 86 ไม่ระบุ 2 คน) โดยมีแบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ซึ่งมีการดำเนินการทดสอบก่อน-หลัง การทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพยากรณ์การว่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้แตกต่างกันหรือไม่ระหว่างเพศชายและหญิง ผลการวิจัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกันนอกจากนี้ก็ยังมีงานวิจัยอีกมากมายที่สนับสนุนแนวคิดที่ว่าเพศชายก็มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้พอๆกับเพศหญิง (เช่น Caselman; et al.2006 ; Cowman; & Ferrari.2002 ; Chrisman; et al.1995 ; King & Cooley.1995 เป็นต้น) แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยของทอปปิ้งและคิมเมล (Topping; & Kimmel.1985) พบว่าเพศชายมีการรับรู้ภาพลักษณ์ภูมิรู้สูงกว่าเพศหญิง แต่เมื่อมีการศึกษาในรายละเอียดของความแตกต่างก็พบความแตกต่างระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ระหว่างเพศหญิงและชาย อาจเป็นผลมาจากวัฒนธรรมและอิทธิพลทางสังคม เช่น ในงานวิจัยของแคล๊นซ์และโอทูล (Clance; & O'Toole.1987) ที่พบว่าเพศชายมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้พอๆ กับเพศหญิง แต่ก็พบว่าเพศหญิงมีความคงอยู่ของการรับรู้นี้มากกว่าเพศชาย นอกจากนี้ยังพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์กับการมีบุคลิกภาพแบบ A (Type A) ในเพศหญิง แต่ไม่พบในเพศชาย (Harvey & Davis.1993) และพบว่าเพศหญิงมีความรู้สึก *"กลัวความสำเร็จ* (Fear of success)" ในระดับสูงกว่าเพศชาย (Fried-Buchalter.1997)

ในบริบทของสังคมไทยเองก็ยังมีค่านิยมในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศ โดยประเภทของงาน หรือ สาขาวิชาที่เรียนในมหาวิทยาลัยก็ดูเหมือนว่าจะมีการตีตราจับจองไว้สำหรับเพศเฉพาะ เช่น งานวิศวกร หรือคณะวิศวกรรมศาสตร์ ก็มักจะเป็นผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ ในขณะเดียวกันอาชีพพยาบาล และสาขาวิชาพยาบาล ส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นผู้หญิงเท่านั้นที่อยู่ในอาชีพและเรียนในสาขานี้ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการเปิดกว้างในเรื่องความเท่าเทียมของบทบาท

ทางเพศในสังคม แต่ในความเป็นจริงพบว่าความเหลื่อมล้ำในการก้าวสู่ความสำเร็จของผู้หญิงก็ยังมีปรากฏให้เห็น เช่น การที่ผู้หญิงก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งการบริหารงานในระดับสูง หรือมีการศึกษาในระดับที่สูงกว่าผู้ชาย เป็นต้น สภาวการณ์แบบนี้จะสร้างความรู้สึกกดดันให้กับผู้หญิงในการที่จะแสดงให้สังคมยอมรับในความสามารถ ในขณะเดียวกันก็เป็นกังวลว่าจะทำได้ดีมากน้อยเพียงใด ในขณะที่ผู้ชายก็มีแนวโน้มเป็นกังวลในการที่จะยังรักษาสถานภาพและบทบาททางสังคมไว้ จึงจำเป็นต้องพยายามรักษาภาพลักษณ์ และระดับความสามารถของตนให้เป็นที่ยอมรับเช่นกัน ซึ่งจากตัวอย่างผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นที่พบว่าทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ไม่แตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงคาดหวังว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่พัฒนาขึ้นจะใช้สามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการมีภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของนักศึกษาปริญญาเอกในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของแคล๊นซ์ (Clance.1978,1985,1995) เป็นแนวคิดหลักในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเนื่องจากแคล๊นซ์เป็นผู้ที่นำเสนอการมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นี้ต่อวงวิชาการเป็นคนแรก

จากการทบทวนเอกสารพบว่าปัจจัยสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ประกอบด้วย *ปัจจัยภายในบุคคล* ได้แก่ การรับรู้คุณค่าในตนเอง (Lin. 2007 ; Ghorbanshirodi. 2012 ; Thompson ; Foreman ; & Martin .2000 ; Chrisman; et al.1995) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน (Lapp-Rincker.2004, Alvarez.1995, Ives.2010) ความเชื่ออำนาจภายในตน (Jamail .1992, Niles.1994, Sightler; & Wilson.2001) การมีบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ (Bernard ; et al. 2002, Ross; et al.2001) การมีบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ และบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ (Bernard; et al. 2002, Ross; et al. 2001) และ*ปัจจัยภายนอกบุคคล* ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (Clance.1985 ; Thompson.2004 , Want; & Kleitman.2006) การสื่อสารเรื่องความสำเร็จในครอบครัว (Clance..1985 , Bussoti.1990; Ahlfelf.2009 ; Craddock ; et al.2011) การรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก (Clance.1985) และการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ (Clance; & Imes.1978 , Imes; & Clance.1984) และการที่บุคคลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้น จะส่ง *ผลกระทบ* ทั้งต่อร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม ซึ่งผลกระทบที่พบบ่อยคือ การมีความทุกข์ทางใจ ความวิตกกังวล ความเครียด และอาการซึมเศร้า (Bernard; et al.2002 ; Chrisman; et al.1995 ; Clance.1985; Fried-Buchalter.1992; Thompson; Davis; & Davison.1998 ; Thompson ,Foreman ; & Martin .2000) รวมถึงการมีพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย (Want; & Kleitman.2006, Leary; et al.2000, Ferrari; & Thompson.2006) ซึ่งถือเป็นกล

ยุทธ์ในการนำเสนอตนเองของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้เพื่อลดความวิตกกังวลจากความล้มเหลวที่อาจเกิดขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาที่ผ่านนั้นเป็นการศึกษาแบบแยกส่วน กล่าวคืองานวิจัยแต่ละเรื่องเป็นการศึกษาที่แยกศึกษาเป็นรายตัวแปร เช่น ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้กับการรับรู้คุณค่าในตนเอง หรือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้กับรูปแบบการเลี้ยงดู ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาในลักษณะดังกล่าวยังไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้อย่างชัดเจนและครอบคลุม ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้มีการนำปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ทั้งภายในและภายนอกบุคคลมารวมไว้ในแบบจำลองความสัมพันธ์ ด้วยคาดหวังว่าจะทำให้สามารถอธิบายการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้อย่างครอบคลุมมากขึ้น นอกจากนี้จากการทบทวนเอกสารยังพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในเพศหญิงและเพศชาย ถึงแม้ว่าการศึกษาในระยะแรกจะเป็นการศึกษาเฉพาะในกลุ่มของผู้หญิงก็ตาม (Clance; & O'Toole.1987, Fried-Buchalter.1997; Ives.2010) แต่อย่างไรก็ตามข้อค้นพบที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องล้วนแต่เป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยในต่างประเทศเท่านั้น

เนื่องจากยังไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาการรับรู้ในบริบทของสังคมไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะยืนยันข้อค้นพบที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีความรู้ดังกล่าวสามารถพบได้ในกลุ่มประชากรชาวไทย รวมถึงสนใจที่จะเปรียบเทียบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในกลุ่มของนักศึกษาเพศชายและหญิง รวมถึงศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อทำความเข้าใจข้อมูลที่น่าสนใจที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณในระยะแรก ซึ่งจากข้อค้นพบที่กล่าวทั้งหมดข้างต้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิด ดังแผนภาพ 2 และกรอบแบบจำลองสมมติฐานการวิจัยในแผนภาพ 3

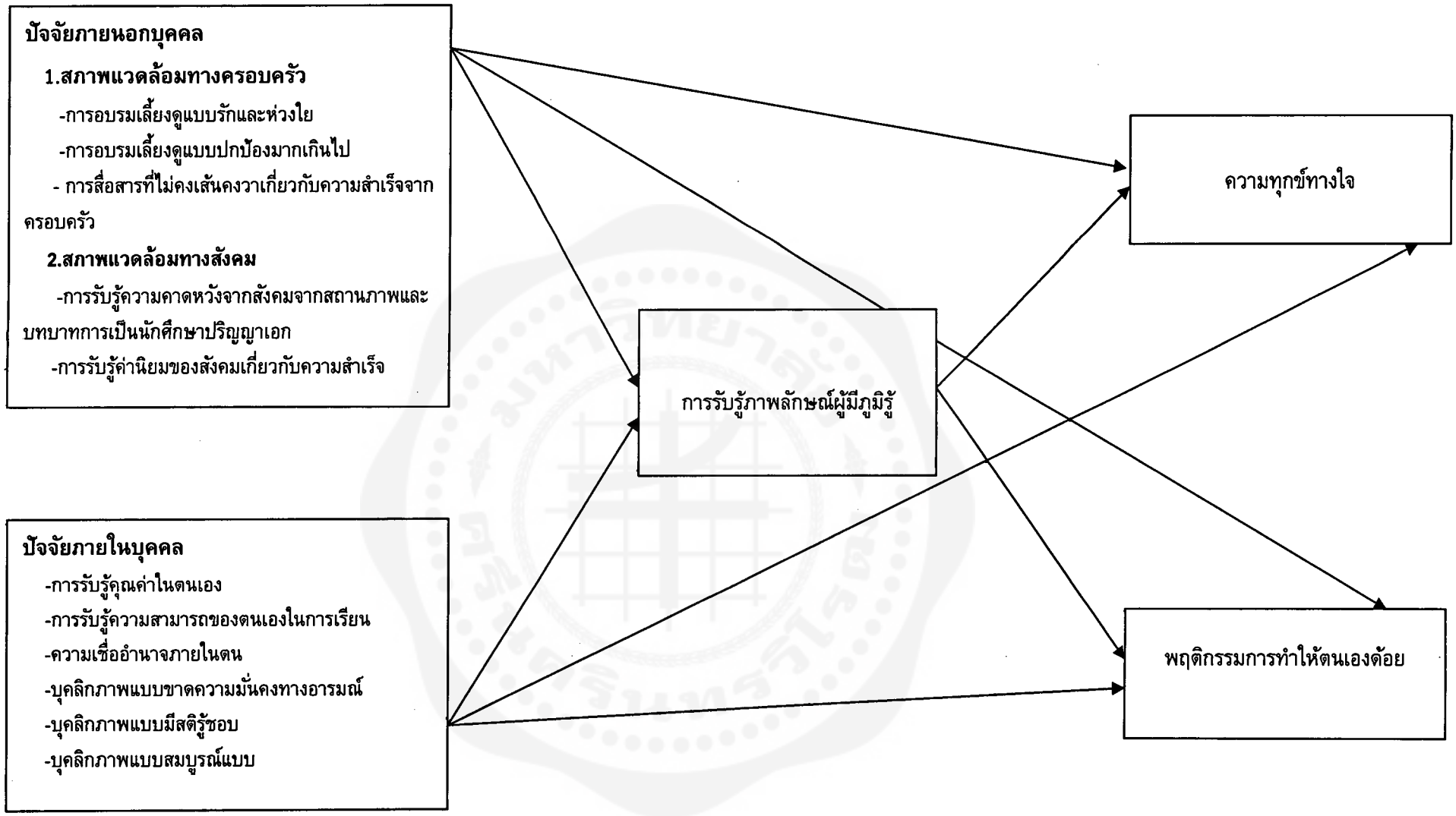

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

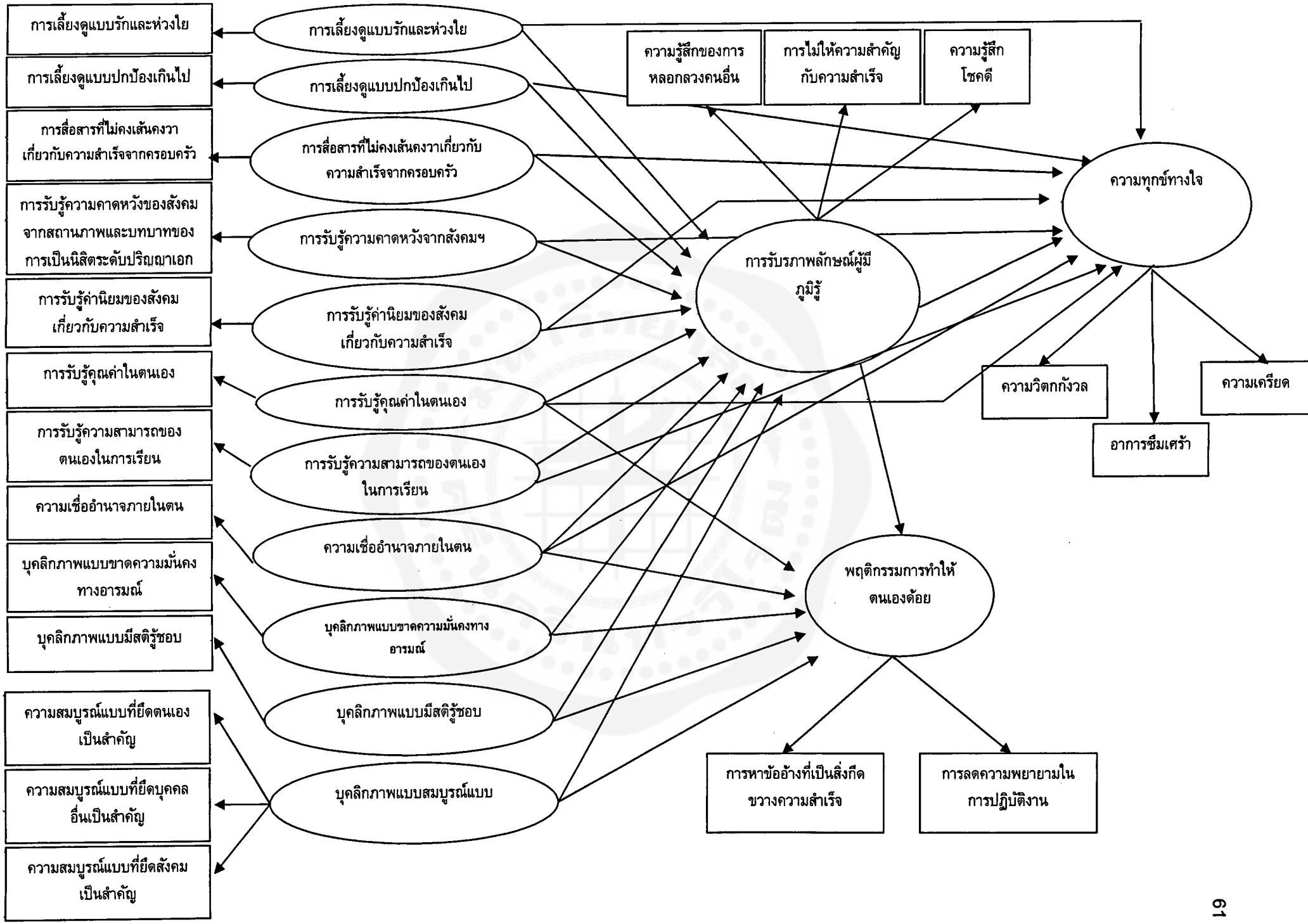

ภาพประกอบ 3 แบบจำลองสมมติฐานการวิจัย

7. สมมติฐานการวิจัย

1.การเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใยมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ความทุกข์ทางใจ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยผ่านทางการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

2. การเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไปมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ความทุกข์ทางใจ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยผ่านทางการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

3.การสื่อสารเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ความทุกข์ทางใจ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยผ่านทางการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

4.การรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ความทุกข์ทางใจ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยผ่านทางการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

5.การรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จมีประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย

6.การรับรู้คุณค่าในตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ความทุกข์ทางใจ พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยผ่านทางการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

7.การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนระดับปริญญาเอกมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ความทุกข์ทางใจ พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยผ่านทางการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

8.ความเชื่ออำนาจในตนมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ความทุกข์ทางใจ พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยผ่านทางการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

9.บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ความทุกข์ทางใจ พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยผ่านทางการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

10.บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ความทุกข์ทางใจ พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยผ่านทางการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

11.บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ความทุกข์ทางใจ พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยผ่านทางการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

12. การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบปัจจัยทั้งภายในและภายนอกบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Impostor Phenomenon) ที่ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางสังคม การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และบุคลิกภาพส่วนบุคคล ตลอดจนผลที่เกิดจากการมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ เช่น ความวิตกกังวล เครียด และซึมเศร้า และพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา (เช่น Pierce.2011; Lisa.2009; Smith.2011 เป็นต้น) ในขณะที่ทวีปเอเชียมีการศึกษาในประเทศเกาหลี (Chae.1995) และญี่ปุ่น (Fujie.2010) แต่ยังไม่พบการศึกษาปรากฏการณ์นี้ในบริบทของสังคมไทย ดังนั้นในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณสำหรับการวิจัยในระยะแรกเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ เพื่อเป็นการยืนยันข้อค้นพบของแคล้นซ์ ซึ่งเป็นบุคคลแรกที่นำเสนอการศึกษาในเรื่องนี้ รวมถึงข้อค้นพบต่างๆที่ตามมาจากนักวิจัยให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ จนได้ข้อค้นพบตามเนื้อหาที่นำเสนอไปแล้วในบทที่ 2 และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกในระยะที่สองเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาส่งเสริมหรือเติมเต็มซึ่งกันและกัน โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นดังนี้

ระยะที่ 1 การดำเนินการด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นนักศึกษาปริญญาเอกมหาวิทยาลัยของรัฐ ทุกชั้นปี ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 3,556 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.2559: ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในส่วนนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาเกณฑ์ความเหมาะสมของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เพียงพอในการวิเคราะห์ทางสถิติขั้นสูงด้วยโปรแกรมลิสเรล และเทคนิควิธีการที่ใช้ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล โดยการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการประมาณค่าแบบความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood) ซึ่งเป็นวิธีการประมาณค่าที่มีความคงเส้นคงวา มีประสิทธิภาพและเป็นอิสระจากมาตรวัด และใช้ได้ดีในกรณีที่มีการแจกแจงของตัวแปรเป็นโค้งปกติ (Bollen.1993: 108) แต่หากการแจกแจงของประชากรไม่เป็นโค้งปกติหลายตัว การใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ก็จะทำให้การประมาณค่าพารามิเตอร์ของประชากรมีความคงเส้นคงวาเช่นกัน โดยกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 100 หน่วย และอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรจะเป็น

20: 1 (นงลักษณ์ วิรัชชัย.2542 อ้างถึงใน สุภมาศ อังศุโชติ,สมถวิล วิจิตรวรรณา และรัชนีกูล ภิญโญภานุวัฒน์.2554:25) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตจำนวน 21 ตัวแปร ดังนั้นจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำไว้ จำนวน 420 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดให้เป็นนักศึกษาปริญญาเอกมหาวิทยาลัยของรัฐ ปีการศึกษา 2558 ทุกชั้นปี ซึ่งมหาวิทยาลัยของรัฐที่เปิดสอนในระดับปริญญาเอกมีทั้งหมด 40 มหาวิทยาลัย (ข้อมูล ณ 23 กุมภาพันธ์ 2559) แต่ในการวิจัยครั้งนี้มีมหาวิทยาลัยที่มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ กล่าวคือ เป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในระดับปริญญาเอกครอบกลุ่มทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชา คือ **กลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ** (แพทยศาสตร์ ทันตแพทย์ศาสตร์ เทคนิคการแพทย์ เภสัชศาสตร์ สหเวชศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ วิทยาศาสตร์การกีฬา พลศึกษาและสุขศึกษา) **กลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี** (วิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ คณิตศาสตร์และสถิติ คอมพิวเตอร์ วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ และ เกษตรกรรมศาสตร์) และ **กลุ่มสาขาวิชาด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์** (การบริหาร พาณิชยศาสตร์ การบัญชี การจัดการ การท่องเที่ยว เศรษฐศาสตร์ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ศิลปกรรม วิจิตรศิลป์ ประยุกต์ศิลป์ นิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ อักษรศาสตร์ ศิลปะศาสตร์ มนุษยศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และ สหวิทยาการ) จำนวน 11 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากทั้ง 11 มหาวิทยาลัย และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) จำนวน 464 คน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. สุ่มคณะที่จะเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มสาขาวิชาของแต่ละมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. สุ่มสาขาวิชาเอกที่อยู่ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชาทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชา จนกระทั่งได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามที่ผู้วิจัยกำหนด โดยผู้วิจัยกำหนดให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามเพศแล้วมีสัดส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้มีการเปรียบเทียบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีเพศที่แตกต่างกัน

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามสาขาวิชาและเพศ

กลุ่มสาขาวิชา	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง		
		ชาย	หญิง	รวม
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	1,927	117	124	241
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1,094	60	92	152
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	535	48	23	71
รวม	3,556	225	239	464

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2559 : ออนไลน์ ข้อมูล ณ 23 กุมภาพันธ์ 2559)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งสิ้น 7 ฉบับ ดังนี้

1. แบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้
2. แบบวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ประกอบด้วย
   - 2.1 แบบวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ประกอบด้วย
     - 2.1.1 แบบวัดการเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย
     - 2.1.2 แบบวัดการเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป
   - 2.2 แบบวัดการสื่อสารเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว
3. แบบวัดสภาพแวดล้อมทางสังคม ประกอบด้วย
   - 3.1 แบบวัดการรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก
   - 3.2 แบบวัดการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ
4. แบบวัดการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ประกอบด้วย
   - 4.1 แบบวัดการรับรู้คุณค่าในตนเอง
   - 4.2 แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนระดับปริญญาเอก
   - 4.3 แบบวัดการเชื่ออำนาจในตน
5. แบบวัดบุคลิกภาพ ประกอบด้วย
   - 5.1 แบบวัดบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์
   - 5.2 แบบวัดบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ
   - 5.3 บุคลิกภาพแบบผู้สมบูรณ์แบบ
6. แบบวัดพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย

7. แบบวัดความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความเครียด

โดยเครื่องมือที่ใช้แต่ละประเภทมีรายละเอียดและขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 แบบวัดการมีประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

แบบวัดฉบับนี้ผู้วิจัยแปลและปรับข้อความถามให้มีความสอดคล้องกับบริบทของงานวิจัย จากแบบวัดการมีประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของแคล๊นซ์ (Clance Impostor Phenomenon : CIPS) ซึ่งมีทั้งหมด 20 ข้อ เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ทั้ง 20 ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.59 – 8.92 และความเชื่อมั่น .946 ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริง ดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00) ฉันมักจะเปรียบเทียบความสามารถของตนเองกับบุคคลอื่นๆ และคิดว่าบุคคลเหล่านั้นมีความสามารถมากกว่าฉัน

(00) ฉันกลัวว่าบุคคลอื่นจะล่วงรู้ว่าฉันไม่ได้มีความรู้ความสามารถเท่าที่ควร

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้มีการตรวจสอบว่าในการวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ซึ่งผลการวิเคราะห์แบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (χ^2 = 78.62 , *df* = 63, CFI = 0.98, GFI = 0.95, RMSEA = 0.022 และ SRMR =0.019) จึงสรุปได้ว่าแบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ (1)ความรู้สึกของการหลอกลวงคนอื่น (2) การไม่ให้ความสำคัญกับความสำเร็จ และ (3) ความรู้สึกโชคดี

2.1.2 แบบวัดสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ประกอบด้วย

2.1.2.1 แบบวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

แบบวัดฉบับนี้ผู้วิจัยแปลและปรับข้อความให้มีความสอดคล้องกับบริบทของงานวิจัย จากแบบวัด The Parental Bonding Instrument ของ พาร์กเกอร์และคณะ (Parker; et al.1979) โดยแบบวัดนี้มีจำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วยรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 2 รูปแบบคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด โดยในกรณีที่ข้อคำถามเป็นบวก ถ้าข้อคำถามเป็นลบก็ให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าทั้ง 25 ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้

ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.07 – 6.96 และความเชื่อมั่น .800 ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริง ดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00) พ่อแม่พูดคุยกับฉันด้วยน้ำเสียงที่อบอุ่นและดูเป็นมิตร

(00) พ่อแม่มักจะก้าวก่ายความเป็นส่วนตัวของฉัน

2.1.2.2 แบบวัดการสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว

แบบวัดฉบับนี้ผู้วิจัยแปลและปรับข้อความให้มีความสอดคล้องกับบริบทของงานวิจัย จากแบบวัด Mixed Messages about Achievement from family Scale ของ ทอมสันและดินเนล (Thompson; & Dinnel.2001) โดยมีจำนวนข้อคำถาม 17 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ทั้ง 17 ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 1.04 – 6.96 และความเชื่อมั่น .914 ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริง ดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00)บางครั้งครอบครัวของฉันสนับสนุน ส่งเสริม ความสามารถทางวิชาการของฉัน ในขณะที่บางครั้งก็ไม่มีการสนับสนุน ส่งเสริม ในด้านนี้เลย

(00) บ้านของฉันมีกฎว่า "ทำงานก่อนแล้วค่อยเล่น"

2.1.3 แบบวัดสภาพแวดล้อมทางสังคม ประกอบด้วย

2.1.3.1 แบบวัดการรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอกเอง โดยดำเนินการสร้างแบบวัดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาเอกตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนด เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด จำนวน 10 ข้อ ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน จำนวน 6 ข้อ และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 4.61 – 9.23 และความเชื่อมั่น .930 ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริง ดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00) สังคมมักจะคาดหวังว่าผู้ที่เรียนในระดับปริญญาเอกต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถอย่างลึกซึ้งในสาขาวิชาที่เรียน

(00) สังคมมักจะคาดหวังว่าผู้ที่เรียนในระดับปริญญาเอกต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ในการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน

2.1.3.2 แบบวัดการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จขึ้นเองตามแนวคิดค่านิยมของโรคีช (Rokeach.1973) ในส่วนของค่านิยมปลายทาง โดยแบบวัดนี้มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน จำนวน 9 ข้อ และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.76 – 6.08 และความเชื่อมั่น .730 ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริงดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00) สังคมไทยมักจะให้การยอมรับและชื่นชมคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต

(00) สังคมไทยมักจะส่งเสริมให้บุคคลที่ประสบความสำเร็จมีตำแหน่งทางสังคม

2.1.4 แบบวัดการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ประกอบด้วย

2.1.4.1 แบบวัดการรับรู้คุณค่าในตนเอง

ผู้วิจัยใช้แบบวัดการรับรู้คุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg.1965) ที่มีการแปลเป็นฉบับภาษาไทยซึ่งหาค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นด้วยวิธีการแปลกลับ (Back translated) โดยนวนันท์ ปียะวัฒน์กูล และคณะ ภาควิชาจิตเวช คณะแพทย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2554) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน จำนวน 10 ข้อ และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.21 – 7.55 และความเชื่อมั่น .840 ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริง ดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00) ฉันมีความพึงพอใจกับการดำเนินชีวิตที่ผ่านมาที่สุด

(00) ฉันรู้สึกว่าตนเองไม่มีอะไรที่น่าภาคภูมิใจเลย

2.1.4.2 แบบวัดการเชื่ออำนาจในตน

ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดการเชื่ออำนาจในตนจากมาตรวัดความเชื่อในตนของเรวดี ทรงเที่ยง (2548:67) จำนวน 17 ข้อ โดยปรับข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับบริบทการวิจัยในครั้ง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน จำนวน 17 ข้อ และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.21 – 7.55 และความเชื่อมั่น .840 ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริงดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00) ฉันเชื่อว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ฉันเป็นผู้กำหนดเอง

(00) ฉันชื่อว่าความสำเร็จของงานที่เกิดขึ้นเป็นเพราะฉันเป็นคนดวงดี

2.1.4.3 แบบวัดรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนระดับปริญญาเอก

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนระดับปริญญาเอก ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา (Bandura. 1987) เพื่อใช้วัดว่าบุคคลมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการเรียนระดับปริญญาเอกมากน้อยเพียงใด จำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน จำนวน 10 ข้อ และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.50 – 5.40 และความเชื่อมั่น .781 ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริงดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00) ฉันมั่นใจว่าสามารถทำงานที่อาจารย์มอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันตามเวลาที่กำหนด

(00) ฉันสามารถจัดลำดับความสำคัญของงานและทำตามแผนที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี

2.1.5 แบบวัดบุคลิกภาพ ประกอบด้วย

2.1.5.1 แบบวัดบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์

ผู้วิจัยใช้แบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบฉบับย่อ (NEO-FFI) ของคอสตาและแมคแคร ที่แปลโดยวัลภา สบายยิ่ง (2542) ในส่วนของบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism) จำนวนทั้งหมด 12 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน จำนวน 12 ข้อ และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 4.14 – 9.86 และความเชื่อมั่น .955 ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริง ดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00) บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกตึงเครียดและตื่นเต้น

(00) บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกสนุกกับทฤษฎีหรือความคิดที่เป็นนามธรรม

2.1.5.2 แบบวัดบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ

ผู้วิจัยใช้แบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบฉบับย่อ (NEO-FFI) ของคอสตาและแมคแคร ที่แปลโดยวัลภา สบายยิ่ง (2542) ในส่วนของบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ (Conscientiousness) จำนวนทั้งหมด 12 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน จำนวน 12 ข้อ และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.36 – 6.11 และความเชื่อมั่น .811 ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริง ดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00) ฉันมุ่งสู่ความเป็นเลิศในทุกสิ่งที่ตนเองทำ

(00) ฉันพยายามปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างตั้งใจ

2.1.5.3 แบบวัดบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ (Perfectionism)

ผู้วิจัยแปลและปรับข้อคำถามจากแบบวัด Multidimentional Perfectionism Scale ของเฮวิทท์และเฟลทท์ (Hewitt & Flett.1989) ที่แบ่งลักษณะของการเป็นผู้สมบูรณ์แบบออกเป็น 3 ลักษณะ คือ (1) ความสมบูรณ์แบบที่ยึดตนเองเป็นสำคัญ (Self-Oriented Perfectionism) (2)ความสมบูรณ์แบบที่ยึดบุคคลอื่นเป็นสำคัญ (Other-Oriented Perfectionism) และ (3) ความสมบูรณ์แบบที่ยึดสังคมเป็นสำคัญ (Socially Prescribed Perfectionism) จำนวน 45 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง

จริงที่สุด ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน จำนวน 9 ข้อ และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.09 – 5.94 และความเชื่อมั่น .807 ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริงดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00) ฉันพยายามทำทุกอย่างที่ได้รับมอบหมายให้มีข้อบกพร่องน้อยที่สุด
(00) ฉันจะรู้สึกผิดหวังมากหากงานที่ทำออกมาไม่ดีเท่าที่ควร

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้มีการตรวจสอบว่าในการวัดบุคลิกภาพสมบูรณ์แบบนั้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ซึ่งผลการวิเคราะห์แบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (χ^2 = 224.86 , *df* = 173, CFI = 0.98, GFI = 0.97, RMSEA = 0.025 และ SRMR =0.035) จึงสรุปได้ว่าแบบวัดบุคลิกภาพสมบูรณ์แบบประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

2.1.6 แบบวัดพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย

ผู้วิจัยแปลและปรับข้อคำถามจากแบบวัดพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย (Self-handicapping Scale: SHS) ของ Rhodewallt (1990) โดยแบบวัดฉบับนี้มีทั้งสิ้น 25 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน จำนวน 24 ข้อ และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.09 – 6.52 และความเชื่อมั่น .745 ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริงดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00) เมื่อฉันทำอะไรผิดพลาดฉันจะโทษสถานการณ์เป็นอย่างแรก
(00) ฉันมักจะผัดวันประกันพรุ่งจนนาทีสุดท้าย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้มีการตรวจสอบว่าในการวัดพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยนั้นประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ซึ่งผลการวิเคราะห์แบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (χ^2 = 105.28 , *df* = 89, CFI = 0.98, GFI = 0.94, RMSEA = 0.02 และ SRMR =0.042) จึงสรุปได้ว่าแบบวัดพฤติกรรมทำให้ด้อย ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ (1) การหาข้ออ้างที่เป็นสิ่งกีดขวางความสำเร็จ (2)การลดความพยายามในการปฏิบัติงาน

2.1.7 แบบวัดความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความเครียด

ผู้วิจัยปรับแบบวัดความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความเครียดฉบับย่อ (Depression Anxiety and Stress Scale : DASS-21) ของโครงการวิจัยอัลแทร์ มีทั้งหมด 21 ข้อ เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ถึง จริงที่สุด ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ทั้ง 21 ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน และเมื่อมีการนำแบบวัดฉบับนี้ไปทดลองใช้ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.07 – 4.97 และความเชื่อมั่น .868 ตัวอย่างข้อคำถามเช่น (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข ส่วนค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริง ดังแสดงในภาคผนวก ค)

(00) ฉันรู้สึกว่ายากที่จะผ่อนคลายอารมณ์

(00) ฉันรู้สึกว่าชีวิตไม่มีความหมาย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้มีการตรวจสอบว่าในแบบวัดความทุกข์ทางใจ นั้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ซึ่งผลการวิเคราะห์แบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (χ^2 = 78.96 , *df* = 65, CFI = 0.98, GFI = 0.94, RMSEA = 0.022 และ SRMR =0.015) จึงสรุปได้ว่าแบบวัดพฤติกรรมทำให้ด้อยประกอบด้วย3 องค์ประกอบ คือ (1) ความวิตกกังวล (2) ความเครียด และ (3) ความซึมเศร้า

2.2 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้แต่ละฉบับมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

1.ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา เพื่อทำความเข้าใจให้ถูกต้องในตัวแปรที่ศึกษา

2.ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดของตัวแปรแต่ละตัวแปรในการวิจัย เพื่อนำมาเป็นแนวทางและปรับใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

3.ในกรณีที่เป็นแบบวัดที่มีผู้สร้างไว้แล้วแต่เป็นฉบับภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยดำเนินการแปลและปรับข้อคำถามในแบบวัดที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของการวิจัย ส่วนกรณีที่แบบวัดเป็นภาษาไทยอยู่แล้วก็ดำเนินการปรับภาษาให้มีความเหมาะสมกับบริบทของงานวิจัย และในกรณีที่ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยยังไม่มีแบบวัดที่จะสามารถนำมาปรับใช้ในการวิจัยได้ ผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบวัดขึ้นมาเอง

4. นำแบบวัดทุกฉบับที่สร้างและพัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ พิจารณาถึงความเหมาะสมเบื้องต้นในเรื่องของการใช้ภาษาและความสอดคล้องกับโครงสร้างของตัวแปร หลังจากนั้นดำเนินการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

5. นำแบบวัดทุกฉบับที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและดำเนินการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ดังแสดงในภาคผนวก ก) ซึ่งใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน 3 ใน 5 ท่าน ไว้เป็นข้อคำถามที่จะใช้จริงในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6. นำแบบวัดที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและปรับแก้แล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาอำนาจจำแนกของข้อคำถามแต่ละข้อด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) ปรับปรุงแบบวัดโดยตัดข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำ ข้อที่มีความกำกวม หรือข้อที่มีคนไม่ตอบจำนวนมากทิ้งไป

7. หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค แอลฟ่า (Cronbach's Alpha coefficient)

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เมื่อได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลจากแต่ละมหาวิทยาลัยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในมหาวิทยาลัยที่สามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้เอง แต่ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ผู้วิจัยจะดำเนินการประสานบุคลากรในมหาวิทยาลัยนั้นๆ เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลให้ แล้วให้จัดส่งไปรษณีย์กลับมายังผู้วิจัยเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.การจัดกระทำและการวิเคราะห์วิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบของเครื่องมือในแต่ละชุดและคัดเลือกข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับเครื่องมือการวิจัยแต่ละชุด

3. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะการแจกแจงของตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าสหสัมพันธ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือวัดตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้โปรแกรมลิสเรล

3. การวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมมติฐานเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล ประมาณค่าพารามิเตอร์โดยใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum likelihood)

4. ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากเกณฑ์การพัฒนาความกลมกลืนรวมทั้งแบบจำลองดังต่อไปนี้ร่วมกัน

4.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2) เป็นการทดสอบว่าแบบจำลองเชิงทฤษฎีที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ โดยถ้าค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าต่ำ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าโมเดลที่กำหนดขึ้นสอดคล้องหรือกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.2 ค่าอัตราส่วนระหว่างค่าไค-สแควร์ และ df (χ^2/df) เป็นการนำค่าไค-สแควร์ มาเทียบกับค่า degree of freedom เพื่อปรับแก้ปัญหาในกรณีที่โมเดลมีค่าพารามิเตอร์จำนวนมาก โดยค่าที่แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความกลมกลืนควรมีอัตราส่วนอยู่ระหว่าง 2-3

4.3 ค่า SRMR (Standardized Root Mean square Residual) เป็นค่าเฉลี่ยของเศษที่เหลือจากการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างกับค่าที่ประมาณจากค่าพารามิเตอร์ ซึ่งถ้าค่า SRMR มีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.4 ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่สอดคล้องของแบบจำลองที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร โดยค่า RMSEA ที่มีค่าต่ำกว่า .10 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกันในระดับดี (Good fit) ถ้ามีค่าต่ำกว่า .05 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องในระดับดีมาก (Very good fit) และถ้ามีค่าต่ำกว่า .01 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องในระดับดีเยี่ยม (Outstanding fit) และถ้าค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องอย่างแท้จริง (Exact fit) (Hair; & et al.1995 : 662)

4.5 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-fit index : GFI) ซึ่งเป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชั่นความสอดคล้องจากแบบจำลองก่อนและหลังปรับแบบจำลองกับฟังก์ชั่นความสอดคล้องก่อนปรับแบบจำลอง ค่า GFI มีค่ามากกว่า .90 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.6 ค่า CFI (Comparative Fit Index) เป็นดัชนีเชิงเปรียบเทียบที่คำนวณจากค่าไค-สแควร์ ที่มีการแจกแจงแบบ non-central distribution มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 ยิ่งค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนดีกว่าโมเดลฐาน เกณฑ์ที่นิยมใช้คือ โมเดลที่มีความกลมกลืนควรมีค่า CFI ไม่ต่ำกว่า .90

4.7 ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (Critical N : CN) เป็นค่าขนาดตัวอย่างที่ใช้ค่าไค-สแควร์ ทดสอบข้อมูล ค่า CN สูงกว่าหรือเท่ากับ 200 ของกลุ่มตัวอย่าง จะมีแนวโน้มว่าค่าไค-สแควร์ จะไม่มีนัยสำคัญ คือ ข้อมูลแบบจำลองที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.8 สหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (Square multiple correlation : R^2) หรือค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรสังเกต โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยค่าสถิติที่มีค่าสูงแสดงว่าแบบจำลองมีความเที่ยงตรง แต่ถ้ามีค่าสถิติน้อย แสดงว่าแบบจำลองมีความเที่ยงตรงน้อยและไม่มีประสิทธิภาพ

ตาราง 2 สรุปค่าสถิติและเกณฑ์วัดระดับความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน	เกณฑ์ระดับความกลมกลืน
χ^2	$p > .05$
χ^2/df	น้อยกว่า 3
SRMR	น้อยกว่า .05
RMSEA	น้อยกว่า .08
GFI	มากกว่า .90
CFI	มากกว่า .90
CN	≥ 200
R^2	ควรมีค่าสูง

ระยะที่ 2 การดำเนินการด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิจัยข้อมูลในระยะแรกด้วยการวิจัยเชิงปริมาณแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลในระยะที่สองด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายข้อมูลที่น่าสนใจที่ได้จากการวิจัยในระยะที่หนึ่งให้มีความลึกซึ้งมากขึ้น โดยมีลำดับขั้นการดำเนินการดังนี้

1.การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.ผู้ให้ข้อมูลหลัก

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะ "Information - rich case" ตามหลักการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพผู้วิจัยจึงกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างที่จะถูกเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ต้องเป็นนักศึกษาปริญญาเอกที่มีคะแนนการมีประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จากการทำแบบวัดในระดับปานกลางขึ้นไป (61 คะแนนขึ้นไป) และไม่เป็นผู้ที่มีประวัติความเจ็บป่วยทางจิตหรืออยู่ระหว่างการรักษาอาการซึมเศร้า วิตกกังวล ซึ่งมีความยินดีและสมัครใจเข้าร่วมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ จำนวนทั้งสิ้น 4 คน

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการส่วนนี้ประกอบด้วย

1. แบบวัดการมีประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้
2. การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structure) ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นรายบุคคล

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในระยะนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดปรากฏการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้
2. จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างและประเด็นการสนทนากลุ่ม
3. นำร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างและประเด็นการสนทนากลุ่มที่จัดทำขึ้นมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสม ของข้อคำถามและประเด็นการสนทนา
4. ปรับปรุง แก้ไข ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างและประเด็นการสนทนากลุ่มตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ตัวอย่างคำถามสำหรับการสัมภาษณ์

1. ตัวอย่างคำถามเกี่ยวกับภูมิหลัง

1.1 ภูมิหลัง (ชื่อ-สกุล/ ภูมิลำเนา /สถานภาพ/ หน้าที่การงานปัจจุบัน เป็นต้น)

1.2 ชีวิตในวัยเด็กของท่านถูกเลี้ยงดูมาอย่างไร และท่านคิดว่าการอบรมเลี้ยงดูนั้นมีส่วนทำให้ท่านประสบความสำเร็จอย่างในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

ฯลฯ

2. ตัวอย่างคำถามเกี่ยวกับความสำเร็จในชีวิต

2.1 ความหมายของความสำเร็จในมุมมองของท่านเป็นอย่างไร (ความสำเร็จในหน้าที่การงาน /การศึกษา/การดำเนินชีวิต)

2.2 ท่านคิดว่าความสำเร็จที่ท่านได้รับในปัจจุบันได้มาอย่างไร และท่านภาคภูมิใจกับความสำเร็จนี้หรือไม่ อย่างไร (หากภาคภูมิใจท่านภาคภูมิใจในเรื่องอะไร เพราะเหตุใด / ถ้าไม่ภูมิใจไม่ภูมิใจในเรื่องอะไร เพราะเหตุใด)

2.3 ท่านคิดว่าความสำเร็จที่ได้รับในปัจจุบันมีปัจจัยใด หรือมีใครบ้างไหมที่เป็นแรงผลักดัน หรือมีส่วนร่วมในความสำเร็จนี้ และมีส่วนร่วมอย่างไร

ฯลฯ

3.ตัวอย่างคำถามเกี่ยวกับความล้มเหลวในชีวิต / การทำงาน

3.1 การดำเนินชีวิตที่ผ่านมาของท่านเคยประสบความล้มเหลวหรือไม่อย่างไร

3.2 ท่านมีวิธีการจัดการกับความล้มเหลวนั้นอย่างไร

3.3 ท่านรู้สึกอย่างไรเมื่อเกิดความล้มเหลวขึ้นในชีวิต/การทำงาน และมีวิธีการจัดการกับความรู้สึกนั้นอย่างไร

ฯลฯ

4. ตัวอย่างคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ความคาดหวังจากสังคม

4.1 ท่านรู้สึกถึงความคาดหวังของบุคคลอื่นที่อยู่รอบข้างท่านหรือไม่อย่างไร

4.2 ท่านรู้สึกอย่างไรเมื่อไม่สามารถดำเนินชีวิตหรือประสบความสำเร็จตามที่คนรอบข้างคาดหวังได้

4.3 ท่านมีวิธีการจัดการกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการที่สามารถดำเนินชีวิตหรือประสบความสำเร็จตามที่คนรอบข้างคาดหวังได้อย่างไร และผลการจัดการเป็นอย่างไร

ฯลฯ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บข้อมูลในส่วนนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจและเชื่อได้ว่าปรากฏการณ์การเกิดภาพลักษณ์ภูมิรู้มีอยู่จริงในผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาเอก ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ หลังจากที่ได้ผู้ที่สมัครใจเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะให้ข้อมูลหลักสำหรับการวิจัยในขั้นนี้จากการดำเนินการในส่วนที่ 1 แล้ว ดังนี้

1. ประสานไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเพื่อนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

2. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคล ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างที่เตรียมไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูลจะไม่แยกออกจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยไปพร้อมๆกัน เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่เก็บมานั้นมีความถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด โดยดำเนินการดังนี้

1. การจัดระบบข้อมูล เมื่อดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละครั้งแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการถอดคำสัมภาษณ์และบทสนทนาออกมาพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้อ่านและสะดวกในการอ่านข้อมูล

2. การสร้างรหัส การแสดงข้อมูล และเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยการลงรหัสข้อมูลตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างหลักๆ ไว้แล้ว และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ข้อมูลในแต่ละส่วนเพื่อให้เห็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยตัวของผู้วิจัยเองร่วมกับโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

3. การแปลความ สร้างข้อสรุปและพิสูจน์ข้อสรุป นำข้อมูลที่ได้ลงรหัสไว้แล้วมาตีความ และแปลความหมาย โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์

5. การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

ด้วยตระหนักในความเป็นส่วนตัวและสิทธิมนุษยชน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูลโดยการเก็บข้อมูลกับผู้ที่มีความยินดีจะร่วมเปิดประสบการณ์นี้เท่านั้น โดยจะทำได้ความเข้าใจ ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การขออนุญาตจดบันทึกการสัมภาษณ์และบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ การแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลหลักทราบว่าผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นความลับ การนำเสนอผลการวิจัยเป็นรายบุคคลโดยใช้นามสมมติ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้ นอกจากนี้หากในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล หากผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกลำบากใจและต้องการที่จะถอนตัวออกจากการวิจัยก็สามารถออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา

6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างเคร่งครัด โดย

1. ภายหลังการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละคนผู้วิจัยจะดำเนินการถอดคำสัมภาษณ์ ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร และส่งกลับให้ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ตรวจสอบ (Members Check) ความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

2. ใช้การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) โดยการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกว่ามีความสอดคล้องตามทฤษฎี รวมถึงสอดคล้องกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่ได้ทบทวนมามากน้อยเพียงใด

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาเอกในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสานวิธี โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณในการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1 ส่วนการวิจัยระยะที่ 2 ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่สมัครใจให้ข้อมูลเชิงลึก ภายหลังการเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นผู้วิจัยนำผลการวิจัยทั้ง 2 ส่วนมาเติมเต็มกันเพื่อให้มีความเข้าใจการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการแปลผลดังนี้

$\overline{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
CV	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การกระจาย
SE	หมายถึง	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
SK	หมายถึง	ค่าความเบ้
KU	หมายถึง	ค่าความโด่ง
δ	หมายถึง	ความคลาดเคลื่อนของการวัดตัวแปรสังเกตได้ภายนอก
ε	หมายถึง	ความคลาดเคลื่อนของการวัดตัวแปรสังเกตได้ภายใน
λ	หมายถึง	น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน
TE	หมายถึง	ขนาดอิทธิพลรวม
IE	หมายถึง	ขนาดอิทธิพลทางอ้อม
DE	หมายถึง	ขนาดอิทธิพลทางตรง
χ^2	หมายถึง	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติไค-สแควร์
df	หมายถึง	องศาอิสระ

R^2	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การทำนาย
SMC	หมายถึง	ค่าสัดส่วนของความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ที่อธิบายได้ด้วยความแปรปรวนของตัวแปรแฝง
n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
AGFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว
RMSEA	หมายถึง	ดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า
SRMR	หมายถึง	ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาเอก ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 464 คน เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 3-4

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาระดับปริญญาเอกที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	225	48.49
หญิง	239	51.51
อายุ		
ไม่เกิน 25 ปี	30	6.47
26 - 30 ปี	153	32.97
31 – 35 ปี	138	29.74
36 – 40 ปี	77	16.59
41 – 45 ปี	38	8.19
46 – 50 ปี	18	3.88
51 ปี ขึ้นไป	10	2.16

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	345	74.35
สมรส	114	24.57
หย่าร้าง	5	1.08
จำนวนบุตร		
ไม่มีบุตร	372	80.17
1 คน	43	9.27
2 คน	43	9.27
3 คน	6	1.29
ชั้นปีที่กำลังศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	326	70.26
ชั้นปีที่ 2	30	6.47
ชั้นปีที่ 3	36	7.76
ชั้นปีที่ 4	25	5.39
ชั้นปีที่ 5	11	2.37
ชั้นปีที่ 6	36	7.76
ลักษณะของสาขาวิชาที่เรียน		
สาขาวิชาเดิม	211	45.47
สาขาวิชาใหม่	81	17.46
สาขาวิชาที่มีความใกล้เคียง	172	37.07
รวม	464	100.00

จากตาราง 3 พบว่านักศึกษาระดับปริญญาเอกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นชาย 225 คน คิดเป็นร้อยละ 48.49 หญิง จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 51.51 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 32.97 มีสถานภาพโสด จำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 74.35 และส่วนใหญ่มีบุตร นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาเอกชั้นปีที่ 1 จำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 70.26 และส่วนใหญ่ศึกษาต่อระดับปริญญาเอกในสาขาเดิม จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 45.47

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาระดับปริญญาเอกที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

คะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 40 คะแนน (มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้บ้าง)	32	6.90
คะแนนระหว่าง 41-60 คะแนน (การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ปานกลาง)	229	49.35
คะแนนระหว่าง 61-80 คะแนน (มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้บ่อย)	178	38.36
คะแนนตั้งแต่ 81 คะแนน (การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้บ่อยมาก)	25	5.39
คะแนนเฉลี่ย IP = 58.89		
คะแนนเฉลี่ย $_{ชาย}$ = 58.69 , คะแนนเฉลี่ย$_{หญิง}$ = 59.09		
รวม	464	100.00

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 58.89 และส่วนใหญ่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้บ่อยปานกลาง โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 41-60 คะแนนมากที่สุด จำนวน 229 คน คิดเป็นรอยละ 49.35 รองลงมามีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มภูมิรู้บ่อย จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 38.36 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลเป็นโค้งปกติ

ผลจากการศึกษาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษา โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าร้อยละของสัมประสิทธิ์การกระจาย (%CV) ค่าต่ำสุด (Min) และค่าสูงสุด (Max) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และค่า P-value ของไค-สแควร์ (χ^2) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าร้อยละของสัมประสิทธิ์การกระจาย (%CV) ค่าต่ำสุด (Min) และค่าสูงสุด (Max) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และค่า P-value ของไค-สแควร์ (χ^2) หลังการแปลงคะแนนเป็นคะแนนมาตรฐาน (Normal Score)

ตัวแปร	M	SD	%CV	Min	Max	SK	KU	P-value Of χ^2
1.การเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย	4.74	0.72	15.18	2.63	6.53	-0.008	-0.094	0.942
2.การเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป	2.71	1.01	37.08	0.43	5.68	0.025	-0.124	0.865
3.การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว	2.72	0.94	34.68	-0.05	5.50	0.004	-0.042	0.996
4.การรับรู้ความคาดหวังฯ	4.64	0.89	19.24	2.59	6.16	-0.093	-0.447	0.033
5.การรับรู้ค่านิยมฯ	4.44	0.72	16.23	2.17	6.26	-0.012	-0.064	0.977
6.การรับรู้คุณค่าในตนเอง	4.64	0.63	13.47	2.67	6.06	-0.019	-0.125	0.874
7.การรับรู้ความสามารถของตนเองฯ	4.39	0.66	15.12	2.44	6.34	-0.001	-0.029	1.000
8.ความเชื่ออำนาจภายในตน	4.80	0.53	11.06	3.24	6.17	-0.006	-0.064	0.980
9.บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์	2.93	1.12	38.08	0.40	5.88	0.018	-0.148	0.819
10.บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ	4.51	0.55	12.27	2.88	6.25	0.001	-0.026	1.000
11.บุคลิกภาพสมบูรณ์แบบที่ยึดตนเองเป็นสำคัญ	4.14	0.55	13.38	2.58	5.77	0.001	-0.039	0.997
12.บุคลิกภาพสมบูรณ์แบบที่ยึดบุคคลอื่นเป็นสำคัญ	4.53	0.52	11.53	2.99	5.75	-0.018	-0.11	0.906

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวแปร	M	SD	%CV	Min	Max	SK	KU	P-value Of χ^2
13.บุคลิกภาพสมบูรณ์แบบที่ยึดสังคมเป็นสำคัญ	3.99	0.62	15.43	2.26	5.72	-0.002	-0.049	0.993
14.ความวิตกกังวล	2.89	1.03	35.57	0.66	5.79	0.03	-0.158	0.774
15.ความซึมเศร้า	2.68	1.17	43.72	0.53	5.99	0.081	-0.29	0.286
16.ความเครียด	3.02	1.08	35.66	0.51	6.20	0.019	-0.109	0.905
17. การหาข้ออ้างที่เป็นสิ่งกีดขวางความสำเร็จ	3.78	0.68	17.95	1.79	5.69	-0.003	-0.049	0.992
18.การลดความพยายามในการปฏิบัติงาน	3.99	0.62	15.54	2.25	5.63	-0.007	-0.071	0.973
19. ความรู้สึกของการหลอกลวงคนอื่น	3.65	1.00	27.43	0.71	6.81	-0.003	-0.04	0.997
20.ความรู้สึกโชคดี	3.61	1.03	28.46	1.17	6.34	0.001	-0.147	0.833
21. การไม่ให้ความสำคัญกับความสำเร็จ	3.44	1.04	30.32	0.85	6.39	0.005	-0.097	0.939

จากตาราง 5 พบว่า ข้อมูลพื้นฐานในเบื้องต้นพบว่าข้อมูลของตัวแปรสังเกตมีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ ซึ่งพิจารณาได้จากค่า P-value ของไค-สแควร์ (χ^2) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวแปร โดยหากการแจกแจงของข้อมูลเป็นโค้งปกติ สถิติทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) จะต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า P-value ของไค-สแควร์ (χ^2) ต้องมีค่ามากกว่า .05 หรือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงได้แปลงค่าตัวแปรให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (Normal Score) เพื่อช่วยให้การแจกแจงของข้อมูลมีความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์ทางสถิติขั้นสูงต่อไป เมื่อมีการแปลงคะแนนเป็นคะแนนมาตรฐานแล้วตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลตัวแปรที่จะวิเคราะห์ พบว่า ค่า P-value ของไค-สแควร์ (χ^2) ของตัวแปรสังเกตทุกตัวในโมเดลมีค่ามากกว่า .05 แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรสังเกตภายหลังจากมีการแปลงคะแนนแล้ว มีการแจกแจงของข้อมูลเป็นโค้งปกติทุกตัวแปร

นอกจากการพิจารณาการแจกแจงของข้อมูลของตัวแปรสังเกตที่ศึกษาในเบื้องต้นแล้ว การพิจารณาความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรสังเกตที่ศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณา เนื่องจากข้อมูลตัวแปรสังเกตที่ศึกษาจะต้องมีความสัมพันธ์กันตามข้อตกลงเบื้องต้นจึงจะสามารถนำสหสัมพันธ์นั้นไปวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีความเชื่อมโยงกันในรูปของโมเดลที่ศึกษามาได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรสังเกต	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1.การเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย	1																				
2.การเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป	-.316**	1																			
3.การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาฯ	-.571**	.598**	1																		
4.การรับรู้ความคาดหวังฯ	.420**	-.113*	-.241**	1																	
5.การรับรู้ค่านิยมฯ	.070	.161**	.126**	.484**	1																
6.การรับรู้คุณค่าในตนเอง	.406**	-.263**	-.358**	.341**	.094*	1															
7.การรับรู้ความสามารถของตนเองฯ	.180**	-.097*	-.116*	.270**	.197**	.541**	1														
8.การเชื่ออำนาจภายในตน	.473**	-.343**	-.483**	.393**	.112*	.575**	.449**	1													
9.บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์	-.548**	.527**	.658**	-.281**	.066	-.438**	-.211**	-.430**	1												
10.บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ	.351**	-.138**	-.242**	.283**	.227**	.573**	.549**	.575**	-.246**	1											
11.บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบที่ยึดตนเองเป็นสำคัญ	-.023	.234**	.255**	.242**	.361**	.185**	.253**	.126**	.257**	.460**	1										
12.บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบที่ยึดบุคคลอื่นเป็นสำคัญ	-.222**	.302**	.399**	.033	.355**	-.021	.158**	-.016	.347**	.264**	.704**	1									
13.บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบที่ยึดสังคมเป็นสำคัญ	-.261**	.393**	.478**	-.016	.347**	-.140**	-.032	-.188**	.520**	.142**	.662**	.714**	1								
14.ความวิตกกังวล	-.414**	.455**	.554**	-.198**	.041	-.362**	-.208**	-.356**	.547**	-.208**	.134**	.261**	.368**	1							
15.ความซึมเศร้า	-.429**	.480**	.584**	-.229**	.052	-.389**	-.233**	-.420**	.571**	-.263**	.148**	.316**	.478**	.883**	1						
16. ความเครียด	-.325**	.418**	.480**	-.112*	.101*	-.353**	-.236**	-.332**	.521**	-.236**	.136**	.192**	.377**	.892**	.862**	1					
17.การหาข้ออ้างที่เป็นสิ่งกีดขวางความสำเร็จ	-.303**	.370**	.487**	-.108*	.211**	-.212**	-.122**	-.269**	.631**	-.031	.367**	.456**	.602**	.521**	.542**	.495**	1				
18. การลดความพยายามในการปฏิบัติงาน	-.166**	.252**	.301**	-.011	.203**	.031	.066	-.062	.399**	.204**	.399**	.497**	.490**	.313**	.307**	.242**	.718**	1			
19. การรู้สึกของการหลอกลวงคนอื่น	-.482**	.438**	.632**	-.110*	.235**	-.384**	-.245**	-.384**	.622**	-.197**	.384**	.472**	.644**	.595**	.660**	.583**	.687**	.388**	1		
20.ความรู้สึกโชคดี	-.471**	.422**	.631**	-.183**	.177**	-.254**	-.114*	-.394**	.574**	-.151**	.307**	.474**	.567**	.476**	.553**	.412**	.613**	.426**	.764**	1	
21.การไม่ให้ความสำคัญกับความสำเร็จ	-.528**	.528**	.718**	-.248**	.155**	-.359**	-.156**	-.471**	.647**	-.210**	.272**	.452**	.582**	.538**	.644**	.493**	.622**	.398**	.798**	.821**	1

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จำนวน 15 คู่ที่สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่สัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ .05 มีจำนวน 10 คู่ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่สัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ (r <.40) ถึงปานกลาง (.40< r < .60) จำนวน 161 คู่ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.122 – 0.598 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่สัมพันธ์กันในระดับสัมพันธ์กันในระดับสูง (.60< r <.80) มีจำนวน 24 คู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.602 – 0.892

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน มีดังนี้

การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ที่ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดของการวิจัยอยู่ในรูปความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตามทฤษฎีที่ศึกษา ผลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนปรับโมเดล

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ก่อนการปรับโมเดล	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2/df	< 3	923.65/ 109 = 8.47	ไม่ผ่านเกณฑ์
p value of χ^2	> .05	0.000	ไม่ผ่านเกณฑ์
GFI	> .90	0.84	ไม่ผ่านเกณฑ์
AGFI	> .90	0.67	ไม่ผ่านเกณฑ์
CFI	> .90	0.94	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< .08	0.13	ไม่ผ่านเกณฑ์
SRMR	< .05	0.069	ไม่ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 7 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุโครงสร้างเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ในการวิเคราะห์ครั้งแรกซึ่งยังไม่มีการปรับโมดล พบว่า โมเดลยังไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าดัชนีต่าง ๆ ได้แก่ χ^2 = 923.65 (*p* value=0.000) มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ค่าดัชนี χ^2/df เท่ากับ 8.47 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 5 ค่า GFI เท่ากับ 0.84 AGFI เท่ากับ 0.67 ซึ่งค่าดัชนีทั้งสอง

ยังมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ คือต้องมีค่าเข้าใกล้ 1.00 หรือมีค่ามากกว่า 0.90 ค่า CFI เท่ากับ 0.940 มีค่าผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนค่า RMSEA เท่ากับ 0.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือต้องน้อยกว่า 0.08 เมื่อพิจารณาค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนปรับโมเดล สรุปได้ว่า โมเดลยังไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งแรก โมเดลยังไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับโมเดลโดยการปรับให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้นตามสภาพจริงของข้อมูล โดยผลการปรับโมเดล ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดล

ค่าดัชนี	เกณฑ์	หลังการปรับโมเดล	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2/df	< 3	342.38/ 92 = 3.72	ไม่ผ่านเกณฑ์
p value of χ^2	> .05	0.000	ไม่ผ่านเกณฑ์
GFI	> .90	0.93	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> .90	0.83	ไม่ผ่านเกณฑ์
CFI	> .90	0.98	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< .08	0.032	ผ่านเกณฑ์
SRMR	< .05	0.061	ไม่ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 8 พบว่า เมื่อมีการปรับโมเดลแล้วโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จะเห็นได้จากค่าดัชนีที่แสดงความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลหลังการปรับโมเดลผ่านตามเกณฑ์การพิจารณาเกือบทุกค่า ดังนี้ ค่า GFI เท่ากับ 0.93 ค่า CFI เท่ากับ 0.98 RMSEA เท่ากับ 0.032 SRMR เท่ากับ 0.061 ยกเว้น ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 342.38 (*p* value=0.000) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งอย่างไรก็ตามค่าสถิติทดสอบ ไค-สแควร์ (χ^2) เป็นค่าสถิติที่มีความผันแปรตามขนาดกลุ่มตัวอย่าง จึงควรพิจารณาค่า สัดส่วนดัชนีค่าสถิติทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) ต่อค่าองศาความอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 3.72 ซึ่งถือว่าผ่านตามเกณฑ์ระดับพอใช้ คือมีค่าน้อยกว่า 5 แต่ยังมีค่ามากกว่า 3 และค่า AGFI เท่ากับ 0.83 มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ แต่อย่างไรก็ตามยังถือว่าโมเดลโดยภาพรวมมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม

เมื่อโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ผู้วิจัยจึงพิจารณาอิทธิพล โดยจะนำเสนอผลของอิทธิพลจากตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรผลออกเป็นสามส่วน ได้แก่ อิทธิพลทางตรง(DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสองของตัวแปร (Squared Multiple Correlation : R^2)

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรเชิงผล								
	การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (IP)			ความทุกข์ทางใจ(Psy)			พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย (Hand)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย	-0.09	-	-0.09	-0.13**	-0.03	-0.16**	-0.11*	-0.02	-0.13**
การเลี้ยงดูแบบปกป้องเกินไป	0.17**	-	0.17**	-0.14**	0.06**	-0.07	0.00	0.04**	0.04
การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว	0.23**	-	0.23**	0.10	0.08**	0.19**	0.28**	0.05**	0.33**
การรับรู้ความคาดหวังจากสังคมฯ	0.01	-	0.01	0.08	0.00	0.09	-0.05	0.00	-0.04
การรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ	-0.04	-	-0.04	0.05	-0.02	0.04	0.06	-0.01	0.05
การรับรู้คุณค่าในตนเอง	-0.10	-	-0.10	0.10	-0.03	0.07*	0.16*	-0.02	0.13
การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน (EFF)	-0.07	-	-0.07	-0.24**	-0.02	-0.27	-0.04	-0.01	-0.06 **
ความเชื่ออำนาจภายในตน (LOC)	-0.07	-	-0.07	-0.06	-0.02	-0.09**	-0.18**	-0.01	-0.19
บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ (NEURO)	0.11	-	0.11	0.10	0.04	0.13*	0.11*	0.02	0.13*

ตาราง 9 (ต่อ)

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรเชิงผล								
	การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (IP)			ความทุกข์ทางใจ (Psy)			พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย (Hand)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ	0.03	-	0.03	-0.03	0.01	-0.02*	-0.04	0.01	-0.03*
บุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ	0.14	-	0.14	0.57**	0.05*	0.62**	0.32**	0.03	0.35**
การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้	-	-	-	0.36**	-	0.36**	0.22**	-	0.22**
R^2		0.45			0.80			0.73	

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 , ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, เครื่องหมาย (-) หน้าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลใช้สำหรับบอกทิศทางของเส้นอิทธิพล

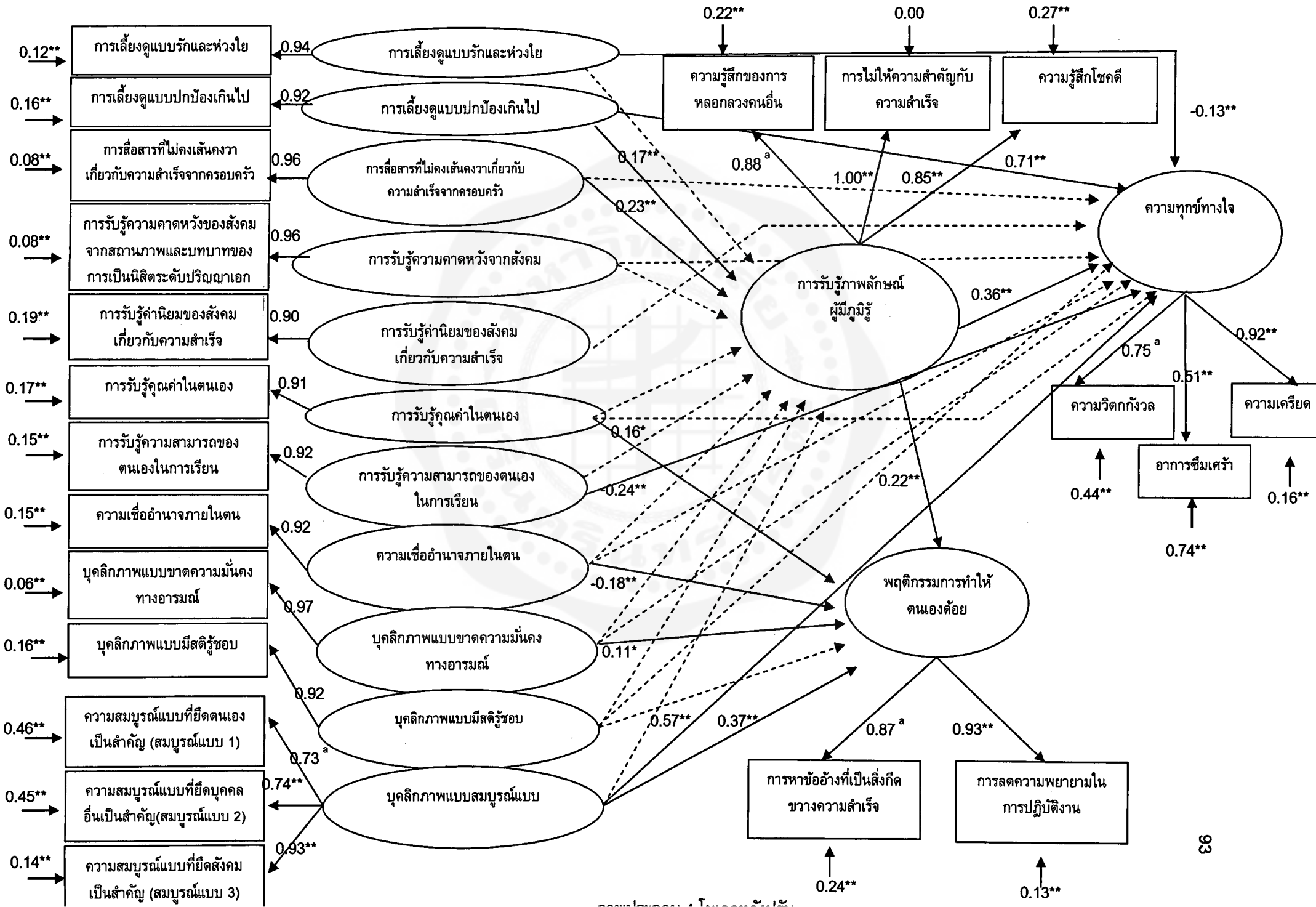
การเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย
การเลี้ยงดูแบบปกป้องเกินไป
การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว
การรับรู้ความคาดหวังของสังคมจากสถานภาพและบทบาทของการเป็นนิสิตระดับปริญญาเอก
การรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ
การรับรู้คุณค่าในตนเอง
การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน
ความเชื่ออำนาจภายในตน
บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์
บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ
ความสมบูรณ์แบบที่ยึดตนเองเป็นสำคัญ (สมบูรณ์แบบ 1)
ความสมบูรณ์แบบที่ยึดบุคคลอื่นเป็นสำคัญ(สมบูรณ์แบบ 2)
ความสมบูรณ์แบบที่ยึดสังคมเป็นสำคัญ (สมบูรณ์แบบ 3)
ความรู้สึกของการหลอกลวงคนอื่น
การไม่ให้ความสำคัญกับความสำเร็จ
ความรู้สึกโชคดี
ความทุกข์ทางใจ
การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้
ความวิตกกังวล
อาการซึมเศร้า
ความเครียด
พฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย
การหาข้ออ้างที่เป็นสิ่งกีดขวางความสำเร็จ
การลดความพยายามในการปฏิบัติงาน

หมายเหตุ: เส้นประ ------- หมายถึง เส้นทางที่ส่งอิทธิพลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เส้นทึบ ——— หมายถึง เส้นทางที่ส่งอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายถึง ตัวแปรแฝง

หมายถึง ตัวแปรสังเกต

จากตาราง 9 และภาพ 4 ผู้วิจัยได้ทำการปรับโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ โดยการปรับให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกต พบว่า โมเดลมีความสัมพันธ์กันสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้น จนกระทั่งค่าดัชนีมีค่าสอดคล้องตามเกณฑ์ จึงนำค่าสถิติต่างๆ มาอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้ ดังนี้

โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ คือ การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.23 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือ การเลี้ยงดูแบบปกป้องเกินไป มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.17 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทั้งสองตัวแปรส่งอิทธิพลทางตรงทั้งหมด สำหรับตัวแปรอื่นๆ ในโมเดล ส่งอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรเหตุในโมเดล สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรผล คือ ความทุกข์ทางใจ ได้ร้อยละ 45

ตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ส่งอิทธิพลรวมและเป็นอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.36 และ0.22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรความทุกข์ทางใจ ยังได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดมาจาก ตัวแปรบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.57 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นอิทธิพลทางตรงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.57 มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 และเป็นอิทธิพลทางอ้อม 0.05 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ตัวแปรการสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.19 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เป็นอิทธิพลทางตรง 0.08 มีนัยสำคัญที่ระดับ.01ตัวแปรบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ 0.13 และการรับรู้คุณค่าในตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ 0.07 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งทุกตัวแปรมีอิทธิพลทางบวก ยกเว้นความเชื่ออำนาจภายในตนมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ -0.09 และตัวแปรการเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ -0.16 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สำหรับตัวแปรที่ส่งอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่มีทิศทางอิทธิพลเป็นลบ มีดังนี้ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน การเลี้ยงดูแบบปกป้องเกินไป และการเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ -0.24 -0.14 และ -0.13 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยตัวแปรทั้งหมดในโมเดล สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรผล คือ ความทุกข์ทางใจ ได้ร้อยละ 80

สำหรับตัวแปรผลพฤติกรรมการทำให้ตัวเองด้อย ซึ่งได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อิทธิพลรวม ซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรงทั้งหมด เท่ากับ 0.22 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั้น ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากตัวแปรบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.35 และเป็นอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.32 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 รองลงมาคือ ตัวแปรการสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อิทธิพลรวม เท่ากับ 0.33 เป็นอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.28 และอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.05 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อิทธิพลรวม เท่ากับ 0.13 เป็นอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.12 และได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้คุณค่าในตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.16 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งสองค่าสำหรับตัวแปรที่ค่าอิทธิพลมีนัยสำคัญแต่เป็นลบ ได้แก่ การเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -0.11 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความเชื่ออำนาจภายในตน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -0.18 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้งหมดในโมเดล สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรผล คือ พฤติกรรมการทำให้ตัวเองด้อย ได้ร้อยละ 73

สรุปได้ว่า ตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ เป็นทั้งสาเหตุของตัวแปรความทุกข์ทางใจ และตัวแปรพฤติกรรมการทำให้ตัวเองด้อย และเป็นตัวแปรผลที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรสาเหตุมาจากการเลี้ยงดูแบบปกป้องเกินไป และการสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว ทำให้เกิดผล คือ ความทุกข์ทางใจ และพฤติกรรมการทำให้ตัวเองด้อย โดยตัวแปรทั้งหมดในโมเดลร่วมอธิบายความแปรปรวนความทุกข์ทางใจ ได้ร้อยละ 80 และความแปรปรวนพฤติกรรมการทำให้ตัวเองด้อย ได้ร้อยละ 73

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในส่วนของการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มาพิจารณา โดยคัดเลือกผู้ที่มีคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตั้งแต่ 61 คะแนนขึ้นไป และไม่เป็นผู้ที่มีประวัติความเจ็บป่วยทางจิตหรืออยู่ระหว่างการรักษาอาการซึมเศร้าวิตกกังวล ซึ่งมีความยินดีและสมัครใจ ให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวนทั้งสิ้น 4 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ภูมิหลังและบริบทของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นรายบุคคล

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ลักษณะของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ตาราง 10 สรุปข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐาน	ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 1	ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 2	ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 3	ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 4
เพศ	หญิง	หญิง	ชาย	ชาย
อายุ	41	43	42	42
สถานภาพ	โสด	โสด	หม้าย	สมรส (มีบุตร 2 คน)
อาชีพ	ข้าราชการครู	อาจารย์ มหาวิทยาลัย	อาจารย์ มหาวิทยาลัย	อาจารย์ มหาวิทยาลัย
ตำแหน่งก่อน ลาศึกษาต่อ	ครู คศ. 1	หัวหน้าศูนย์ วัฒนธรรม	หัวหน้าสาขาวิชา	คณบดี
สาขาวิชาที่สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาโท	การวัดและ ประเมินผล การศึกษา	จุลชีววิทยา	จารึกภาษาไทย	วิทยาการ คอมพิวเตอร์
ชั้นปีที่กำลังศึกษาต่อระดับ ปริญญาเอก	ชั้นปีที่ 6	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2
คะแนนจากแบบวัดการ รับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้	82	70	65	61

หมายเหตุ : คะแนนเต็ม 100 คะแนน

ส่วนที่ 1 ภูมิหลังและบริบทของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นรายบุคคล

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

ผู้ให้ข้อมูลคนแรกเป็นผู้หญิง ปัจจุบันอายุ 41 ปี เพศหญิง รับราชการครู โดยทำงานในหน่วยงานนี้เป็นเวลา 9 ปี ก่อนหน้าที่จะมารับราชการครู ณ หน่วยงานนี้ เคยเป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาราชภัฏแห่งหนึ่ง ชีวิตในวัยเด็กค่อนข้างลำบาก พ่อแม่มีอาชีพทำนา แต่ให้การส่งเสริมด้านการเรียนเป็นอย่างดี โดยพ่อแม่มักจะบอกเสมอว่า "ไม่มีอะไรจะให้นอกจากการศึกษา ดังนั้นต้องตั้งใจเรียน จะได้ไม่ต้องลำบากและทำนาเหมือนพ่อกับแม่" มีพี่น้องทั้งหมด 3 คนเป็นผู้หญิงทั้ง โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นคนที่ 2 เป็นคนที่เรียนหนังสือได้ดีกว่าพี่น้องในบ้าน ซึ่งในสมัยที่เรียนระดับชั้นประถมศึกษานั้นไม่เคยสอบได้เกินที่ 3 ของห้องเรียน และมักจะได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนในการไปแข่งขัน หรือ ประกวดในรายการต่างๆ มากมาย เช่น การแข่งขันคัดลายมือ การแข่งขันเขียนเรียงความ เป็นต้น รวมถึงได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนอ่านข่าวหน้าเสาธงให้เพื่อนๆฟังทุกสัปดาห์

เมื่อเข้าเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้รับทุนต่อเนื่องจากโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งคัดเลือกเพียง 1 คนของโรงเรียนให้ได้รับทุนการศึกษานี้ เพราะโรงเรียนที่จะไปศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษานั้นไม่ใช่โรงเรียนดังประจำจังหวัด จึงมีนโยบายให้ทุนเรียนฟรีจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คุณพ่อได้เสียชีวิตลง ทำให้ครอบครัวลำบากมากขึ้นไปอีก แต่ยังโชคดีที่ได้รับทุนการศึกษาจากกรมสามัญศึกษาทำให้ได้ศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเดิม ชีวิตในช่วงนี้ลำบากมากพี่สาวคนโตเพิ่งจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องหยุดการเรียนเพื่อทำงานหาเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในบ้าน ส่วนผู้ให้ข้อมูลเองก็ต้องรับจ้างทำงานทุกอย่างเพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายในการศึกษาและแบ่งส่วนหนึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในบ้าน เช่น รับจ้างทำความสะอาดบ้านของครูในโรงเรียน รับจ้างดำนา เกี่ยวข้าว รวมถึงการทำงานที่คลินิกหมอเด็ก เป็นต้น จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คุณแม่ได้ขายที่นาที่มีเพียง 3 ไร่ เพื่อส่งเสียให้ลูกทั้ง 3 คน ทำให้ผู้ให้ข้อมูลได้มีโอกาสเรียนหนังสือจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 เป็นเพศหญิง ปัจจุบันอายุ 43 ปี เป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง (พนักงานมหาวิทยาลัย) โดยทำงานที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นเวลา 15 ปีแล้ว มีพี่น้องแม่เดียวกัน 4 คน แต่ทุกคนจะเป็นคนละพ่อ โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นลูกคนที่ 3 ซึ่งตอนที่ท้องแม่กับพ่อเริ่มมีเรื่องระหองระแหงกัน จนแม่ตั้งใจจะทำแท้ง โดยให้หมอตำแยมานวดท้องอยู่หลายวันเพื่อให้แท้ง แต่ลุงกับป้ามาห้ามไว้ว่าไม่ให้ทำเพราะกลัวเป็นบาป และจะรับเลี้ยงเองถ้าคลอดออกมาแล้ว จนกระทั่งถึงวันที่คลอดเป็นวันแตกหักของพ่อกับแม่ พ่อมาขนของออกจากบ้านไป ตั้งแต่คลอดออกมาได้เพียง 1-2 วัน แม่ไม่เคยแตะต้อง ไม่เคยอาบน้ำ ไม่เคยสนใจเลย ปล่อยให้นอนอยู่ในกระด้ง จนป้า (พี่สาวของสามีคนที่ 4 ของแม่)ที่อยู่บ้านใกล้เคียงต้องมาอุ้มพาไปดื่มนมจากแม่ลูกอ่อนที่อยู่บ้านใกล้กัน รวมถึงได้ใช้นมข้นหวานละลายน้ำร้อนให้ดื่มแทนนมแม่

อยู่บ้านกับแม่ได้ประมาณ 4-5 ปี ไม่เคยได้รับความรักความอบอุ่นจากแม่เลย แม่มักจะทุบตีและทำร้ายร่างกายโดยการตีด้วยวัตถุต่างๆ ที่สามารถหยิบจับได้ใกล้มือ หรือถ้าไม่มีจริงๆ ก็จะหยิก หรือใช้มือทุบตีตามร่างกาย และขณะนั้นแม่ได้แต่งงานใหม่กับสามีคนที่ 4 ซึ่งผู้ชายคนนี้มีลูกติดมาด้วย 1 คน แม่อยู่กับสามีคนที่ 4 ได้เพียง 2 ปี และมีลูกด้วยกัน 1 คน ก็เลิกกัน ผู้ให้ข้อมูลจึงมีบทบาทหน้าที่ใหม่เพิ่มเข้ามาคือการเลี้ยงน้องคนนี้ ซึ่งเป็นลูกที่แม่รักมากที่สุดและอยากจะเลี้ยงลูกเอง แต่ด้วยความเป็นเด็กทำให้ดูแลน้องได้ไม่ดีมากนัก วันหนึ่งพาน้องไปหาพ่อ (สามีคนที่ 4) แล้วกลับมาถึงบ้านค่ำ เมื่อแม่ทราบเรื่องก็โกรธมาก ลงโทษผู้ให้ข้อมูลอย่างหนักโดยการใช้ช้อนตีนิ้วทุกนิ้ว จนนิ้วไม่มีแรงหยิบจับอะไรอยู่เป็นสัปดาห์ หลังจากเกิดเหตุการณ์วันนั้นลุงกับป้า (คนที่เคยห้ามไม่ให้ทำแท้ง) จึงมารับไปอยู่ที่บ้านด้วย เพราะกลัวว่าถ้าปล่อยให้อยู่กับแม่อาจจะต้องถูกตีตายในสักวัน (บ้านของลุงกับป้าห่างจากบ้านของแม่ประมาณ 4-5 หลังคาเรือน)

ลุงกับป้ามีลูก 4 คน ลูกจนเล็กของลุงซึ่งมีอายุมากกว่าผู้ให้ข้อมูล 10 กว่าปี ชอบข่มขู่ ว่าถ้าทำตัวไม่ดีจะส่งกลับไปอยู่กับแม่ (ซึ่งเราก็ไม่รู้ว่าการกลับไปอยู่กับแม่นั้นดีหรือไม่ดี) แต่ลูกสาวคนที่ 2 ของลุงซึ่งกำลังเรียน ปก.ศ. อยู่ เป็นคนดี และคอยอบรมให้เป็นคนดีมาตลอด อยู่บ้านของลุงกับป้าต้องทำงานทุกอย่าง กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจาน

อยู่บ้านลุงกับป้าจนเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีลุงกับป้าเป็นคนส่งเสียให้เรียนมาโดยตลอด ซึ่งเมื่อจบชั้น ม.ปลาย ก็ยังไม่ได้ตัดสินใจว่าจะเรียนหรือไม่ แต่ลูกสาวคนที่ 2 ของลุงมาพูดเตือนสติว่า *"ตอนนี้ไม่มีใครเอามึงนะ สิ่งที่จะทำให้คนอื่นยอมรับคือมึงต้องเรียนหนังสือ ถึงจะมีพี่มีน้อง มีคนมารัก "* จึงตัดสินใจเรียนต่อระดับปริญญาตรี เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วลูกสาวคนที่ 2 ของลุงแต่งงานกับนักการเมือง ทำให้ชีวิตมีจุดเปลี่ยนอีกครั้งหนึ่งเพราะพี่สาวและพี่เขยสนับสนุนให้เรียนต่อระดับปริญญาโทเลยไม่ต้องทำงานก่อน ซึ่งท่านทั้งสองจะส่งเสียให้เรียนเอง จึงได้สมัครเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทใน 3 มหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ปรากฏว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประกาศผลก่อน จึงไปรายงานตัวที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพราะกลัวอีก 2 แห่งจะสอบไม่ได้ แต่สุดท้ายพบว่าเมื่อมีการประกาศผลสอบของ 2 มหาวิทยาลัยที่เหลือตนเองสามารถสอบเข้าศึกษาต่อได้ แต่ก็ไม่เสียดายที่ได้เรียนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันที่จะเดินทางไปเรียนต่อที่หาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ไปบอกลาแม่ วันนั้น *"แม่จับเรามากอด เพิ่งรู้ว่ากอดจากแม่เป็นอย่างไร ตื้นตันใจมาก ร้องไห้จากสุรินทร์จนถึงพิษณุโลกจนหลับไป ตื่นมาร้องไห้อีกทีจากลำปางจนถึงเชียงใหม่ ไม่รู้น้ำตามาจากไหนนักหนา นั่นคือครั้งแรกและครั้งเดียวในชีวิตที่ได้รับรู้และสัมผัสกับการกอดจากแม่"* เมื่อเรียนจบระดับปริญญาโท ซึ่งนับเป็นหลานคนแรกที่เรียนจบแล้วมีงานทำเลย โดยได้ทำงานเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบัน โดยมีตำแหน่งก่อนลาศึกษาต่อ คือ หัวหน้าศูนย์วัฒนธรรม สังกัดสำนักกิจการนักศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ปัจจุบันอายุ 42 ปี ทำงานเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งมานาน 5 ปี โดยก่อนที่จะลาศึกษาต่อมีตำแหน่งบริหารเป็นหัวหน้าสาขาวิชา ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 มีพ่อแม่เป็นชาวนา มีพี่น้อง 4 คน ผู้ให้ข้อมูลเป็นลูกคนโต ที่บ้านมีฐานะยากจน พ่อแม่ก็เลี้ยงดูแบบตามีตามเกิด ต้องทำเองทุกอย่าง แต่ชีวิตมีความทุกมาก อบอุ่นมาก เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษา พ่อกับแม่ให้บวชเรียน ซึ่ง *"เป็นค่านิยมของคนแถวบ้านที่เห็นว่าคนบวชเรียนจะได้ดีมีอนาคตที่ดี"* รวมถึงเป็นกังวลว่าถ้าจะส่งเสียให้เรียนเองก็คงจะไม่สามารถทำได้ และคงต้องเป็นชาวนาเหมือนพ่อกับแม่ ตอนที่บวชนั้นก็ไม่คิดอะไร บวชเฉยๆ ไม่คิดว่าจะต้องมีอนาคตอย่างไร จนกระทั่งพระที่ตนเองมาบวชด้วยนั้นบอกให้เรียน *"ท่านคงเห็นอนาคตมั้ง จึงบอกให้เรียน แต่เรามองไม่เห็นหรอก"* ดังนั้นท่านบอกให้เรียนก็เรียน บอกให้เรียนนักธรรมก็เรียน เพราะลำพังพ่อแม่

คงจะบอกหรือแนะนำอะไรไม่ได้เพราะเป็นเพียงชาวนา ไม่ได้มีความรู้อะไรอยู่แล้ว พระอาจารย์ที่ผู้ให้ข้อมูลไปเรียนด้วยนั้นเป็นสายปฏิบัติ แต่ท่านมีเพื่อนซึ่งเป็นสายปริยัติ จึงได้ส่งให้ผู้ให้ข้อมูลมาเรียนเพื่อนของท่าน เรียนอยู่กับเพื่อนของพระอาจารย์จนสอบเปรียญ 4 ประโยค ได้ จึงนำไปเทียบโอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนวชิรมกุฎ(วัดมกุฎกษัตริยาราม) จนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งในปีนั้นเองมหาวิทยาลัยมหิดลได้เปิดโอกาสให้พระภิกษุสามารถเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีได้ จึงไปสอบเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยมหิดลในสาขาวิชาศาสนศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากได้ปรึกษากับครูอาจารย์และเพื่อนๆ แล้ว บุคคลเหล่านั้นให้ข้อเสนอแนะว่าเรียนมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงดีกว่า *"ถ้าเรียนที่ มจร. หรือ มมร.คนไม่ค่อยรู้จัก"*

เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาศาสนศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหิดลแล้ว ได้กลับมาช่วยสอนอยู่ที่วัดพระยายัง อยู่ระยะหนึ่ง จึงตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโทสาขาวิชาจารึกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร เรียนได้ประมาณ 2 ปี จึงตัดสินใจลาสิกขา โดยก่อนที่จะตัดสินใจนั้นก็คิดอยู่ประมาณ 2-3 เดือน เพราะรู้สึกว่าตนเองบวชมานานเกินไป อยากเรียนรู้ทางโลกบ้างว่าเป็นอย่างไร และถ้าไปสึกตอนที่อายุมากกว่านี้เกรงว่าจะลำบากและไม่มีคนดูแล โดยตอนที่สึกนั้นยังเรียนไม่จบระดับปริญญาโท เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทได้แต่งงาน แต่อยู่ด้วยกันได้ไม่นานก็เลิกกันไป (ไม่ได้จดทะเบียน) โดยผู้ให้ข้อมูลมองว่าตนเองเป็นคนอาภัพคู่ ขนาดแต่งงานแล้วก็ยังต้องหย่าร้าง ทั้งๆที่ปัจจุบันก็ยังพยายามมองหาคู่ชีวิตแต่ก็ยังไม่มี

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ปัจจุบันอายุ 42 ปี เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ซึ่งทำงานในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ 15 ปี เคยดำรงตำแหน่งสูงสุดก่อนลาศึกษาต่อคือ คณบดีคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจุบันแต่งงานแล้ว มีบุตร 2 คน โดยเป็นผู้ชาย 1 คน และผู้หญิง 1 คน พื้นฐานทางครอบครัวมีคุณพ่อรับราชการครู คุณแม่เป็นแม่บ้านทำขนมขาย และเลี้ยงหมู มีพี่สาว 2 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นลูกคนสุดท้อง วัยเด็กเป็นคนไม่ค่อยแข็งแรง เล่นอะไรหนักๆแรงๆ เหมือนเด็กในวัยเดียวกัน*ไม่ได้* *" มักจะเป็นลมอยู่บ่อยๆ เล่นๆ อยู่ จู่ๆ หน้ามืดไปเลยก็มี "* ดังนั้นเวลาไปโรงเรียนจึงเหมือนมีอภิสิทธิ์และได้รับความเกรงใจจากคนอื่นนิดๆ

สมัยก่อนคุณพ่อสอนการศึกษาผู้ใหญ่ด้วยก็จะมีโอกาสได้ไปเรียนรู้ด้วย ไปช่วยคุณพ่อด้วย ทำให้อาจจะเรียนได้เร็วกว่าคนอื่น แต่ไม่ได้เป็นคนเรียนเก่งมากนักในบรรดาพี่น้อง 3 คน พี่สาวคนโตเก่งที่สุด มุ่งมั่นที่สุด คุณพ่อคุณแม่ไม่ค่อยจะอบรมหรือสั่งสอนด้วยการว่ากล่าวมากนัก แต่จะเป็นไปในลักษณะของการกำกับ ติดตาม และส่งเสริมในสิ่งที่อยากจะเรียนรู้มากกว่า เช่นตอนจะเข้ามหาวิทยาลัยขอไปเรียนพิเศษก็ให้เรียน หรือขอเงินซื้ออุปกรณ์การเรียนก็มักจะได้รับการตอบสนองที่ดีเสมอ ในครอบครัวไม่ค่อยมีการพูดคุยหรือชื่นชมกันในเรื่องของความสำเร็จมากนัก และไม่มีการยกย่องลูกๆ ให้คนอื่นฟัง

เมื่อเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์เป็นการตัดสินใจเรียนด้วยตนเองเพราะชอบทางคอมพิวเตอร์ และเลือกศึกษต่อระดับปริญญาโทในสาขาวิชาเดียวกัน ปัจจุบันกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาเอกสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 2 โดยเหตุผลสำคัญที่ตัดสินใจศึกษาต่อเพราะอยากรู้ว่าปริญญาเอกเขาเรียนกันอย่างไร และเห็นอาจารย์คนอื่นๆในมหาวิทยาลัยที่ทำงานอยู่เรียนจึงตัดสินใจเรียนด้วย

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ลักษณะของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

หลังจากที่ได้จัดกระทำและหมวดหมู่ของข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักตามลักษณะของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่แคล๊นซ์ (Clance.1985) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ไว้ 6 ลักษณะ คือ (1) การมีวงจรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (2) ความต้องการที่จะเป็นคนพิเศษหรือเป็นคนที่ดีที่สุด (3) มุมมองของความเป็นสุดยอดคน (4) การกลัวความล้มเหลว 5) การปฏิเสธความสามารถของตนเองและการไม่ยอมรับคำยกย่องชมเชย และ (6) ความกลัวและรู้สึกผิดเกี่ยวกับความสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าคนที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะต้องมีลักษณะดังกล่าวครบทั้ง 6 ลักษณะ แต่พบว่าอย่างน้อยจะมีประมาณ 2-3 ลักษณะ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 คน พบลักษณะของผู้ที่มีภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ 4 ลักษณะ คือ (1) การมีวงจรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (2) มมมองของความเป็นสุดยอดคน (3) การกลังความล้มเหลว (4)การปฏิเสธความสามารถของตนเองและการไม่ยอมรับคำยกย่องชมเชย และลักษณะอื่นเพิ่มเติมอีก 1 ลักษณะ คือ การขาดการตั้งเป้าหมายระยะยาว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การมีวงจรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ทุกครั้งที่ได้รับมอบหมายงานใหม่ หรืออยู่ในสถานการณ์ใหม่ๆที่มีความท้าทาย ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะมีการตอบสนองต่อสถานการณ์นั้นๆ ใน 2 ลักษณะคือ (1) ลงมือทำงานนั้นทันทีและเตรียมการทำงานนั้นเต็มที่ หรือ (2) ผัดวันประกันพรุ่งก่อนและมาเร่งทำงานเมื่อใกล้ถึงวันที่กำหนดส่งงาน แม้ลักษณะการทำงานทั้ง 2 ลักษณะนั้นล้วนส่งผลให้การทำงานสำเร็จและบรรลุเป้าหมายเหมือนกัน แต่ความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นนั้นจะไม่เหมือนกัน ถ้าความสำเร็จเกิดจากการกระทำในลักษณะของการลงมือทำทันทีและเตรียมการอย่างเต็มที่บุคคลมักจะรู้สึกว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้น เป็นผลมาจากการทำงานอย่างหนักและความพยายามมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งไม่ถือว่าเป็นความสามารถที่แท้จริง ในขณะที่ถ้าเป็นลักษณะของการผัดวันประกันพรุ่งก่อนแล้วมาเร่งทำงานเมื่อใกล้ถึงวันที่กำหนดส่งงาน จะมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าคนอื่น จึงต้องใช้เวลาในการทำงานจนวินาทีสุดท้าย และผลสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นเพราะความโชคดี ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกก็

พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักมีการตอบสนองต่องานที่ได้รับมอบหมายทั้งในลักษณะของการผัดวันประกันพรุ่ง และ ลงมือทำงานนั้นทันทีและเตรียมการทำงานนั้นเต็มที่

"ผมเป็นประเภทไฟไม่ลนก้นไม่ทำ และเป็นบ่อยด้วย ผัดวันประกันพรุ่งไปเรื่อยๆ แล้วพอผัดวันประกันพรุ่งแล้วมันก็มีงานใหม่เข้ามาแทรก เราก็ไหลไปกับมัน ถ้าไม่ถูกบังคับหรือไม่กระตุ้น ไม่ทำสถานการณ์ไม่คับขันก็ไม่ทำ ทันแบบนาทีสุดท้ายตลอด (หัวเราะ) แต่ก็น่าแปลกนะ ผลงานก็ไม่ได้จัดว่าแย่" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

"ถ้าได้รับมอบหมายนะ ถ้าตอนที่ยังไม่ได้ลาเรียนนะ พี่จะเรียกประชุมทุกคนที่เกี่ยวข้องทันทีเลย ต้องวางแผนให้รัดกุม ดูว่างานที่ทำคืออะไร แล้วหาคนมาทำงาน พี่จะเน้นการสื่อสารกับคนเป็นสำคัญ ต้องพูดคุยและให้ทุกคนรับทราบในหน้างานของตนเอง แต่ถ้าเป็นตอนที่เรียนพี่จะวางแผน 1 2 3 4 5 ว่าจะทำอะไรก่อนหลัง ไม่งั้นมันไม่สบายใจ" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

"แล้วแต่งานนะ ถ้าสิ่งที่ได้รับมอบหมายมานั้นยากและมั่นใจว่าตนเองไม่มีความรู้ แต่เป็นงานที่ชอบจะทำเลย มุ่งมั่นด้วย ถ้ายากแล้วไม่ชอบจะทิ้งไว้ก่อน จนกว่าจะถึง dead line แล้วค่อยมาทำซึ่งที่ผ่านมาก็เอาตัวรอดมาได้ตลอด และได้รับคำชมด้วย งง เหมือนกัน " (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

"ผมเป็นคนผัดวันประกันพรุ่ง เป็นบ่อยด้วย มาทำเอาใกล้วันที่จะส่ง ซึ่งงานก็ไม่ได้ถึงกับดีมาก แต่ก็ไม่ได้แย่จนเกินไป ซึ่งพอก็ได้แผลกลับมาบ้าง (หัวเราะ)"(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

นอกจากนี้ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์มักจะเป็นผู้ที่มีความสุขและชื่นชมกับความสำเร็จสั้นกว่าคนทั่วไป และจะเป็นกังวลทุกครั้งที่ได้รับมอบหมายงานว่าจะสามารถทำผลงานออกมาได้ดีเหมือนที่ผ่านมาหรือไม่ บุคคลเหล่านี้จึงพยายามทำงานด้วยความสมบูรณ์แบบ ไม่ให้ขาดตกบกพร่องในงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งความรู้สึกและการกระทำแบบนี้จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

"ทุกครั้งที่งานเสร็จ มันจะโล่งนะ สบายใจเลยแหละ แต่เมื่อต้องทำงานนั้นอีก ก็เข้าอีหรอบเดิม ตั้งต้นกันใหม่ วางแผนใหม่ อยากทำให้ดีที่สุด ไม่มีที่ติกลัวเสียชื่อ" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

"เครียดสิคะ ยิ่งถ้างานที่ผ่านมาสำเร็จด้วยดี ทุกคนชื่นชม ครั้งต่อไปนี่เครียดเลยนะ จะรักษามาตรฐานได้ไหม จะลุล่วงด้วยดีเหมือนที่ผ่านมาด้วยไหม ยิ่งดียิ่งกดดัน " (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

2. มุมมองของความเป็นสุดยอดคน

ผู้ที่มีภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะคาดหวังว่างานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมายจะต้องมีความถูกต้องสมบูรณ์แบบและไม่มีข้อบกพร่อง รวมถึงตั้งเป้าหมายหรือกำหนดมาตรฐานในการประเมินตนเองไว้สูงมาก ซึ่งส่งผลให้บ่อยครั้งที่พวกเขาจะรู้สึกพ่ายแพ้ และอับอายหากไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ผลการวิเคราะห์พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลบางคนที่มีความรู้สึกว่ารับไม่ได้กับผลงานของตนเองที่ยังไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

103

"มีเทอมนึงนะ ถอนรายวิชาเลย เรียนวิชา Research Methodology และวิชาสัมมนาพร้อมกัน ซึ่งอาจารย์เขาผูกชิ้นงานด้วยกัน แต่พอทำงานส่งอาจารย์ไปเรื่อยๆ ฟังๆ อาจารย์ไป เทียบงานตัวเองกับเพื่อน รู้เลยชิ้นงานของเราไม่ถึงมาตรฐาน น่าจะยังไม่พร้อมที่จะเรียน 2 วิชานี้ ถอนรายวิชาเลย แต่พอมาเรียนกับรุ่นน้องในภาคเรียนต่อมาพบว่า จริงๆแล้วงานเราดีกว่าในรุ่นนี้ด้วยซ้ำ" (ผู้ให้ข้อมูลที่ 4)

"เทอมที่แล้วเครียดมาก งานเยอะมาก ไม่ได้หายใจเลย อ่านหนังสือ เขียนบทความส่งอาจารย์ อ่านหนังสือหนักมาก แต่อาจารย์มาว่ามาตำหนิว่าเราไม่อ่านหนังสือ ผมโกรธอาจารย์เลยนะ พูดยังงี้ได้ยังไง" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

"มีคนมาบอกว่าเราไม่เก่ง อยากเอาชนะ คนข้างบ้านชอบมาอวดว่าลูกตัวเองเก่ง มาดูถูกผม ตอนบวชเรียนเขาก็ท่องบทสวดต่างๆ ได้ดีกว่าผม แล้วเป็นไงล่ะ สุดท้ายเขาไม่มีอะไร เป็นชาวนาธรรมดา ในขณะที่ผมจบปริญญาโท และเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

3. การกลัวความล้มเหลว

ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ จะมีระดับของความวิตกกังวลเกี่ยวกับการได้รับมอบหมายงานต่างๆ สูงมาก ดังนั้นจึงมักจะเป็นผู้ที่ทุ่มเท และทำงานอย่างหนักเพื่อให้มีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด เช่น

"เมื่อได้รับมอบหมายงานมา จะวิตกก่อนเลยจะเป็นคนที่เตรียมการมาก เพราะอยากให้งานออกมาดีที่สุด ไม่คิดเรื่องอื่นเลยนะ focus เรื่องเดียวเลย แค่มีคนมาบอกว่า "ขนมเบรกไม่อร่อยนะพี่" จะบอกกลับไปทันทีว่า ครั้งหน้าจะทำให้ใหม่ แต่ในใจก็ปรี๊ดนะว่า คุณเป็นใครมาตำหนิงานฉัน ฉันทำ perfect อยู่แล้ว เราจะไม่ยอมรับการติเตียนจากเขา เพราะมันตีความได้ว่างานเราไม่ดี เราล้มเหลว " (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

"เป็นคณบดีเครียดนะ เพราะไม่รู้ว่าจะเข้าไปทำอะไร และเราไม่ได้เรียนมาทางการบริหาร เรียนมาทางคอมพิวเตอร์ ทำให้มีปัญหาในการบริหารคน คือบริหารจัดการไม่ดี พอไม่รู้ทำให้เราไม่นำเครื่องมือทางการบริหารมาใช้ แต่ก็ทำเต็มที่เต็มความสามารถ" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

"เป็นคนกลัวความล้มเหลวมาก เพราะมันไม่ใช่แค่ความล้มเหลวของงาน แต่มันคือการไร้ความสามารถของเราเอง รวมถึงอาจจะนำไปสู่การขาดความน่าเชื่อถือในสายตาของคนอื่นด้วย ฉนั้นจะเตรียมการมากมาย check ทุกจุด ทุกส่วน จนได้ฉายาจากเพื่อนที่ทำงานว่า "เจ๊เยอะ""
(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

4.การปฏิเสธความสามารถของตนเองและการไม่ยอมรับคำยกย่องชมเชย

ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ มักมีความรู้สึกยุ่งยากภายในใจเกี่ยวกับความสำเร็จของตนเองและการยอมรับการยกย่องชมเชย ซึ่งไม่เพียงเท่านั้นบุคคลเหล่านั้นยังให้ความสนใจไปที่การหาหลักฐานและข้อโต้แย้งเพื่อมาพิสูจน์ให้เห็นว่าพวกเขาไม่สมควรที่จะได้รับการยกย่องชมเชย หรือไม่ให้ความน่าเชื่อถือกับผลสำเร็จนั้น ซึ่งการปฏิเสธไม่ยอมรับความสามารถของตนเองนี้เป็นความรู้สึกแท้จริงไม่ใช่การถ่อมตัว

"ความสำเร็จของงานทุกอย่างที่ผ่านมาไม่ได้เป็นเพราะเราเก่ง เราเป็นเพียงผู้ประสานเท่านั้น อาจจะเพราะตนเองมีปิยะวาจา ทำให้มีกัลยาณมิตรที่ดีในการทำงาน โดยส่วนตัวมองว่าความสำเร็จในงานไม่ควรคิดว่าเป็นฝีมือของเราคนเดียว ต้องให้ credit ฝ่ายอื่นด้วย เพราะในอนาคตหากเราบอกว่า งานนั้นเป็นฝีมือของเราแล้วไปถึงหูคนเหล่านั้นเขาอาจจะ

ไม่พอใจ และไม่ให้ความร่วมมือกับเราอีกก็ได้ เราไม่อยากให้เกิดเหตุการณ์แบบนั้น จึงต้องแชร์ความดีความชอบด้วย" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

"ได้เป็นคณบดีเพราะเพื่อน ๆให้เกียรติเรา เพราะเราทำงานมาก่อนอีกอย่างคนไม่เยอะด้วย เราคิดว่าเพื่อน ๆเราทุกคนมีความสามารถ ใครมาเป็นคณบดีก็ได้ แต่ขณะนั้นเราเหมาะสมที่สุด แต่ลึก ๆรู้ว่าเพื่อนให้เกียรติเรา " (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

"งานที่ได้รับมอบหมายมาสำเร็จลุล่วงในสมัยที่เป็นหัวหน้าสาขานั้น ผมว่าเป็นเพราะความสามัคคีของครูอาจารย์เรา และ นักศึกษาที่มีส่วนช่วยกัน ลำพังเราคนเดียวทำงานไม่ไหรอก นอกจากนี้ความสำเร็จต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต เพราะผมได้เจอผู้ใหญ่ พบปะพระอาจารย์ที่มีเมตตา ทุกวันนี้ผมยังรู้สึกขอบคุณผ้าเหลือง ที่ทำให้ผมมีวันนี้" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

"งานที่ได้รับมอบหมายถ้าเป็นงานใหญ่ ที่ต้องทำทั้งวิทยาลัยแต่เราได้เป็นแม่งานหรือเป็นหลักในการทำงาน คงจะพูดไม่ได้เต็มปากว่าความสำเร็จ และการได้รับคำชมมากมายนั้นเป็นเพราะฝีมือเราคนเดียว เพราะทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบ เราแค่กำกับดูแล แต่ถ้างานที่ได้รับมอบหมายให้ทำคนเดียวแล้วมันสำเร็จอย่างงดงาม อย่างเช่น ตอนที่ได้รับมอบหมายจากจังหวัดให้จัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ 5 รอบ เราใช้การเล่าเรื่องด้วยกลอนแปด ทั้งพระราชประวัติในวัยเยาว์ พระราชกรณียกิจ รวมถึงพระปรีชาสามารถของพระองค์ในด้านต่าง ๆ คนชมมาก ก็ปลื้มใจนะ ว่าเราเก่งจังที่คิดได้ แต่เอาเข้าจริง ๆ ก็ยังแอบคิดว่า เราโชคดีด้วยที่มีคนช่วยหาเนื้อหา หาข้อมูล เราก็แค่เปลี่ยนจากร้อยแก้วเป็นร้อยกรองแค่นั้นเอง " (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

"อาจจะเป็นเพราะปมด้อยในวัยเด็ก ทำให้เราไม่กล้าภูมิใจ แม้กระทั่งการได้ไปเป็นครูแลกเปลี่ยนที่อเมริกาตั้ง 3 เดือน ถึงแม้ว่าจะมีการแข่งขันกัน แล้วเราได้รับการคัดเลือกไป ก็ไม่ได้รู้สึกภูมิใจว่าได้เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัย เพราะคนแข่งขันน้อย และอาจจะเพราะเราเป็นหัวหน้าศูนย์วัฒนธรรมด้วยมั้ง เลยได้ไป " (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

ลักษณะเพิ่มเติมของผู้ที่มีภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จากการสัมภาษณ์

นอกจากผู้ให้ข้อมูลจะมีลักษณะของการเป็นผู้ที่รับรู้ภาพลักษณ์ตามที่แคลันซ์และคณะได้กล่าวได้แล้วนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลถึง 3 คน ที่มีการทำงานหรือการดำเนินชีวิตแบบ***ไม่มีเป้าหมายระยะยาว*** แต่กลับมีความคาดหวังและตั้งเป้าหมายการทำงานระยะสั้น ทำงานที่ได้รับมอบหมายและวางแผนชีวิตของเองเป็นครั้งๆ ไป ดังนี้

"พี่ไม่มองความสำเร็จระยะยาว จะมองแค่ว่าวันนี้คืองานเสร็จก็สำเร็จแล้ว มองเป็น Job ๆ ไป เพราะรู้สึกว่าถ้ามองความสำเร็จยาวๆ เช่น จะเรียนจบภายใน 2 ปี เผื่อมันมีเหตุการณ์อย่างอื่นที่เหนือการควบคุม เช่น จู่ๆ เป็นอัมพาตอัมพฤษ์ เส้นเลือดในสมองแตกขึ้นมา จะทำยังไง การทำงานก็เหมือนกัน ไม่คาดหวังตำแหน่งผู้บริหาร ไม่คาดหวังเงินประจำตำแหน่ง ขอแค่ว่าเวลาไปไหนมาไหนมีคนเรียกกินข้าว มีคนคิดถึงเราก็พอแล้ว" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

"ไม่อยากจะคาดหวังหรือตั้งเป้าหมายอะไรมากมาย เพราะกลัวผิดหวัง ดังนั้นก็ทำเป็นวันๆ ไป ทำเรื่อยๆ เดี๋ยวจะเครียดเกินไป" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

"ที่ผ่านมาเป็นคนไม่คาดหวังอะไร ขอแค่ผ่านเกณฑ์ เอาตัวรอดเป็นครั้งๆ ไป ไม่ได้ตั้งเป้าหมายอะไร" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีทั้งปัจจัยภายใน เช่น การรับรู้ความสามารถของตนเอง การมีบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ การเห็นคุณค่าในตนเอง การรับรู้ความคาดหวังทางสังคม เป็นต้น และปัจจัยภายนอกบุคคล เช่น รูปแบบการเลี้ยงดู การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวากี่ยวกับความสำเร็จ เป็นต้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลก็พบว่าปัจจัยต่างๆ เหล่านี้สามารถทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ได้ ดังนี้

ปัจจัยภายในที่ทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทำให้ผู้วิจัยได้ทราบปัจจัยภายในบุคคลที่เด่นชัดและมีผลทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ดังนี้

1.การมีบุคลิกภาพสมบูรณ์แบบ การมีบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของผู้ให้ข้อมูล โดยพบว่าผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ และมีการตั้งมาตรฐานการทำงานของตนเองไว้สูงพอสมควร พิจารณาจากการที่แต่ละคนทำงานด้วยความละเอียดรอบคอบ ทุ่มเท โดยคาดหวังว่างานนั้นจะออกมาดีที่สุด และเมื่อเกิดข้อผิดพลาดขึ้นก็มักจะโทษว่าเป็นข้อบกพร่องของตนเองและรู้สึกอย่างมากต่อความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

"ตอนเป็นคณบดี คะแนนประกันคุณภาพภายในของคณะน้อยที่สุดในมหาวิทยาลัย เราเห็นคะแนนเราต่ำ รู้สึกว่าเราล้มเหลว เป็นการบริหารที่ผิดพลาดของเรา เสียใจที่เราไม่ได้ดำเนินการในสิ่งที่ควรทำ เช่น เขามีเกณฑ์มาให้ ทำไมไม่อ่านเกณฑ์ ไม่ศึกษา พอออกจากการเป็นคณบดี ยิ่งเห็นชัดว่าทำไมไม่ทำ " (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

"เป็นคนตั้งมาตรฐานไว้สูงสำหรับตนเองและผู้อื่น ตัวเองทำอะไรได้ก็อยากให้คนอื่นทำได้เหมือนกับที่เราทำ โดยไม่ได้สนใจว่าคนเราไม่เท่ากัน โดยเฉพาะถ้าเป็นงานของตนเอง จะต้องเนี๊ยบมาก ผิดพลาดนิดหน่อยก็จะรู้สึกแย่แล้ว ทั้งๆ ที่คนอื่นชมนะว่าดีแล้ว เยี่ยมแล้ว แต่เรามองว่า ไม่นะ มันยังต้องแก้ไข ยังไม่พอใจสำหรับเรา จนทุกวันนี้แทบจะทำทุกอย่างด้วยตนเองหมดแล้ว เพราะรู้สึกว่าให้คนอื่นทำแล้วไม่อยากเสียเวลามาแก้ไข สู้ทำเองดีว่า" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

"ไม่ชอบให้ใครมาตำหนิงานเรา เราทำของเราเต็มที่ perfect แล้วรับไม่ได้ คุณเป็นใครมาติติงงานที่ฉันทำ เพราะงานทุกอย่างจะเตรียมการไว้เป็นอย่างดี ถ้าเป็นงานที่ต้องมีคนมาช่วยก็จะแบ่งงานกันชัดเจน กำกับติดตาม เป็นระยะ " (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

2.การรับรู้ความสามารถของตนเอง จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าบุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะรับรู้ว่าตนเองยังไม่ดีพอที่จะมาเรียนในสาขาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาเอกอยู่ขณะนี้ และรู้สึกเป็นกังวลในความสามารถของตนเองในการทำงานที่อาจารย์มอบหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเขียนทางด้านวิชาการ และจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยก็พบว่าผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ

"มีเทอมนึงนะ ถอนรายวิชาเลย เรียนวิชา Research Methodology และวิชาสัมมนาพร้อมกัน ซึ่งอาจารย์เขาผูกชิ้นงานด้วยกัน แต่พอทำงานส่งอาจารย์ไปเรื่อยๆ ฟังๆ อาจารย์ไป เทียบงานตัวเองกับเพื่อน รู้เลยชิ้นงานของเราไม่ถึงมาตรฐาน น่าจะยังไม่พร้อมที่จะเรียน 2 วิชานี้ ถอนรายวิชาเลย แต่พอมาเรียนกับรุ่นน้องในภาคเรียนต่อมาพบว่า จริงๆแล้วงานเราดีกว่าในรุ่นนี้ด้วยซ้ำ" (ผู้ให้ข้อมูลที่ 4)

"ผมเป็นคนเรียนไม่เก่ง ถูกอาจารย์ว่าบ่อยๆ ผมรู้ว่าผมเป็นคนหัวไม่ดี แต่ผมขยัน อย่างตอนที่บวชเรียน คนอื่นเขาท่องบทสวดครั้งเดียวก็จำได้ แต่ผมต้องท่อง 3-4 จึงจะจำได้" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

"เชื่อมั่นมาตลอดว่าตัวเองเป็นคนเรียนหนังสือไม่เก่ง และไม่ได้รอบรู้ไปเสียทุกเรื่อง แต่เรามีความใส่ใจ และมองว่าทุกสิ่งอย่างที่ต้องทำ นั่นคือหน้าที่ และเราต้องทำให้ดีที่สุดด้วย แม้กระทั่งตอนที่เรียน ป. เอก งง มาก ฉันจะจบไหมเนี่ย ทำไมสาขานี้มีศัพท์แปลกๆ มีอะไรที่เราไม่เคยรู้มากมาย เป็นกังวล ทุกวันนี้ก็ยังเป็นกังวลว่าจะสมภาคภูมิปริญญาเอกไหม" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

3. ความเชื่ออำนาจภายในตน ความเชื่ออำนาจในตน คือ การที่บุคคลเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมของตนเองตั้งแต่เริ่มต้นและจะกระทำสิ่งนั้นด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนคาดหวังว่าสิ่งที่ตนได้รับเกิดจากการกระทำของตนเอง แต่สำหรับผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นมีลักษณะตรงข้ามนั่นคือ ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะเชื่อว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกตนเอง เช่น ความโชคดี การอยู่ในหน่วยงานที่ดี มีเพื่อนร่วมงานที่ดี เป็นต้น

"ผมไม่อาจเอื้อมว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ เพราะมองว่าตนเองยังมีเรื่องที่ต้องพัฒนาอีกเยอะ อาจจะเป็นเพราะความโชคดี ที่ทำให้ชีวิตผมมาได้ไกลขนาดนี้ เพราะจริงๆแล้วชีวิตผมเริ่มต้นจากการไม่มีอะไร" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

"อาจจะเป็นเพราะเรามีกัลยาณมิตรดี เกื้อกูลกันมา ทำให้เวลาทำงานแล้วมีคนมาให้ความช่วยเหลือเราเป็นอย่างดี" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

"ใครถามก็มักจะตอบเสมอว่าเราโชคดี ที่เจอแต่เพื่อนดีๆ สังคมดีๆ ตั้งแต่ตอนที่ไปเรียนปริญญาโทแล้ว รู้สึกว่าเราโชคดีที่มาเรียนสาขานี้ มีพี่ๆ ที่น่ารักและเป็นแบบอย่างอย่างที่ดีให้กับเรา พอมาทำงานก็เจอพี่ๆ ที่มีน้ำใจ และหัวหน้างานที่ให้โอกาสในการทำงานที่มีความท้ายทาย" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

"เราได้เป็นคณบดีเพราะเพื่อนร่วมงานให้เกียรติเรา เพราะเราอยู่มานาน" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

ปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทำให้ผู้วิจัยได้ทราบปัจจัยภายในบุคคลที่เด่นชัดและมีผลทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ดังนี้

1. รูปแบบการเลี้ยงดู จากการสัมภาษณ์พบว่าในวัยเด็กผู้ให้ข้อมูลได้รับการเลี้ยงดูมาในรูปแบบที่แตกต่างกัน มีทั้งการเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย การเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป รวมถึงการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดจนเกินไปด้วย

"ในวัยเด็กเป็นคนไม่ค่อยแข็งแรง หน้ามืดบ่อย เล่นแรงๆ เหมือนเด็กผู้ชายในวัยเดียวกันไม่ค่อยได้ ตากแดดร้อนก็เป็นลม ทำให้ในวัยเด็กหรือตอนที่เรียนระดับประถมศึกษาค่อนข้างมีอภิสิทธิ์ และการได้รับความเกรงใจนิดๆ จากครูและเพื่อนๆ" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

"ครอบครัวผมอบอุ่นนะ พ่อแม่รักและเลี้ยงดูมาอย่างดีตามอัตภาพ พี่น้องก็รักกันดี" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

"ที่บ้านเข้มงวดมาก สมัยเป็นนักเรียนแม่ตรวจเช็คการแต่งเครื่องแบบไปเรียนโดยที่ครูไม่ต้องทำหน้าที่เลย ไม่ค่อยมีอิสระในการที่จะไปไหนมาไหนมากนัก สมัยเป็นเด็กเพื่อนมารอที่หน้าบ้านจะพาไปดูหนังกลางแปลงยังไม่ได้ไปเลย หรือแม้กระทั่งทุกวันนี้อายุปาเข้าไป 41 ปี แล้ว ถ้ากลับบ้านเพื่อนมาชวนออกไปกินข้าวนอกบ้าน ถ้าเกิน 3 ทุ่ม นี่ให้น้องโทรตามแล้ว" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

"ด้วยความที่เรามาอาศัยอยู่บ้านคนอื่น ซึ่งเขามีกฎระเบียบ และค่อนข้างเข้มงวดกับเรามาก เลิกเรียนกลับบ้านต้องตรงเวลา กลับมาต้องทำงานบ้านให้เรียบร้อย ต้องดูแลน้อง " (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

2. การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว

แคลันซ์ (1985 : 32-34) กล่าวว่า บุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะมาจากครอบครัวที่ขาดการชื่นชมยกย่องหรือให้รางวัล เมื่อบุคคลเหล่านั้นได้รับความสำเร็จ เนื่องจากครอบครัวเห็นว่าหากแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกไปอาจจะทำให้เด็กเกิดความทะนงตน ทั้งที่จริงๆแล้วบิดามารดา/ผู้ปกครองก็รู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถและความสำเร็จที่เกิดขึ้น แต่ไม่เคยแสดงออกให้เด็กได้รับรู้ บางครอบครัวก็แสดงความชื่นชมลูกของตนเองให้กับคนอื่นได้รับรู้ แต่นานๆ ครั้งจึงจะแสดงออกถึงความชื่นชมต่อลูกตนเองหรืออาจจะไม่เคยเลยในบางครอบครัว ซึ่งจากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้วิจัยก็พบประเด็นนี้เช่นเดียวกับ โดยพบในผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้หญิงทั้ง 2 คน และพบในผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 แต่ไม่ค่อยเด่นชัดมากนัก

"ที่บ้านไม่เคยชื่นชมในความสำเร็จของลูก เราสอบได้ที่ 1 เป็นตัวแทนโรงเรียนไปแข่งขันทางวิชาการต่างๆ ได้รางวัลมา ก็เฉย ได้ทุนเรียนจนจบชั้น ม. 6 ก็ไม่ว่าอะไร แต่พอลูกคนอื่นสอบได้ที่ 1 กลับไปชมว่าเขาเก่ง เขาดี แม่จะพูดเสมอว่า ถ้าลูกฉันเก่ง คนอื่นต้องมาเล่าให้ฟัง ต้องมาชมให้ฟัง ไม่ใช่ฉันไปป่าวประกาศว่าลูกฉันเก่ง แม่ชอบเปรียบเทียบพวกเรากับลูกคนข้างบ้าน บ้านนั้นมีลูก 5 คน รับราชการ 2 คน และไม่ค่อยมาดูแลเอาใจใส่พ่อแม่มากนัก บางคนก็สร้างปัญหาให้ต้องตามแก้ไข แม่กลับชมเขาดี ต้องเอาเขาเป็นเยี่ยงอย่าง ในขณะที่พวกเรา 3 คน เป็นข้าราชการทั้ง 3 คน เลี้ยงดูแม่อย่างดี ไม่เคยสร้างความเสื่อมเสียใดๆ ให้เกิดขึ้นกับวงศ์ตระกูล และคนทั้งหมู่บ้านเลยนะชื่นชมพวกเราว่าเป็นลูกที่ดี แต่แม่เราไม่เคยชม ทุกวันนี้ก็ยังไม่เคยชม" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

"บางทีก็สับสนเหมือนกันว่าจะต้องทำยังไงเขาถึงจะชื่นชม หรือเห็นความดีในสิ่งที่เราทำ ตอนเป็นเด็กลุงกับป้าจะชื่นชมลูกเค้า ในขณะที่เราทำดีสารพัด กวาดบ้านสะอาด ล้างจานสะอาด และทำอย่างอื่นได้ดีกว่าลูกๆ ของลุงกับป้าในหลายๆ เรื่อง ก็ไม่เห็นชมเลย ลูกสาวคนเล็กของลุงกับป้าอยู่บ้านเฉยๆ ไม่ได้เรียนหนังสือ แต่ขายของอยู่บ้านแล้วมีเงิน หาเงินเก่ง เขาก็ชม แต่ไม่เคยชมเราที่ถูบ้านเก่ง ทำกับข้าวเก่ง หรือดูแลน้องๆ ได้ดี หรือแม้กระทั่งการที่เราเรียนหนังสือในขณะที่ลูกของเขาไม่ได้เรียน" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

"ที่บ้านไม่ค่อยมีการชมเชย หรือชื่นชมกันเท่าไหร่ และไม่เคยชื่นชมให้คนอื่นฟังด้วย ชมกันภายในบ้านก็จบหรือบางทีก็เฉยๆ" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

3.การรับรู้ความคาดหวังจากสังคม ผู้ให้ข้อมูลให้คำตอบที่สอดคล้องกันว่าสิ่งหนึ่งที่ทำให้พวกเขาเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ คือ การรับรู้ความคาดหวังทางสังคม ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงพยายามทำทุกอย่างให้บุคคลรอบข้างมีความสุข หรือพยายามทำตามความคาดหวังของบุคคลเหล่านั้น

"เรียนจบ ป.โท เหมือนทำให้พ่อแม่สมหวัง พ่อแม่ดีใจมากที่เป็นแค่ชาวไร่ชาวนา แต่มีลูกเรียนจบปริญญาโท ได้เป็นครูบาอาจารย์" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

"ผมยอมรับว่าสังคมค่อนข้างคาดหวังกับการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเองก็คาดหวัง นี่คือแรงผลักดันที่ทำให้อยากทำ ผศ. รศ. เพราะถ้ามีเด็กมาเรียนเยอะขึ้น เราเป็น ผศ. รศ. มันก็น่าเชื่อถือมากขึ้น" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

"ทุกคนคาดหวังกับเรามาก ป้าก็คาดหวังแบบหนึ่ง พี่สาวก็จะคาดหวังกับเราอีกแบบหนึ่ง จนเรามาเรียน ป .เอก มา concentrate กับการเรียน ทำให้ห่างๆ เขาไป ก็เริ่มรู้สึกผิด ที่ไม่ได้ดูแลเขา ทุกวันนี้ต้องทำตารางเข้าพบ Advisor จัดสรรเวลาให้กับครอบครัว ต้องพาป้าไปหาหมอ ใครพาไปก็ไม่เหมือนเราพาไป พี่รู้ว่าพี่อยู่บนความคาดหวัง Advisor ก็คาดหวัง ทางโน้นก็คาดหวัง ทางนี้ก็คาดหวัง น้องที่ทำงานก็คาดหวัง คุณครูอันนี้ก็ยังไม่เสร็จ เราก็ต้องไปเคลียร์เอง วันหนึ่งๆ ต้องวิ่งรอกทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน และมหาวิทยาลัย ทั้งๆที่แต่ละที่ก็ไม่ได้อยู่ใกล้กันเลย แต่พี่ภูมิใจนะที่ทำให้คนอื่นมีความสุข " (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

การที่บุคคลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นมีผลกระทบทั้งทางร่างกาย พฤติกรรม และจิตใจ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้รับผลกระทบจากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ทั้งทางด้านร่างกาย พฤติกรรม และ จิตใจ ดังนี้

ผลกระทบด้านร่างกาย

จากการที่ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ทำให้มีผลกระทบต่อร่างกายในลักษณะของการนอนไม่หลับอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลว่างานที่ได้รับมอบหมายจะไม่แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด ปวดศีรษะ

"ตอนพัฒนาเค้าโครงปริญญานิพนธ์ ดองงานไว้ตลอด เพราะรู้สึกว่าเราทำไม่ได้ ไม่อยากทำ ปล่อยไว้ยังงั้น จนใกล้วันจะส่ง นอนไม่หลับเลยนะ ไปหลับเอาตอนตี 4 แต่ 6 โมงเช้าตื่นแล้ว ส่วนในการทำงาน ณ ตอนนี้ทุกครั้งที่ได้รับมอบหมายงานทั้งการเป็นพิธีกร การทำงานที่ค่อนข้างสำคัญ ก็จะนอนไม่หลับเหมือนกัน ไม่รู้ว่าตื่นเต้นหรือเพราะอะไร"
(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

ผลกระทบด้านพฤติกรรม

การที่บุคคลรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของตนเองนั้น นอกจากจะมีผลกระทบทางร่างกายแล้ว ยังส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลด้วย ได้แก่ การลงมือทำงานนั้นทันทีและเตรียมการเป็นอย่างดีเพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายออกมาดีที่สุด หรือบางคนอาจจะมีการทำงานแบบผัดวันประกันพรุ่งถ้าไม่ใกล้จะถึงวันที่จะต้องส่งงานก็จะไม่ทำ โดยพยายามหาข้ออ้างต่างๆ มาสร้างความรู้สึกผ่อนคลายให้กับตนเองในการที่จะไม่ทำงานนั้นทันที หรือหาเหตุผลที่จะลดความพยายามในการทำงานนั้นโดยมองว่าสิ่งที่ได้รับมอบหมายมานั้นยากเกินไป ไม่มีความถนัดหรือระยะเวลาในการทำงานน้อยเกินไป

"ทำงานส่งทันทุกครั้ง แต่รู้สึกว่างานเราไม่ได้ดีเท่าไหร่นัก เพราะเวลาในการทำงานนั้นน้อยเกินไป" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

"เตรียมการมาก (ลากเสียงยาว) กลัวงานผิดพลาด และไม่ชอบให้ใครมาตำหนิงานของเรา มันเสียหน้า มันไม่สบายใจ แม้แต่จุดเล็กๆน้อยๆก็ห้ามติ" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

"เป็นคนผัดวันประกันพรุ่ง เพราะแอบเชื่อมั่นเล็กๆว่า ตัวเองสามารถทำงานให้เสร็จทันเวลาที่กำหนดได้ และที่ผ่านมาก็เป็นแบบนั้น และนอกจากจะผัดวันประกันพรุ่งแล้ว ยังชอบหาข้ออ้างหรือจะบอกว่าเป็นข้อแก้ตัวก็ได้ไว้ก่อน เผื่อใจไว้ในกรณีที่งานนั้นอาจจะไม่ perfect *เท่าที่ควร"*
(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

ผลกระทบทางจิตใจ

ผลกระทบทางจิตใจที่เกิดจากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นพบได้บ่อยมากในผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้และจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องก็พบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีผลกระทบต่อจิตใจมากที่สุด โดยมีผลทำให้เกิดความทุกข์ทางใจ เกิดความเหนื่อยหน่ายทางอารมณ์ บางคนอาจจะถึงขั้นของการเป็นโรคซึมเศร้า แต่ในกรณีที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 นั้นไม่พบอาการซึมเศร้า พบเพียงความวิตกกังวล และความเครียดเท่านั้น

"ทุกครั้งที่งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ มักจะมีความวิตกกังวลตามมาเมื่อต้องทำงานในลักษณะเดียวกันอีก กลัวว่าจะออกมาไม่ดีเหมือนเดิม และจะพยายามทำให้ดีที่สุด ทำเต็มที่เพื่อให้ยังคงมาตรฐานการทำงานนนั้นไว้ ทำให้รู้สึกเครียดมาก ยิ่งถ้าเป็นงานที่ไม่มีความถนัด แต่คนอื่นมักจะพูดว่าเราทำได้อยู่แล้ว เชื่อมั่นในตัวเรา เรายิ่งเครียด กลัวมันไม่ออกมาแบบนั้น กลัวเขาผิดหวัง และที่สำคัญ ถ้ามันไม่เป็นแบบนั้นเราจะรู้สึกผิด รู้สึกว่าเราไม่เก่ง เราทำไม่ได้" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

"ตอนที่เขาประกาศคะแนนประกันคุณภาพ ทั้งๆที่คะแนนผ่านนะ แต่คณะเราได้คะแนนน้อยที่สุด เครียดมาก เครียดไปหลายวันเลย รู้สึกผิดอึดอัดอยู่หลายวัน แต่ก็ไม่เล่าให้ใครฟัง ไม่โทษเพื่อน โทษว่าเป็นความผิดของเราคนเดียว" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

"ถ้างานที่เราทำมีความบกพร่อง หรือถูกตำหนิแม้เพียงครั้งเดียวจะจำไปตลอด และรู้สึกผิดกับการถูกตำหนิ เคยถูกผู้บริหาตำหนิ ทุกวันนี้ก็ยังจำได้ และมันจะทำให้เป็นกังวลทุกครั้งที่เราต้องทำอีก กลัวล้มเหลว กลัวผิดพลาด กลัวไม่ได้รับการยอมรับ" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

"ทุกวันนี้ผมเป็นกังวลว่า ตัวเองไม่เก่งพอ ตำแหน่งทางวิชาการก็ยังไม่มี รู้ทั้งรู้ว่ามหาวิทยาลัยก็คาดหวัง แต่เราก็ยังทำไม่ได้ ตอนนี้ผมยังไม่มีอะไรเลย ตำแหน่งทางวิชาการก็ยังไม่มี ทุกวันนี้ยังน้อยใจตัวเองว่าอยู่มา 5 ปีแล้ว ไม่ทำผลงาน ไม่มีอะไรเลย" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นแม้ว่าจะสร้างความทุกข์ทางใจให้กับผู้ให้ข้อมูล แต่ทุกคนก็มีวิธีการจัดการกับความเครียด หรือความรู้สึกไม่สบายใจ แตกต่างกันไปตามสภาการณ์ที่พบเจอของแต่ละคน บางคนใช้วิธีการมองว่าเป็นกรรมเก่า บางคนก็พยายามปล่อยวาง และบางคนใช้วิธีการหากิจกรรมอื่นทำเพื่อให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย

> *"เวลาเครียดๆ พี่จะไปซื้อ CD เพลงมาฟัง หรือไม่ก็ขับรถไปเที่ยวคนเดียว ปิดเครื่องมือสื่อสาร ไม่รับโทรศัพท์ หาของอร่อยๆ กิน" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)*

> *"ผมมองว่าทุกอย่างที่มันเลวร้ายและเกิดขึ้น เป็นกรรมเก่า คิดแบบนี้จะทำให้สบายใจขึ้น อาจจะเป็นเพราะผมบวชเรียนมาก็ได้ คิดว่าเดี๋ยวมันก็ผ่านไป หรือไม่ก็จะเล่าให้เพื่อนฟัง ขอได้ระบายก็จะสบายใจขึ้นมาระดับหนึ่ง อย่างน้อยยังมีคนมารับฟัง" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)*

> *"เวลาเครียด หรือมีเรื่องที่เป็นกังวล มักจะอยู่คนเดียว ไม่อยากให้ครอบครัว ซึ่งก็คือ เมียกับลูก ต้องมารับรู้ความรู้สึกแบบนี้กับเรา ไม่อยากให้คนรอบข้างต้องมารู้สึกไม่ดีไปกับเราด้วย ให้ความรู้สึกแบบนี้อยู่กับเราคนเดียวดีกว่า" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)*

> *"ภายนอกเหมือนเป็นคนสนุกสนาน ใครๆ ก็บอก เฮฮา ไร้สาระ แต่จริงๆ แล้วเป็นคนจริงจัง และเครียดง่ายเหมือนกัน ปกติถ้าเกิดความรู้สึกนี้ขึ้นมา จะเงียบๆ นิ่งๆ อยู่กับตนเอง ไม่ทำอะไรนะ อยู่นิ่งๆ พอเริ่มรู้สึกดีแล้วจะเริ่มฟังเพลงที่ชอบ หรือบางครั้งใช้วิธีการเขียน diary หรือไม่ก็แต่งกลอนที่เป็นความรู้สึกของเราตอนนั้นแหละ ก็พอได้ผ่อนคลาย" (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)*

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 คน พบว่า ทุกคนมีลักษณะของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตามที่แคลันซ์ได้ศึกษาไว้ถึงแม้ว่าจะมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในระดับที่แตกต่างกันไปก็ตาม ซึ่งจากการที่ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ส่งผลให้มีความทุกข์ทางใจและพยายามนำเสนอตนเองในลักษณะของการมีพฤติกรรมทำให้ตนเองด้อย นั่นคือ การหาข้ออ้างที่เป็นสิ่งกีดขวางความสำเร็จ และการลดความพยายามในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ตนเองรู้สึผ่อนคลาย หรือไม่ได้รู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่ามากเมื่อต้องพบกับปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจจะทำให้งานไม่สำเร็จได้

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาเอกในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

1.ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองโครงสร้างเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพครอบครัว (การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม (การรับรู้ความคาดหวังของสังคมจากสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก และการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ) ที่มีต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

1.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยภายในบุคคล (การรับรู้คุณค่าในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนปริญญาเอก ความเชื่ออำนาจภายในตน บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ และบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ) มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

1.3 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ที่มีต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย

2. ทำความเข้าใจกระบวนการเกิด ลักษณะ (Characteristics) ความรู้สึก (feelings) รูปแบบความคิด (thoughts) ของผู้รับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตลอดจนศึกษาผลกระทบ (effects) ของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้ภูมิรู้ที่มีต่อการดำเนินชีวิตและวิธีการจัดการ (coping style) กับผลกระทบที่เกิดขึ้น

ในการเก็บรวบข้อมูลนั้นผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสานวิธี โดยการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ไปพร้อมๆ กันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถมาเติมเต็มซึ่งกันและกันได้ ซึ่งการเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณนั้นเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับปริญญาเอก ปีการศึกษา 2558 ทุกชั้นปีในมหาวิทยาลัยของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่างมาทั้งสิ้น 464 คน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบข้อมูลในครั้งนี้มี 1 ฉบับ ซึ่งเมื่อมีการหาคุณภาพของแบบวัดพบว่าเป็นแบบวัดที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้จริง แบ่งออกเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม

ตอนที่ 2 ชุดแบบวัดปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ตอนที่ 3 ชุดแบบวัดปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับตนเองที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ตอนที่ 4 แบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ตอนที่ 5 ชุดแบบวัดผลจากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตั้งแต่ 61 คะแนนขึ้นไป ที่มีความสมัครใจให้ข้อมูลและที่สำคัญต้องไม่เป็นผู้ที่มีประวัติเคยรับการรักษา หรืออยู่ระหว่างการรักษาอาการทางจิต และวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าสหสัมพันธ์ และใช้การวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมมติฐานเชิงมฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการใช้โปรแกรมLISREL

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม

โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ คือ การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.23 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือ การเลี้ยงดูแบบปกป้องเกินไป มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.17 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทั้งสองตัวแปรส่งอิทธิพลทางตรงทั้งหมด สำหรับตัวแปรอื่นๆ ในโมเดล ส่งอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรเหตุในโมเดล สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรผล คือ ความทุกข์ทางใจ ได้ร้อยละ 45

ตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ส่งอิทธิพลรวมและเป็นอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.36 และ0.22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรความทุกข์ทางใจ ยังได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดมาจาก ตัวแปรบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.62 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นอิทธิพลทางตรงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.57 มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 และเป็นอิทธิพลทางอ้อม 0.05 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ตัวแปรการสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.19 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เป็น

อิทธิพลทางตรง 0.08 มีนัยสำคัญที่ระดับ.01ตัวแปรบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ 0.13 และการรับรู้คุณค่าในตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ 0.07 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งทุกตัวแปรมีอิทธิพลทางบวก ยกเว้นความเชื่ออำนาจภายในตนมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ -0.09 และตัวแปรการเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ -0.16 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สำหรับตัวแปรที่ส่งอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่มีทิศทางอิทธิพลเป็นลบ มีดังนี้ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน การเลี้ยงดูแบบปกป้องเกินไป และการเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ -0.24 -0.14 และ -0.13 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยตัวแปรทั้งหมดในโมเดล สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรผล คือ ความทุกข์ทางใจ ได้ร้อยละ 80

สำหรับตัวแปรผลพฤติกรรมการทำให้ตัวเองด้อย ซึ่งได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อิทธิพลรวม ซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรงทั้งหมด เท่ากับ 0.22 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั้น ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากตัวแปรบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.35 และเป็นอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.32 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือ ตัวแปรการสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อิทธิพลรวม เท่ากับ 0.33 เป็นอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.28 และอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.05 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อิทธิพลรวม เท่ากับ 0.13 เป็นอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.12 และได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้คุณค่าในตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.16 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งสองค่าสำหรับตัวแปรที่ค่าอิทธิพลมีนัยสำคัญแต่เป็นลบ ได้แก่ การเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -0.11 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความเชื่ออำนาจภายในตน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -0.18 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้งหมดในโมเดล สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรผล คือ พฤติกรรมการทำให้ตัวเองด้อย ได้ร้อยละ 73

สรุปได้ว่า ตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ เป็นทั้งสาเหตุของตัวแปรความทุกข์ทางใจ และตัวแปรพฤติกรรมการทำให้ตัวเองด้อย และเป็นตัวแปรผลที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรสาเหตุมาจากการเลี้ยงดูแบบปกป้องเกินไป และการสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว ทำให้เกิดผล คือ ความทุกข์ทางใจ และพฤติกรรมการทำให้ตัวเองด้อย โดยตัวแปรทั้งหมดในโมเดลร่วมอธิบายความแปรปรวนความทุกข์ทางใจ ได้ร้อยละ 80 และความแปรปรวนพฤติกรรมการทำให้ตัวเองด้อย ได้ร้อยละ 73

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 4 คน เมื่อพิจารณาลักษณะของผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ตามแคล๊นซ์ได้กล่าวไว้ 6 ประการนั้น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักมีลักษณะของการรับรู้ภาพลักษณ์ที่สำคัญ 4 ประการคือ (1) การมีวงจรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (2) การมีมุมมองของการเป็นสุดยอดคน (3) การกลัวความล้มเหลว (4) การปฏิเสธความสามารถของตนเองและไม่ยอมรับการยกย่องชมเชย นอกจากนี้ยังพบคุณลักษณะเพิ่มคือ การไม่มีเป้าหมายระยะยาวในการดำเนินชีวิต ซึ่งการที่ผู้ให้ข้อมูมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้นั้นมีผลกระทบทั้งทางร่างกาย พฤติกรรม และด้านจิตใจ โดยเมื่อมีความรู้สึกเป็นกังวล เครียด จากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ของตนเอง บุคคลเหล่านี้ก็จะมีวิธีจัดการความความเครียดที่แตกต่างกันไป เช่น การมองว่าเป็นกรรมเก่า การทำกิจกรรมอื่นทดแทน เป็นต้น

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่**พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ คือ การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว** มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.23 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลจาการวิจัยในเชิงปริมาณก็มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และสอฐดคล้องกับคำกล่าวของแคล๊นซ์ (1985: 32-34) ที่ว่า บิดามารดา/ผู้ปกครองต้องการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานและมุมมองที่มีต่อโลกให้กับลูก โดยเริ่มต้นสอนให้เด็กได้เรียนรู้ว่าจะต้องทำอย่างไรบ้างที่จะทำให้เด็กมีคุณลักษณะตามที่ครอบครัวต้องการ ดังนั้นบิดามารดา/ผู้ปกครองจึงมักจะถ่ายทอดเรื่องราว และสื่อสารกับเด็กในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเด็กก็จะซึมซับเอาข้อมูล/สารที่ได้รับนั้นไปพัฒนาเป็นคุณลักษณะตามที่ครอบครัวต้องการ จากการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารในครอบครัวในช่วงแรกๆ แคล๊นซ์ได้สรุปลักษณะการสื่อสารของครอบครัวที่มีส่วนทำให้เด็กมีประสบการณ์การสร้างภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ไว้ 4 ลักษณะ แต่ลักษณะที่สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ คือ **การขาดการชื่นชมยกย่อง** เนื่องจากครอบครัวเห็นว่าหากแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกไปอาจจะทำให้เด็กเกิดความทะนงตน ทั้งที่จริงๆแล้วบิดามารดา/ผู้ปกครองก็รู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถและความสำเร็จที่เกิดขึ้นแต่ไม่เคยแสดงออกให้เด็กได้รับรู้ บางครอบครัวก็แสดงความชื่นชมลูกของตนเองให้กับคนอื่นได้รับรู้ แต่นานๆ ครั้งจึงจะแสดงออกถึงความชื่นชมต่อลูกตนเองหรืออาจจะไม่เคยเลยในบางครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบัสโซทตี (Bussotti.1990) พบว่า การขาดการสนับสนุนจากครอบครัว การขาดการสื่อสาร และการขาดการแสดงออกที่เหมาะสมทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวที่มีการควบคุมสูง การแสดงอารมณ์โกรธในครอบครัว และความขัดแย้งในครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ภูมิรู้ในบุคคล นอกจากนี้คิงและคูลีย์ (King; & Cooley. 1995) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมุมมองเรื่องความสำเร็จจากครอบครัวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ พบว่า เด็กที่ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ รู้สึกถึงความกดดันเรื่องความสำเร็จทางวิชาการจากครอบครัว และพบว่า

เด็กที่ไม่ได้รับการยกย่องชมเชยกับความสำเร็จจากครอบครัว แต่กลับได้รับการยกย่อมชมเชยจากโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ รวมถึงงานวิจัยของสกุลคู (Sakulku.2009) ที่ศึกษาเงื่อนไขนำและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ พบว่า การสื่อสารที่ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในระดับปานกลาง ($r = .51$, $p < .01$) และผลจากการวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) ชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารที่เกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัวที่ขาดความชัดเจน มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ในส่วนของงานวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงพบว่าครอบครัวคาดหวังกับความสำเร็จของพวกเธอมาก โดยมีการพูดคุย ยกตัวอย่าง และเปรียบเทียบความสำเร็จของพ่อ แม่ หรือญาติ เพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้พวกเธอตระหนักถึงความคาดหวังและความสำเร็จที่ครอบครัวอยากจะเห็น (Ahlfeld.2009 ; Craddock ; & et al. 2011) นอกจากนี้นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2554: 65-72) ยังชี้ให้เห็นอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ทำให้คนบางคนฝังตัวอยู่กับความคิดที่มีความทุกข์ ว่าครอบครัวที่บิดามารดามักจะตำหนิบุตร หรือเปรียบเทียบความสามารถของบุตรของตนเองกับบุตรของคนอื่น โดยการชื่นชมบุตรของคนอื่นมากกว่า จะส่งผลให้บุตรเติบโตไปเป็นคนที่เชื่อว่าตนเองไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะแข่งขันกับบุคคลอื่นได้

จากความสอดคล้องกันของผลการวัจยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากงานวิจัยในครั้งนี้ ร่วมกับแนวคิดของแคล็นซ์ นักวิจัยคนอื่นๆ รวมถึงนักจิตวิทยาในประเทศไทยด้วย แสดงให้เห็นว่าทุกคนต้องการยกย่องชมเชยเมื่อทำงานหรือทำกิจการใดสำเร็จ ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงวัยใด ไม่มีข้อยกแม้กระทั่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก บางคนเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย บางคนประกอบธุรกิจส่วนตัว บางคนมีครอบครัวที่ต้องดูแล เป็นต้น ดังนั้นเรื่องเล็กๆน้อยๆ เหล่านี้จึงไม่ใช่สิ่งที่ควรมองข้ามไป เพราะอาจจะนำไปสู่การสร้างความสับสนในความสามารถของตนเองให้กับบุคคลได้

2.การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อความทุกข์ทางใจและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย เนื่องจากบุคคลที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะวิตกกังวลว่าตนเองจะมีความสามารถเพียงพอในการที่ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีเพียงใด มีความสงสัยในความสามารถขงตนเอง ดังนั้นบุคคลประเภทนี้จึงมักจะมีความทุกข์ทางใจได้ง่าย ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านได้แก่งานวิจัยของ Sahranç (2011) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยกับความซึมเศร้า ความวิตกกังวลและความเครียด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การทำให้ตนเองด้อยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรทั้ง 3 ตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ มีความสัมพันธ์กับความซึมเศร้าในระดับปานกลาง ($r=.408$) มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในระดับปานกลาง ($r=.487$) และสัมพันธ์กับความเครียดในระดับปานกลางเช่นกัน ($r=.455$) นอกจากนี้ยังได้มีการทดสอบโมเดลสมมติฐานโดยพบว่าโมเดลมีความเหมาะสม นั่นคือการทำให้ตนเองด้อยมีอิทธิพลทางตรงที่ทำให้เกิดความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความเครียด

และพบว่าสามารถพยากรณ์การเกิดความซึมเศร้า (β = .41) ความวิตกกังวล (β = .49) และความเครียด (β = .52) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนแลรี่และคณะ C (Leary; & et al.2000) เห็นว่าการทำให้ตนเองด้อยว่าเป็นกลยุทธ์หนึ่งของการนำเสนอตนเอง โดยผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ต่ำจะใช้รูปแบบการยกระดับตนเอง(self-enhancing) เพื่อสร้างความประทับใจทางบวกและเพิ่มการได้รับการยอมรับทางสังคม ในขณะที่ผู้ที่มีคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สูงจะใช้รูปแบบการป้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงการประเมินในทางลบและหลีกเลี่ยงการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม รวมถึงงานของเฟอร์รารี่และทอมสัน (Ferrari; & Thomson.2006) ได้ศึกษาการเป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ภูมิรู้ โดยเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับการนำเสนอตนเองและพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สูงมีพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยแตกต่างจากกลุ่มผู้ที่มีคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 4.47, p < .04$) ส่วนการวิจัยอื่นๆก็พบว่าการมีพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ (Cowman; & Ferrari.2002 , Ross; et al. 2001 , Want; & Kleitman.2006) ซึ่งบุคคลเหล่านี้ส่วนหนึ่งอาจจะหาข้ออ้างที่เป็นสิ่งกีดขวางความสำเร็จหรือการลดความพยายามในการทำงานลง โดยบุคคลเหล่านี้อาจจะมีการผัดวันประกันพรุ่ง หรือพยายามหาเหตุผลรองรับความผิดพลาดที่อาจจะเกิดจากการทำงานของตนเองไว้ก่อน ทั้งนี้เพื่อเป็นการปกป้องคุณค่าของตนเอง ยิ่งทำบ่อยเท่าใดยิ่งมีความทุกข์ใจมากเท่านั้น และงานวิจัยของสกุลคู (Sakulku.2009) ได้ศึกษาเงื่อนไขนำและผลที่เกิดจากการมีภาพลักษณ์ภูมิรู้ โดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 354 คน พบว่า การที่บุคคลมีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จะส่งผลให้บุคคลนั้นมีความทุกข์ทางใจ (psychological distress) โดยพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์กับความซึมเศร้า ($r = .56, p < .01$) ความวิตกกังวล($r = .40, p < .01$) และงานวิจัยของบริดเจท และคณะ (Bridgette and et all.2015) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้กับความทุกข์ทางใจและการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำของนักศึกษา พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความทุกข์ทางใจ ($r = .52$,$p < .01$) และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตัวเอง ($r = -.65, p < .01$) โดยพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สามารถพยากรณ์ความทุกข์ทางใจได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = -.65, R^2 = .42$) รวมถึงงานวิจัยของแฟรนซ่า (Fraenza.2014) ที่พบว่าความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ นอกจากการวิจัยเชิงปริมาณแล้วในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Ahlfeld.2009 ; Craddock ; et al. 2011) พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีความรู้สึกอ่อนล้าทางจิตใจ รู้สึกผิด กลัว และวิตกกังวล เมื่อต้องรับรู้ว่าตนเองไร้ความสามารถในการทำงาน การเรียน รวมถึงการรับรู้ความกดดันของครอบครัว สังคม องค์กรที่ทำงาน และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่พวกเธอมีปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยการรับรู้เหล่านี้จะทำให้พวกเธอรู้สึกว่าบุคคลเหล่านั้นเข้าใจพวกเธอผิดและไม่เข้าใจความรู้สึกและสภาวการณ์ที่พวกเธอเผชิญอยู่ ยิ่งทำให้พวกเธอเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว และงานวิจัยของแลน (Lane.2015) ที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลการเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้จาก

บุคคลที่กำลังเปลี่ยนผ่านจากความเป็นผู้ใหญ่เข้าสู่การมีชีวิตที่เป็นมืออาชีพโดยใช้ทฤษฎีฐานราก จำนวน 29 คน พบว่า ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้มักจะเป็นผู้ที่มีความวิตกกังวล และกลัวว่าจะทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่ดีเท่าที่ควร และบางคนที่ทำงานเป็นครูบอกว่าบ่อยครั้งที่รู้ว่าตนเองไม่มีคุณค่าและไม่คู่ควรกับงานที่ทำ รวมถึงเป็นกังวลว่าที่ทำงานจะพยายามหาคนอื่นมาทำหน้าที่แทน และสอดคล้องกับงานวิจัยของแครดดอคค์(Craddock.2011) ที่พบว่า ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ จะรับรู้ว่าตนเองยังไม่ดีพอที่จะมาเรียนระดับปริญญาเอก และรู้สึกเป็นกังวลใจในความสามารถของตนเองในการทำงานที่อาจารย์มอบหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเขียนทางด้านวิชาการ

3.ตัวแปรความทุกข์ทางใจได้รับอิทธิพลสูงสุดมาจากตัวแปรบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ นั่นคือ บุคคลที่มีความทุกข์ทางใจ เช่น เครียด วิตกกังวล นั้นส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการเป็นบุคคลที่ตั้งมาตรฐานการทำงานไว้สูงเกินไปทั้งในลักษณะของตั้งมาตรฐานให้ตนเองและบุคคลอื่น ดังนั้นเมื่อมีความผิดพลาดของงาน หรืองานมีข้อบกพร่องแม้เพียงเล็กน้อย บุคคลเหล่านี้ก็มักจะรับความผิดพลาดไม่ได้ เพราะมองว่าความผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาจากความล้มเหลวในการทำงานของตนเอง จึงเป็นทุกข์ได้ง่าย นอกจากนี้ในผลการวิจัยเชิงคุณภาพเองก็เป็นเครื่องยืนยันได้ว่าผู้ที่มีบุคลิภาพแบบสมบูรณ์แบบเป็นผู้ที่ความทุกข์ทางใจ เช่น ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 เพียงแค่การถูกอาจารย์ตำหนิว่าไม่อ่านหนังสือหรือไม่มีการเตรียมตัวมาเรียน หรือทำงานส่ง ยังรู้สึกไม่พอใจ และรู้สึกเครียดที่อาจารย์พูดซ่นนั้น หรือแม้กระทั่งกรณีของผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ที่รู้สึกเป็นกังวลกับชิ้นงานที่ต้องส่งมากว่าจะไม่ได้มาตรฐานจนถึงขั้นถอนรายวิชาเรียน โดยฟรอสท์ (Frost.1995) กล่าวว่า ผู้ที่มีความเป็นผู้สมบูรณ์แบบจะไม่เปิดเผย ข้อผิดพลาดของตนเองให้คนอื่นได้รับรู้เพราะต้องการเป็นคนที่ดูดีในสายตาของคนรอบข้าง ซึ่งนี่อาจจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ผู้ที่มีบุคลิกภาพสมบูรณ์แบบ มักจะเป็นผู้ที่มีความทุกข์ทางใจ เนื่องจากเป็นกังวลว่าตนเองจะดูไม่ดีและไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

4.ข้อค้นพบเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้ให้ข้อมูลไม่มีการวางแผนหรือไม่มีเป้าหมายระยะยาวในการทำงานและการดำเนินชีวิต โดยส่วนใหญ่มองว่าการทำงานไม่จำเป็นต้องวางแผนระยะยาว ทำให้เสร็จเป็นงานๆ ไปก็เพียงพอแล้ว ซึ่งพวกเขาให้ความเห็นว่าการวางแผนระยะยาวมีความเสี่ยงเกินไปที่อาจจะเกิดข้อผิดพลาดและทำให้งานนั้นไม่สำเร็จได้ และเห็นว่าอาจจะมีบางเรื่องที่เหนือการควบคุมเกิดขึ้นแทรกระหว่างทางทำให้เป้าหมายนั้นไม่บรรลุก็ได้ ซึ่งข้อค้นพบนี้มีความสอดคล้องกับแซนฟอร์ดและคณะ (Sanford,A.A., Ross, E.M., Blake,S.J., Cambiano R.L.2015) ที่มีการศึกษาความแตกต่างระหว่างผู้นำหญิงที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีความรู้ กับผู้ที่มีคะแนนการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ต่ำพบว่า ผู้ที่มีคะแนนภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ต่ำจะเป็นผู้ที่แสวงหาโอกาสในการก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งต่างๆ อยู่เสมอ และมีบุคลิกลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ (1)เป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง (2) มีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน (3) แสวงหาโอกาสในการที่จะขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น และ (4) มีประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งหากจะพิจารณาจาก

4 ลักษณะนี้จะเห็นว่าลักษณะตรงข้ามกับผู้ที่มีคะแนนภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้สูงโดยสิ้นเชิง ดังเช่น ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ที่กล่าวว่า *"พี่ไม่ต้องการตำแหน่งบริหารใดๆ ไม่ต้องการเงินประจำตำแหน่ง แค่ทำงานในหน้าที่ห้ดีที่สุดก็พอ "* หรือ ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ที่กล่าวว่า *"ไม่อยากจะคาดหวัง เพราะกลัวผิดหวัง ดังนั้นก็ทำเป็นวันๆ ไป เรื่อยๆ ไม่อยากเครียด"*

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ คือ การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จในครอบครัวและการเลี้ยงดูแบบปกป้องเกินไป ซึ่งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญคือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ดังนั้นเพื่อป้องกันการเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ซึ่งมีผลทำให้ผู้ที่รับรู้นั้นมีความทุกข์ทางใจนั้น ควรมีการให้ความรู้ หรือสร้างความเข้าใจร่วมกันกับผู้ปกครอง (ในกรณีที่บุคคลยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือยังอยู่ในวัยเรียน) เพื่อให้ผู้ปกครองแสดงออกในเรื่องของการชื่นชม ยกย่อง ลูกหลานของตนเองได้อย่างเหมาะสม

2. ควรมีการนำแบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ไปใช้ในงานแนะแนวของโรงเรียน หรือ มหาวิทยาลัย เพื่อให้งานแนะแนวเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษามากขึ้น อันจะส่งผลให้สามารถให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ หรือส่งเสริมบุคคลที่มีการรับรู้ภาพักษณ์ผู้มีภูมิรู้ให้ปรับตัว และดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข

2.ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1.เนื่องจากการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ในครั้งนี้นับเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่มีการศึกษาตัวแปรดังกล่าว และการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในกลุ่มของนักศึกษาระดับปริญญาเอกเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ในกลุ่มประชากรอื่นๆ เช่น กลุ่มของผู้บริหารระดับสูงทั้งในภาครัฐและเอกชน กลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงในประเทศ หรือกลุ่มนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เป็นต้น โดยสามารถใช้กระบวนการวิจัยได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2.บุคคลที่การรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน เพียงแต่ส่วนใหญ่จะมีความสุขกับความสำเร็จที่เกิดจากการทำงานในระยะเวลาอันสั้น หรือไม่ค่อยชื่นชมกับความสำเร็จจากการทำงานของตนเอง ดังนั้นนักพฤติกรรมศาสตร์สามารถนำประเด็นเหล่านี้ไปทำวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสุขภาวะของผู้ที่รับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ หรือพัฒนาโปรแกรมที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการคิด และพฤติกรรมการทำงานของบุคคลเหล่านี้ เพื่อให้พวกเขาสามารถชื่นชมกับความสำเร็จในงานที่เป็นผลมาจากความสามาถที่แท้จริงได้อย่างภาคภูมิ

3. ควรมีการนำตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ไปใช้ร่วมกับตัวแปรอื่นๆที่เกี่ยวข้องในทางพฤติกรรมศาสตร์ เช่น พฤติกรรมการทำงานเชิงสร้างสรรค์ หรือรูปแบบการจัดการความเครียด เป็นต้น

4.ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำให้ผู้ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ยังสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ทั้งๆที่เต็มไปด้วยความวิตกกังวล และสงสัยในความสามารถของตนเอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

จรรจา สุวรรณทัต. (2541,กรกฎาคม-กันยายน). ลักษณะของเด็กในครอบครัวไทย. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*.43(3): 252-257.

ดุษฎี โยเหลา. (2535). *รายงานการวิจัยฉบับที่ 47 การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์เมต้า*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นวนันท์ ปิยะวัฒน์กูล และคณะ. (2554). ความตรงและความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามความภูมิใจแห่งตน Rosenberg Self-Esteem Scale ฉบับภาษาไทยเทียบกับ Self-Esteem Visual Analog Scale. ภาควิชาจิตเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2554). *วิธีเปลี่ยนแปลงตนเองและไม่ยอมแพ้อุปสรรค. นนทบุรี: บีมีเดีย.*

บุษกร สืบซึ้ง. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อครอบครัวและการสื่อสารในครอบครัวกับทักษะชีวิตพื้นฐานของวัยรุ่นในจังหวัดปราจีนบุรี*.วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลครอบครัว). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). *พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : ไอเดียร์สแควร์.

เรวดี ทรงเที่ยง. (2548). *การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงานของหัวหน้าช่างในศูนย์บริการรถยนต์*. ปริญญานิพนธ์ วท.ด.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วชิราภรณ์ ไชยชาติ. (2547). *ค่านิยมของสังคมไทย:การวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา*.วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

วัลภา สบายยิ่ง. (2542). *ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเองและบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง*. ปริญญานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิทยากร เชียงกูล. (2552). *อธิบายคำศัพท์จิตวิทยาและการพัฒนาตนเอง*. กรุงเทพฯ : สายธาร.

วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทย*.ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด.(สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

สงกรานต์ ธรรมบุตร. (2553). *จับจ้องที่จุดหมายมิใช่ที่อุปสรรค.* กรุงเพทฯ : MINIBEAR PUBLISHING.

สิทธิโชค วรานุสันติกูล. (2548). *จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์.* กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สุภางค์ จันทวานิช. (2553). *ทฤษฎีสังคมวิทยา.*พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภมาศ อังศุโชติ,สมถวิล วิจิตรวรรณา และรัชนีกูล ภิญโญภานุวัฒน์.(2554).*สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ : เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL.*พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง.กรุงเทพฯ:เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และแนวทางการปฏิบัติ.* เอกสารแนบท้ายประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552.

———.(2559).*สารสนเทศอุดมศึกษา.สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2559,จาก* http://www.info.mua.go.th/information/.

อังศินันท์ อินทรกำแหง.(2551).*รายงานการวิจัยฉบับที่ 115 เรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเครียดและการเผชิญความเครียดของคนไทย.* สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัญชลี ประสบจตุพร. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.*วิทยานิพนธ์ วท.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย *มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*ถ่ายเอกสาร.

Ahlfeld, A. J. (2009). *The imposter phenomenon revisited: The intersection of race, gender, and professional status for woman of color.* Dissertation Psy.D. (Psychology). San Diego State University. Photocopied.

Akin, A. (2011). Academic Locus of Control and Self-Handicapping.*Procedia Social and Behavior Science.* 30 : 812-816.

Alvarez, A. (1995). *Perceptions of fraudulence, counseling self-efficacy, and satisfaction with work.* Unpublished Ph.D., State of University of New York at Albany, New York.

Arena, D. & Page, N. (1992). The imposter phenomenon in the clinical nurse specialist role. *Journal of Nursing Scholarship* 24: 121-125. Retrieved March 20, 2007, from ProQuest Educational Journals database.

Ashforth, E.B. (1995). Procrastination and Task Avoidance : Theory , Research , and Treatment. *Revue Canadience des Science de l' Administration Canadian Journal of Administration Science.* 13(2): 182-183.

Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: Social Cognitive Theory.* Englewood Cliff, New Jersey: Prentice-Hall.

Baumgardner, A. H., Lake, E. A., & Arkin, R. M . (1985). Claimimg mood as a self-handicap: The influence of spoiled and unspoiled public identities. *Personality and Social Psychology Bulletin.* 11: 349-357.

Berglas, S., & Jones, E. E. (1978). Drug choice as a self - handicapping strategy in response to noncontingent success. *Journal of Personality and Social Psychology.* 36: 405-417.

Bernard, N. S., Dollinger, S. J., & Ramaniah, N. V. (2002). Applying the big five personality factors to the impostor phenomenon. *Journal of Personality Assessment.* 78(2): 321-333.

Bollen, K. A. (1993).*Testing Structure Equation Models.* SAGE Publications International Educational and Professional Publisher Newbury Park: London New Delhi.

Brems, C., M.R. Baldwin, L. Davis, & L. Namyniuk. (1994). The imposter syndrome as related to teaching evaluations and advising relationships of university faculty members. *The Journal of Higher Education.* 65(2): 183. Retrieved August 8, 2006, from JSTOR database.

Bridgette J.Peteet,Carrie M.Brown,Quiera M.Lige,Danni A.Lanaway.(2015).Impostorism is Associated with Greater Psychological Distress and Lower Self-Esteem for African American. *Students.Curr Psycho* .34:154-163.

Brus, C. P. (2006). Seeking balance in graduate school: A realistic expectation or a dangerous dilemma?. *New Directions for Student Service. 115: 31-45.*

Bussotti, C. (1990). *The impostor phenomenon: Family roles and environment.* Dissertation Ph.D.(Psychology). Georgia State University. *Dissertation Abstracts International. 51*, 4041B-4042B.

Byrnes, K. D., & Lester, D.(1995). The imposter Phenomenon in teachers and accountant.*Psychological Reports. 77: 350.*

Caselman, T. D. (2000). *The impostor phenomenon among American and Japanese adolescents: Gender, self-perception, self-concept and social support variables.* Unpublished Ph.D., Oklahoma State University, Oklahoma.

Caselman, T. D. ; et al. (2006). Adolescent attributes contributing to the impostor phenomenon. *Journal of Adolescence.* 29(3): 395-405.

Castro, D. M., Jones, R. A., & Mirsalimi, H. (2004). Parentification and the impostor phenomenon: An empirical investigation. *American Journal of Family Therapy.32: 205-216.*

Chae, J. H.; et al. (1995). Personalogical evaluation of Clance's Impostor Phenomenon Scale in a Korean sample. *Journal of Personality Assessment, 65*(3), 468-485.

Chrisman, S. M.; et al. (1995). Validation of the Clance Impostor Phenomenon Scale .*Journal of Personality Assessment. 65(3): 456-467.*

Clance, P. R., & Imes, S. A. (1978). The impostor phenomenon in high achieving women: Dynamics and therapeutic intervention. *Psychotherapy: Theory, Research, and Practice*. 15(3): 241–247.

Clance, P. R. (1985). *The Impostor Phenomenon: Overcoming the fear that haunts your success*. Georgia: Peachtree Publishers.

Clance, P. R.; et al .(1995). Impostor Phenomenon in an Interpersonal/Social Context : Origins and Treatment. *Women & Therapy.* 16(4): 79-96.

Clance, P. R., & O'Toole, M. A. (1988). The impostor phenomenon: An internal barrier to empowerment and achievement. *Women and Therapy.* 6(3): 51-64.

Cokley,K., Mcclian,S., Enciso,A.,& Martinez,M.(2013).An Examination of the impact of minority status stress and impostor feeling on the mental health of diverse ethnic minority students.*Journal of Multicultural Counseling and Development ,14(4) : 82-95.*

Cowman, S., & Ferrari, J. R. (2002). "Am I for real?" Predicting impostor tendencies from self-handicapping and affective components. *Social Behavior and Personality.* 30: 119-126.

Corneau, K. A. (2007). *Doctoral student social support and satisfaction with life.* Dissertation Ph.D.(Psychology). State University of New York. Photocopied.

Costa, P. T. Jr., & McCrae, R. R. (2000). *Revised NEO personality (NEO-PI-R) and NEO five-factor for inventory (NEO-FFI) professional manual.* Odessa,FL: Psychological Assessment Resoursces.

Cozzarelli, C., & Major, B. (1990). Exploring the validity of the impostor phenomenon. *Journal of Social and Clinical Psychology. 9*(4): 401- 417.

Craddock, S.; et al. (2011). Doctoral students and the impostor phenomenon: Am I smart enough to be here? *Journal of Student Affairs Research and Practice, 48*(4): 429–442. doi: 10.2202/1949-6605.6321 Available at http://journals. naspa.org/jsarp/vol48/iss4/art3/.

Cromwell, B.; et al. (1989). The impostor phenomenon and personality characteristics of high school honor students. *Journal of Social Behavior and Personality.*5(6): 563-573.

Dudau, D.P.(2014).The relation between perfectionism and impostor Phenomenon. *Procedia-Social and Behavioral Sciences.*127:129-133.

Deci, E. L., & Ryan. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-determination in Human Behavior. New York: Plenum.*

Dingman, D. J. (1987). The impostor phenomenon and social mobility: You can't go home again. Retrieved October 21, 2006, from *ProQuest Digital Dissertations database.* (Publication No. AAT 8809551).

Dompe, P. (2011). *The impostor phenomenon in psychology graduate students: A measure of the prevalence, in which year it is most prevalent, and the psychological symptoms involved.* Dissertation Psy.D (Psychology). Alliant International University. Photocopied.

Earn, B. M. (1982,September). "Intrinsic Motivation as a Function of Extrinsic Financial Rewards and Subject Locus of control". *Journal of Personality.* 50(3): 360-373.

Edwards, P. W. ; et al. (1987). A validation study of the Harvey Impostor Phenomenon Scale. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training.* 24(2): 256-269.

Farris, N. B. (1990). *The impostor phenomenon among actors: A study of the experience of true and false selves.* Unpublished Ph.D., California School of Professional Psychology-Los Angeles, California.

Ferrari, J. R., & Thompson, T. (2006). Impostor fears: Links with self perfection concerns and self-handicapping behaviors. *Personality and Individual Differences.* 40 (2), 341-352.

Fraenza,C.B.(2014). *Anxiety and the Imposter Phenomenon Among Graduate Students in Online Versus Traditional Programs.* Dissertation Ph.D. (Psychology). Walden University. Photocopied.

French, B. F., Ull-French,S., & Follman, D.(2008).The psychometric properties of the Clance Impostor Scale. *Personality and Individual Differences,* 44: 1270-1278.

Fried-Buchalter, S. (1992). Fear of success, fear of failure, and the impostor phenomenon: A factor analytic approach to convergent and discriminant validity. *Journal of Psychology Assessment.* 58(2): 368-379.

Frost , R. O.; et al. (1990). The dimension of perfectionism. *Cognitive Therapy and research.14: 449-468.*

Fruhan, G. A. (2002). *Understanding feeling of fraudulence in the early professional lives of women.* Unpublished Psy.D. Massachusetts school of Professional Psychology, Massachusetts.

Fujie, R. (2010). Development of the state Impostor Phenomenon Scale. *Japanese Psychological Research.* 52(1):1-11.

Fung, S. L. (2011).*Anxiety predictors across child development : The role of parental overprotection and child locus of control.* Thesis M.S. (Psychology). Memorial University of Newfoundland. Photocopied.

Ghorbanshirodi, S. (2012). The Relationship between Self-Esteem and Emotional Intelligence with Impostor Syndrome among Medical Students of Guilan and Heratsi Universities. *J. Basic. Appl. Sci. Res.*2(2): 1793-1802.

Gibbs, M. S. (1985). The instrumental-expressive dimension revisited. *Academic Psychology Bulletin.* 7(2): 145-155.

Goffman, E. (1959).*The Presentation of Self in Everyday Life.* Middlesex: Penguin.

Gravois, J. (2007). You're not fooling anyone. *The Chronicle of Higher Education.* 54(11):A1.Retrived November 5,2008, from http://Chronicle.com.

Groat, M. D. (2003). An investigation of acculturation and psychological adjustment of socially mobile individuals. Unpublished Ph.D., State University of New York at Albany, New York.

Hair.; et al. (1995). *Multivariate Data Analysis with Reading.4th.ed. Englewood Cliftsice-hall.*

Harris, R. N., & Snyder, C. R. (1986). The role of uncertain self-esteem in self-handicapping. *Journal of Personality and Social Psychology.* 51: 451-458.

Harvey, J. C. (1981). The impostor phenomenon an achievement: A failure to internalize success. *Dissertation Abstracts International, 42,* 4969B.Temple University.

Harvey, J. C., & Katz, C. (1985). *If I'm so successful, why do I feel like a fake?* New York: Random House.

Hayes, K. M., & Davis, S. F. (1993). Interpersonal flexibility , Type a individuals, and the impostor phenomenon. *Bulletin of the Psychonomic Society. 31(4): 323-325.*

Hellman, C. M., & Caselman, T. D. (2010). A Psychometric Evaluation of the Harvey Imposter Phenomenon Scale. *Journal of Personality Assessment.* 83(2): 161-166.

Henning, K., Ey, S., & Shaw, D. (1998). Perfectionism, the impostor phenomenon and psychological adjustment in medical, dental, nursing and pharmacy students. *Medical Education.* 32(5): 456-464.

Hewitt, P. L., & Feltt, G. L. (1989). The Multidimensional Perfectionism Scale: development and validation. *Canadian Psychology.* 30: 339.

------. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: Conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology.* 60: 456-470.

Hirschfeld, M. (1982) *The impostor phenomenon in successful career women.* Unpublished Ph.D., Fordham University, New York.

Holmes, S. W.; et al. 1993). Measuring the impostor phenomenon : A comparison of Clance's IP Scale and Harvey's I-P Scale. *Journal of Personality Assessment. 60(1) :48-59.*

Imes, S. (1979). *The impostor phenomenon as a function of attribution patterns and internalized femininity/masculinity in high achieving women and man.* Unpublished Ph.D., Georgia State University, Georgia.

Imes, S., & Clance, P. R. (1984). Treatment of the impostor phenomenon in high-achieving women. In C.M.Brody (Ed), *Women therapists working with women: New theory and process of feminist therapy* (pp.69-85). NY : Springer.

Ives, S. K. (2010). *The Impact of an Online Orientation Program on the Impostor Phenomenon, Self-Efficacy, and Anxiety.* Dissertation Ph.D (Psychology). Walden University. Photocopied.

Jamail, S. R. (1992). *Predicting the impostor phenomenon in successful career women.* Unpublished Ph.D., Miami Institute of Psychology of the Caribbean Center for Advanced Studies, Florida.

Jarrett , C. (2010). Feeling like a fraud: Christian Jarrett examines the psychology of the impostor phenomenon. *Feature.* 23(5): 380-383.

Kertay, L.; et al. (1991). *A factor study of the Clance Impostor Phenomenon Scale. Individual and gender differences in the impostor phenomenon and perceptions of competence.* Unpublished manuscript. Georgia State University. Atlanta.

Ket de Vries. (2005). The dangers of feeling like a fake. *Harvard Business Review.*83(9): 108-116.

King, J. E., & Cooley, E. L. (1995). Achievement orientation and the impostor phenomenon among college students. *Contemporary Educational Psychology.* 20(3): 304-312.

Kolligian, J. Jr., & Sternberg, R. J. (1991). Perceived Fraudulence in young adults: Is there an "Imposter Syndrome"?. *Journal of Personality Assessment. 56*(2): 308-326.

Kurmar, S., & Jagacinski, C. M. (2006). Imposter have goal too : The imposter phenomenon and its relationship to achievement goal theory. *Personality and Individual Differences.* 40(1): 147-157.

Lane,J.A. (2015).*The Imposter Phenomenon Among Emerging Adults Transitioning Into Professional Life : Development a Grounded Theory.Adult Journal 14 : 114-128.*

Langford, J., & Clance, P. R. (1993). The impostor phenomenon: Recent research findings regarding dynamics, personality and family pattern and their implication for treatment. Psychotherapy: *Theory, Research, Practice, Training.* 30(3): 495-501.

Lapp-Rincker, & Regina H. (2004). *Achievement motivation in honors students: The role of the impostor phenomenon and self-efficacy.* Dissertation Abstract International : Section B : The Science and Engineering. 64(11-B): 57-66.

Lawler, N. K. (1984). *The impostor phenomenon in high achieving person and Jungian personality variables. Unpublished Ph.D.,* Georgia State University, Georgia.

Leary, M. R.; et al. (2000). The impostor phenomenon: Self-perceptions, reflected appraisals, and interpersonal strategies. *Journal of Personality. 68*(4): 725-756.

Legassi, J., Zibrowski, E., & Goldszmidt, M. (2008). Measuring resident well-being: Impostorism and burnout syndrome in residency. *JGIM: Journal of General Internal Medicine.* 23(7): 1090-1094.

Leung, L. (2006). *Using perfectionism, imposter phenomenon and occupation field to predict job burnout.*Dissertation M.A.(Psychology). San Diego State University . Photocopied.

Lin, S. A. (2008). The imposter phenomenon among high-achieving women of color: Are worldview, collective self-esteem and multigroup ethnic identity protective?. Dissertation Ph.D(Psychology). Fordham University . Photocopied.

Lisa, L. (2009).*The relationship among the impostor Phenomenon, Self-esteem and Gender in high achieving African Americans.* . Dissertation Ph.D.(Psychology). Capella University. Photocopied.

Matthews, G., & Clance, P. R. (1985). Treatment of the impostor phenomenon in psychotherapy clients. *Psychotherapy in private practice. 3(1): 71-81.*

Matthews, S. F. (2001). *The relationship between self-esteem and impostor phenomenon of female teachers for kindergarten Through Grade 12.* Dissertation Ed.D.(Psychology). Western Michigan University. Photocopied.

Mattie, C.; et al. (2008). The imposter phenomenon: Self assessment and competency to perform as a physician assistant in the United States. *The Journal of Physician Assistant Education.* 19(1): 5-12.

Nailes, L. E. (1994). The impostor phenomenon among clinical psychologist: A study of attributional style and Locus-of-control. Unpublished Ph.D., California School of Professional Psychology-Los Angeles, California.

Okoth, A., Moderski, T., & Lester, D. (1994). Impostor feeling in disturbed adolescents. *Psychological Report.* 75(3): 1538-1539.

Pankow-Roets, C. J. (1999). *The relationship of the impostor phenomenon to college major and attributional style.* Unpublished Ph.D., Marquette University, Wisconsin.

Parker, G.; et al. (1979). A parental bonding instrument. *British Journal of Medical Psychology.52: 1-10.*

Parkman,A.(2016).The Imposter Phenomenon in Higher Educational : Incidence and Impact. *Journal of Higher Education Theory and Pracetice.*16(1):51-60

Parkman, A., & Beard, R. (Fall-Winter 2008). Succession planning and the impostor phenomenon in higher education. *CUPA-HR.* 59(2): 29-36.

Prata, J., & Gietzen, J. W. (2007). The Imposter Phenomenon in Physician Assistant Graduates. *The Journal of Physician Assistant Education.* 18(4): 33-36.

Pierce, S. S. (2011). *A study of the impostor phenomenon among male nurse educators.* Dissertation Ph.D.(Psychology). Capella University. Photocopied.

Pulford ,D. B.; Johnson, A. ; & Awaida, M. (2005).A cross-cultural study of predictors of self-handicapping in university students. *Personality and Individual Differences.* 39 : 727-737.

Rhodewalt, F. (1990). Self handicapping individual differences in the preference for Anticipatory, self-protective acts. In R. L. Higgins, C. R., Snyder. & S. Berglass(Eds.). *Self-handicapping: The paradox that isn't (pp.69-106). New York.*

Rokeach, M. (1973). *The Nature of Human Values.* New York: Free Press.

Ross, S. R.; et al. (2001). *The imposter phenomenon, achievement disposition, and the five facpor model.* Personality and Individual Difference. 31: 1347-1355.

Ross.S.R., Canada. E. K & Rausch, K. M. (2002). Self-handicapping and the Five Factor Model of personality : mediation between Neuroticism and Conscientiousness.*Personality and Individual Differences.* 32: 1173-1184.

Ross, S. R., & Krukowski, R. A. (2003). The imposter phenomenon and maladaptive personality: type and trait characteristics. *Personality and Individual Differences.* 34 : 477–484.

Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image.* Princeton,NJ: Princeton University Press.

------ (1979). *Conceiving the self.* New York: Basic books.

Rotter,J. B. (1966). "Generalized Expectancies for Internal Versus External Control of Reinforcement". *Psychological Monographs. 80 (1,Whole No.609).*

Sakulku, J. (2009*). Impostor fears: Some Hypothesised Antecedents and Consequences*. Dissertation D.Psy. (Clinical).University of Tasmania. Photocopied.

Sakulku, J., & Alexander, J. (2011). The Impostor Phenomenon. *International Journal of Behavioral Science* . 6(1): 75-97.

Sahranç,Ü.(2011). An Investigation of the Relationships between Self-handicapping and Depression,Anxiety,and Stress. *International online Journal of Educational Science.3(2):526-540.*

Sanford,A.A., Ross, E.M., Blake,S.J., Cambiano R.L.(2015).Finding Courage and Confirmation : Resisting Impostor Feelings through Relationships with Mentoers,Romantic Partners,and Other Women in Leadership. *Advancing Women in Leadership.35 : 31-41.*

September, A. N.; et al. (2001). The relation between well-being, impostor feelings, and gender role orientation among Canadian University Students. *The Journal of Social Psychology*. 141(2): 218-232.

Sherman, J. A. (1987). Achievement related fears: Gender roles and individual dynamics. *Women and Therapy*. 6(3): 97-105.

Sightler, K. W., & Wilson, M. G. (2001). Correlate of the impostor phenomenon among undergraduate entrepreneurs. *Psychological Reports. 88(3): 679-689.*

Smith-Clark, J. J. (1988). *The impostor phenomenon: A study of the construct in registered nurse.* Unpublished Ph.D.,California School of Professional Psychology-Los Angeles, California.

Smith, O. G.(2011). Exploration of the impostor phenomenon in law school students. Dissertation Ph.D. (Psychology). University of San Diego. Photocopied.

Smith, T. W., Snyder, C. R., & Handelsman, M. M. (1982). On the self-serving of and academic wooden leg: Test anxiety as a self-handicapping strategy. *Journal of Personality and Social Psychology*. 42: 314-321.

Snyder, M. (1974). The self-monitoring of expressive behavior. *Journal of personality and Social Psychology*. 30: 526-537.

Sonnak, C., & Towell, T. (2001). The impostor phenomenon in British university students: Relationships between self-esteem, mental health, parental rearing style and socioeconomic status. *Personality and Individual Differences*. 31(6): 863-874.

Steinberg, J. A. (1986). Clinical interventions with women experiencing the impostor phenomenon. *Women & Therapy*.5(4): 19-26.

Snyder, C.R., & Smith, T. W. (1982). Symptoms as self-handicapping strategies: The virtues of old wine in a new bottle. In G. Weary & H.L. Mirels Eds.).*Integrations of clinical and social psychology.* New York: Oxford University Press.

Start,A.R.(2016).*What you see Is Not What You Get : Antecedents and Consequences of the Imposter Phenomenon in Sport Coaches.* Dissertation Ph.D. (Education). University of Idaho. Photocopied.

Taylor, A. (2009). *The Impostor phenomenon : A look at the outside, the inside, and the otherside through scholarly personal narrative*. Dissertation Ph.D. (Education). Colorado State University Fort Collins, Colorado. Photocopied.

Teece, J. K. (1990). *Adult children of alcoholics and the experience of the impostor phenomenon: The development of the "false self" in a dysfunctional family system.* Unpublished Ph.D., University of Maryland College Park, Maryland.

Thompson, T., Davis, H., & Davidson, J. (1998). Attributional and affective responses of impostors to academic success and failure outcome. *Personality and individual Differences. 25: 381-396.*

Thompson, T. (2004). Failure avoidance: parenting, the achievement environment of the home and strategies for reduction. *Learning and Instruction. 14* (1): 3-26.

Thompson, T., Foreman, P., & Martin, F. (2000). Impostor fears and perfectionistic concern over mistakes. *Personality and Individual Differences*. 29(4): 629-647.

Thompson, T., & Dinnel, D. L. (2001). *Family Mixed Messages* about Achievement: A validation and reliability study. Unpublished manuscript, University of Tasmania, Hobart, Australia.

Topping, M. E. (1983). The impostor phenomenon: A study of its construct and incidence in university faculty members. Dissertation Ph.D.(Psychology). University of South Florida. *Dissertation Abstracts International. 44*: 1948B-1949B.

Trotman, F. K. (2009). The impostor phenomenon among African American women in U.S. institutions of higher education: Implications for counseling. In G. R. Walz, J. C. Bleuer, & R. K. Yep(Eds.), Compelling counseling interventions: VISTAS 2009 (pp.77-87). Alexandria, VA: American Counseling Association.

Want, J., & Kleitman, S. (2006). Feeling "Phony": Adult achievement behavior, parental rearing style and self-confidence. *Journal of Personality and Individual Differences. 40*(5): 961-971.

Ward, G. R. (1990). *The relationships among attributional styles, motivational orientation and the impostor phenomenon among high-achieving undergraduate students.* Unpublished Ph.D., The University of New York.

Zuckerman, M., Kieffer, S. C., & Knee, C. R. (1998). Consequences of self-handicapping: Effects on coping, academic performance, and adjustment. *Journal of Personality and Social Psychology. 74: 1619-1628.*

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาดี ปณะราช	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริสรา พึ่งโพธิ์สภ	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ ดร. อัจศรา ประเสริฐสิน	สำนักทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ดร.มฤษฎ์ แก้วจินดา	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบวัดสำหรับการวิจัยเรื่อง
"การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้
ของนักศึกษาระดับปริญญาเอกในประเทศไทย"

คำชี้แจง 1. แบบวัดชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้ ของนักศึกษาระดับปริญญาเอกในประเทศไทย" ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ (มีวิชาเรียน) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และสอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งการเข้าร่วมงานวิจัยนี้ จะไม่ส่งผลกระทบใดๆ ต่อท่าน ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเหล่านี้เป็นความลับและนำเสนอข้อมูลที่ได้รับในภาพรวม

2. แบบวัดชุดนี้ประกอบไปด้วย แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม

ตอนที่ 2 ชุดแบบวัดปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ตอนที่ 3 ชุดแบบวัดปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับตนเองที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ตอนที่ 4 แบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ตอนที่ 5 ชุดแบบวัดผลจากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้เมื่อเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามฉบับนี้แล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลที่ได้คะแนนจากแบบวัดในตอนที่ 4 ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยจะติดต่อกลับเพื่อนัดหมายการการสัมภาษณ์ในภายหลัง ดังนั้นจึงใคร่ขอความกรุณาท่านกรอกอีเมล์และหมายเลขโทรศัพท์เพื่อเป็นช่องทางในการนัดหมายต่อไป

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
นางสาวอมร ไชยแสน
นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ (มีวิชาเรียน)
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบวัด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด และเติมคำลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

1.เพศ ❒ ชาย ❒ หญิง

2. อายุ.....ปี

3.สถานภาพ ❒ โสด ❒ สมรส (จำนวนบุตร.....คน)

4.ปัจจุบันท่านศึกษาระดับปริญญาเอก

- ชั้นปีที่.....
- หลักสูตร.....
- สาขาวิชา.....
- มหาวิทยาลัย.....

5.สาขาวิชาที่ท่านกำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท

❒ เป็นสาขาวิชาเดิม

❒ เป็นสาขาวิชาใหม่

❒ เป็นสาขาวิชาที่มีความใกล้เคียง

6. ช่องทางในการติดต่อขอเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ (ในกรณีที่ท่านมีคะแนนในแบบวัดตอนที่ 4 ตามเกณฑ์ที่กำหนด)

6.1 อีเมล์ (E-mail) .....

6.2 เบอร์โทรศัพท์ในการติดต่อ .....

ตอนที่ 2 ชุดแบบวัดปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (O) ล้อมรอบตัวเลขที่**ตรงกับระดับความเป็นจริงในพฤติกรรมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่แสดงออกต่อท่านในช่วงวัยก่อนบรรลุนิติภาวะ** มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

1. พ่อแม่พูดกับฉันด้วยน้ำเสียงที่อบอุ่นและดูเป็นมิตร.....	1	2	3	4	5	6
2.พ่อแม่ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือฉันมากเท่าที่ฉันต้องการ.....	1	2	3	4	5	6
3.พ่อแม่อนุญาตให้ฉันทำในสิ่งที่ฉันชอบ.....	1	2	3	4	5	6
4.พ่อแม่แสดงออกกับฉันด้วยอารมณ์ที่ห่างเหินเย็นชา.....	1	2	3	4	5	6
5.พ่อแม่แสดงออกถึงความเข้าใจในปัญหาและความกังวลของฉัน..	1	2	3	4	5	6
6.พ่อแม่รักและเอ็นดูฉัน.....	1	2	3	4	5	6
7.พ่อแม่ให้ฉันตัดสินใจด้วยตนเอง.....	1	2	3	4	5	6
8.พ่อแม่ไม่ต้องการให้ฉันเป็นผู้ใหญ่.....	1	2	3	4	5	6
9.พ่อแม่พยายามควบคุมทุกสิ่งทุกอย่างที่ฉันทำ.....	1	2	3	4	5	6
10.พ่อแม่ก้าวก่ายความเป็นส่วนตัวของฉัน.....	1	2	3	4	5	6
11.พ่อแม่ถกประเด็นต่างๆกับฉัน.....	1	2	3	4	5	6
12.พ่อแม่มักยิ้มให้ฉัน.....	1	2	3	4	5	6
13.พ่อแม่ดูแลฉันเหมือนกับเป็นเด็กเล็กๆ.....	1	2	3	4	5	6
14.พ่อแม่ไม่เข้าใจบางสิ่งที่ฉันต้องการหรืออยากได้.....	1	2	3	4	5	6
15.พ่อแม่ให้ฉันตัดสินใจได้ด้วยตนเอง.....	1	2	3	4	5	6
16.พ่อแม่ทำให้ฉันรู้สึกว่าฉันไม่เป็นที่ต้องการ.....	1	2	3	4	5	6
17.พ่อแม่สามารถทำให้ฉันรู้สึกดีขึ้นเมื่อฉันรู้สึกผิดหวัง หดหู่.....	1	2	3	4	5	6
18.พ่อแม่ไม่ค่อยพูดคุยกับฉันสักเท่าไหร่.....	1	2	3	4	5	6

19.พ่อแม่พยายามทำให้ฉันรู้สึกว่าฉันต้องพึ่งพิงพวกท่าน.....	1	2	3	4	5	6
20.ฉันไม่สามารถดูแลตัวเองได้หากไม่มีพ่อแม่.....	1	2	3	4	5	6
21.พ่อแม่ให้อิสระกับฉันเท่าที่ฉันต้องการ.....	1	2	3	4	5	6
22.พ่อแม่อนุญาตให้ฉันออกไปข้างนอกได้บ่อยครั้งเท่าที่ฉันต้องการ.....	1	2	3	4	5	6
23.พ่อแม่ปกป้องฉันมากเกินไป.....	1	2	3	4	5	6
24.พ่อแม่ไม่เคยชมฉัน.....	1	2	3	4	5	6
25.พ่อแม่อนุญาตให้ฉันแต่งกายตามแบบที่ฉันชอบ.....	1	2	3	4	5	6

การสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (O) ล้อมรอบตัวเลขที่**ตรงกับระดับความเป็นจริงภายในครอบครัวของท่าน** มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

1. บางครั้งครอบครัวของฉันสนับสนุน ส่งเสริม ความสามารถทางวิชาการของฉัน ในขณะที่บางครั้งก็ไม่มีการสนับสนุน ส่งเสริมในด้านนี้เลย.....	1	2	3	4	5	6
2. ในครอบครัวของฉันการทำทุกอย่างให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้เป็นเรื่องสำคัญ.....	1	2	3	4	5	6
3. ในครอบครัวของเราการได้มาซึ่งความสำเร็จทางวิชาการไม่เคยได้รับการอธิบายว่าได้มาอย่างไร.....	1	2	3	4	5	6
4.ความก้าวหน้าในชีวิตมีความสำคัญมากสำหรับครอบครัวของฉัน.	1	2	3	4	5	6
5.ฉันไม่เคยแน่ใจเลยว่าครอบครัวเชื่อในความสามารถทางวิชาการของฉัน.....	1	2	3	4	5	6
6.ฉันไม่เคยเข้าใจได้เลยว่าครอบครัวเต็มใจให้การสนับสนุนฉันในด้านวิชาการ.....	1	2	3	4	5	6
7.ครอบครัวของฉันทำให้ฉันสับสนเกี่ยวกับความสามารถทางวิชาการของฉัน.....	1	2	3	4	5	6
8.ในครอบครัวของฉันความสำเร็จนั้นความสำคัญมาก.....	1	2	3	4	5	6

9.จากสิ่งที่ครอบครัวสะท้อนให้ฉันเห็น ฉันมักไม่แน่ใจว่าฉันมีความสามารถจริงหรือไม่.....	1	2	3	4	5	6
10.ในครอบครัวของฉันความสำเร็จมักจะถูกมองว่าเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับความสามารถ.....	1	2	3	4	5	6
11.ในครอบครัวของฉันความสำเร็จไม่ได้มีความสำคัญหรือได้รับความสนใจมากนัก.....	1	2	3	4	5	6
12.จากข้อมูลสะท้อนกลับที่มาจากครอบครัวของฉัน ทำให้ฉันไม่สามารถรู้ได้เลยว่าความสำเร็จของฉันเป็นผลมาจากความสามารถของฉันหรือมาจากปัจจัยอื่น.....	1	2	3	4	5	6
13. ในครอบครัวของฉันเรามักจะพยายามแข่งขัน เอาชนะกันและกันเสมอ.....	1	2	3	4	5	6
14.บ้านของฉันมีกฎว่า "ทำงานก่อนแล้วค่อยเล่น".....	1	2	3	4	5	6
15.บางครั้งฉันได้รับการชื่นชมจากครอบครัวถึงความสำเร็จทางวิชาการของ ฉันแต่บางครั้งความสำเร็จทางวิชาการของฉันก็ไม่ได้รับความสนใจเลย.....	1	2	3	4	5	6
16.ฉันรู้สึกว่าฉันได้รับข้อมูลที่สับสนเกี่ยวกับความสามารถทางวิชาการของฉัน.....	1	2	3	4	5	6
17.บางครั้งฉันรู้สึกว่าความสำเร็จของฉันมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถของฉัน.....	1	2	3	4	5	6

<u>การรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอก</u>

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (O) ล้อมรอบตัวเลขที่**<u>ตรงกับระดับการรับรู้เกี่ยวกับความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทการเป็นนักศึกษาปริญญาเอกของท่าน</u>** มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

1.สังคมและบุคคลรอบข้างคาดหวังว่าฉันต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างลึกซึ้งในสาขาวิชาที่เรียน.....	1	2	3	4	5	6
2.สังคมและบุคคลรอบข้างคาดหวังว่าฉันต้องสามารถสร้างองค์ความรู้หรือพัฒนานวัตกรรมในเชิงวิชาการหรือวิชาชีพของตนได้..	1	2	3	4	5	6
3.สังคมและบุคคลรอบข้างคาดหวังว่าฉันต้องมีความรู้เรื่องเทคนิคการวิจัยอย่างลึกซึ้ง.....	1	2	3	4	5	6
4.สังคมและบุคคลรอบข้างคาดหวังว่าฉันต้องสามารถใช้ทักษะทางปัญญาในการแสวงหาความรู้ได้อย่างสร้างสรรค์.....	1	2	3	4	5	6
5.สังคมและบุคคลรอบข้างคาดหวังว่าฉันต้องมีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ.....	1	2	3	4	5	6
6.สังคมและบุคคลรอบข้างคาดหวังว่าฉันต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ.....	1	2	3	4	5	6

แบบวัดการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (O) ล้อมรอบตัวเลขที่**ตรงกับระดับการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ** มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

1.สังคมไทยให้คุณค่ากับคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต.....	1	2	3	4	5	6
2.สังคมไทยจะส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลที่ประสบความสำเร็จมีตำแหน่งทางสังคม.....	1	2	3	4	5	6
3.ในสังคมไทยหากต้องการได้รับการยอมรับจากสังคมฉันต้องประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต.....	1	2	3	4	5	6
4.สังคมไทยให้ความสำคัญกับการประสบความสำเร็จของบุคคลมากกว่าสิ่งอื่นใด.....	1	2	3	4	5	6
5.ในสังคมไทยการประสบความสำเร็จทั้งในเรื่องการเรียนและการดำเนินชีวิตจะนำมาซึ่งเกียรติยศและชื่อเสียง.....	1	2	3	4	5	6
6.สังคมไทยให้ความเคารพนับถือโดยไม่มีข้อแม้ใด ๆกับผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต.....	1	2	3	4	5	6
7.คนในสังคมไทยเชื่อว่าการประสบความสำเร็จในชีวิตที่แท้จริงคือการที่บุคคลนั้นสามารถทำประโยชน์และให้ความช่วยเหลือคนในสังคมได้.....	1	2	3	4	5	6
8.การประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นสิ่งที่สังคมไทยคาดหวังจากผู้ที่มีการศึกษาสูงเท่านั้น.....	1	2	3	4	5	6
9.ฉันรู้สึกว่าตนเองคงไม่มีความสุขในชีวิตหากไม่สามารถทำงานหรือศึกษาให้สำเร็จตามความคาดหวังของตนเองและสังคมได้....	1	2	3	4	5	6

ตอนที่ 3 ชุดแบบวัดปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับตนเองที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

การรับรู้คุณค่าในตนเอง

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (O) ล้อมรอบตัวเลขที่**ตรงกับความเป็นจริงของท่าน** มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

1. โดยทั่วไปฉันรู้สึกพอใจในตนเอง.....	1	2	3	4	5	6
2.บางครั้งฉันคิดว่าฉันไม่มีอะไรดีเลย.....	1	2	3	4	5	6
3.ฉันรู้สึกว่าฉันมีข้อดีหลายอย่าง.....	1	2	3	4	5	6
4.ฉันสามารถทำสิ่งต่าง ๆได้ดีพอ ๆกับคนส่วนใหญ่.....	1	2	3	4	5	6
5.ฉันรู้สึกว่าตัวฉันไม่ค่อยมีอะไรให้ภูมิใจมากนัก.....	1	2	3	4	5	6
6.บางครั้งฉันรู้สึกว่าตนเองช่างไร้ประโยชน์.....	1	2	3	4	5	6
7.ฉันรู้สึกว่าตนเองมีค่าพอกับคนอื่น.....	1	2	3	4	5	6
8.ฉันอยากจะนับถือตนเองได้มากกว่านี้.....	1	2	3	4	5	6
9.ฉันค่อนข้างจะรู้สึกว่าฉันเป็นคนล้มเหลวไปเสียทุกอย่าง.....	1	2	3	4	5	6
10.ฉันมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง.....	1	2	3	4	5	6

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนระดับปริญญาเอก

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (O) ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับระดับความมั่นใจของท่านในการเรียนระดับปริญญาเอก มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

1.ฉันสามารถทำงานที่อาจารย์มอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันตามเวลาที่กำหนด.....	1	2	3	4	5	6
2.ฉันสามารถจัดลำดับความสำคัญของงานที่อาจารย์มอบหมาย และทำตามแผนที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี.....	1	2	3	4	5	6
3.ฉันสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาที่อาจารย์บรรยายในชั้นเรียนได้	1	2	3	4	5	6
4.ฉันสามารถทบทวน และทำความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมาแล้ว ได้ด้วยตนเอง.....	1	2	3	4	5	6
5.ฉันมั่นใจว่าสามารถค้นคว้าข้อมูลประกอบการเรียนรู้เพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....	1	2	3	4	5	6
6.ฉันสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ.....	1	2	3	4	5	6
7.ฉันสามารถมีปฏิสัมพันธ์ เช่น การถาม-ตอบ ในเชิงวิชาการ กับอาจารย์ในชั้นเรียนได้.....	1	2	3	4	5	6
8.ฉันสามารถสอบผ่านภาษาต่างประเทศตามที่หลักสูตรกำหนดได้	1	2	3	4	5	6
9.ฉันสามารถสอบผ่านการวัดคุณสมบัติ(Qualify examination) ตามที่หลักสูตรกำหนดได้.....	1	2	3	4	5	6
10.ฉันสามารถสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกได้ตาม ระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด.....	1	2	3	4	5	6

ความเชื่ออำนาจภายในตน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (O) ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความจริงของท่าน มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

1.ฉันเชื่อว่าเคราะห์ร้ายที่เกิดขึ้นในชีวิตเป็นกรรมเก่า ในชาติก่อน.....	1	2	3	4	5	6
2.ฉันมั่นใจว่าสามารถลิขิตสิ่งที่จะเกิดในชีวิตของฉันเองได้.....	1	2	3	4	5	6
3.ฉันเชื่อว่าผลดี-ผลร้ายที่เกิดขึ้นกับฉันมาจากการกระทำของตนเอง.....	1	2	3	4	5	6
4.การที่ฉันถูกตำหนิเป็นเพราะดวงไม่ดี.....	1	2	3	4	5	6
5. การที่ฉันทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ เป็นเพราะความโชคดี ที่มีคนอื่นคอยให้ความช่วยเหลือ.....	1	2	3	4	5	6
6. ฉันรู้สึกว่าฉันโชคร้ายกว่าคนอื่นในทุกเรื่อง.....	1	2	3	4	5	6
7.การที่ฉันได้สิ่งที่ต้องการ เพราะว่าฉันดวงดี.....	1	2	3	4	5	6
8. ฉันสามารถทำสิ่งใดให้สำเร็จก็ได้ถ้าฉันจ้องการจะทำ.....	1	2	3	4	5	6
9. ถ้าฉันใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ ฉันสามารถทำสิ่งที่ ตั้งใจไว้ได้.....	1	2	3	4	5	6
10. ฉันมั่นใจว่าสามารถเลือกวิถีชีวิตของตนเองได้.....	1	2	3	4	5	6
11. ฉันรู้สึกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตของฉันมาจากการลิขิตของคนอื่น.....	1	2	3	4	5	6
12. ฉันรู้สึกว่าการที่คนอื่นทำอะไรแล้วได้ดีไปหมดเพราะเขาดวงดี.....	1	2	3	4	5	6
13. ฉันไม่เคยปฏิบัติตามคำแนะนำจากการดูดวง เพราะเชื่อว่าทุกอย่างเกิดจากการกระทำของตนเอง.....	1	2	3	4	5	6
14. ความสำเร็จในการทำงานเป็นผลมาจากการกระทำของฉันเอง.....	1	2	3	4	5	6
15. ฉันเชื่อว่าไม่มีประโยชน์อะไรที่จะวางแผนล่วงหน้า เพราะหลายสิ่งขึ้นอยู่กับโชคชะตา.....	1	2	3	4	5	6
16. ฉันรู้สึกว่าการที่คนอื่นก้าวหน้ากว่าฉันเพราะฉันถูกกลั่นแกล้ง.....	1	2	3	4	5	6
17. ถ้าฉันตัดสินใจทำอะไร ฉันจะใช้วิธีเสี่ยงโชคเข้าช่วย (เช่น ดูดวง หรือโยนหัวโยนก้อย ฯลฯ).....	1	2	3	4	5	6

<u>บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์</u>

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (○) ล้อมรอบตัวเลขที่<u>ตรงกับบุคลิกภาพที่แท้จริงของท่าน</u> มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

1.ฉันรู้สึกว่าตนเองต่ำต้อยกว่าคนอื่น.....	1	2	3	4	5	6
2.เมื่อตกอยู่ในภาวะเครียดมากๆ บางครั้งฉันรู้สึกเหมือนตนเองจะแยกออกเป็นเสี่ยงๆ	1	2	3	4	5	6
3.ฉันรู้สึกตึงเครียดและตื่นเต้น.....	1	2	3	4	5	6
4.ฉันรู้สึกไร้คุณค่าอย่างสิ้นเชิง.....	1	2	3	4	5	6
5.ฉันรู้สึกโกรธกับการที่ผู้อื่นปฏิบัติต่อฉัน.....	1	2	3	4	5	6
6.เมื่อมีสิ่งใดไม่เป็นไปตามที่คาดหมาย ฉันรู้สึกท้อแท้และยอมแพ้.....	1	2	3	4	5	6
7. ฉันแก้ปัญหาตนเองไม่ได้ และต้องการให้ผู้อื่นมาช่วย.....	1	2	3	4	5	6
8.ฉันรู้สึกอับอายมากจนอยากหลบซ่อนไป.....	1	2	3	4	5	6
9.ฉันเป็นคนไม่วิตกกังวล.....	1	2	3	4	5	6
10.ฉันรู้สึกโดดเดี่ยวหรือซึมเศร้า	1	2	3	4	5	6
11.ฉันรู้สึกกลัวหรือตื่นเต้น.....	1	2	3	4	5	6
12.ฉันรู้สึกเศร้าโศกหรือซึมเศร้า.....	1	2	3	4	5	6

บุคลิกภาพแบบความมีสติรู้ชอบ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (○) ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับบุคลิกภาพที่แท้จริงของท่าน มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

1.ฉันเก็บของส่วนตัวให้สะอาดเรียบร้อย	1	2	3	4	5	6
2.ฉันสามารถกำหนดความก้าวหน้าของการทำงานให้เสร็จตามเวลาได้เป็น อย่างดี	1	2	3	4	5	6
3.ฉันพยายามปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างตั้งใจ.....	1	2	3	4	5	6
4.ฉันมีเป้าหมายชัดเจนและมีการปฏิบัติสู่เป้าหมายอย่างเป็นขั้นเป็นตอน..	1	2	3	4	5	6
5.ฉันทำงานหนักเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย	1	2	3	4	5	6
6.เมื่อฉันมีข้อผูกพันในเรื่องใด ฉันจะยึดถือตลอดไป.....	1	2	3	4	5	6
7.ฉันเป็นคนที่มีผลงานและมักทำงานให้เสร็จเสมอ.....	1	2	3	4	5	6
8.ฉันมุ่งสู่ความเป็นเลิศในทุกสิ่งที่ตนเองทำ.....	1	2	3	4	5	6
9.ฉันไม่ใช่คนที่มีระบบในการทำงานมากนัก.....	1	2	3	4	5	6
10.ฉันเสียเวลานานในการเตรียมการกว่าจะเริ่มงานได้อย่างจริงจัง.....	1	2	3	4	5	6
11.ฉันไม่ใช่คนที่ใครจะไว้ใจหรือพึ่งพาได้.....	1	2	3	4	5	6
12.ฉันจะไม่สามารถจัดการชีวิตให้ตนเองได้เลย.....	1	2	3	4	5	6

แบบวัดบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (O) ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับบุคลิกภาพที่แท้จริงของท่าน มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

1.ขณะที่ฉันกำลังทำงานบางครั้ง ฉันไม่สามารถผ่อนคลายได้จนกว่างานจะสมบูรณ์แบบ.....	1	2	3	4	5	6
2.ฉันไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ผู้ที่ยอมแพ้อะไรง่ายๆ	1	2	3	4	5	6
3.มันไม่ใช่สิ่งที่สำคัญสำหรับฉันเลยที่บุคคลใกล้ชิดของฉันเป็นคนประสบความสำเร็จ.....	1	2	3	4	5	6
4.ฉันแทบจะไม่วิพากษ์วิจารณ์เพื่อนของฉันที่ยอมรับการเป็นที่สอง.....	1	2	3	4	5	6
5.ฉันรู้สึกว่ามันเป็นเรื่องยากที่ฉันจะเป็นในสิ่งที่ทุกคนคาดหวังให้ฉันเป็น	1	2	3	4	5	6
6.เป้าหมายหนึ่งของฉันคือทุกอย่างที่ฉันทำจะต้องสมบูรณ์แบบ	1	2	3	4	5	6
7.ทุกสิ่งทุกอย่างที่คนอื่นทำต้องมีคุณภาพสูงเป็นอันดับหนึ่ง	1	2	3	4	5	6
8.ฉันไม่เคยตั้งเป้าหมายเลยว่างานของฉันจะต้องสมบูรณ์แบบ	1	2	3	4	5	6
9.คนที่อยู่รอบตัวฉันพร้อมที่จะยอมรับว่าฉันก็สามารถทำผิดพลาดได้	1	2	3	4	5	6
10.มันไม่ใช่ปัญหา หากคนใกล้ชิดของฉันไม่ได้ทำทุกสิ่งให้ดีที่สุดเท่าที่พวกเขาสามารถทำได้	1	2	3	4	5	6
11.ยิ่งฉันทำได้ดีมากเท่าไร คนอื่นก็ยิ่งคาดหวังว่าฉันจะทำดีมากขึ้นไปเรื่อยๆ.....	1	2	3	4	5	6
12.ฉันแทบจะไม่รู้สึกเลยว่ามันมีความจำเป็นที่จะต้องเป็นคนสมบูรณ์แบบ.	1	2	3	4	5	6
13.อะไรก็ตามที่ฉันทำ หากไม่ได้ออกมาดีเลิศ คนรอบข้างจะมองงานนั้นว่ามันแย่ไร้ประสิทธิภาพ	1	2	3	4	5	6
14.ฉันมุ่งมั่นที่จะเป็นคนสมบูรณ์แบบเท่าที่ฉันสามารถจะเป็นหรือทำได้....	1	2	3	4	5	6
15.มันเป็นสิ่งสำคัญมากที่ฉันต้องสมบูรณ์แบบในทุกสิ่งทุกอย่างที่ลงมือทำ	1	2	3	4	5	6
16.ฉันคาดหวังต่อคนที่มีความสำคัญกับฉันสูงมาก	1	2	3	4	5	6
17.ในทุกอย่างที่ฉันทำฉันมุ่งมั่นที่จะทำให้ได้ดีที่สุด.....	1	2	3	4	5	6
18.คนที่อยู่รอบข้างฉันคาดหวังให้ฉันประสบความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างที่ฉันทำ	1	2	3	4	5	6
19.ฉันไม่ได้ตั้งมาตรฐานไว้สูงกับบุคคลที่อยู่รอบตัวฉัน	1	2	3	4	5	6
20.ฉันไม่ต้องการอะไรมากไปกว่าความสมบูรณ์แบบของตนเอง.....	1	2	3	4	5	6

21.คนอื่นๆจะยังคงชอบฉันแม้ว่าฉันไม่ได้ดีเยี่ยมในทุกเรื่องที่ทำ.....	1	2	3	4	5	6
22.ฉันไม่อยากเสียเวลากับบุคคลที่ไม่มุ่งมั่นเพื่อทำให้ตนเองดีขึ้น	1	2	3	4	5	6
23.ฉันรู้สึกยุ่งยากใจเมื่อเห็นข้อผิดพลาดในงานที่ฉันทำ	1	2	3	4	5	6
24.ฉันไม่คาดหวังกับเพื่อนของฉันมากนัก	1	2	3	4	5	6
25.ความสำเร็จคือการที่ฉันต้องทำงานอย่างหนักเพื่อให้คนอื่นๆ พอใจ	1	2	3	4	5	6
26.ถ้าฉันขอร้องให้ใครช่วยทำอะไร ฉันคาดหวังว่างานที่ขอให้ทำนั้นจะ ออกมาโดยไม่มีข้อผิดพลาด หรือจุดบกพร่อง.....	1	2	3	4	5	6
27.ฉันยอมรับไม่ได้เมื่อคนใกล้ชิดของฉันทำงานผิดพลาด	1	2	3	4	5	6
28.การตั้งเป้าหมายต่างๆฉันจะรอบคอบระมัดระวังและทำให้สมบูรณ์แบบ	1	2	3	4	5	6
29.คนที่มีความสำคัญกับฉันไม่ควรทำให้ฉันรู้สึกผิดหวัง	1	2	3	4	5	6
30.คนอื่นคิดว่าฉันยังมีความสามารถแม้ว่าฉันจะไม่ประสบความสำเร็จ	1	2	3	4	5	6
31.ฉันรู้สึกว่าคนอื่นเรียกร้อง คาดหวังจากฉันมากเกินไป	1	2	3	4	5	6
32. ฉันต้องทำงานอย่างเต็มศักยภาพของตนเองในทุกๆ ครั้ง	1	2	3	4	5	6
33.คนรอบตัวฉันจะรู้สึกผิดหวังอย่างมาก หากฉันล้มเหลว หรือผิดพลาด แม้ว่าพวกเขาจะไม่ได้แสดงความรู้สึกหรือพูดออกมา.....	1	2	3	4	5	6
34.ไม่ว่าเรื่องอะไรก็ตามที่ฉันทำ ฉันไม่จำเป็นต้องเป็นคนที่ดีที่สุด	1	2	3	4	5	6
35.ครอบครัวของฉันคาดหวังให้ฉันเป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์แบบ	1	2	3	4	5	6
36.ฉันไม่ได้มีเป้าหมายที่สูงมากเกินไปในการดำเนินชีวิต	1	2	3	4	5	6
37.พ่อแม่ของฉันไม่ค่อยจะคาดหวังให้ฉันต้องทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต ได้ดีเลิศ	1	2	3	4	5	6
38.ฉันเคารพ และยอมรับผู้ที่มีความสามารถในระดับปานกลาง	1	2	3	4	5	6
39.คนทั่วไปไม่ได้คาดหวังอะไรจากฉันนอกจากความสมบูรณ์แบบ	1	2	3	4	5	6
40. ฉันตั้งมาตรฐานสูงมากสำหรับตนเอง	1	2	3	4	5	6
41.คนทั่วไปคาดหวังกับฉันมากเกินกว่าที่ฉันจะสามารถทำให้ได้	1	2	3	4	5	6
42.ฉันต้องประสบความสำเร็จเสมอไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนหรือการ ทำงาน	1	2	3	4	5	6
43.มันไม่ใช่เรื่องสำคัญอะไรสำหรับฉันหากเพื่อนสนิทของฉันไม่พยายาม ทำอะไรอย่างเต็มความสามารถ	1	2	3	4	5	6
44.คนทั่วไปรอบตัวฉันยังคงคิดว่าฉันมีความสามารถ แม้ว่าฉันจะทำ ผิดพลาดก็ตาม.....	1	2	3	4	5	6
45.ฉันแทบจะไม่คาดหวังว่าคนอื่นจะต้องทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ดีเลิศ	1	2	3	4	5	6

ตอนที่ 4 แบบวัดการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (O) ล้อมรอบตัวเลขที่**ตรงกับความเป็นจริงของท่าน** มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

1.ฉันประสบความสำเร็จในการทดสอบหรือการทำงานทั้งๆที่ก่อนหน้านั้นฉันมีความกลัวว่าจะไม่สามารถทำงานนั้นได้ดี	1	2	3	4	5	6
2.ฉันสามารถทำให้คนอื่นเห็นว่าฉันมีความสามารถมากกว่าที่เป็นอยู่จริง.....	1	2	3	4	5	6
3.ถ้าเป็นไปได้ฉันมักจะหลีกเลี่ยงการประเมินและรู้สึกกลัวต่อการถูกประเมิน จากบุคคลอื่น.....	1	2	3	4	5	6
4.เมื่อมีบุคคลอื่นๆ ให้การยกย่องชมเชยในความสำเร็จของฉัน ฉันกลัวว่าในอนาคตจะไม่สามารถดำเนินงานให้สำเร็จตามความคาดหวังของคนอื่นได้อีก.....	1	2	3	4	5	6
5. บางครั้งฉันคิดว่าความสำเร็จและตำแหน่งที่ได้รับในปัจจุบันเป็นผลมาจากการที่ฉันอยู่ในสถานที่ เวลา ที่เหมาะสม และรู้จักกับบุคคลที่เหมาะสม.....	1	2	3	4	5	6
6.ฉันกลัวว่าบุคคลที่มีความสำคัญกับฉันจะล่วงรู้ว่าแท้จริงแล้วฉันไม่ได้มีความสามารถอย่างที่พวกเขาเข้าใจ.....	1	2	3	4	5	6
7.ฉันมีแนวโน้มที่จะจดจำเหตุการณ์ที่ทำไม่เต็มที่มากกว่าเหตุการณ์ที่ทำได้เต็มที่.....	1	2	3	4	5	6
8.บางครั้งฉันจะทำโครงการหรืองานได้ไม่ดีเท่าที่ตั้งใจอยากทำ.....	1	2	3	4	5	6
9. ฉันรู้สึกหรือมีความเชื่อว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นในชีวิตหรือการทำงานเป็นผลมาจากความคลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดบางอย่าง.....	1	2	3	4	5	6
10.มันเป็นเรื่องยากที่ฉันจะยอมรับคำชมหรือการยกย่องที่เกี่ยวกับสติปัญญาหรือความสำเร็จ.....	1	2	3	4	5	6
11.ฉันรู้สึกว่าความสำเร็จของฉันเป็นผลมาจากโชคดี.....	1	2	3	4	5	6
12.ฉันรู้สึกผิดหวังกับความสำเร็จในปัจจุบัน และคิดว่าฉันควรจะประสบความสำเร็จได้มากกว่านี้.....	1	2	3	4	5	6

13.บางครั้งฉันกลัวว่าบุคคลอื่นจะล่วงรู้ว่าฉันไม่ได้มีความรู้ความสามารถ เท่าที่ควร.....	1	2	3	4	5	6
14.บ่อยครั้งที่ฉันกลัวว่าจะเกิดความล้มเหลวขึ้นเมื่อได้รับมอบหมายภาระหน้าที่ใหม่ ทั้งที่ผ่านมาฉันก็สามารถทำทุกอย่างสำเร็จลุล่วงด้วยดี.....	1	2	3	4	5	6
15.เมื่อฉันประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับในความสำเร็จนั้น ฉันมักเกิดความสงสัยหรือไม่แน่ใจว่าฉันจะยังคงทำได้สำเร็จอีกหรือไม่.....	1	2	3	4	5	6
16.ถ้าฉันได้รับการยกย่องชมเชยหรือการยอมรับในสิ่งที่ฉันทำสำเร็จฉันมีแนวโน้มที่จะไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่เกิดขึ้นนั้น.....	1	2	3	4	5	6
17.ฉันมักจะเปรียบเทียบความสามารถของตนเองกับคนรอบข้างและคิดว่าบุคคลเหล่านั้นมีสติปัญญามากกว่าฉัน.....	1	2	3	4	5	6
18.บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกเป็นกังวลว่าจะไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานหรือการสอบทั้งๆที่บุคคลรอบข้างต่างก็มั่นใจว่าฉันจะสามารถทำสิ่งเหล่านั้นได้ดี.....	1	2	3	4	5	6
19.ถ้าฉันกำลังจะได้รับการเลื่อนตำแหน่งหรือได้รับการยกย่องในผลสำเร็จของงาน ฉันจะยังไม่บอกคนอื่นๆ จนกว่าจะได้เลื่อนตำแหน่งจริงๆ.....	1	2	3	4	5	6
20. ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ฉันจะรู้สึกแย่หรือท้อแท้ หากฉันไม่ได้ “เป็นที่หนึ่ง” หรืออย่างน้อย “เป็นคนพิเศษมาก”.....	1	2	3	4	5	6

ตอนที่ 5 ชุดแบบวัดผลจากการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

<u>แบบวัดพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย</u>

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (O) ล้อมรอบตัวเลขที่**<u>ตรงกับพฤติกรรมของท่าน</u>** มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

1.เมื่อฉันทำอะไรผิดพลาดฉันจะโทษสถานการณ์เป็นอย่างแรก.....	1	2	3	4	5	6
2.ฉันมักจะผัดวันประกันพรุ่งจนนาทีสุดท้าย.....	1	2	3	4	5	6
3.ฉันมักจะเตรียมตัวมากเกินไปเมื่อมีการสอบหรือประเมินใดๆ.....	1	2	3	4	5	6
4.ฉันป่วยบ่อยกว่าคนอื่นๆ.....	1	2	3	4	5	6
5.ฉันมักจะพยายามทำให้ดีที่สุด ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นก็ตาม.....	1	2	3	4	5	6
6.ก่อนที่ฉันจะตัดสินใจลงทะเบียนเรียนหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สำคัญ ฉันจะต้องแน่ใจว่าฉันได้เตรียมตัวเป็นอย่างดีหรือมีความรู้เดิมในด้านนั้นก่อน.....	1	2	3	4	5	6
7.ฉันมักจะรู้สึกวิตกกังวลมากก่อนการสอบหรือก่อนการประเมินผล....	1	2	3	4	5	6
8.ฉันถูกรบกวนได้ง่ายจากเสียงหรือความคิดฟุ้งซ่านของตนเองเมื่อต้องพยายามอ่านหนังสือ.....	1	2	3	4	5	6
9.ฉันพยายามที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่มีการแข่งขันอย่างเต็มตัวเพราะมันจะทำให้ฉันรู้สึกผิดหวังมากหากฉันแพ้หรือทำผลงานออกมาได้ไม่ดี.....	1	2	3	4	5	6
10.ฉันเลือกที่จะได้รับการยอมรับจากการที่ฉันทำเต็มที่/ดีที่สุดมากกว่าการได้รับการชื่นชมจากความสามารถ/ศักยภาพที่ฉันยังไม่เคยได้นำมาใช้.....	1	2	3	4	5	6
11.ฉันสามารถทำงานได้ดีกว่านี้ ถ้าฉันพยายามมากกว่าที่ทำอยู่.....	1	2	3	4	5	6
12.ฉันเลือกความสุขเล็กน้อยในปัจจุบันมากกว่าที่จะเลือกความสุขความพอใจ ที่ใหญ่กว่าในอนาคตที่เลื่อนราง.....	1	2	3	4	5	6

13.ฉันชอบอยู่ในสถานการณ์ที่ฉันทำได้ดีที่สุด.....	1	2	3	4	5	6
14.ฉันหวังว่าคงสามารถจัดการทุกอย่างให้ลงตัวได้ในสักวัน.....	1	2	3	4	5	6
15. ฉันรู้สึกดีกับการป่วยเพียงเล็กน้อย เพราะการป่วยนั้นช่วยลดความกดดันต่างๆ ลงได้.....	1	2	3	4	5	6
16.ฉันน่าจะทำได้ดีกว่านี้มากหากฉันไม่ปล่อยให้อารมณ์เข้ามาอิทธิพลมากเกินไป.....	1	2	3	4	5	6
17.เมื่อฉันทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ไม่ดี ฉันมักปลอบใจตนเองโดยการนึกถึงสิ่งอื่นๆที่ฉันทำได้ดี.....	1	2	3	4	5	6
18.ฉันยอมรับว่าฉันพยายามหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง เมื่อฉันไม่สามารถทำตามความคาดหวังของคนอื่นๆ ได้.....	1	2	3	4	5	6
19.บ่อยครั้งที่ฉันคิดว่าฉันโชคร้ายในการเล่นกีฬา เกม หรือการวัดความท้าทายอื่นๆ.....	1	2	3	4	5	6
20.ถ้าเป็นไปได้ใช้ฉันจะไม่ใช้ยาเสพย์ติดที่ไปรบกวนความสามารถที่เฉียบ แหลมและความสามารถในการตัดสินใจทำสิ่งที่ถูกต้อง....	1	2	3	4	5	6
21.หากมีสิ่งสำคัญที่จะต้องทำ เช่น การสอบ การสัมภาษณ์งาน ฉันพยายามที่จะนอนหลับในคืนก่อนหน้านั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้.....	1	2	3	4	5	6
22.ฉันไม่เคยปล่อยให้ปัญหาทางอารมณ์มารบกวนสิ่งอื่นๆในชีวิตของฉัน.....	1	2	3	4	5	6
23.เมื่อฉันรู้สึกกังวลว่าจะต้องทำงานให้ดี ท้ายสุดแล้วฉันทำงานได้ดีขึ้น.....	1	2	3	4	5	6
24.บางครั้งฉันรู้สึกเศร้าจนงานง่ายๆ กลายเป็นเรื่องยาก.....	1	2	3	4	5	6

<u>แบบวัดความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และ ความเครียด</u>

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมายวงกลม (O) ล้อมรอบตัวเลขที่**<u>ตรงกับความจริงของท่าน</u>** มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด

1.ฉันรู้สึกว่ายากที่จะผ่อนคลายอารมณ์.....	1	2	3	4	5	6
2.ฉันทราบว่าฉันมีอาการปากแห้ง.....	1	2	3	4	5	6
3.ฉันรู้สึกไม่ดีขึ้นเลย.....	1	2	3	4	5	6
4.ฉันมีอาการหายใจลำบาก (เช่น มีอาการหายใจเร็วขึ้นผิดปกติมีอาการหายใจไม่ออกแม้ว่าจะไม่ได้ออกแรง).....	1	2	3	4	5	6
5.ฉันรู้สึกทำกิจกรรมด้วยตนเองได้ค่อนข้างลำบาก.....	1	2	3	4	5	6
6.ฉันเริ่มมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ มากเกินไป.....	1	2	3	4	5	6
7.ฉันมีอาการสั่น (เช่น ที่มือทั้งสองข้าง).....	1	2	3	4	5	6
8.ฉันรู้สึกว่าฉันวิตกกังวลมาก.....	1	2	3	4	5	6
9.ฉันรู้สึกกังวลกับเหตุการณ์ที่อาจทำให้ฉันรู้สึกตื่นกลัวและกระทำสิ่งใดโดยมิได้คิด.....	1	2	3	4	5	6
10.ฉันรู้สึกว่าฉันไม่มีเป้าหมาย.....	1	2	3	4	5	6
11.ฉันเริ่มรู้สึกว่าฉันมีอาการกระวนกระวายใจ.....	1	2	3	4	5	6
12.ฉันรู้สึกไม่ผ่อนคลาย.....	1	2	3	4	5	6
13.ฉันรู้สึกจิตใจเหงาหงอยและเศร้าซึม.....	1	2	3	4	5	6
14.ฉันทนไม่ได้กับภาวะใดก็ตามที่ทำให้ฉันไม่สามารถทำอะไรต่อจากที่ฉันกำลังกระทำอยู่.....	1	2	3	4	5	6
15.ฉันรู้สึกว่าฉันมีอาการคล้ายกับอาการหวั่นวิตก.....	1	2	3	4	5	6
16.ฉันไม่รู้สึกกระตือรือร้นต่อสิ่งใด.....	1	2	3	4	5	6
17.ฉันรู้สึกเป็นคนไม่มีคุณค่า.....	1	2	3	4	5	6
18.ฉันรู้สึกว่าฉันค่อนข้างมีอารมณ์ฉุนเฉียวง่าย.....	1	2	3	4	5	6
19.ฉันรับรู้ถึงการทำงานของหัวใจของฉันในตอนที่ฉันไม่ได้ออกแรง (เช่น รู้สึกถึงการเต้นของหัวใจเพิ่มขึ้น การหยุดเต้นของหัวใจ).....	1	2	3	4	5	6
20.ฉันรู้สึกกลัวโดยไม่มีเหตุผลใด.....	1	2	3	4	5	6
21.ข้าพเจ้ารู้สึกว่าชีวิตไม่มีความหมาย.....	1	2	3	4	5	6

ภาคผนวก ค
คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการเลี้ยงดูแบบรักและห่วงใย

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.720	.867
2	.721	.867
3	.765	.864
4	.327	.891
5	.595	.875
6	.464	.886
7	.690	.872
8	.578	.877
9	.719	.871
10	.272	.888
11	.711	.871
12	.615	.875
13	.501	.880
ค่าความเชื่อมั่น = .884		

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.685	.809
2	.679	.811
3	.646	.816
4	.531	.834
5	.587	.825
6	.571	.827
7	.503	.837
ค่าความเชื่อมั่น = .844		

ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการสื่อสารที่ไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับความสำเร็จจากครอบครัว

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.452	.924
2	.473	.923
3	.750	.914
4	.791	.912
5	.736	.914
6	.766	.913
7	.834	.912
8	.568	.920
9	.758	.914
10	.700	.916
11	.165	.934
12	.710	.915
13	.758	.914
14	.775	.913
ค่าความเชื่อมั่น = .923		

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ความคาดหวังจากสังคม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.717	.919
2	.826	.903
3	.853	.899
4	.847	.900
5	.809	.905
6	.637	.927
ค่าความเชื่อมั่น = .923		

ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.459	.800
2	.636	.781
3	.696	.773
4	.631	.779
5	.591	.789
6	.591	.784
7	.301	.820
8	.445	.804
9	.374	.817
ค่าความเชื่อมั่น = .813		

ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้คุณค่าในตัวเอง

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.596	.828
2	.427	.841
3	.679	.818
4	.561	.830
5	.498	.837
6	.518	.835
7	.587	.825
8	.391	.828
9	.583	.830
10	.637	.822
ค่าความเชื่อมั่น = .846		

ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายในตน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.335	.860
2	.396	.859
3	,582	.849
4	.595	.850
5	.342	.859
6	.581	.850
7	.522	.853
8	.531	.852
9	.558	.850
10	.430	.857
11	.646	.848
12	.634	.849
13	.238	.871
14	.433	.858
15	.578	.850
16	.534	.852
17	.543	.852
ค่าความเชื่อมั่น = .861		

ตาราง 18 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนปริญญาเอก

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.610	.846
2	.644	.842
3	.627	.846
4	.640	.843
5	.646	.842
6	.597	.847
7	.645	.842
8	.477	.860
9	.499	.855
10	.489	.860
ค่าความเชื่อมั่น = .861		

ตาราง 19 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.727	.940
2	.672	.943
3	.666	.943
4	.766	.939
5	.746	.940
6	.763	.939
7	.741	.940
8	.831	.936
9	.830	.936
10	.778	.938
11	.795	.938
ค่าความเชื่อมั่น = .944		

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ชอบ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.414	.856
2	.643	.835
3	.717	.830
4	.710	.831
5	.664	.834
6	.313	.860
7	.721	.829
8	.584	.840.
9	.478	847
10	.309	.856
11	.408	.851
12	.424	.850
	ค่าความเชื่อมั่น = .855	

ตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.387	.836
2	.633	.839
3	.216	.839
4	.375	.836
5	.640	.830
6	.209	.839
7	.505	.832
8	.490	.833
9	.370	.835
10	.294	.838
11	.469	.834
12	.538	.832
13	.216	.839
14	.531	.832
15	.634	.830
16	.392	.835
17	.206	.839
18	.577	.832
19	.587	.832
20	.529	.832
21	.452	.834
22	.474	.833
23	.558	.832
24	.587	.830
25	.549	.832
26	.574	.832
27	.497	.833
28	.217	.839
29	.531	.832
30	.556	.832
ค่าความเชื่อมั่น = .836		

ตาราง 22 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ภาพลักษณ์ผู้มีภูมิรู้

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.683	.938
2	.672	.939
3	.844	.935
4	.443	.943
5	.668	.939
6	.838	.935
7	.715	.938
8	.796	.936
9	.718	.938
10	.560	.941
11	.733	.937
12	.380	.944
13	.693	.938
14	.670	.939
15	.648	.939
16	.726	.938
17	.674	.938
ค่าความเชื่อมั่น = .942		

ตาราง 23 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมการทำให้ตนเองด้อย

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.356	.851
2	.564	.846
3	.449	.849
4	.508	.848
5	.548	.845
6	.406	.853
7	.322	.855
8	.425	.851
9	.503	.848
10	.501	.846
11	.202	.859
12	.550	.844
13	.425	.851
14	.452	.850
15	.539	.845
16	.283	.856
17	.474	.849
18	.378	.853
19	.469	.847
20	.462	.850
21	.204	.860
22	.259	.856
ค่าความเชื่อมั่น = .846		

ตาราง 24 ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความทุกข์ทางใจ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	.826	.962
2	.796	.962
3	.759	.962
4	.802	.962
5	.780	.962
6	.746	.963
7	.767	.962
8	.399	.966
9	.746	.963
10	.757	.962
11	.707	.963
12	.808	.962
13	.666	.963
14	.783	.962
15	.648	.964
16	.708	.963
17	.771	.962
18	.761	.962
19	.806	.962
20	.763	.962
21	.685	.963
ค่าความเชื่อมั่น = .964		

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอมร ไชยแสน
วัน เดือน ปี เกิด	23 มีนาคม 2518
สถานที่เกิด	ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัด มหาสารคาม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	79 ซอยนครสวรรค์ 70 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยชุมชนตราด ตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสถาบันวิทยาลัยชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2537	สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนมหาวิชานุกูล
พ.ศ. 2541	สำเร็จการศึกษาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการประถมศึกษา จาก สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2543	สำเร็จการศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2560	สำเร็จการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ